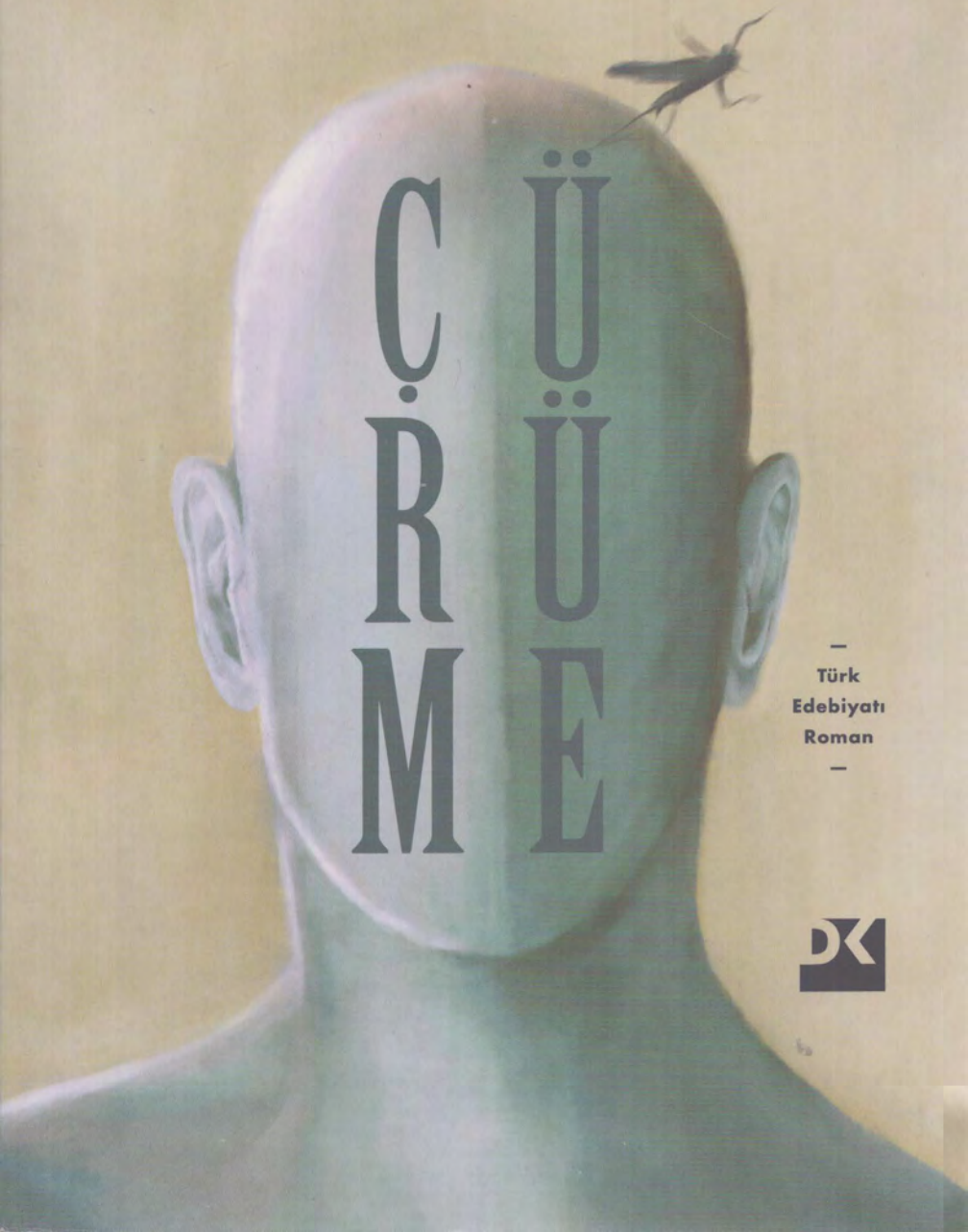
Cem Kalender

ÇÜRÜME

Türk
Edebiyatı
Roman

Cem Kalender, 1976'da Kahramanmaraş, Afşin'de doğdu. Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi'ni bitirdikten sonra öğretmen olarak İstanbul'a atandı. Burada hem öğretmenlik yapıp hem de Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nü okumaya başladı. Bir süre sonra üniversiteyi bırakıp yazmaya yoğunlaştı.

İlk romanı *Klan*'ı 2007'de yazdı ve roman dosya halindeyken Ahmet Hamdi Tanpınar Edebiyat Ödülü'nü aldı. Bir yıl sonra ikinci kitabı *Zamanın Unutkan Koynunda* çıktı ve Ömer Türkeş'in 2010'da hazırladığı "Ölmeden Önce Okunacak 140 Kitap" listesinde yer aldı. 2013'te üçüncü kitabı *Kayıp Gergedanlar* okuyucudan ve edebiyat çevrelerinden iyi eleştiriler aldı. 2015'te Gezi Direnişi'ni merkeze aldığı *Kasımpaşalı Oedipus*'u yazdı.

2020'de ötekileştirilenlerin hayatını anlattığı *Mazarin Mavisi* Doğan Kitap'ta çıktı.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTABI

Mazarin Mavisi

ÇÜRÜME

Yazan: Cem Kalender
Editör: Aslı Güneş

Yayın hakları: 2022 © Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Mayıs 2022 / ISBN 978-625-8380-44-6
Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Cüneyt Çomoğlu
Sayfa uygulama: Gökçen Yanlı Atmaca
Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.
Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL
Tel. (212) 446 05 99
Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Çürüme

Cem Kalender

Doğan Kitap

Ağabeyim ve ilk hocam

Hilmi Kalender'e

Birinci bölüm

1

İkindi namazını kıldırdıktan sonra mihrapta bağdaş kurup tesbihatını yaparken bir yandan da kapıya yönelen cemaati izliyordu. Vakit namazlarına gelen yaşını almış bu cemaat onun için makbul ve kıymetliydi, sayıca azlardı belki, iki saf bile oluşturamıyorlardı ama inanmış, mütevekkil, halis müminlerdi; her biri eski birer ahşap kolon gibi bu ulu mabedi ayakta tutuyordu. *Eğer beli bükülmüş yaşlılar, takva sahibi gençler, süt emen çocuklar, yayılan hayvanlar olmasaydı belalar sel gibi üstünüze dökülecekti* hadisi şerifinde bahsedilen yaşlıların aheste beste camiye girişlerini ya da camiden çıkışlarını izlemekten manevi bir haz duyuyordu.

Cemaat kapıya yönelmişken ona doğru yavaş, ürkek, müteredditadımlarla yaklaşan kısa boylu, zayıf, kavruk adamın kim olduğunu çıkarmaya çalıştı, bir göz aşinalığı vardı ama çıkaramadı. Selam verdi adam, sonra bir sır gibi adını fısıldadı, Abbas Efendi'nin damadı olduğunu da ekledi. Abbas Efendi'yi tanıyordu İsmail Hoca, vakit namazlarını elverdiğince camide kılardı. Camiden ayrılmakta olan cemaate baktı ama onu göremedi. Yekinip kalktı sonra.

"Buyurun" dedi.

"Bir mesele vardı Hocam."

"Yardımcı olabileceğim bir şeydir inşallah."

"İnşallah. Vaktin varsa biraz konuşalım." Yutkundu, güvensiz gözlerle Hoca'ya bakıp "Anlatacaklarım biraz uzun sürebilir" dedi.

"Elbette, vaktim var." Sarı sırmalı beyaz cüppesini çıkarıp minberdeki askılığa yöneldi. Cüppesini astıktan sonra el örgü dantelli beyaz takkesini başından kaydırıp itinayla pantolonunun arka cebine koydu, sonra muhatabına baktı bir süre; yorgun, kederli bir yüzü vardı. Yardım diler gözlerle bakan adamın söyleyeceklerini merak ediyordu. Hani cami cemaati olsa tahmin edebilirdi. Meslekte yeni olmasına rağmen cemaatini tanımakta zorlanmamıştı, zaten insanları tanıma konusunda mahir olduğunu düşünürdü.

"Hocam bir mahzuru yoksa çıkıp bir yerlerde oturalım."

"Olur. Ne mahzuru olacak?"

Seyfi, kendi mahallesine götürmek istedi Hoca'yı, doğup büyüdüğü mahalleye. Hoca buna şaşırınca açıklama gereği duydu. Mahrem bir mesele konuşacaklardı, bu mahallede Hoca'yı herkes tanıdığı için görenler selam verip hal hatır soracak ve konuşmaları habire bölünecekti. Bir de bu mahallede kendini hiç rahat hissetmiyordu.

Başüstü Mahallesi ile Kale Mahallesi'ni ayıran yolun karşısına geçip bir süre yürüdükten sonra bir pastaneyi işaret etti Seyfi. "Hocam burada oturalım istersen." İçeri geçip bir masaya oturdular. Oturunca o ilk baştaki sıkılganlık, endişe uçup gitmişti Seyfi'nin üzerinden. Aslında onu geren Başüstü Mahallesi'ydi, mahalleye girdiği zaman huzursuzluk yakasına yapışıyordu. Ama şimdi iyiydi.

"Tatlı yeriz tatlı konuşuruz inşallah Hocam, buranın baklavası güzeldir." Gönülsüz onayladı Hoca, zira baklavayı pek sevmezdi, sütlaç severdi, onu da pastanelerin iyi yapamadığını düşünürdü. İki porsiyon baklava, iki de çay istedi Seyfi. Garson siparişleri alıp ayrıldıktan sonra Hoca inceden araştıran gözlerle Seyfi'yi inceledi bir süre. Hâlâ bu kuru, kavruk adamın ne sıkıntısı olduğunu bilmiyordu. Belli ki ketum biriydi, konuşmayı pek sevmiyordu, yol boyunca çok az konuşmasını buna yormuştu.

"Anlatmaya nereden başlasam bilemiyorum Hocam, çok da vaktini almak istemiyorum." Aslında ne konuşacağını kafasında tasarlamıştı Seyfi ama şimdi derli toplu anlatamamanın endişesini yaşıyordu. Zaten son zamanlarda zihni darmadağındı, boşa koyuyor dolmuyor, doluya koyuyor almıyordu, her şey sarpa sarmış, kördüğüm olmuştu, bir çıkar yol arıyordu, bir çözüm, bir umut ışığı... Ama bulamıyordu, yaptığı her hamle geri tepiyor, bütün iyi niyet gösterileri elinde patlıyordu. Bir umuttu işte, çaresizliği böyle derinden hissetmese Hoca'nın kapısını çalmazdı.

Kaynanası, karısını elinden almıştı. Aslında tam böyle olmamıştı, biraz daha karışıktı. Her şey bacanağının başının altından çıkıyordu. Yutkundu Seyfi, Hoca derdime derman olacaksa anlatmaya en baştan başlamalıyım diye düşündü.

Suna'yla sekiz sene önce evlenmişlerdi. Evlendikten bir yıl sonra Gölcük depremi olmuş ve ağabeylerinden birini depremde kaybetmişti. Bu facia ona Sultanbeyli Belediyesi'nde iş imkânı sağlamış, belediyenin Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nde işçi olarak işe girmişti. İstanbul'a taşınmak iyi gelmişti onlara, hem acılarından uzaklaşmışlardı hem de düzenli bir işi olmuştu Seyfi'nin.

Taşınmalarından hemen sonra baldızı Rabia'yla Sıddık evlenmişti. Sıddık'ı tanımıyordu pek. Dini bütün biri olduğu söyleniyordu, kimi şıh diyordu, kimi sofu, kimi hoca, kimi muskacı. Kısa zamanda ailenin gözdesi olmuştu Sıddık, sevilip sayılıyordu. Bunu pek önemsemiyordu Seyfi, öyle başkalarının mutluluğunu kıskanacak adam değildi, bilakis memnun olurdu; kendi hanımı ve çocuklarıyla mutlu, huzurlu bir hayat yaşıyordu. Herkes mutlu olsundu, Allah bacanağı ve baldızının mutluluklarını daim kılsın, bir yastıkta kocatsındı onları. Daha çok sevilen, hürmet gören damat o olsundu, zaten kendileri İstanbul'da yaşıyorlardı, aileyle bayramda seyranda, düğünlerde veya cenazelerde görüşebiliyorlardı ancak. Az görüşmeleri işine de geliyordu, zira Sıddık'la birbirlerine hiç ısınamamışlar-

dı, aralarında daha en baştan adı konulmamış bir gerilim başlamıştı. Sıddık her şeye karışıyordu; kaynanasına, kayınlarına, baldızına, hatta Seyfi'nin evine bile. Seyfi birkaç hamle yapmıştı buzları eritmek için, birbirlerini sevmeseler de kavga etmeleri, arkadan iş çevirmeleri gerekmiyordu, hısım olmuşlardı neticede. Ama o adım atmıyordu hiç, tersine devamlı fitne çıkarmaya çalışıyor, müzevirlik yapıyordu. Babayı evlada, evladı babaya düşman edecek tıynette biriydi. Tabii bunları açıktan yapmıyor, saman altından su yürütüyordu. Kayınvalidenin, kayınbiraderlerin aklına giriyor, onları kışkırtıyordu. Böylece de başkası kötü oluyordu, o iyi. Tek doğru olan kendisiydi zaten, herkesi, her şeyi kontrol etmek istiyordu.

Nereden çıkmıştı bu adam, kimin nesi, kimin fesiydi? Nasıl böyle hemen kendini aileye kabul ettirebilmişti? Bunu içine sindiremese de ses etmiyor, umursamıyor gibi yapıyordu Seyfi. "Bize uzak Allah'a yakın olsun" diyordu ama keçinin sevmediği ot da burnunun dibinde bitiyordu, uzak diye sevinirken o da İstanbul'a taşınmıştı. Allahtan birbirlerine uzaklardı, biri Avrupa yakasının bir ucunda, diğeri Anadolu yakasının öbür ucunda oturuyordu. Bu yüzden İstanbul'da görüşmüyorlardı ama kayınpederinin evinde bayramlarda, tatillerde denk gelirse mecburen görüşüyorlardı. Kapıcılık yapıyordu Sıddık Başakşehir'de ama bundan utandığı için bir sitede bekçi olduğunu söylüyordu. Ne olursa olsun ekmeğini kazanıyordu, bir kişi ekmeğini helal yoldan kazanıyorsa yaptığı işin önemi yoktu. Ama öyle olmamıştı, Sıddık farklı yollara girdiği için çalıştığı apartmandan kovulmuştu. Bulduğu ikinci kapıcılık işinden de çok geçmeden kovulunca bu kez Anadolu yakasında şansını denemiş, Ataşehir'de yine kapıcılık işi bulmuştu. Burada çalışmaya başladıktan sonra bir bacanağı olduğunu hatırlamış, Seyfi'yi ziyaret etmeye başlamıştı. Seyfi'den yüz bulamayınca bu ziyaretler eşlerle çocukları arasında devam etmişti.

Derin bir nefes aldı Seyfi, Hoca'ya baktı sonra.

"Böylece bizim hanımın sıkıntıları başlamış oldu." Demek bir aile meselesi diye düşündü Hoca, atla deve değilmiş, üstesinden gelinebilir bir şeymiş. Garson, tatlılarla çayı servis edip "Başka isteğiniz var mı?" diye sorunca, "Su da alalım biz" deyip geriye yaslandı Hoca, kollarını göğsünde birleştirdi sonra. Seyfi tatlısından bir lokma aldı, tekrar anlatmaya başlamadan önce muhatabını süzdü kısa bir an. Dışarıdan bakıldığı zaman hoca demek zordu; ince uzun yüzlü, buğday tenli, sinekkaydı tıraşlı, bıyıksız, kısa saçlı, temiz giyimli yeniyetme bir gençti. Bu da daha rahat konuşmasını sağlıyordu Seyfi'nin.

"Bizim hanım efsunlandı Hocam, bir anda cin çarpmışa döndü, aklının yarısı gitti. Halbuki kaç defa gitti ki oraya? Topu topu üç beş defa. Ne yaptı, nasıl bir kötülük etti bilmiyorum ama önce hanımın aklı gitti, sonra da kendi." Anlamadan baktı Hoca, çayından bir yudum aldı, baklavasından küçük bir parça kopartıp ağzına götürdü, sonra sordu:

"Yani senin bacanak, okuyup üfleyerek karınla ayrılmana neden oldu, öyle mi?"

"Evet, öyle oldu Hocam."

"Bu işler böyle kolay olmaz Seyfi Bey, bir yanlışlık var burada."

"Onu tanısan Hocam... Sadece benim hanımı değil bütün aileyi okuyup üfleyip efsunluyor." Hafif öne eğildi Hoca, kollarını masaya yaslayıp muhatabına yaklaştı.

"Okudum, üfledim, efsunladım... Olmaz böyle şey. Dinimizde yeri yok bunun."

"İnanmıyor musun Hocam? Ben de ilk başta inanmamıştım, sonra her şeyi gördüm ama geç kaldım."

"Bu Sıddık tam olarak nasıl biri? İlmi, imanı, itikadı?.."

Yüz hatları gerildi Seyfi'nin, nefreti gözlerine yığıldı. Akşam namazına kadar konuşsa yine anlatamazdı onu.

"İmanını, itikadını ben bilemem, Allah bilir onu, ama nasıl desem... Galiba gizli güçleri var onun, kayınvalidem keramet sa-

hibi olduğunu söyler hep." Sağına soluna baktı Seyfi, gövdesini Hoca'ya yaklaştırıp kafasını uzattı, "Cinleri var bunun hocam" dedi kısık sesle, "çok büyük ihtimal cinleri var."

"Nerden biliyorsun, kendisi mi söylüyor?"

"Bizim hanımdan biliyorum işte, illet etti kadını, cinleriyle hanımın aklını başından aldı." Hoca'nın ikna olmadığını görünce ayrıntılara girmeye karar verdi.

Bacanağının evine gidip gelmeye başladıktan sonra karısının davranışları tuhaflaşmıştı. Akla mantığa uymayan şeyler söylüyordu; sesler duyduğunu, birilerinin kulağına bir şeyler fısıldadığını, gözüne görünenler olduğunu. Seyfi ise karısındaki bu değişikliklere ilk başta anlayışla yaklaşmış, neler yapılabileceğiyle ilgili kafa yormuştu. Aklına hocaya gitmek gelmişti. Sultanbeyli'de bir hoca bulup muska yazdırmıştı, kâr etmeyince de başka bir hocaya gitmişlerdi, ama o da kâr etmemişti.

Şaşırmadı Hoca, böyle durumlarda çözüm için genelde bu tür yöntemlere başvuruluyor ama işe yaramıyordu.

"Sonra" dedi, "sonra ne oldu?" Hoca'nın sorusu Seyfi'nin anlatma isteğini pekiştirmişti.

"Hocam nasıl desem şimdi, biri ona dokunduğu zaman cin çarpmış gibi oluyordu, hele ki ben dokunduğum zaman titriyor, irkiliyor, hatta bazen düşüp bayılıyordu. Benimle yatmak istemiyordu, ama korktuğu için de ses etmiyordu. Ben uyuyunca da çekip gidiyormuş yataktan." Bunu öğrendiğinde öfkelenmişti Seyfi, onca yıllık karısına ilk defa sert çıkmış, bağırmış çağırmıştı. Sonra karısının ağlayıp hıçkırıklara boğulduğunu görünce pişman olup şefkat göstermiş, karısı da bu şefkat ve samimiyete güvenip başından geçenleri bir bir anlatmaya başlamıştı.

Hep evhamlanıyormuş, gözüne görünenler onu öldürmek için gırtlağına parmaklarını geçiriyormuş. Zor bela kurtarıyormuş kendini. Sonra kocasını gözüne kötü gösteriyorlarmış. Bazen özlüyormuş kocasını, özlemden çok arzuymuş bu, sabırsızlıkla

eve gelmesini bekliyormuş ama eve geldiğinde şeytan görmüş gibi irkiliyormuş, saklanacak delik arıyormuş.

"Düşünebiliyor musun Hocam, hanım beni şeytan gibi görüyormuş."

"Doktora götürmeyi düşünmedin mi hiç?"

"Düşündüm ama babası gibi akıl hastası çıkacağından korktum. Onun için hep ağırdan aldım. Düzeleceğini umut ettim. Hastaneye götürmeye karar verdiğimde de hanım babasının evine gitmişti, iş işten geçmişti anlayacağın."

"Abbas Amca akıl hastası mı?"

"Evet. Yıllar önce şizofren teşhisi konuldu, bir süre Erenköy'de akıl hastanesinde yattı. Şimdi iyi, ilaçlarla idare ediyor." Buna çok şaşırmıştı Hoca, oysa gayet normal görünüyordu Abbas Efendi; makul, mazbut, zararsız, kendi halinde biriydi.

"Allah sıhhat versin Abbas Amca'ya. Peki yengenin gidişi nasıl oldu?"

Sağına soluna baktı Seyfi, Hoca'ya döndü sonra, ikirciklendi. "Hocam bunlar öyle kolay anlatacak şeyler değil ama..."

Anlatacağın kadar anlattın zaten diye düşündü Hoca. Daha ne olabilirdi?

"Benim açımdan mahzuru yok. Anlatabildiğin kadar anlat, dinlerim."

Edep dışı şeyler konuşuyordu Suna. Kocasından göremediği tatmini cinlerde gördüğünü söylüyordu, onlarla sabaha kadar oynaştığını, ilişkiye girdiğini, bazen de tecavüze uğradığını, en fenası da bunu çoğu zaman kendi istediğini. Kasıklarının arasından bacaklarına doğru sızan kanı izleyip bundan zevk aldığını da söyleyince Seyfi bir anda karısına vurmaya başlamıştı. Tekme tokat dövmüş, saçından tutup yerlerde sürüklemişti, sonra da onu alıp tekrar bir hocaya götürmüştü. Hocanın yazdığı iki muskayı yastıklarının altına koyunca bir süre işler yoluna girer gibi olmuştu ama sonrasında eski tas eski hamam devam etmişti.

"Ne yalan söyleyeyim, artık devamlı dövüyordum Hocam. Hani babasının kanında da var ya delilik, işte döversem belki akıllanır diye düşünmüştüm." Baklavasından son parçayı çatalına takıp Hoca'nın tabağına baktı. Porsiyonun yarısı duruyordu ama çayı bitirmişti Hoca. Elini kaldırıp,

"İki çay daha alalım biz" diye seslendi.

"Seyfi Bey şimdi yanlış anlamazsan bir şey soracağım. Bir insanın dayakla akıllanacağını nasıl düşündün?"

Boynunu kırdı Seyfi, "Cahillik işte Hocam, bir de çaresizlik. Bilemedim."

"Dövmeye başladın, sonra n'oldu peki?"

Bir gün fazla dövünce bütün vücudu morarmış ve yerinden kalkamaz olmuştu, o zaman kantarın topuzunu kaçırdığını anlamış ve tekrar iyi davranmaya karar vermişti karısına. Ama akşam eve geldiğinde karısını ve çocuklarını evde bulamamıştı. Tahmin ettiği gibi babasının evine gitmişlerdi. Bir süre beklemenin herkese iyi geleceğini düşündüğü için peşine düşmemişti.

"On gün kadar böyle geçti Hocam, sonra telefon edeyim dedim, artık herkesin aklının başına geldiğini düşünmüştüm. Telefonuma çıkmadı hanım, kayınvalideyi aradım, bir sürü laf kalabalığı yaptı, ne dediği de anlaşılmıyor pek, bir şeyler geveleyip durdu." Hoca'nın pürdikkat dinlemesinden cesaret alıp anlatmaya devam etti.

"Bir süre daha beklemeye karar verdim. Bu süre zarfında karım hatasını anlayıp arar diye düşündüm. Ama aramadı. O aramadıkça ben üzüldüm, öfkelendim."

Bir hafta kadar böyle geçmişti, sonra Seyfi tekrar aramış, yine telefona çıkmamıştı karısı. Kayınpederini aramıştı bu defa, işte o zaman acı gerçekle yüzleşmişti: Suna ayrılmak istiyordu, bütün aile de onu destekliyordu, sadece kayınpederi barışmalarından yanaydı. O zaman gidip yüz yüze konuşmaya karar vermişti, karısından, çocuklarından vazgeçecek değildi. Ama

ne yaptıysa olmamıştı, iyilikle yaklaşmış olmamıştı, korkutmaya çalışmış olmamıştı, araya hatırı sayılır insanlar sokmuş, yine olmamıştı.

"Hafta sonları tatil olunca trene atlayıp geliyorum, çocuklarımla bile görüştürmüyorlar. İşte benim durumum bu, çaresizim, elim kolum bağlı, ne yapacağımı bilemiyorum."

Fenaymış diye düşündü Hoca, mevzu beklediğinden çok daha çetrefilliydi. Çocuklarını dahi göstermediklerine göre ipleri tamamen koparmış olmalıydı karşı taraf. Ama sanki adamın anlattıklarında eksik parçalar vardı, yoksa neden bir anda bu kadar düşman kesilsinlerdi? Dayak yüzünden olabilir miydi? Seyfi, karısını mütemadiyen dövmesini bir sorun olarak görmüyor olabilirdi ama karşı tarafın bunu boşanma sebebi olarak görmesi gayet normaldi. Hoca bunu sorduğunda,

"Hayır" dedi Seyfi, "dayak hiç gündeme gelmedi."

"Çocuklarını göremiyor olman çok kötü. Onlar da babalarını özlüyorlardır şimdi."

"Özlemezler mi? Hele de kızım bana hiç dayanamaz."

Bardağından bir yudum alıp geriye yaslandı Hoca, kollarını göğsünde bağlayarak kahverengi genç gözleriyle çaresizlikten bitap düşmüş, yüreği dağlı adama baktı. Kuru, kavruk, bezgin, karamsar, hüzünlü yüzü, sesine sirayet eden o koyu çaresizliği ve üzerine bir libas gibi giydiği amele yoksulluğuyla çok tanıdıktı Seyfi. Kısık sesle konuşmasını, saygılı, mesafeli tavrını takdir etmişti. Derdine derman arayan, bizar olmuş birinin sorgulaması, kurcalaması, medet umması değil de içini döküp rahatlamak isteyen birinin teslimiyeti vardı sanki tavrında. Yine de çözmek için uğraşacaktı, elinden ne gelirdi, bunu henüz bilmiyordu ama elinden geleni esirgemeyecekti.

"Uygun olan, yengeyi doktora götürmek. Fiziksel ya da ruhsal bir hastalığı varsa ortaya çıkar böylece."

"Eğer eve götürebilirsem bunu yapacağım. Ama işte..."

"Bu sorunlar baş gösterdiğinde doktora götürseydin bunların hiçbirini yaşamazdın, ama olan olmuş artık."

"Karımı ve çocuklarımı bir alabilsem her şeyi düzeltirim."

Ne yapılabilir diye düşündü Hoca. Muhtar Cuma gibi, kuyumcu Yakup gibi mahallenin ileri gelenlerini elçi gönderebilir miydi? Aileyi ikna edeceğine inansa tek başına da giderdi.

"Sıddık'la konuşmamın faydası olur mu?"

Acı bir tebessüm değirdi Seyfi'nin yüzünde.

"Sanmıyorum, çıbanın başı o zaten."

"O zaman kayınpederinle ve kaynananla konuşayım. Nasıl olur?"

"Evet, bunun bir faydası olabilir Hocam."

Hoca bir yandan da Seyfi'nin anlattıklarının ne kadarının doğru olduğunu merak ediyordu. İşlerin bu kerteye gelmesinde kendisinin kabahati bu kadar az mıydı? Bir damadın bütün aileyi efsunlamış olması afaki görünüyordu, işin içinde başka şeyler olabilirdi. Bu anlatılanlar damatların arasındaki kör bir rekabetin tek taraflı yargısı olamaz mıydı? Sonra saçma sapan bir aile içi kavganın ortasında bulmayayım kendimi diye düşündü.

"Bacanağın burada mı, İstanbul'da mı?"

"Duyduğum kadarıyla buralarda sürtüyormuş."

Saatine baktı Hoca, epey bir zaman geçmişti, artık kalkma vaktiydi. Pastanenin tenhalığı, salaşlığı hoşuna gitti. Öyle çok uğramasa da pastaneleri severdi, masum kaçamakların mekânı olarak görürdü. Lisede, üniversitede sevgilisi olmamıştı, olsa pastaneye götürmeyi hayal etmişti hep, ama burası hayal ettiği o yerlerden değildi. Hayal ettiği pastane kırmızıya çalan ışıklandırmasıyla romantik, sevimli bir mekândı; kuru pastalar, sütlü tatlılar, baklavalar, poğaçalar, kurabiyeler, kırmızıya çalan ışıklarla beraber iştah kabartmalıydı.

2

Henüz üç ay önce tayin olmuştu İsmail Hoca, imamlığa geçici bir görev olarak bakıyordu, asıl amacı öğretmen olmaktı, ama memurluk sınavında öğretmenlik için yeterli puan alamamıştı, ya bir sonraki sınavı bekleyecekti ya da aldığı bu düşük puanla imam olacaktı, ikincisini tercih etmişti. İmam hatip lisesine başladığı andan itibaren kendini öğretmenliğe hazırlamıştı, bunun için okumuştu ilahiyat fakültesini. Öyle ki imam olarak tayin edildiğinde ailesine, "Diyanet işleri başkanı olacağımı bilsem bu kurumda kalmam, mutlaka öğretmen olacağım" demişti yarı şaka. İmamlıkla bir sorunu yoktu, ulvi bir meslekti imamlık, peygambere vekâlet etmekti bir nevi, onun için öğretmen olana kadar vazifesini en iyi şekilde ifa edecekti. Sadece cami cemaatiyle değil, bütün mahalleyle ilgilenip onların dertlerini, sıkıntılarını dinleyecekti. Sonra da onlara anlatacaktı dilinin döndüğünce. Burada biraz zaaf gösteriyor, çekingen kalıyordu. Normalde iyi konuşurdu, ikna kabiliyeti yüksekti ama insanlarla iyi bir rabıta kuramadığı için bu istidadını verimli kullanamıyordu.

Mahallenin yerleşik bir işleyişi vardı, genel olarak kötü sayılmazdı, müspet birçok şey yapılıyordu ama bazı menfi taraflarını da azaltmak gerekiyordu. Bu meseleye kafa yoruyordu, misal yoksul öğrencilerin eğitimi için daha fazla neler yapılabilir, bunu mülahaza ediyordu. Mahalle için büyük bir Kuran

kursu açılmıştı, bu çok iyiydi ama yeterli değildi, dini ilimlerin yanında müspet ilimler de hakkıyla verilmeliydi ki toplum gerekli gelişmeyi göstersindi. Bunun için imamlara ve öğretmenlere büyük görev düşüyordu, herkes görevini layıkıyla yaparsa bu ülke daha iyi, daha huzurlu, daha müreffeh olurdu. Sözgelimi bir imamın görevi sadece ezan okuyup namaz kıldırmak değildi, imam mahallenin barışından, huzurundan, kardeşliğinden de mesuldü. Seyfi meselesine de böyle bakıyordu, eğer bu meseleyi halledebilirse bir ailenin dağılmasına mani olacak ve geleneksel aile yapısına küçük de olsa bir katkı sunmuş olacaktı. Bunu küçük, lüzumsuz, malayani bir iş olarak görmüyordu.

Seyfi'yle konuşmaları doğrultusunda akşam namazından sonra Abbas Efendi'nin evine gidip meseleyi halletmeye çalışacaktı. İlmine ve ikna kabiliyetine güveniyordu. Kafayı cinlerle, muskalarla bozmuş Sıddık gibilerinin ezberlerini ayet ve hadislerle kolaylıkla bozacak bilgiye sahip olduğunu düşünüyordu. Şu da vardı ki ilk defa böyle bir tecrübe edinecekti, bu ilk arabuluculuk girişiminin akamete uğramasından endişe duymuyor değildi. Çünkü Seyfi'nin anlattıklarına göre Sıddık öyle kolay yola gelecek biri değildi, çetin cevizdi yani. Sıddık'ı ve Suna'yı şimdiden merak etmeye başlamıştı, özellikle de kadını. Nasıl bir haletiruhiye içindeydi kadın? Hasta mıydı, yoksa cinler gerçekten kendisine musallat mı olmuştu? Daha da önemlisi cinleri onun başına musallat eden, Seyfi'nin söylediği gibi Sıddık mıydı?

Akşam namazı için gelen cemaate dikkatle bakmasının sebebi Abbas Efendi'nin namaza gelip gelmediğini öğrenmekti, gelmeme ihtimaline karşı Seyfi'den kayınpederinin telefon numarasını almıştı. Biraz sonra yaşlı adamın ayağını sürüye sürüye ön safa doğru yürüdüğünü görünce rahatladı. Yaklaştığında "Namazdan sonra çayını içmek istiyorum, uygun olur mu Abbas Amca?" diye sordu. Sanki Hoca her gün evine misafir geliyormuş gibi hiç şaşırmadı Abbas Efendi buna.

"Buyur gel Hocam."

Namaza durduklarında bile bu ziyaret vardı Hoca'nın aklında. Suna'yı göreceğinden emin değildi ama kaynana ve kayınpederle doğru bir rabıta kurabilirse şansının olabileceğini düşünüyordu. Bu aileyi yakından görmek onun için değişik bir tecrübe olacaktı.

Yol boyunca da zoraki üç beş kelam etti Abbas Efendi. Hoşsohbet biri olmadığını zaten biliyordu yaşlı adamın ama bu kadar sessiz olduğunu yeni öğrenmişti, soru sorarsan ancak cevap veriyordu. Ziyaret sebebini bile merak etmediğini düşündü Hoca. Aslında biraz merak ediyor görünse meseleyi açacaktı ama oralı olmuyordu muhatabı. Hoca yine de merakını yenemedi.

"Abbas Amca, senin damat, Seyfi... Bugün onunla bir çay içtik, bazı şeyler anlattı bana, dert yandı biraz, karısını, çocuklarını geri istiyor, yuvasının dağılmasını istemiyor. Tabii içini dışını bilmiyorum ben, şimdiden söyleyeyim elçiyim, elçiye zeval olmaz."

"Hele bir eve varalım Hocam, ayaküstü olmaz."

Abbas Efendi'nin bu tavrı tadını kaçırmıştı, hastalık durumunu bilmemiş olsa gönülsüz olduğunu düşünüp iyice huzursuz olacaktı. Başını çevirip kısa boylu, iki büklüm yaşlı adama baktı, aslında çok yaşlı da sayılmazdı ama sanki erken çökmüştü, hastaydı neticede, akıl hastanesinde yatmıştı, kolay değildi.

Yola çıkmadan önce Abbas Efendi, karısını arayıp İsmail Hoca'nın çay içmeye geleceğini söylediği için ev ahalisi hazırlıklıydı. Misafirlerini kapıda karşılayıp salona buyur ettiler. Salona geçip kanepeye oturduktan sonra göz ucuyla odayı kolaçan etti Hoca, diğer evler gibiydi, ne eksik ne fazla; iki koltuk, iki kanepe, yetmiş ekran televizyon, gri tonların hâkim olduğu büyük bir halı, krem rengi dikdörtgen bir sehpa, yuvarlak bir duvar saati, içinde dini kitapların ağırlıkta olduğu camekânlı bir dolap. Hoca evindeymiş gibi rahattı, çünkü aile, kendisinin de içinde olduğu sınıftandı.

Sıddık'la Nedim çaprazdaki kanepeye oturmuştu, Mustafa da Hoca'nın yanına sinmişti. Abbas Efendi ise evin reisinin makamı olduğu belli olan koltuğa kurulmuştu. Hasibe'nin yeri ise eşikteki minderdi. Tahmin ettiği gibi Suna ortalıkta gözükmüyordu.

Herkesin ayrı ayrı "hoş geldin" demesini de hiç yadırgamadı Hoca, zira aynı gelenek kendi memleketinde de vardı. Bazen gülünç, nahoş sahneler oluştursa da bu gelenek sırtına yük olmuyordu.

Hoş geldin faslından sonra hemen yanında oturan gence çevirdi yüzünü Hoca, adını sordu önce, sonra da okuyup okumadığını. Müteredditi, çekingen gözlerle misafirine bakıp liseyi bitirdiğini söyledi Mustafa.

"Hocam nerelisin?" dedi Hasibe donuk bir yüz ifadesiyle. Değirmi kafası siyah eşarbın içinde yusyuvarlak olmuş, vücudu da sanki kafasının şeklini almıştı. Memleketini söyleyip Sıddık'a döndü Hoca:

"İlk tercihim İstanbul'du, nasip olmadı. Üniversiteyi de İstanbul'da okumak istedim ama az bir puanla kaçırdım. Böyle etrafında dolaşıyoruz ama bir türlü içine giremiyoruz."

Küçük bir öksürükle boğazını temizledi Sıddık,

"İstanbul zor şehir Hoca" dedi, "dışarıdan göründüğü gibi değil, içi beni dışı seni yakar. Hiç tavsiye etmem, burası İstanbul'dan çok daha makbul." Hoca diye hitap ederek daha ilk başta bir mesafe koyması dikkatinden kaçmamıştı İsmail Hoca'nın.

"O zaman İstanbul'da uzun boylu kalmayı düşünmüyorsun?"

"Bunlar kader kısmet işi, ne olacağını Allah bilir, hepimiz Allah'ın altındayız. Bana kalsa durmam ama işim orada, ekmeğimizi orada kazanıyoruz."

Çay servisini Mustafa yaptı, evin küçüğüydü nihayetinde. Çayın yanında ikişer dilim de baklava gelince, ince bir gülümseme seğirdi Hoca'nın yüzünde, yine tatlı diye düşündü. Yemesi gerekiyordu, yemezse saygısızlık olacaktı. Çatalı bastırıp dilimin biri-

ni ağzına götürdü, aslında eve ne kadar çok ısındığını, ortamı ne kadar çok sevdiğini göstermek için yapmıştı bunu, çayından da bir yudum aldı.

Yabancı gözlerle sağa sola bakarken kapıdan başını uzatıp meraklı bakışlarla içeriyi gözleyen beş altı yaşlarındaki çocuğa dikkat kesildi Hoca.

"Buraya gel bakayım" dedi, ikirciklendi çocuk, Sıddık'a baktı onay bekleyen gözlerle, başıyla onayladı o da.

"Benim oğlan" dedi sonra.

"Hadi gel otur, sohbet edelim biraz."

Israrlı ve şefkatli davetinde cesaret bulup Hoca'nın yanına oturdu çocuk.

"Adın ne senin?"

"İshak" dedi. Bir babasına bir Hoca'ya baktı.

"Maşallah, demek İshak peygamberin adını vermiş baban sana." Sevgiyle çocuğun başını okşadıktan sonra babasına döndü.

"Kaç çocuğunuz var?"

Zoraki bir tebessüm belirdi Sıddık'ın yüzünde.

"Bir tane."

"Maşallah, Allah bağışlasın. Yakında Kuran kursu başlayacak camide. Mutlaka gel. Tamam mı?"

Cevap vermedi çocuk, babasının işmarıyla birden ayağa kalkıp bir gölge gibi uzaklaştı. Babasına benziyor diye düşündü Hoca; geniş alnı, buğday teni, kemikli uzun yüzü, keskin bakışları... Ama iyi beslenmemişti besbelli, epey bakımsız ve zayıftı.

Ziyaret sebebini söylemek için uygun zaman olduğunu düşündü. Konuşmaya başladı sonra. Saygıda kusur etmemek için konuşurken herkesle göz teması kurmaya dikkat ediyordu, özellikle de Sıddık'la, çünkü Seyfi olanlardan onu sorumlu tutuyordu. Öyle miydi gerçekten? Seyfi'nin anlattığı gibi tehlikeli biri miydi?

Bugün ikindi namazı sonrası Seyfi'yle konuştuğunu, kendisinin bir elçi olduğunu, elçiye zeval olmayacağını söyledi önce.

Evliliğin kutsallığı, boşanmanın fenalığı ile ilgili ayetler, hadisler okudu. Normal durumlarda konuşmalarını öyle ayetlere, hadislere boğmazdı, alıntılardan çok kendi belagatiyle ikna ederdi muhatabını, ayet ve hadisleri ise konuşmasının içine yedirirdi, böylesinin daha tesirli olduğunu düşünürdü ama şimdi belli ki normal bir aileye konuşmuyordu. Tutucu oldukları anlaşılıyordu, ikna etmek kolay olmayabilirdi. Bir de Sıddık vardı tabii, onu da etkilemesi gerekiyordu.

"Boşanmanın Allah'ın en sevmediği helal olduğunu söyler Resulü Ekrem, sonra 'Nikâh benim sünnetimdir, kim benim sünnetimle amel etmezse, benden değildir' der." Güzel, kadife ses tonuyla anlatıyordu, vaaz eder gibi buyurgan değil de sohbet havasından kopmadan konuşmaya gayret ediyordu; sesini yükseltmeden, doymuş ve mütebessim bir yüzle.

Bu insanların dünya güzeli iki çocuğu vardı, çocukların annesiz, babasız büyümesine ne Allah razı olurdu ne de kul. Yuva yapmak sevaptı, yuva yıkmak ise büyük günahtı. Karı koca bir araya gelip konuşsundu. Seyfi zaten bunu istiyordu, karısıyla konuşmayı, eğer ikna olmazsa da mahkemeye gidip boşanacağını söylüyordu. Yani aralarında ciddi bir şey yoktu, atla deve değil sonuçta, aile içinde kavga dövüş olurdu. Bunlar dinen caiz değildi, aile içi şiddet, evin reisinin hanımını, çocuklarını dövmesi günahtı, ama Seyfi yemin ediyordu, "Elim kırılsın" diyordu, zaten bunu bir daha yaparsa söyleyecek bir şeyi kalmazdı. Gördüğü kadarıyla Seyfi dürüst, namuslu bir insandı; karısını, çocuklarını çok seviyor, helalinden kazanıp onların iaşesini sağlıyordu. Bakıldığında ayrılmayı gerektiren çok önemli bir şey yoktu ortada.

Nedim oturduğu yerden öne doğru kaykılıp sonra geriye yaslandı.

"Orada dur Hoca! Orada dur!" dedi ince, cızırtılı sesiyle. "Seyfi sana ne martaval anlattı bilmiyorum ama bilmediğin çok şeyler var."

Nedim'e baktı bir süre şaşkın gözlerle, sonra yanında oturan Sıddık'a da bakıp cevap verdi:

"Sen anlat o zaman Nedim kardeşim, bir mahzuru yoksa meseleyi bir de senin ağzından dinleyeyim."

"Anlatmaya gerek yok, herkes neyin ne olduğunu biliyor."

"Ben bilmiyorum. Sizin aile içi sorunlarınız olmuyor mu? Sizde kavga tartışma olmuyor mu?"

"Galiba anlamak istemiyorsun. Herkesin evinde kavga olur, yeri gelir sinirlenir karını döversin, yeri gelir çocuklarına iki tokat atarsın. Bu öyle bir şey değil, bu ırz meselesi, ırz insanın kanı pahasıdır. Konuşmakla çözülecek bir şey değil."

İşin rengi değişmişti şimdi, namus meselesi deyince akan sular dururdu. Hoca bir kaykılıp geriye yaslandı, mırıldanır gibi,

"Öyleyse başka tabii..." deyip Hasibe'ye döndü:

"Namus meselesiyse anlarım, insan namusu için yaşar." Duraladı biraz, yutkunup devam etti sonra. "Emin misiniz siz buna? Aleni mi her şey?"

Hasibe tam bir şey diyecekti ki tekrar Nedim konuşmaya başladı:

"Ne demek aleni mi? Yalan mı söylüyoruz?"

Araya girdi Hoca:

"Yok estağfurullah, ben öyle bir şey demedim. Kimseyi suçlamak için de gelmedim. Yuvaları yıkılmasın, mümkünse barıştıralım diye geldim."

"Yani Hoca yanlış anlama da, şimdi senin ablanı kötü yola zorlayan bir enişten olsa, sonra da mahallenin imamı gelip 'Bunları barıştıralım' dese ne düşünürsün? Sen o imamda iyi niyet arar mısın? Açık söylüyorum, ben aramam. Şimdi sen bilmiyor musun meselenin karıkoca kavgası olmadığını? Bu pezevenk ikide bir eve gelip kapıya dayanıyor. Elimizden bir kaza çıkmadığına şükretsin o ırz düşmanı. Ama daha böyle ne kadar sabrederiz bilmiyorum. Herkesin bir dayanma gücü var."

Nedim'in konuşmaları havayı bir hançer gibi doğramıştı. Seyfi, Sıddık'ı çıbanın başı gibi göstermişti ama asıl sorun Nedim gibi görünüyordu. Büyük damat Seyfi'ye karşı öfke ve nefretini saklama gereği duymuyordu Nedim, hatta açık açık tehdit ediyordu. Açıkçası bu yuvarlak yüzlü, hafif tombul, ufak tefek adamın bu kadar saldırgan olacağını hiç düşünmemişti Hoca, saldırıyı Sıddık'tan beklemişti, ama o ifadesiz bir yüzle olanları izliyordu. Nedim'in böyle pervasız, patavatsız konuşmaları Hoca'nın canını sıkmıştı ama belli etmemeye çalışıyor, diğerlerini de dinlemek istiyordu.

"Hasibe Teyze sen inanıyor musun Seyfi'nin böyle biri olduğuna, böyle fenalık yapacak bir adam mı o?"

Damadına baktı Hasibe gözünün altından, başını eğdi sonra. Yüzünü Abbas Efendi'ye çevirdi Hoca, "Ya iftira atıyorlarsa adama? Kızınla konuştun mu bunları? Kızın ne diyor, kabul ediyor mu bu ithamları? Kabul ediyorsa tamam, söyleyecek sözüm yok o zaman."

"Bütün bunları biz kafamızdan mı uyduruyoruz?" Nedim'in böyle her lafa atlaması iyice asabını bozmuştu ama bir şey de diyemiyordu, sulh yapmaya gelmişti son tahlilde, gerilimi artıracak sözlerden kaçınıyordu.

"Nedim kardeşim, yanlış anlama da hep sen konuşuyorsun. Ben büyüklerin de diyeceklerini merak ediyorum." Sıddık'a döndü sonra.

"Sen de ailedensin, diyeceklerin vardır mutlaka."

Hiç istifini bozmadı Sıddık, gözlerini Hoca'ya çevirip,

"Olaylar Seyfi'nin anlattığı gibi değil, kimsenin hazmedemeyeceği şeyler yaşandı" dedi kendinden emin bir ifadeyle. Eve adımını atar atmaz belli etmeden onu gözlüyordu Hoca. Lafa pek girmese de aile üzerindeki ağırlığı seziliyordu, özellikle Nedim konuşmaya başlamadan önce ve konuştuktan sonra enişteşine bakıyordu onay isteyen gözlerle.

Sıddık, sözüne devam etmedi, belli ki daha fazla şey anlatmaya lüzum görmüyordu.

Buradan bir sonuç çıkmayacaktı, bunu anlamıştı Hoca, lafı daha fazla uzatmaya gerek görmedi, müsaade isteyip kalktı.

3

Büyük bir hayal kırıklığıyla çıkmıştı Ongun Apartmanı'ndan. Camiye doğru hızlı adımlarla yürürken olanları anlamlandırmaya çalışıyordu. Sadece Nedim konuşmuştu, bu da aralarında anlaşıp onu sözcü seçtikleri anlamına geliyordu, yoksa başka ne olabilirdi? Hele de Sıddık'ın neredeyse hiç konuşmaması Seyfi'yi yalanlıyordu. Onu bir şeytan gibi anlatmıştı ama adam hiç öyle görünmüyordu. Ne olursa olsun ilk sulh denemesinde büyük bir hezimet yaşamıştı, oysa babası bu hususta çok başarılıydı; kavga eden, maraza çıkartan, kız kaçıran, tarla takım münakaşasına girenler babasının kapısını çalardı. İhtilafları çözerdi hep. Babasının arabulucu kimliği herkesçe bilinir, saygı görürdü. Kendisi ise ilk denemesinde iki seksen yere uzanmıştı. Nedim'in söyledikleri, konuşma tarzı, yaklaşımı çok canını sıkmıştı. Misafire böyle davranmaya hakkı yoktu, hele ki mahallenin imamına hiç...

"Böyle bir adam senin ablanla evlense sen ablanı gönderir misin?" sözünü hatırladı bir an, "Boyundan büyük laflar etti" diye mırıldandı öfkeyle, belli ki cahil biriydi.

Caminin bahçe kapısından içeri girecekken Seyfi sokuldu yanına. Selam verdi.

"Geldin mi Seyfi Bey?" dedi selamını alıp, "Ben de namazdan sonra seni arayacaktım."

"Duramadım Hocam, geldim." Seyfi'yi süzdü yukarıdan aşağıya, acıdı ona.

"Yahu şu havalar da ısınmadı bir türlü, mayısta mıyız şubatta mı belli değil." Sırtındaki nefti montun yakasını kaldırdı Hoca.

"Bu sene öyle oldu Hocam."

"Geç kaldım, namazı kıldırayım da konuşalım. Sen namaz kılıyor musun?" Mahcup oldu Seyfi.

"Cumaları kılıyorum."

"Bayramları da kılıyorsundur."

Zoraki tebessüm etti ikisi de. "Allah Allah... Neden bu kadar üşüyorum ki... Sen de gel, namaz bitene kadar camide oturursun."

"Yok Hocam, ben burada bekleyeyim, abdestli değilim."

"Peki o zaman" dedi, "bari şadırvanda otur." Bu kadar üşüyor oluşunu biraz da yaşadıklarına bağladı, lahavle çekip camiye doğru yürürken geriye döndü bir anda. Birkaç adım attı Seyfi'ye doğru.

"Senin dürüst bir insan olduğuna inanıyorum. Bu olayla ilgili bana anlatmadığın bir şey var mı?"

Ayağa kalktı Seyfi.

"Ne oldu ki?" dedi endişeli gözlerle Hoca'ya bakıp. "Sıddık ne söyledi bilmiyorum ama çocuklarımın yüzünü bir daha görmek nasip olmasın ki her şeyi anlattım." Cevap bekler gibi gözünü Hoca'ya dikti.

"Tamam, inanıyorum sana, namazı kıldıralım konuşuruz" deyip camiye yöneldi Hoca.

Namazdan sonra Seyfi'yi lojmana davet edip çay demlemek geçti aklından ama hemen vazgeçti. Seyfi'nin yanına oturdu, şadırvanın mermer oturağına, soğuğu tekrar hissetti ama camide ısındığı için pek etkilenmedi. Çok oturmayıp özetleyecekti olup biteni. Anlatacak ne vardı ki? Kendini bilmez birilerinin tazyik, tahkir ve tezviratına maruz kalmıştı. Düşündükçe asabı bozuluyordu,

küçük düşürülmüştü. Seyfi arabulucu olarak bula bula kendini mi bulmuştu? Mahallenin ileri gelen adamları vardı, kuyumcu Yakup vardı mesela, söyledikleri ferman hükmündeydi neredeyse; beyaz eşyacı Süleyman vardı, devletin her kademesindekilerle ahbabı gibi telefonda konuşabiliyordu; Muhtar Cuma vardı, çeyrek yüzyıldan beri muhtarlık yapıyordu. Mahalleden böyle ağırlığı olan, oturaklı üç adam toplayıp işini görürdü, bunun yerine kendisini gönderdiği için kızmıştı Seyfi'ye, bu yüzden Nedim'in söylediklerini sansürleme gereği duymadan anlattı. Bu ziyaretten anladığı şey bu işin bitmiş olduğuydu. Aile olaya namus meselesi olarak bakıyordu, damatlarını namussuz, pezevenk olarak görüyordu.

Son hamlesinin de elinde patlamasının verdiği hüzünle başını önüne eğdi Seyfi.

"Bunların hepsi yalan, iftira, çocuklarımın üstüne yemin ederim ki iftira."

"Onlar öyle düşünmüyor, hele o kayınbiraderin Nedim ipe sapa gelmez laflar ediyor."

"Nedim öyle laflar edecek adam değil" dedi mırıldanır gibi, başını kaldırıp Hoca'nın gölgeli yüzüne baktı: "Sıddık onu kuruyor, söyleyene değil de söyletene bakmak gerek."

"Ama Sıddık bana anlattığın gibi değildi, kötü bir laf etmedi hiç."

"O öyledir, göz boyamada üstüne yoktur, gerçek yüzünü öyle kolay göstermez." Başını iki elinin arasına alıp "Ben bittim Hocam. Ailem olmadan ben bir hiçim" deyip ağlamaya başladı bir anda.

Ne yapacağını bilemedi Hoca, üzülmüştü, çaresizlik gerçekten çok kötüydü. "Şimdi ben ne yapayım Hocam, sen söyle ben ne yapayım?" Başını kaldırmadan mırıldanır gibi konuşuyor ve burnunu çekiyordu ikide bir. "Bir insan nasıl olur da karısına, çocuklarına kötülük eder, hele de benim gibi çocukları ve karısı için yaşayan biri?"

Bu adam gerçekten masum diye düşündü, birileri büyük yalan söylüyordu ama o Seyfi değildi.

"Bak Seyfi Bey" dedi, "aileni almak istiyorsan yöntemini değiştirmelisin. Burası dağ başı değil, kimse kimsenin malına mülküne, ailesine çökemez. Gerektiğinde masaya yumruğunu vuracaksın. Ha, bunu yapmayacaksan gidip mahkemeye boşanacaksın, en azından çocuklarını görürsün."

Başını kaldırdı Seyfi, uzanıp musluğu açtı. Yüzünü yıkadıktan sonra Hoca'ya baktı, gölgeler oynaşıyordu Hoca'nın yüzünde, gözlerinden taşan öfkeyi, hayal kırıklığını görebiliyordu. "Elin adamı bile bu kadar öfkelendiyse sabır taşıyım ben" diye düşündü. Bir anda aydınlanma yaşamıştı sanki.

"Allah razı olsun, sana karşı da mahcup oldum, hakkını helal et."

"Lafı mı olur, keşke elimden daha fazla şey gelseydi."

"Sen elinden geleni yaptın, sıra bende" deyip ayağa kalktı.

İçinde biriken tortulu sancılar su yüzüne çıkmaya başlamıştı ama yumuşak bir sancıydı bu, acı vermekten çok düğüm çözmek için kıvranan ümitvar bir sancı. Bu yeni duygunun iştahıyla adımlarını hızlandırdı. Yüzünü hafifçe yalayan nemli, ıslak akşam yeli benliğine yağmur yüklüyordu sanki. İsmail Hoca'nın söylediklerinde yanlış bir şey yoktu, bu sorunu bu gece çözmeliydi. Hiçbir şey yapamayacaksa bile boşanma davası açardı, boşanırlarsa en azından çocuklarını görürdü. Onu da engelleyemezlerdi ya! Hayatına müdahale edilmesine seyirci kalmayacaktı artık, mahremine dokunulmasına tahammül etmeyecekti. "Bu kadar mı işe yaramazım?" diye mırıldandı öfkeyle. Artık muhasebe zamanıydı, gerçeklerle yüzleşip kendini hırpalama zamanıydı. Bu kadar mı âcizim, bu kadar mı ödleğim? Ödlekliğimden cesaret alıp yuvamı dağıtıyorlar, ben ise ağlayıp söyleniyorum. Bu şerefsizlerin yuvamı dağıtmasına izin vermeyeceğim, azdan az, çoktan çok gider. Bir anda Sıddık'ı parçalamak istedi. Mutlaka ondan hesap soracaktı. Hem kararlı görürse Suna da cesaret-

lenirdi belki, ciddi bir adım atarsa bir adım da o atardı. Belki de kocasının meydan okumasını bekliyordu, belki de kocam gelsin beni kurtarsın diye kıvranıyordu, belki de orada bir rehindi ama bunu belli edemiyordu. "Karımı, çocuklarımı bu meczupların elinden kurtarmalıyım, onlar benden bunu bekliyor" düşüncesi zihnini bütünüyle ihata etmişti. Sulh adamı olmanın acı faturasını ödemişti. Hırgürü sevmezdi, kavgadan gürültüden kaçardı, korkak olduğundan değildi bu, gerçekten sevmiyordu, şerci biri olmamıştı hiçbir zaman. Bu güzel huyu şimdiye kadar işine yaramıştı, insanlar onu sevmişti, işe girmesinde bile karakterinin etkisi olmuştu. İddialı biri değildi, uluorta kendini göstermek bir yana, arka planda kalmayı tercih etmişti hep, göz önünde olmamanın zararını görmemişti. Ama artık bu işe yaramıyordu, bir ev dolusu meczupla muhataptı, bunlarla sağlıklı bir ilişki kurmak mümkün değildi. Deli gördükleri kayınpederi bunların hepsinden akıllıydı. Bir onunla konuşabiliyordu, o da konuşmuyordu ya, dinliyordu ancak. Hiç konuşmazdı, boynunu kırar oturur, boynunu kırar camiye gider, boynunu kırar eve dönerdi. Normalde kurnaz biriydi aslında, sezgileri güçlüydü, iyiyi kötüyü bilirdi ama karışmazdı, irade koyamazdı, ilgilenmez, konuşmazdı. Damadını da sever, bunu belli ederdi. Ailede herkes severdi Seyfi'yi aslında, kayınbiraderleri onu bir ağabey olarak görür, saygı duyarlardı. Kaynanası da severdi, ama oldum olası tuhaf davranırdı, sevgisini göstermesini bile beceremezdi. Suna da annesine benzerdi, ürkek ve çekingendi, korkmak için bahane ararardı. Saf ve temiz kalpliydi. Koyu kahve gözleri, değirmi, ablak yüzü, kırmızı, etli dudaklarıyla kıskanılacak bir güzelliği vardı. Karısının güzelliğine kanmıştı, mahallenin en güzel kızıydı belki de. Yakından tanıyınca onun saf biri olduğunu anlamıştı ama bunu herkesin bildiği saflık sanmıştı, bir akıl noksanlığı olarak görmemişti. Evlenmişlerdi, böyle güzel bir kızla evlendiği için de kendini hep şanslı, ayrıcalıklı görmüştü.

Sonra bu adam çıkıp gelmiş ve bütün aileyi efsunlamıştı. Şimdi hesaplaşma zamanıydı, istikamet Sultanbeyli değil Nişanıt Sokağı'ndaki Ongun Apartmanı'ydı. Aslında Hoca ile konuşup evine dönmeyi planlamıştı ama şimdi işler değişmişti, Hoca resmen gözünü açmıştı. Gidip her şeyi konuşacaktı, herkes eteğindeki taşı döksündü; o alçağın yüzüne söyleyecekti yalanlarını, iftiralarını. "Nasıl olur da karımı ben kötü yola zorlarım, dünya döndükçe böyle bir şey mümkün olabilir mi?" diyecekti. İnsan namusu için yaşardı, insanın hayatından namusu çıkarırsan geriye hayvan kalırdı, hem de hayvanların en aşağılığı domuz. Çünkü diğer hayvanların da namusu olurdu, eşini kıskanırdı, sadece domuzlar kıskanmazdı. Bir insanın namusuyla oynamak bu kadar kolay olmamalıydı, hele de kendi ailesi, bacanağı bunu yapmamalıydı. Kendisi baldızına bunu yapar mıydı? Asla. Onu da kendi namusu saymıştı, hangi şerefsiz kendi ailesinin namusuna göz dikerdi?

Ongun Apartmanı'na doğru yürürken iki hafta kadar önce yaşadığı olay geldi aklına. Bunu Hoca'ya anlatmamıştı, anlatmanın doğru olmayacağını düşünmüştü. Yine böyle bir gece konuşmaya gitmişti, lakin kapıyı bile açmamışlardı. "Çocuklarımı görmek istiyorum!" diye bağırmıştı kapıyı yumruklayarak, "Bari çocuklarımı göreyim!" Kapının açılmaması çok ağırına gitmiş, aşağılanmaya ve adam yerine konulmamaya tahammül edememişti. Sonra apartmanın önüne çıkıp bağırmaya devam etmiş, bağırdıkça öfkesi kabarmış, öfkesine aksiseda bulamayınca kaldırımda bulduğu küçük bir taş parçasını pencereye fırlatmış ve pencere şangır şungur aşağı inmişti. İşte ondan sonra olanlar olmuş, komşular kapıya pencereye yığılıp gece karanlığında olanları anlamaya çalışırken polis otosu gelip Seyfi'yi götürmüştü. Kaynana ve kayınpeder şikâyetçi olmuş, "Damat bizi tehdit ediyor, can güvenliğimiz yok" demişlerdi. Polis karakolunda olmayı bile içine sindiremezken savcılığa çıkabileceğini söylemişti polis: "Bir daha

böyle bir olay olursa savcı uzaklaştırma kararı verir. Bir daha karına yaklaşamazsın."

Vazgeçer gibi oldu, adımlarını yavaşlattı, dönsem mi diye düşündü, yine aynı şeyi yaşamak istemiyordu, bu kez işler iyice sarpa saracaktı. Ama saracağı kadar sarmıştı zaten. Çocukları geldi gözünün önüne, sonra Suna. Ne güzel başlamıştı her şey. Fatma yengesi yapmıştı aralarını, "Hasibe ablamın kızını alayım sana, Suna'yı, istersen hemen yaparım." İsterdi tabii; böyle güzel, alımlı, dini bütün, ahlaklı bir kızı kim istemezdi?

Her şeye rağmen vazgeçebilirdi Suna'dan, vazgeçmeyecek ne vardı ki? Ama çocuklar elini kolunu bağlıyordu işte. Ayşe Nisa babasını çok severdi, Talha da severdi ama Ayşe Nisa'nın sevgisi bir başkaydı. Seyfi de çocuklarını çok severdi, hele de Ayşe Nisa'yı. Kız evlat bir başka güzel oluyor, sevmeye doyulmuyordu. Bir hocanın sohbetinde dinlemişti. Peygamber efendimiz, ashabına "Erkek evlatlarınızı seviniz" diye emir buyurduğunda ashabı kiram şaşırmış, "Kız evlatlarımızı sevmeyelim mi ya Resul Allah?" demiş. Yüzünde bir tebessüm belirmiş Peygamberimizin, "Onlar kendini zaten sevdirir" demiş. Çok hoşuna gitmişti bu kıssa, her zaman olduğu gibi ne kadar doğru söylemiş Peygamberimiz diye düşünmüştü. Talha'yı seviyordu, Ayşe Nisa ise kendini sevdiriyordu. Üç yaş küçük olmasına rağmen ağabeyinden daha akıllıydı. Babasını mutlu etmek için bazen annesinin eksiklerini bile tamamladığı oluyordu. İri, kahverengi gözleri tıpkı annesininkiler gibiydi. Gülünce belirginleşen gamzeleri bir ömre bedeldi, nasıl ayrı kalsındı güzel kızından? Ayşe Nisa'yı düşününce kalbi bir alev gibi titredi, sonra ağzında acı bir tat birikti ve boğazı düğüm düğüm yürümeye devam etti.

4

Apartmanın önüne gelip zile bastığında heyecanı, öfkesi, endişesi daha da artmıştı ama buna rağmen sorun çıksın istemiyordu, hır çıkarmak için gelmemişti, karısını ve çocuklarını alıp gidecekti. Zaten bir daha kavga çıkarsa polis bırakmazdı, onun için makul davranacaktı.

Kapıyı Nedim açtı, başını içeri çevirip o kendine has, gırtlaktan gelen cızırtılı sesiyle "Seyfi geldi" deyince herkes kapıya yığıldı. Seyfi'nin gözleri Sıddık'ı aradı, en son o geldi kapıya, onu görünce kan beynine sıçradı, küfreder gibi baktı bacanağına.

"Ne istiyorsunuz benden? Artık düşün yakamdan! Ailemi verin de gideyim."

Dokunsan ağlayacak gibi sesi titriyordu Seyfi'nin. Sıddık kapı eşiğine doğru yavaş ve kendinden emin adımlarla yürüdü, Nedim'in omzuna dokunup öne geçti, şimdi iki bacanak karşı karşıyaydı. Bu herifi ne zaman görse korku ve tiksinti bütün bedenine hâkim oluyordu, ama oğluyla göz göze gelince korkusu uçup gitti bir anda. Babasını görünce Talha'nın da gözleri ışıldadı, bakışlarını o iri, kirli gölgelerin arasından geçirip babasının gözleriyle buluşturmayı becerdi. Ayşe Nisa'yı aradı gözleri ama göremedi, demek uyumuştu. Ağlamaklı oldu, ama şimdi duygularına teslim olmanın zamanı değildi, eğer oğluna ve kızına ulaşıp kucaklamak istiyorsa aşması gereken engeller vardı. Karısıy-

la göz göze gelmek için çabalasa da muvaffak olamadı, Suna bir mücrim gibi gözlerini kaçırıyordu. Bacanağı ve kayınbiraderleri kapının önüne duvar örmüşlerdi sanki. Neden sonra koridorda Ayşe Nisa belirdi, uykudan uyanmış, gözlerini ovuyordu minik elleriyle, ağlamaklıydı. Babasını görünce şaşırdı ama hemen şaşkınlığını atıp ona doğru koşmaya başladı. Dizlerini kırıp eğildi Seyfi, sarıldılar. İkisi de ağlıyordu ama Seyfi gözyaşlarını saklamaya çalışıyordu. Kızıyla sarılıp koklaşırken Talha da sokuldu babasının yanına, Suna ise biraz mesafeli duruyordu, aslında gönlü vardı gitmeye ama belli ki çekiniyor, korkuyordu. Sanki içlerinden biri kovsaydı onu, "Canıma minnet" der, çeker giderdi. Ama eli kolu bağlıydı, Sıddık onu basbayağı rehin almıştı. Sadece onu mu? Bütün aile Sıddık'ın tahakkümü altındaydı.

Çocuklarına sarılıp hasret giderdikten sonra yekinip doğruldu Seyfi. Şimdi daha kararlı, daha cüretliydi.

"Ailemi alıp gideceğim, başka bir şey istemiyorum!" dedi.

"Siktir ol git lan gavat!" diye ünledi Nedim, sonra elini eniştesinin göğsüne dayayıp sertçe iteledi. Sendeledi Seyfi, dengesini sağlamak için geriye doğru bir adım attı. Yüzüne bir yumruk atmak istiyordu Nedim'in, sağ yumruğunu sıktı ama vazgeçti.

"Şerefsizlik yapmayın! Ailemi verin gideyim! Sonra şeytan görsün yüzünüzü. Ne haliniz varsa görün." Nedim'in omzuna dokunup geriye çekilmesini söyledi. O sırada Sıddık, bacanağına yaklaştı.

"Bak Seyfi, kimse şer istemiyor, çek git buradan! Bu iş bitti!"

"Kim oluyorsun da sen dağdan gelip bağdakini kovuyorsun, dış kapının mandalı! Muhatabım sen değilsin. Kaynanam ve kayınbabamla konuşacağım." Gözleriyle arandı sonra, bacanağı ve kayınbiraderleri görüş açısını kapatmasına rağmen koridora toplananları görebiliyordu, kayınbabası yoktu; ya evde değildi ya da çıkmaya tenezzül etmemişti. Bir umutla kayınvalidesine döndü ama hemen gözünü kaçırdı kadın, onun bir adım berisinde ho-

roz gibi kabaran Nedim'e baktı yardım dilenir gözlerle, ama bunun beyhude olduğunu biliyordu. Sıddık'ın iti olmuştu çoktandır Nedim, sahibi nereyi gösterse oraya doğru havlıyordu. Sonra Mustafa'ya baktı, gençti Mustafa, tıfıldı, on sekiz yaşındaydı, çok emeği geçmişti küçük kaynına, kardeşi gibi severdi onu, o da ağabeyi gibi severdi enişteşini ama şimdi düelloya hazır bir kovboy gibi pürdikkat enişteşinin hamlesini kolluyordu.

"Mustafa bari sen bir şey de, beni böyle kapıda bekletmeyin, içeri alın, babama da söyleyin konuşalım. Herkes hatasını söylesin, ben hatalarımı kabul edip özür dilemeye hazırım."

"Bu iş namus meselesi enişte, şimdi senin burada olman bile çok yanlış. Çek git de bir kaza bela olmasın." Bunlar hep ezberdi, Sıddık'ın ezberiydi, onun hık deyicisi olmuştu hepsi, konuşmak beyhudeydi. Ailesine ulaşmak için kapıya duvar ören üç adamı aşmak zorundaydı ama buna gücü yetmezdi. Son bir ümit kayınvalidesine seslendi:

"Anne beni içeri alın, babam da gelsin konuşalım. Bu iş sizin bildiğiniz gibi değil. Vallahi de billahi de öyle değil, yanlış biliyorsunuz."

"Benim sana verecek kızım yok, bir defa verdim, yüzümüzü yere düşürdün, bu evde sana yer yok."

Seyfi'nin söylediği her söz bir duvara çarpar gibi yankılanıp geri dönüyordu. Anlamsız, duygusuz, ifadesiz bir sesle konuşan kayınvalidesine baktı, bu kadın böyle değildi, beni ne kadar da severdi diye düşündü. Sonra gözlerini bacanağına çevirdi, yılanın başı oydu, bütün evi efsunlayan bir ecinniden başka bir şey değildi o.

"Bu işin bittiğini anlamış olman lazım Seyfi, kimse seni istemiyor, bir huzursuzluk çıkmadan git artık" deyip bacanağının omzuna dokundu Sıddık, hafif iter gibi. Şiddetli bir öfkeyle sarsıldı Seyfi. Ayak parmaklarından yukarı doğru bir sıcaklık hücum etti, hararetin tırmanışını duyabiliyordu, sıcaklığın beyne baskı yap-

masıyla beyninde şimşekler çakmaya başladı, şakaklarının attığını, kalbinin yırtıldığını hissetti, yüz hatları bir ustura ağzı gibi keskinleşti ve bütün kuvvetiyle Sıddık'a kafayı indirdi. Bağırışların çığlıklara karışmasını dinledi, gözü çocuklarını aradı, ikisi de annesinin bacaklarına yapışmış, korku ve dehşetle babalarına bakıyorlardı. Daha demincek aşmanın mümkün olmadığını düşündüğü kapıya duvar örmüş üç kişinin biri yere yığılmış, diğer ikisi de kaybolmuştu. Tam fırsatıydı, bu kargaşadan faydalanıp ailesini buradan çıkarabilir, ölene kadar mutlu yaşayabilirlerdi. Yüzünde bir sevinç belirdi Seyfi'nin, bir adım attı, iki adım daha atması gerekiyordu onlara ulaşmak için, ama biraz önce ayağının altında devrilen Sıddık'ın boğuk ve homurtulu seslerle ayağa kalkmaya çalıştığını fark etti. Geriye dönüp ayağını kaldırdı ve topuğunu sertçe yüzüne indirdi, öldürmek istiyordu onu ama o kadar vakti yoktu, tekrar ailesine yöneldi. İşte o zaman bir patlama sesi duydu, tüfek sesiydi.

İkinci bölüm

1

Başüstü Mahallesi şehir merkezine uzak olmasına rağmen öyle kıyıda köşede kalmış atıl bir mahalle değildi, kendine has bir canlılığı, iştahı, bereketi, ongunluğu vardı; dinamikti, insanları çalışkandı, hep bir telaş, bir uğraş, bir meşgale içinde olurdu ahali. Büyük işlek bir caddesi vardı mahallenin; Fatih Caddesi. Caddenin iki yakasında sıralanmış dükkânlar mahalle için bolluk bereket, mamurluk, feyiz demekti. Caddenin hemen altındaki ikinci cadde boyunca dizilmiş dükkânların bu yakadakiler kadar iş yapmaması, başka bir mahalleye ait olmalarıyla ilgiliydi. Kale Mahallesi buraya benzemezdi, yoksulluğun kol gezdiği pis, mülevves bir yerdi. İnsanları genelde tembel, iş bilmez ve üşengeçti. Oysa Başüstü ahalisi bir saat gibi işler ve hep kazanırdı. İki mahalle arasındaki mesafe yüz metre değil de sanki yüz seneydi. Güneş ışığı Başüstü Mahallesi'ne, gölgesi Kale Mahallesi'ne düşerdi; yağmur Başüstü Mahallesi'ne yağar, kiri pası, çarı çamuru, boku püsürü Kale Mahallesi'ne akardı. Yağmurdan sonra güneşle beraber gökkuşağı Başüstü Mahallesi'nde görülürdü; böcekler, güveler, tahtakuruları, karasinekler ve cümle haşarat Kale Mahallesi'ni mesken tutardı.

Günün en güzel saatleri kuşluk vaktiydi Başüstü'nde; güneş yüksek binaların esaretinden kurtulup yumuşacık ışığını usulca caddeye indirdiğinde esnaf kahvaltısını yapmış olur ve ellerinde

ince belli çay bardaklarıyla dükkânların eşiğinde sohbete koyulur, şakalaşırdı ayaküstü. Sonra cadde kalabalıklaşır, küçük bir şehir merkezi canlılığına erişir, sanki şehrin zenginliği buraya akardı. Bütün gün devam ederdi bu. Güneş artık binaların arasında kaybolup batmak için eğildiğinde akşamın serin yüzü kendini hissettirir ve cadde de yavaş yavaş kendi gürültüsünden sıyrılarak yerini araba gürültüsüne bırakırdı. İşte o zaman mahalleli bir sonraki günün hayaliyle evine dönerdi, nöbeti zayıf ve loş ışığıyla caddeyi gün ağarana dek besleyecek sokak lambalarına bırakarak.

Uzak değildi gidecekleri yer, bir yürüyüş mesafesiydi, zira esnafın umuma yakını bu mahallede ikamet ediyordu, ama yine de birçoğu arabasının kontağını çevirmenin konforunu hissetmek için arabayla gelirdi işyerine. Mahallelinin çalışkanlığı felaketleri unutmalarına da yardımcı olmuştu. İki sene arayla yaşadıkları deprem ve ekonomik kriz çok şey götürmüştü hayatlarından; büyük depremde canlarını kaybetmişler, daha ağıtları bitmeden bu kez de mallarını kaybetmişlerdi ekonomik krizde. Kısa bir sürede iki kere mağlup olmuşlardı. Sanki yedi kat toprağın altına girmişlerdi de sesleri oradan geliyordu, sanki ruhları ölmüştü de bedenleri yaşıyordu. Bitmişliğin, tükenmişliğin, yok olmuşluğun yasını tutup ağıt yakarken bir şey olmuştu, Mesih bekler gibi bekledikleri o kurtarıcı, toprağın, suyun, havanın, ateşin yorgunluğunu almış, işe koyulmuştu; arkasından da kendileri. Sevdikleri, inandıkları, iman ettikleri bir liderle beraber inşa olmaya, inşa etmeye dört elle sarılmışlar, kısa zamanda da netice almışlardı. Hayatlarını, ideallerini diriltmek için on yıllarını kaybetmeye razı olmuşken bunu çok daha kısa bir zaman diliminde avuçlarına alıp mutlu ve inançlı bir gelecek için daha çok çalışmaya başlamışlardı; aşkla, şevkle, inançla ve tutkuyla.

Büyük çöküşten sonra ülkeleri artık sahibine teslim edilmişti bir nevi, dosdoğru yönetiliyorlardı artık. Kazandıkları paraya bereket gelmişti. Bereketli kazanç da bitmezdi hiç; yeni işyerleri

açılıyor, yeni otomobiller alınıyor, yeni binalar, yeni yollar yapılıyordu. Bunların yanında öğrenci yurtları, Kuran kursları, camiler de inşa ediliyordu ki zenginleşme iki yönlü olsun.

Başüstü Mahallesi'nde birçok şey değişse de muhtar aynı kalmıştı, zira mahalleli onun değişmesini istememişti, memnundu muhtardan. Cuma 1984 seçimlerinde muhtar olmuş, bir daha da o mührü bırakmamıştı. 22 yıldan beri Başüstü Mahallesi'nin muhtarlığını layıkıyla yerine getiriyordu. İki yıl önce "Bu son" diyerek seçime girip beşinci dönemine seçilmişti. Son dönem demeyip tekrar seçime girse gene seçilirdi, öyle bir ünsiyet oluşmuştu mahalleliyle, başka bir adayın değil kazanması aday olması bile yadırganıyordu, onun için seçim döneminde çalışmaya bile tenezzül etmezdi. Mahalleli ona oy vermenin bir sorumluluk olduğuna inanırdı, sanki mahalleyi o kurmuştu, ya da mahalleden önce o vardı. Halk elbette kara kaşı kara gözü için oy vermiyordu ona, Muhtar Cuma mahallede herkesi tanırdı, çocukları bile ismiyle çağırırdı; kim fakir, kimin yardıma ihtiyacı var, kim yolsuz, kim sahtekâr, kim borcunu vermiyor, kim oğlan evlendiriyor, kim kız gelin ediyor, kim öldü, kim ölecek, kim göçtü bilirdi. Bu mahallede kimse kömür, gıda yardımı alamıyorum diyemezdi, haklı yere talepte bulunup da yardım alamayan bir Allah'ın kulu yoktu. Cuma'yı diğer pek çok muhtardan farklı kılan şey, hizmet etme anlayışıydı; herhangi bir görüşe, partiye gönülden bağlılığı olmazdı, ülkeyi hangi parti yönetiyorsa kendini ona teslim ederdi, çünkü mahalleliye en güzel, en doğru böyle hizmet edileceğini düşünürdü. Bir siyasi görüşe, bir partiye körü körüne bağlansa o zaman herkes tarafından makbul görülmezdi. Eğer şimdi ahali "Allah seni başımızdan eksik etmesin" diye dua ediyorsa bunun sebebi tek muradının mahalleye hizmet etmek olmasıydı. Şimdiki iktidarla da uyumlu çalışıyordu, bunun için çok az aldığı alkolü ve sigarayı da bırakmıştı, zaten sağlığı el vermiyordu, bırakmak için bahane arıyordu. Diğer za-

rarsız küçük günahlarla da vedalaşmıştı. Başlamak isteyip de bir türlü başlayamadığı namaza başlamış ama tekrar bırakmıştı, bunu birkaç defa sınamış olsa da muvaffak olamamıştı, beş vakit namaz kılmak nefsine ağır geliyordu, ama sakal bırakıp hacca gitmişti. Sonra sakalı kesmişti, alışamamıştı bir türlü, sıcakta acayip kaşıntı yapıyordu. Ahali Muhtar'ın bu küçük kusurlarını görmezden geliyordu, zira Muhtar onların nazarında vazifesini layıkıyla yapan bir hizmet erbabıydı. Allah da mahşerde bunu mutlaka hesaba katardı. Şimdiden konuşulmaya başlanmıştı, bir dönem daha muhtarlık yapması için ikna edilecekti. Gerçi Muhtar'ın seçimden sonra yeni bir muhtarlık binası yaptırması mahallelinin bir dönem daha görevde kalacak yorumlarına sebep olmuştu. Muhtarlık binası için epey uğraşmak zorunda kalmıştı. Uygun bir yer bulmak için titiz bir çalışma yapmış ve sonunda Fatih Caddesi üzerinde, caddenin kırk elli metre kadar aşağısında, Kale Mahallesi'ne giden yol üzerinde küçük bir kamu arazisi tespit edip nüfuzunu ve siyasi bağlantılarını da kullanarak kısa sürede binayı yaptırmaya muvaffak olmuştu. Artık ahalinin, mahallenin göbeğinde, caddenin orta yerinde kendi evleriymiş gibi girip çıkabildikleri haki yeşil dış cepheli, kiremit çatılı, tek katlı, tek odalı güzel bir muhtarlık binası vardı. İki masa koydurmuştu Muhtar, biri kendi için, diğeri çalışanı Özcan için. Kendi masasını özel yaptırmıştı cevizden, koltukları ise siyah suni deridendi, koltuğa oturan misafir bir muhtarın değil de belediye başkanının yahut bir kaymakamın karşısına oturmuş hissine kapılıyordu.

Yeni muhtarlık binası Muhtar için de her yönüyle çok iyi olmuştu. Misal, gün boyu gideceği yerler eskisinden daha yakındı artık; Yakup'un kuyumcu dükkânı yürüyerek üç beş dakikaydı, hakeza Ramazan'ın kahvesi de öyle, evinin de tepeliği görünüyordu binadan. Cami, caddenin girişinde olduğu için biraz uzak kaçıyordu ama oraya da en fazla yedi sekiz dakikada yürüyebiliyordu. Son zamanlarda yol ettiği, "Sarı bina" dediği caddenin

sonundaki Ongun Apartmanı biraz uzak olsa da oraya duyduğu ilgi ve merak bu uzağı yakın ediyordu. Apartmanın yanındaki İsa'nın bir milyoncu dükkânının önüne bir tabure çekip oturuyor ve belli etmeden apartmanı gözlüyordu. Ama görmesi gerekeni göremiyordu bir türlü. Sıddık'la bunun için yakınlaşmıştı biraz da, ailede doğru düzgün iletişim kurabileceği tek kişi oydu.

Muhtar'ın bu kadar çalışkan, bu kadar işini seviyor olmasını karısının hasta oluşuna yoranlar da olmuyor değildi. İnsanlar konuşmayı, dedikoduyu seviyordu, sadece sevmediklerinin değil sevdiklerinin de arkasından konuşuyorlardı. Muhtar'ın karısı hakkında da konuşuyorlardı işte; ona inat ölmüyormuş Kibriye; ölmediği gibi her geçen gün daha da etleniyor, ağırlaşıyormuş, eğer ölürse evden ancak vinç yardımıyla çıkartılabilirmiş.

Bir insanın karısının hasta olmasından daha kötü bir şey yok diye düşünürdü Muhtar, "Böyle bir derdi Allah düşmanıma bile vermesin" derdi. Kibriye'nin külfeti her geçen gün daha da ağırlaşıyor, artık taşınamayacak hale geliyordu. Bunun içindi akşam eve gitme vakti geldi mi Muhtar'da baş gösteren huzursuzluk. Oyalanabildiği kadar oyalanıyor, en sonunda gönülsüzce muhtarlığı kapatıp ayağını sürüye sürüye evin yolunu tutuyordu. Eve geldiğinde ise salonda ya da yatak odasında refleksleri büyük oranda ölmüş, hareket edemeyen, çürümüş soğan gibi kokan ve adeta yıkık bir duvara dönüşmüş karısını görüyordu. Her gün biraz daha büyüyor, irileşiyor, genişliyordu Kibriye, yağ topakları kalçalarından, karnından pörtleyip çıkmak için can atıyordu. Kibriye'nin bu zavallı durumunu gördükçe asabi bir huzursuzluk bütün bedenini sarıyordu. Zaten yaşlanmıştı Muhtar, yaşlılık damarlarında ince bir sızı gibi gezinip dururken bir de karısının varlığını bir tehdit gibi üzerine yığmasına direnç gösteremiyordu. Kurumuş bir dere yatağı gibi hissediyordu kendini çoğu zaman, yatağı sanki ince kum taneleri ve çakıltaşlarıyla doluydu. Yıllarca sırtında bir ceset gibi taşıdığı evliliği gömememenin acı-

sını iliklerine kadar hissetse de "kader" diyerek boyun eğiyordu, elinden bir şey gelmiyordu zira. Dua ediyordu hep, "Allah'ım ele ayağa düşürmeden hayırlı bir ölüm nasip et!"

Evlilik hususunda gömleğin ilk düğmesini yanlış iliklediğini düşünüyordu, Kibriye'yle evlenerek ta ilk başta yapmıştı hatayı. Şişman bir oğlan çocuğu gibiydi gençken Kibriye, evlenilecek biri değildi ama aile baskısına dayanamayıp evlenmiş ve koca bir hayatı neredeyse kadınsız geçirmişti. Tek tesellisi çocukları kazasız belasız büyütmek olmuştu. Üç erkek çocuğunu da memur etmişti; biri İstanbul'da öğretmen, diğeri Ardahan'da astsubay, bir diğeri de Ankara'da Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nda şefti. Kız çocuklarını okutamamışlardı ama çok şükür onlar da evlenip aile sahibi olmuştu. İki kızı İzmit'teydi, sadece Gülbeden yakındı kendilerine, iki katlı evin alt katını ona vermişti, kira almıyordu ama o da anne babasının yemeğini yapıp evlerini temizliyordu. Yine de evde yükün çoğu Muhtar'a kalıyordu, çünkü Kibriye böyle istiyordu. Bu durumda olmasından kocasını sorumlu tutuyordu, kocası eve geldiğinde kararlı gözlerle ona bakıp yaşamak için direndiğini hissettiriyordu. Çektiği acıları pek belli etmiyordu, dirençliydi, acı eşiği yüksekti, canı çok yandığı zaman inliyordu sadece. Muhtar bir ihtiyacı olup olmadığını sorduğunda belli belirsiz başını sallıyordu, çünkü hasmına karşı zayıf görünmek istemiyordu, hasım gibiydiler ama hasımlıklarını dillendirmiyorlar, sıcak çatışmaya girmiyorlardı, soğuk savaştı yaşadıkları, birbirlerine karşı tutumları mesafeliydi, pek konuşmuyorlardı. Sessizliğin kasvetinde boğulmamak için Muhtar önceden üzerine konuşulacak bir şeyler icat edip öyle çıkıyordu karısının karşısına, lakin sohbet yine akmıyor, doğal olmadığı için hemen tıkanıyordu.

Ama hikâyenin sonu yaklaşıyordu, bunu ikisi de biliyordu. Doktorlar, bu yılın başlarında "Her an ölebilir" diyerek Kibriye'yi eve gönderdikten sonra kendini daha iyi hissetmeye başlamıştı Muhtar. Bu duyguyu ilk olarak üç yıl önce yaşamış-

tı; Kibriye yüksek tansiyondan hastaneye gitmiş ve birden fazla hastalıkla eve dönünce Muhtar garip bir şekilde mutlu olmuştu. Ocak ayının sonlarına doğru ise kısmi felç geçirip sol yanı tutmamaya başlayınca bu defa telaşlanmış, ne yapacağını bilememiş ve kendini çaresiz hissetmişti.

Altı aydan beri sürüyordu Kibriye'nin yarı kötürüm hali, doktor her an beyin kanaması geçirip ölebileceğini söylemişti. Bekliyordu Muhtar, bekledikçe de karısının dramı kendi dramına dönüşüyordu; çünkü onun yaşadıklarına maruz kalıyordu, bir dramı yaşamaktan daha büyük dram varsa o da buna maruz kalmak, izlemekti. Yaşam enerjisi güçlü olmasa, hayata hep iyi tarafından bakmasa, bu dertten uzaklaşmak için dikkatini mahallenin dertlerine vermese çekemezdi bu hayatı. Bütün yaşlılığına ve yorgunluğuna rağmen canı yeğniydi, karısına bir çocukmuş gibi hizmet etmeye çalışıyordu. Sabah kahvaltısını hazırlamadan evden çıkmıyordu, Kibriye'nin ketumluğuna aldırmayıp yalnızlığını ve hastalığını hafifletmeye çalışıyordu. Biliyordu ki kapıdan çıkıp gittiği zaman akşama kadar evde yalnız kalacaktı, bazen kızı gelip gidecekti, o kadar. İnsan hasta oldu mu arayanı soranı, gelip gideni az oluyordu.

Bir yandan da Muhtar geleceğiyle ilgili planlar yapıyordu, Kibriye'den sonra iyi ve rahat bir hayat yaşamak istiyordu, bunun için evlenmesi gerektiğini biliyordu. Herkes tarafından sevilen, sayılan biri olduğu için yaşını başını almış olsa da kolay evleneceğine inanıyordu. Kibriye'nin ölmesini beklemesine gerek olmadığını söyleyenler bile oluyordu mahalleden. Hatta bazen Kibriye bile söylüyordu bunu:

"Ev geniş, bana burada bir oda yeter, evlenirsen sana yük olmam."

2

Zaten öyle huzurlu biri değildi, Seyfi'nin ölümünden sonra da iyice tadı kaçmıştı. Rahat hissetmiyordu kendini, adını koyamadığı bir sıkıntı ruhunu kemirip duruyordu. Sabah uyandığında, ezan okurken, namaz kıldırırken, hutbe verirken, vaaz ederken, kitap okurken, yemek yerken aklına o olay geliyordu hep, gizli bir utançla. Onun için bugün yapacağı ziyareti çok önemsiyordu. Gecikmiş bir ziyaretti aslında ama özellikle geciktirmişti. Seyfi olayını zihninden uzaklaştırıp vicdanını temize çıkarmayı başarsaydı bu ziyareti yapmayacaktı. Başaramamıştı, tepesinde gezinip duran Seyfi'nin heyulasından bir türlü kurtulamamış, ne yaparsa yapsın bu cinayeti aklından çıkaramamıştı. Zihni dönüp dolaşıp o güne gidiyordu. Ne kadar hamlık, ne kadar çiğlik, ne kadar acemilik yapmıştı! Seyfi İstanbul'a dönmek için yola düşmüşken tahrik edip adamın yönünü Ongun Apartmanı'na çevirmişti, ağır olmuştu tabii bunun bedeli, bir cana mal olmuştu. Suçu üstlenen Abbas Efendi olsa da esas fail olarak onu görmüyordu, Nedim'i de görmüyordu aslında, Mustafa hiç değildi. Tetiği kimin çektiği çok da önemli değildi, sebep olan önemliydi. Açık açık suçluyordu kendini, tekrar tekrar mahkeme ediyor ve her seferinde suçlu çıkıyordu. Essebebü kelfail, sebep olan yapandır.

Sıddık ile ilgili düşünceleri bulanıktı, tam olarak tanımıyordu onu; kızıl sakalı, vaaz eder gibi konuşması, keskin bakışlarıy-

la etkileyici biri olduğu kesindi. Bacanağı öldükten hemen sonra kayınpederinin apartmanına taşınması kafasını karıştırmıştı Hoca'nın. Cinayette parmağı olabileceğini düşünmeye başlamıştı. Vakit namazları için camiye gelip gidiyordu Sıddık bazen, ama öyle oturup uzun boylu konuşmamışlardı, bunu istemiyordu zaten Hoca, onu ne zaman görse Seyfi geliyordu aklına.

Seyfi'yi Ongun Ailesi'nden kimsenin sahiplenmemesi vardı bir de. Tek başına kalmışlığı haksızlığından mı kaynaklanıyordu, yoksa zayıflığından mı? Zayıf olmasına zayıftı, bunu hemen belli etmişti Seyfi ama karısını dövmekten de geri durmamıştı. Madem zayıftı, kendinden zayıf olanlara neden güç gösterisi yapıyor, karısına neden zulmediyordu? Çünkü ona gücü yetiyordu. Demek ki Sıddık ve avenesine gücü yetse onları da hırpalayacaktı. Gerçekten insan insanın kurduydu ve kurt kanununda düşeni yiyorlardı. Seyfi düşeceğini biliyor muydu? Biliyorduysa bunu birileriyle konuşmuş muydu? Başka kimseye anlatmış mıydı kendisine anlattıklarını? Muhtar ya da Yakup, ya da Süleyman hikâyeyi Seyfi'nin ağzından dinlemişler miydi? Ama dinlemiş olsalar Sıddık'ı bu denli sahiplenmezlerdi.

Olayın bu kadar çabuk unutulması da ayrı bir garabetti, mahalle normale dönmüştü hemen. Bu durum kendini sorgulamasına sebep oluyordu, acaba ben mi abartıyorum diye. İki sabinin yetim kalmasını dert etmek abartı mıydı? Bu çocukların gözleri önünde babalarının öldürülmesini hazmedememek duygusallık mıydı? Otuzlarında bir kadının iki sabiyle dul kalmasını düşünmek gereksiz yere hassasiyet göstermek miydi? Vicdanının sesini dinliyordu sadece, vicdan asla yalan söylemezdi, mümini mümin yapan vicdanıydı.

Aslında tek başına Seyfi'nin ölümü değildi iç sıkıntılarının sebebi, başka şeyler de vardı. Artık bunlarla yüzleşmesi gerekiyordu. Bir cami imamı olarak hizmet vermekten kalbi mutmain miydi? Buna cevap veremiyordu tam olarak. Diyanet işleri baş-

kanı olacağını bilse bu kurumda devam etmeyecekti, ama insanlardaki dibi görünmez dogmayı, cehaleti, kör inanışı gördükçe kendini sorumlu hissediyordu, huzuru mahşerde Allah'a karşı mahcup olmaktan korkuyordu. Allah "Neden onlara hakikati anlatmadın, neden kolayı seçtin, neden kaçtın?" diye sorduğu zaman bu utancın altından kalkamazdı. Şimdi yaşadığı ihtilafın sebebi buydu aslında. Şubat ayında gelmişti buraya, beş ay olmuştu, bu kısa sürede gördükleri bile dinin ne denli yozlaştırıldığına delaletti. Ama bunu kim görebiliyordu? Tamam, bu insanlar "Bizler cahiliz, bilmiyoruz, bizi irşat et Hocam" demeyecekti, bunu beklemek hakikate haksızlık olurdu ama diğerleri? Ya bu cehalet ümmetin vasatıysa? Peygamberin "Ümmeti vasat" dediği türden bir vasatlık değildi bu. O, ümmetini tefrit ve ifrattan uzak tutmak için söylemişti bunu, her şeyin aşırısından uzak tutmak için.

Yataktan kalktıktan sonra elini yüzünü yıkayıp çay suyu koymak için mutfağa geçti. Kahvaltı yapmayacaktı, bir bardak çay içecekti sadece, sabah çay içmediği zaman bütün gün başı ağrıyordu. Fatma yemek hazırlayacağını söylemişti. Bir bardak çay, iki bisküviyle öğlene kadar idare ederdi. Yemekle arası pek iyi olmadığı için davetlere aç gitmeye özen gösteriyordu, zira ziyaretlerde gözler hep üzerinde oluyordu.

"Aman aç kalma Hocam."

"Karnını doyur Hocam."

"Çekinme Hocam, kendi evindeymişsin gibi ye." Yemekle arasının iyi olmamasından şikâyet etmiyordu. Her zaman kendiyle barışıktı, yaşam tarzını, hayat felsefesini beğeniyor, hayatı doğru yaşadığına inanıyordu. Sırtında taşımakta zorlandığı bir yük yoktu, son zamanlarda yüklendiği sayılmazsa. Sadece ufak tefek kusurları, günahları vardı heybesinde. Seyfi'nin vebalini üzerinde hissediyordu ama bugün bu hususta vicdanını rahatlatacak bazı gelişmeler yaşanacağını ümit ediyordu.

Ziyarete gitmeden önce yapması gerekenler vardı, temizlik sözgelimi. Bu hususta hassastı ve özellikle pazar günü öğleden önce ev temizliği yapardı. Öğle namazına kadar temizliği bitirir, sonra banyo yapıp camiye geçerdi. Titizliğini ifa ettiği göreve yahut astım hastası olmasına bağlayanlar olsa da bu pek doğru değildi, oldum olası temizliğe dikkat ederdi. İmam olarak atandığı camide ilk yaptığı iş camiyi güzelce elden geçirmek olmuştu. Küçüktü cami zaten, onun için temizliği kolay oluyordu. Onu esas yoran lojman olmuştu, ilk başta içine girilecek gibi değildi, belki on yıl geçmiş, oturan olmamıştı. Ama böyle şeylerle uğraşmayı sevdiği için lojmanın temizliğini, boyasını, badanasını kendi yapmış, hatta dış cephe boyasını da sevimsiz griden turkuaza çevirmişti. Belki bir ayını almıştı lojmanı oturulacak hale getirmesi, ama keyifle yapmıştı bunu, mahalleli de bu ceht ve gayreti saygı ve hürmetle taçlandırmıştı. Hele ki Hoca'nın yardım istememesini takdire şayan bulmuşlardı.

Temizlik yapmanın insanların sırtına yük olmasını anlamıyordu. Bir insanın yaşadığı yeri temiz tutması için haftada ayıracağı zaman sadece birkaç saatti. Ama nedense insanlar bunu yapmıyor, yapanları da temizlik hastası diye suçlayıp yaftalıyorlardı. Cemaatten bazılarını çay içip sohbet etmek için lojmana davet ettiğinde hep aynı tepkiyle karşılaşıyordu: "Hocam, evinize kadın eli değmiş sanki."

Lojmanın küçük olması da işine geliyordu. İki oda bir salondu lojman, evli bir aile için küçük, bekâr içinse idealdi. Oysa genelde gecekondu tipi yapılan lojmanlar büyük olurdu, hele ki bahçesi bu denli geniş olan bir yerin camisinin ve lojmanının küçük olması devletin kabahatiydi. Ama mahalleli aynı bahçeye büyük bir cami yapmayı planlıyordu, tabii Kuran kursu inşaatı bittikten sonra.

Temizlik erken bitince bir çay daha doldurdu kendine, bisküviyle keyifli oluyordu. Hem bu arada kitaplığını da düzenlerdi. Kitaplarının hepsini getirememişti buraya ama bir göçebe

için yine de hatırı sayılır sayıda kitap vardı kitaplığında. Hatırlayamadı kimin sözü olduğunu ama çok doğruydu: *En az üç kuşak aynı yerde yaşayanlar yerleşiktir, ancak onların bir kütüphanesi, bir kültürü olur.* Öyleydi gerçekten, kuş misali oradan oraya kanat çırpanların doğru düzgün bir hafızası dahi olmazken bu kadar kitabı olması başarıydı. Sıddık bu kitaplardan hangisini okumuş olabilir diye sordu kendine. Kestirmeden cevapladı: çok azını. Ama her ne olursa olsun kendini kıyaslayacağı kişi Sıddık değildi, zira kıyas kendi cinsinden olurdu. Daha çok okuyacak, daha çok derinleşecekti. İslam dediğimiz şey deniz deryaydı, onun için yeni kitaplar alıp kitaplığını zenginleştirmek niyetindeydi. Temel eserler vardı kitaplığında çok şükür, bir de sevdiği düşünürlerin kitapları: Kütüb-i Sitte, iki ciltlik Diyanet Yayınları İlmihali, Ömer Nasuhi Bilmen İlmihali, Diyanetin Kuran Meali, Elmalılı'nın Tefsiri, yine Diyanet Yayınları Kuran Tefsiri, İmamı Gazali'nin İhya'u Ulum'id Din'i, İmamı Rabbani'nin Mektubat'ı, Said Nursi'nin Risale-i Nur Külliyatı, Yaşayan Dünya Dinleri, Fığlalı'nın Mezhepler Tarihi, Mehmet Aydın'ın Din Felsefesi ve Nurettin Topçu, Erol Güngör, Cemil Meriç kitapları.

Ders kitapları haricinde bir de bunları okuduğu halde cemaate tam nüfuz edememek canını sıkıyordu açıkçası. İnsanlarla rabıtası güçlü olmamıştı hiçbir zaman, istese de bunu yapamıyordu. Bunun sıkıntısını her zaman çekmişti, özellikle de üniversitenin ilk senelerinde. Cemaatler ve tarikatlarla bir rabıta kuramamış, çoğu zaman kendini yalnız hissetmişti. Bu eksikliğini gidermek için sorunun üzerine gitmiş, ikinci sınıfa geçtiğinde bir Nur evinde kalmaya başlamıştı, ancak bir sene kalmıştı orada, ama Risalelerden etkilenmişti doğrusu. Risalelerle başlayan okuma iştahı büyüyerek devam etmişti sonra; İmâm-ı Rabbani'nin Mektubat'ını, İmam-ı Gazali'nin İhya'u Ulum'id Din'ini, İbni Haldun'un Mukaddime'sini ve başkalarını art arda okumuştu.

İnsanlarla doğru ve güçlü iletişim kurma zafiyetini tedavi etmeye çalışıyordu. Mesleği itibarıyla bu eksiklikleri görmeme, saklama lüksü yoktu, bu meslek böyle bir zafiyeti kaldırmazdı. Onun için cami cemaatiyle yakından ilgileniyor, onların dertlerini dinliyordu. Muhtar'la, mahalle eşrafıyla ilişkisini güçlü tutmaya gayret ediyordu. Meydanı yarım hocalara bırakmaya niyeti yoktu. Ama işi zordu, bunu kısa sürede öğrenmişti. Mesleğe başladıktan hemen sonra bu yakıcı hakikat yüzünde bir kırbaç gibi şaklamıştı. Dinin doğru tarafını anlatmak, insanların yerleşik inançlarını değiştirmeye çalışmak imkânsız gibiydi. Sırf sakalı var diye, şekli şemaili sünnete uygun diye, dökümlü kumaş pantolon, yakasız gömlek ve yelek giyiyor diye muteber oluyordu kimileri. Kendi ise çoğu zaman eleştiriliyordu, sakalsız, bıyıksız olduğu, ya da kot, keten pantolon giydiği için. Oysa bilgi ve birikimi tartıya konulsa bütün mahallenin toplamından ağır basardı. Muska yazmadığı için, okuyup üflemediği için, bunların hurafe olduğunu söylediği için tuhaf karşılanıyordu. Gerçeği söylemek gerekirse dinin özü gayri meşru bir çocuk gibi caminin önüne konulmuş, yerini hurafe, bidat, batıl inanç almıştı. İnsanlar cehaletten helak olacaktı neredeyse. Böylesine bir bilgi çağında dine ait öğrendiği ne varsa yanlıştı. Bazen yeise kapılıp mesleği bırakmak istiyordu, bazen de imamlığın kaderi olduğunu düşünüyordu. Allah belki bu insanları bilinçlendirmek, gerçek İslam'ı öğretmek için bu görevi nasip etmişti ona. Ama ilk büyük sınavında çuvallamıştı. Şimdi bunu telafi etmek istiyordu, bir şeyler yapmalıydı, gerçeğin üstü böyle kolayca örtülmemeliydi.

Seyfi'nin ailesiyle görüşme fikri böyle doğmuştu, o tarafı dinlemek istiyordu. Vicdani bir sorumluluk olarak görüyordu bunu. Seyfi'nin cenazesine özellikle katılmıştı ailesiyle tanışmak için, ağabeyi Ömer'e sokulup başsağlığı dilemişti. Başüstü Camii imamı olduğunu söyleyinceye kadar başını kaldırıp bakma-

mıştı adam. Onun da rahmetli kardeşi gibi sessiz, içine kapalı biri olduğu izlenimi edinmişti, belki de havanın ağırlığından dolayı öyleydi, bilemiyordu bunu. Defin işlemlerinden sonra tekrar yanına sokulup rahmetliyle öldüğü gün görüştüklerini, müsait bir zamanda onu ziyaret etmek istediğini söylemişti. Sadece başıyla onaylamıştı Ömer, "Buyurun gelin" demeyişti ağız dolusu, Hoca bunu yine cenaze gününün ağır havasına yormuştu, kardeşi öldürülmüştü son tahlilde, yas tutuyordu, elin hocasıyla ilgilenecek hali yoktu. Onun için bir süre bekleme kararı almıştı, iyice soğusundu, başsağlığı için gelenler ayağını kessin, aile yasını tutsundu.

Lojmandan çıkarken kendini iyi hissetti. Temizlik yaptığı zamanlar bu duyguya kapılıyordu. Temizlik imandandı. Şimdi ezan okuyup namazını da kıldırırsa bedeninin yanında ruhu da temizlenmiş bir vaziyette ziyaretini gerçekleştirirdi.

Öğle namazını kıldırdıktan sonra cami çıkışında kuyumcu Yakup'la beyaz eşyacı Süleyman sokuldu yanına, onları gördü mü Kuran kursu inşaatı geliyordu aklına. Hal hatır sordu Yakup, dükkâna davet etti, nöbetçi kuyumcuymuş bugün. Elbette gitmek isterdi, kuyumcu dükkânına gitmeyi seviyordu, ama bu defa olmazdı, önemli bir buluşması vardı.

Yarım saat kadar yürümesi gerekecekti, dolmuşla ulaşım mümkün değildi, böyle zamanlarda araba lazım oluyordu ama henüz araba alacak parası yoktu. Hoş, parası olsa da araba alır mıydı, bundan emin değildi. Yürümesine yürürdü de bu öğle vaktinde güneş tepesine biniyor, zayıf, kısa saçları da sıcağa karşı hiç yardımcı olmuyordu.

Bir süre yürüyüp Kale Mahallesi'ne girdikten sonra yine aynı şeyi hissetti; burası tekdüze, o bilindik taşra durağanlığını iliklerine kadar yaşayan, sefil, pespaye, bakımsız, atıl, variyetsiz bir yerdi. İki komşu mahallenin arasında böylesine büyük fark olmasını anlayamıyordu, aşağı yukarı aynı insanlardı, aynı şey-

leri alıp aynı şeyleri satıyorlardı ama Başüstü Mahallesi semirmiş, toraman bir çocuk gibiydi, burası ise gıdasızlıktan öleyazan çiroz bir çocuktu adeta. Camileri eşitti sadece, o da şimdilik.

Tek katlı bir gecekondunun önüne gelince emin olmak için iyice baktı, ev burasıydı; iki ay kadar önce Seyfi'nin cenazesi buradan kalkmıştı. Bahçe kapısından içeri girip yavaş adımlarla yürüdü, ev sahipleri görüp karşılasın istiyordu ama etrafta kimse yoktu. Kapıyı vurup beklemeye koyuldu. Bir süre sonra kapıyı Ömer açtı, selam verdi Hoca.

Beklediği gibi sıcak karşılandı, özellikle Seyfi'nin yengesi Fatma sorup sual etti, ilgi gösterdi. Oturma odasına geçip oturdular. Göz ucuyla odayı kolaçan etti Hoca. Anladığı şey, bu evde yaşayanların çok yoksul olduğuydu. Çocukluğundaki o kasaba evlerine benziyordu; kireç sıvalı duvarlar, tüplü bir televizyon, duvara dayalı iki divan, eski bir kilim, eski ahşap bir dolap, torna ayaklı kahverengi sehpa evin kimliği gibiydi.

"Hocam önce karnımızı doyuralım... Konuşacak çok şey var."

Evet, dinlemek istiyordu, bunun için gelmişti zaten.

"Uygun görürsen yere kurayım sofrayı."

"Estağfurullah, şeref duyarım."

Yer sofrası yoksulun kimliğiydi adeta, acı bir klişeydi. Kapıdan çıkmasıyla girmesi bir oldu Fatma'nın. Önce sofra bezini serdi yere, sonra çiçek desenli emaye bir sini koydu sofra bezinin üzerine. Hareketleri hızlı ve kararlıydı kadının. Genç kız gibi dönüyordu odayla mutfak arasında. Pirinç pilavı yapmış, yanına da tavuk haşlamıştı, cacık da vardı. Sofra, Hoca'nın iştahını açtı. En çok cacıktan yedi, iki kâse; haşlanmış tavuk göğsünü de severdi. Karnını iyice doyurduktan sonra yekinip divana çıktı.

"Bu şehre geldim geleli böyle güzel yemek yemedim Fatma Teyze, ellerine sağlık."

"Sahi beğendin mi Hocam?"

Ev sahibesinin mahcubiyetini görünce, "Normalde çok yemem aslında" dedi "iştahlı biri değilim, ama şimdi gerçekten iyi doydum, sofranıza bereket" diye ekledi.

"Sağ olasın, Allah razı olsun. Çayı ocağa koyup geleyim" deyip ayağa kalktı kadın.

Fatma odaya girince sohbet koyulaşıyor, odadan çıktığında da koyu bir sessizliğe gömülüyordu ortalık. Gürül gürüldü kadın, hani Osmanlı kadını derler ya, o tıynette biriydi, samimi ve misafirperver olduğu belli oluyordu. Onunla ilgili sağdan soldan anlatılanları duymuştu Hoca, aklı başında, güngörmüş bir kadın olduğu söyleniyordu. Sülalenin en akıllı, en ferasetli kadınıydı denilenlere göre. Seyfi'yi on iki yaşında yanına alıp büyütmüştü, kayınbiraderi değil de oğlu gibiymiş Seyfi. Fatma Hasibe'nin kız kardeşi, Suna'nın teyzesiydi. Bunun için de ayrıca konuşmaya, görüşmeye değer buluyordu onu. Mutlaka söyleyecekleri olmalıydı kadının, cinayetle ilgili diyecekleri önemliydi.

Ömer ise karısının aksine içine kapanıktı, konuşmayı sevmediğini belli ediyordu, ilk başta hâlâ yas tuttuğunu düşünmüştü Hoca ama sonra bunun bir mizaç meselesi olduğunu anlamıştı. Yine de sorularla konuşturmaya çalıştı. Seyfi ile ilgili soruları Fatma'ya bırakıp, Ömer'e iş güçle ilgili sorular soruyor, o da kısık sesle cevap veriyordu. Ancak altmışındaydı adam ama erken çökmüştü; zayıf gövdesi, erik kurusu yüzü, çukura düşmüş gözleri onu olduğundan daha yaşlı gösteriyordu. Her doğan yeni günle biraz daha kuruyup eskiyen bedeni, yaşlılıktan değil de yokluktan bu hale gelmişti. Şüphe duyan mesafeli bakışları muhatabının ona yakınlık duymasını engelliyordu. Yakup geldi Hoca'nın aklına, daha yaşlı olmasına rağmen Ömer'den çok daha genç ve sağlıklı duruyordu; semirmiş, kanlı canlı, hayat dolu bir adamdı o. Ömer ise üzerlerinden bulanık bir su gibi akıp giden yoksullukla hayata tutunmaya çalışıyordu.

Fatma çayları verip kanepeye, kocasının yanına oturdu, ailesinden bahsetti biraz. Çocukları büyütmüşlerdi, fırsat bulurlarsa torun seviyorlardı. Dört çocukları vardı, üçü kız biri erkek; oğulları İstanbul'daydı, amcasının yanında, İkitelli'de dükkânları vardı. Gölcük depreminden sonra gitmişlerdi oraya. Aslında burada sanayide Ömer'le kardeşlerinin ortak dükkânları vardı ama deprem kayınının birini ve onun ailesini alınca diğer kaynı da burada durmak istememiş, İstanbul'a taşınmıştı, ardından da Seyfi.

Annesi ve babası öldüğünde daha çocuktu Seyfi ve yanlarına almışlardı onu. Büyüyüp evlenme çağı gelince de Suna'yla evlendirmişlerdi. Bu evliliğin olması için epey uğraşmıştı Fatma, Habise ablasının gönlünü etmek kolay olmamıştı. Evlenmelerinin üzerinden çok geçmemiş, deprem olmuştu. Sultanbeyli Belediyesi deprem mağdurlarına iş imkânı sununca taşınıp gitmişlerdi. Güzel bir hayat kurmuşlardı orada, iki çocuklarıyla mutlu mesut yaşıyorlardı.

"Çok şeyler yaşadık, çok acılar çektik." Derin bir iç çekti kadın, kalkıp çayları tazeledi sonra. Hoca bu yaşlı kadını hayranlıkla izliyordu.

"Fatma Teyze, ablan ya da Suna yengeyle görüşüyor musun?"

"Yok görüşmüyoruz. Ben çocukları görmeyi çok istiyorum, haber salıyorum ablama, çocukları göreyim diye ama gitmemi istemiyorlar. Talha babası öldükten sonra hiç konuşmamış. Nasıl konuşsun çocuk, gözü önünde babasını öldürdüler."

"Senin Suna yengeyle mutlaka görüşmen lazım. Olup bitenleri tam olarak ancak ondan öğrenebilirsin."

"Elbette Hocam ama ne gelini gösteriyorlar bize ne çocukları. Güya bizden korkuyorlarmış, intikam alacakmışız. İçimiz yanıyor ama Allahlarından bulsunlar. Biz Allah'a havale ettik onları."

Ömer araya girdi hemen:

"Allah'a havale etmedik ama her şeyin zamanı var. Adamın biri öcünü kırk yıl sonra almış da 'acele ettim' demiş."

Böyle bir çıkış beklemiyordu Ömer'den, yavaş atın çiftesi pek olur özdeyişi geldi Hoca'nın aklına. Belki de öyleydi adam, zamanı gelince kardeşinin intikamını alacaktı.

"Aman Ömer Amca... Ne intikamı? Kimden alacaksın intikamı? İşi kan davasına döndürüp çoluk çocuğunuza yazık etmeyin."

"Her şey Sıddık denen şerefsizin başının altından çıktı, Seyfi'me o sebep oldu." Fatma'nın bu öfkeli yargısı doğru muydu, bundan emin değildi Hoca.

"Fatma Teyze, Seyfi ağabeyi kim öldürdü sence?"

"Tetiği ya Nedim çekti ya Mustafa... O yarım akıllılardan biri öldürdü Seyfi'mi, ama bu işi Sıddık planladı." Derin bir nefes alıp devam etti. "Bu hayat bana her şeyi göre göre, yaşaya yaşaya öğretti Hocam. Sıddık şeytan gibi kurnaz, tetiği çekmedi, kayınlarından birine çektirdi."

Sıddık nasıl böyle bir şey yapabilir diye düşündü Hoca, o kadar tehlikeli birine benzemiyordu, davranışlarında bir taşkınlık göremiyordu, oturmasını, kalkmasını, konuşmasını bilen biriydi. Onu sevmemişti, bu doğruydu ama onun bu cinayette parmağı olduğu hususunda ikna olmuş değildi, şüpheleri vardı.

"Peki Sıddık bunu neden yapsın Fatma Teyze, Seyfi'ye ne garezi olabilir?"

"Yapacağı kötülüklere Seyfi'yi engel olarak görüyordu. O var ya o... Ne sinsi o. Ama dışarıdan öyle görünmüyor değil mi? Baktığında ne kadar dürüst, ahlaklı görünüyor. Bir de içeride gör onu. Ailesine kan kusturuyor. Sırf karısına yaptığı eziyet buradan köye yol olur. Kadını döve döve yarım etti, çocuğu bile olmuyor artık Rabia'nın. Tek çocukla kaldılar öyle."

Ömer'e döndü Hoca.

"Mahkeme ne zaman?"

O da karısına baktı.

"Daha bize bir bilgi gelmedi Hocam, ama dosya hâlâ savcılıktaymış" dedi Fatma.

"Avukat tuttunuz mu?"

Tutmamışlardı, baronun görevlendirdiği avukat vardı. Tutacak durumları da yoktu işin aslı, bir de ne gerek var diye düşünmüşlerdi, ne olacağı belliydi.

"Eğer dediğiniz gibiyse, yani Sıddık işin içindeyse, iyi bir avukat onu suça azmettirmekten hapse attırabilir."

Fatma ile Ömer öyle düşünmüyordu. Abbas Efendi "Ben vurdum" deyip suçu üstlenmişti. Zaten baronun görevlendirdiği avukat da olacakları söylemişti:

"Abbas Efendi'ye sekiz on yıl ceza verirler, dört ila altı yıl arası yatıp çıkar."

Hoca Seyfi'yle görüşmelerini anlattı, bir ikindi namazı sonrası camide tanışmalarını, sonra bir pastanede oturup konuşmalarını, ardından akşam namazı sonrası Abbas Efendi'nin evine gitmesini. O akşamla ilgili birçok ayrıntıyı anlattı ama rahmetliyi tahrik edip ölümüne sebep olduğunu söyleyemedi.

"Demek sizinle görüştü Hocam." Mırıldanır gibi söyledi bunu Fatma, "Bana sormuştu, 'Başüstü'nün imamıyla bir görüşsem mi?' diye."

Rahmetli o kadar çaresizmiş ki benden medet umuyormuş, ama olaya dahil olmam adamın ölümüne sebep oldu diye düşünüp iç çekti. Belki bundan sonra yapabileceği şeyler olabilirdi. O gün Seyfi'yle yaptığı konuşmayı savcıya anlatabilirdi. Bu da davanın gidişatını değiştirebilirdi. Söylendiği gibi bu işin esas faili Sıddık'sa aileden birileri bunu mahkemeye itiraf edebilirdi.

"Savcıya gidip bir ifade versem nasıl olur acaba?"

Soru dolu gözlerle misafirine baktı Fatma.

"Gidip ne diyeceksin?"

"Öldürülmeden önce rahmetliyle yaptığım görüşmeyi anlatırım, tabii Ongun ailesine yaptığım ziyareti de."

"Bundan bir şey çıkar mı? Boş yere başını belaya sokmayasın."

"Bir şey çıkar mı çıkmaz mı bilmiyorum Fatma Teyze ama rahmetliyle konuştuklarımızı savcıya anlatmak istiyorum."

"Aman Hocam dikkat et, Sıddık öyle bir darbe vurur ki nereden geldiğini anlayamazsın."

Korkmuyordu. Yirmi dört yaşında, genç ve Allah'a iman etmiş bir insan neden korksundu? Din adamıydı, bildiği doğruları söylemekle mükellefti. Bir kötülük vardı burada ve bu kötülüğe şahit olmuştu. Hadiste denildiği gibi önce eliyle düzeltmeye çalışacaktı, gücü yetmezse diliyle, ona da gücü yetmezse kalbiyle.

3

Yıllar önce barınacak bir yer bulmak için gelmişti Sıddık mahalleye. Bodrum katının boş olduğunu fark ettiği Ongun Apartmanı'nın kapısının önünde durup zile basmış, kapıyı açan kadına dairenin kiralık olup olmadığını sormuştu. Aldığı olumsuz yanıtı pek umursamadan koyu gri gözlerini dikince kadına hafif bir titreme gelmişti. "Nazar var sende, müsaade et bir dua okuyayım" dediği anda da efsunlanmıştı kadın ve karşısında duran yabancıyı yol gösteren bir müjdeci olarak görmüştü; hayatlarına musallat olan kötülükleri, uğursuzlukları dağıtıp parçalayacak bir müjdeci.

Sıddık bir kanepe, bir piknik tüp, kap kacak, bir buhurdanlık, bir Kuran-ı Kerim, bir ilmihal, birkaç dini kitap, üstündeki kirin katmanlaştığı bordo bir battaniye ve artık bir parçası haline gelmiş bisiklet yaka boz kazağı ile bodrum katına taşınmıştı. Burası onun için normal dairelerden daha fazla anlam ifade ediyordu, zira ayağı toprağa değiyordu ve onun için toprağa değmek hakikatle bağının kopmaması manasına geliyordu.

Bir lokma bir hırka ile yetinen, evden nadiren çıkan bu yabancı hem ailede hem apartmanda hem de mahallede merak uyandırmaya başlamıştı. O bir yabancıydı, nereden nasıl gelmişti kimse bilmiyordu, geçmişi bir sırdı, anlatmazdı. Geçmişini saklaması ona bir derinlik katıyordu, bilinmezlikten kaynaklı bir derinlik.

Dikkat çeken bir görünüşü vardı. Geniş, parlak, kavisli alnı, sağlam ve gergin yüz hatları, kemerli burnu, bakıra çalan sakalı ile heybetli görünürdü. Yüzündeki ifade bakışlarındaki ciddiyetle birleşince muhatabını tedirgin ederdi ama öyle kendinden kaçıracak kadar olmazdı bu tedirginlik, tanıyıp öğrenme isteği baskın çıkardı.

Bodrum katın bir odasında kurduğu küçük dünya kısa zamanda meraklı gözlerin çevrildiği bir yere dönüşmüştü. Evdeki zamanı ilim ve ibadetle geçiyor, üzerlik çayı içiyor, az yiyor, az konuşuyor, tamah etmiyor, binaya girip çıkarken başını kaldırmadan yürüyor, sonra camiye gidiyor, sabah, öğle ve akşam namazlarını camide kılıp tesbihat yapıyor, bir çay içimlik kahveye uğrayıp karanlık çökünce de eve dönüyordu. Bir süre sonra kapısı çalınıyor, Nedim bir kâse pancar çorbası getiriyordu, bu tabii Hasibe'nin isteğiydi, "Yazık... Tek başına, ne yer ne içer? Kursağından bir kâse sıcak çorba geçsin" diyordu. Sonra bir kâse çorba, sulu yemeklere, salatalara, tatlılara evriliyordu.

Birileri onunla ilgili hikâyeler uyduruyor ve bu hikâyeler kulaktan kulağa yayılıyordu. Bu da onu iyice merak konusu haline getiriyordu. Türlü sıfatlar yakıştırılıyordu ona; sırlı, efsunlu, şıh, şifacı, görü sahibi, seyit, müjdeci... Bu bir zincirin halkaları gibi uzayıp gidiyordu. Hasibe bu gizemli adamın dini bütün, ilim sahibi bir hoca oluşunun yanında bekârlığıyla da ilgileniyordu, evlilik çağına gelmiş bir kızı vardı zira; dünya nimetlerine tamah etmeyen, maneviyatıyla üst mertebelere erişmiş birini damat olarak istemesinde bir yanlışlık görmüyordu.

Sıddık arkasında bıraktığı, lafını bile etmediği geçmişinin üzerine bir şeyler inşa edip kendini insanlara kabul ettirecekse bunun yolunun evlilik olduğunu biliyordu. Amacı kök salmak veya neslini sürdürmek değil, itibardı. Bunun için en doğru aileyi bulmuştu, daha ilk andan itibaren ona ram olmaya teşne olan bu ailenin kızıyla elbette evlenecekti.

Zaman o kadar onun lehine gelişmişti ki bir süre sonra kız isteme ve düğün basit bir formaliteye dönüşmüştü. Evlendikten sonra da karısını alıp bodrum katta yaşamaya devam etmişti. Kayınpederinin apartmanında istediği daireye yerleşip oturma imkânı varken böyle bir karar vermesi ona karşı ilgi ve hayranlığı daha da artırmıştı, çünkü yeni damatları kesinlikle kanaatkâr, mutmain, tokgözlü biriydi, evliliği mal mülk için yapmamıştı.

O artık damattan çok aileye akıl veren, karar alırken danışılan, söyledikleri özellikle karısı Rabia tarafından emir telakki edilen bir otoriteydi. Sadece Abbas Efendi şüpheyle yaklaşıyordu ona, zira damadının geçmişi meçhuldü. Kimdi, nereden ve niçin gelmişti? Bunlara cevap vermediği sürece damadı onun gözünde hep şüpheli olacaktı.

Aile artık Sıddık'ın ağzına bakıyordu, ondan beklenen aileye sahip çıkması; düğünde, cenazede, bayramda seyranda aileyi temsil etmesiydi. Ama onun başka planları olmalıydı ki evlendikten kısa bir süre sonra İstanbul'a taşınma kararı almıştı. Evlenip burada bir düzen kurmuşken gitmek istemesini kimse anlayamamıştı. Hasibe bu kararından vazgeçirmek için damadına çok yalvarmış ama ikna edememişti, zira o aldığı karardan kolay kolay vazgeçmezdi.

Yedi yılın ardından şimdi o bodrum kata geri dönmüştü. Bu dönüş için aile yine çok ısrar etmişti. Hasım sahibi olmuşlardı neticede, Seyfi'nin ailesi boş duracak değildi ya, su uyur düşman uyumazdı. Nedim ile Mustafa aileyi koruyamazdı, onun için Sıddık'ın yanlarına taşınması zaruriydi. Damatları eğer gelip ailenin başında durursa kimse onlara zarar veremezdi.

Sıddık bir amaç uğruna terk ettiği yere aynı amaçla gelmesini kaderin bir cilvesi olarak görüyordu. Demek ki Allah planının burada başlamasını istemişti, yoluna taş koyanları temizlemiş, hizmet etmesi için ona uygun bir ortam sağlamıştı. O da bunu değerlendirip o çok istediği Şifa Odası'nı kurmuştu. Artık ça-

lışma zamanıydı, üzerine düşen görevleri yapıp tekrar Allah'ın kapısını çalacaktı. Allah da onu boş göndermeyecekti; müphem kısımları aydınlığa kavuşturup hayatı ölüme, ölümü hayata katmasını sağlayacaktı. Beklentisi buydu.

4

İshak henüz altı yaşında olmasına rağmen çok fazla şey yaşamıştı. Bunun sebebi babasıydı; ondan sevgi, şefkat görememiş, ama şiddetin birçok türünü tatmıştı. Bu onun bedeninde ve ruhunda büyük bir tahribat yaratmıştı belki ama dayanıklı ve direngen de kılmıştı onu. Sıskaydı ama güçlüydü, kemikli, ince yüzü kurumuştu ama buğday teni canlıydı, bacakları çırpı gibiydi ama hızlı ve dayanaklıydı, koyu gri gözleri çukura kaçmıştı ama bakışları ışıltılı ve ümitliydi.

İzmit'e taşınmalarına sevinmişti. İstanbul'da iyi hatıraları olmamıştı, doğru dürüst bir arkadaş bile edinememişti. Gerçek manada bir anneye sahip olamamanın eksikliğini duymuştu hep, babasının gazabından kaçmak için annesine sığınmıştı, ama o da oğlunu koruyamamış, babasının gazabına geri göndermişti.

Artık farklı bir hayata başlayacağına inanıyordu. Yalnız hissetmeyecekti kendini yeni evlerinde; dayıları, teyzeleri, anneannesi, kuzenleri olacaktı yanında, böylelikle babası ona kolay kolay ilişemeyecekti. Taşınma sürecinde hep bunu düşünmüştü; babası hep meşgul olacak, o da yeni arkadaşlar edinip özgürce oyunlar oynayacaktı.

Yeni mahallesini, sokağını, apartmanını, evini sevip sahiplenmeye hazırdı. Zaten bildiği bir yerdi burası, bayramlarda buraya gelmek için can atardı. Ama taşındıkları gün hevesi kursağında

kalmıştı, bodrum kata yerleşmişlerdi çünkü ve İshak nefret ediyordu bodrum katlarından. Kalacağı odayı görünce hayal kırıklığı daha da artmıştı; havasızdı oda, küf kokuyordu. Duvarlar nemden kabarmıştı, dokunduğunda dökülüyordu, zemin ise çok kötüydü, özellikle duvar diplerinde beton sıva iyice çürümüştü, nemli toprakta böcekler oynaşıyordu. Üstelik hapsedilmişti kuzenleriyle beraber bu pis odaya. Dışarı çıkamıyorlardı, tuvalete gitmek için bile izin almaları gerekiyordu.

İstanbul'daki o karanlık bodrum katlarında ruhunda açılan yaraları iyileştirmek isterken şimdi iki kuzeniyle beraber başka bir bodrum katında kendini bir kâbusun içinde bulmuştu. Aslında onun için yeni bir durum değildi bu, şerbetliydi, derisi kalındı, babasının ifadesiyle vurdum ölmez biriydi; ama kendinden çok kuzeni Ayşe Nisa'yı düşünüyordu, dört yaşındaki bu çocuğun sorumluluğunu almak zorunda kalmıştı. Ona gerçekten çok üzülüyor, içine düştükleri bu kâbusun bir rüya olduğuna inandırmaya çalışıyordu kendisini. Talha'ya karşı kendini sorumlu hissetmiyordu, bunun sebebi onun kendinden büyük olması değildi. Talha babasının ölümünden sonra şok halinden kurtulamamıştı; hiç konuşmuyordu, durgun, tepkisiz, ifadesizdi. Ne korktuğunu belli ediyordu, ne endişelendiğini, ne acıktığını, ne susadığını; hiçbir şeye tepki vermiyordu, bakışları beyaz bir boşluğun içinde eriyip gidiyordu.

Yeni evlerinde sorumluluklarını annesi üstlenmişti, her şeylerinden o sorumluydu. Babası öyle istemişti çünkü. İlk başta buna sevinmişti İshak ama annesi anne gibi değil de bekçi, hatta gardiyan gibi davranınca sevinci hayal kırıklığına dönüşmüştü. İstanbul'dayken bile bu kadar sert, kötü davranmıyordu. Hayretle izliyordu annesinin davranışlarını İshak. Sabah kapıyı açıp güve uçuşunu andıran yürüyüşüyle odaya dalıyor ve kendi kendine bir şeyler mırıldanıyordu; hasımlarının olduğunu, güvende olmadıklarını, evde esrarlı şeyler yaşandığını, gözetlendiklerini,

odadan çıktıkları anda kötü insanlar tarafından ele geçirileceklerini, onun için odada kalmaları gerektiğini. "Seyfi'nin ailesi" diyordu, "karanlık güçlerle işbirliği yapıyor, dışarı çıkarsanız sizi kaçıracaklar." Sonra odadan çıkıp gidiyordu. Kapı en fazla beş dakika açık kalıyordu, bu süre zarfında tuvalet ihtiyaçlarını giderip tekrar odalarına dönmeleri gerektiğini tembihliyordu çocuklara. Pencereye yöneliyordu sonra, pencerenin kapalı olduğundan emin olunca perdeyi sıkı sıkı çekip yine mırıldanarak odadan çıkıyordu.

O kadar hafifti ki, yürürken ayakları yere değmiyordu sanki ve hep düşecekmiş gibi yalpalıyordu. Evlendikten sonra böyle olmuştu Rabia. Evvelden de marazlı yanları vardı, zira babasının şizofren genlerini taşıyordu, ama bungun, itaatkâr, zayıf karakteri kocasına koşulsuz teslim olduktan sonra iyice bariz hale gelmişti. Bu süreçte çok ıstırap çekmişti; bedeninde kırıklar, morluklar, çürükler oluşmuştu, yediği iğneler canını yakmıştı, elleri kızgın yağlarda dağlandığı ve derisi kemiğinden ayrıldığı zaman duyduğu acılar aklını başından almıştı ama en sonunda kocasının istediği kıvama gelmişti. Daha yolun başında tutulduğu gönüllü çıraklık evresinde kocasının gazabını ve biteviye işkencelerini anlamsızlaştırmak için ruhunu ve bedenini boşaltıp sahibine mühürleyerek sonsuz ve biteviye acıdan kurtarabilmişti kendini. Şimdi öldürülüp içi doldurulan bir süs hayvanı gibiydi, hissetmiyor, acı duymuyordu.

Yaklaşık bir yıl süren bu yoğun eğitimde zayiat da olmuştu, bir çocuk düşürmüştü sözgelimi, bir daha da hamile kalamamıştı. Aslında güzel, alımlı bir kadındı zamanında; masum bir yüzü vardı, omuzlarına dökülen kumral saçları (evde bile başını örttüğü için saçının şeklini, rengini kendi bile unutmuştu), iri kahverengi gözleri, siyah kirpikleri, sivri çenesi, ince ve düzgün burnu, çıkık elmacıkkemikleri güzel gösterirdi onu. Ama gördüğü şiddet vücudunu örseleyip güzelliğini öldürmüştü. Pudra rengi

yüzü iyice solmuş, yüz çizgileri derinleşmiş, gözleri kör bir kuyuyu andıran göz çukurlarında kaybolmuştu. İnce, narin kolları ve küçücük elleri cılızlaşmış ve vücudunun bazı noktaları çürüyüp paslı kırmızıya dönüşmüştü.

Teyzesi odaya her girdiğinde Ayşe Nisa yalvarır gözlerle ona bakıp annesini soruyordu. O da bıkmadan usanmadan aynı hikâyeyi anlatıyordu; Sıddık ceza vermişti Suna'ya, yatak odasına kilitlemişti onu, çünkü kafasının karışıklığından faydalanıp cinler ona musallat oluyordu, cinler tarafından kandırılıp her an düşman tarafına geçebilirdi. Odaya hapsetmek yeterli olmadığı için Sıddık ona dualar okuyor, muska yazıyor ve bazı ilaçlar veriyordu. Buna rağmen cinler yakasını bırakmıyordu, canına musallat olmuşlardı, ama Sıddık bütün gücüyle onu koruyordu, korumasa şu ana kadar çoktan ölmüştü, şimdi de durumu iyi değildi, yarı canlı gibiydi. Ayşe Nisa ile Talha bir süre daha annesini göremeyecekti.

Ayşe Nisa ikna olmuyor ve ısrarla annesini istiyordu. Teyzesi odadan çıkınca ağlamaya başlıyor, bazen saatlerce susmuyordu. Asap bozucu bu durumu Sıddık sonlandırmıştı; o ince, keskin öfkesiyle odaya girmiş, çocuğun yalvaran, yardım dilenen bakışlarına merhamet göstermeden bir pazar filesi gibi fırlatmıştı onu. Sıddık'ın bu gösterisi Ayşe Nisa'ya daha gürültüsüz yaşamayı öğretmişti, artık annesini sessizce özlüyor, özlemini sadece kuzeniyle paylaşmayı tercih ediyordu. Korkusunu da onunla paylaşıyordu, başka duygularını da. Sıddık'tan daha çok korktuğu bir şey varsa o da kaçırılmaktı. Bu odadan çıktığı anda kaçırılacağına inanıyordu. İri, kahverengi gözlerini kuzenine dikip, yorgun, ürkek, çaresiz, soru dolu gözlerle bakıyor ve "Bizi neden kaçıracaklar" diye soruyordu. Kaçırılma korkusu İshak'a da geçmişti. Tavana uzanan pencereye yanaşıp perdenin arkasından uğrun uğrun dışarıya bakıyorlardı. Ayaklar, gölgeler görüyorlardı. İshak bazen kalorifer peteğinin üstüne çıkıyor, çiçek desenli krem

rengi perdeyi hafif aralayıp kendilerini kaçırmak için gelecek kötü insanları gözetliyor, düşmanlarının hangi gölgeler olduğuyla ilgili tahminler yürütüyordu. Apartman binasına yönelen yabancı ayaklar gördüğünde ise kalorifer peteğinden atlayıp karyolanın arkasına saklanıyordu, ondan işaret alan Ayşe Nisa da komodinin yanına çöküyordu, Talha ise her zamanki gibi anlamaz ve donmuş gözlerle sağa sola bakıyordu. Bir süre öylece bekledikten sonra Ayşe Nisa yavaşça kuzeninin yanına sokuluyor, kulağına eğilip sesini iyice kısarak,

"Onlar mı?" diye soruyordu bir serçe gibi ürkek. Aynı fısıltıyla cevap veriyordu İshak:

"Bilmiyorum, galiba onlar."

"Amcamlar neden bizi kaçırmak istiyor?"

"Babanın intikamını almak için."

Ayşe Nisa'nın dudakları acı bir kıvrımla bükülüyor, "Babamı biz öldürmedik ki" diyordu.

O kadar çok korkuyorlardı ki, bütün günlerinin kapalı bir odada geçmesinden pek şikâyetçi olmuyorlardı, bilakis seviniyorlardı, çünkü güvende ve korunaklı olduğuna inandıkları tek yer bu kesif kokulu odaydı. Tavandan suların damladığı, duvarların nemden yosunlaştığı, duvar diplerine börtü böceğin yuvalandığı; küf, çiş, çürümüş yağ ve fare tersi kokan bu oda onlar için bir konfor alanıydı. Bir fare gibi kapanda yaşıyorlardı, görüldükleri anda üzerine basılacak pis, hastalıklı birer fareydiler; Talha'yla İshak lağım faresi, Ayşe Nisa ise fındık faresiydi; lepiska saçları, güzel etli yüzü, iri kahve gözleri onu lağım faresi olmaktan kurtarıyordu. Saklandıkları delikten başlarını çıkardıkları anda bir kemirgenin başına gelecek en fena şey gelecekti başlarına; bir kedi, bir alıcı kuş, ya da başka bir yırtıcının pençesinde can vereceklerdi.

5

Bir felaket yaşanmış, mahalle günlerce bu meşum olayın etkisinden kurtulamamıştı, ama o kesif hava yavaş yavaş dağılıyordu artık. Olayın vuku bulduğu Ongun Apartmanı'na ise derin bir sessizlik çökmüştü, aile eve kapanmış, çarşıda pazarda görünmez olmuştu. Kadınları kara çarşaflarıyla ancak sohbet toplantılarında, Kuran derslerinde; erkekleri belki bakkalda, markette; çocukları ise pencereden dışarı izlerken görüyorlardı. Sanki cenaze hâlâ evdeydi de yası tutuluyordu. Elbette yas tutmuyorlardı, zira öldürdükleri kişiyi namuslarına göz koyan bir ırz düşmanı olarak görüyorlardı. Her ne kadar damatları olsa da şeytanın yoldan çıkardığı, Allah'ın buğzettiği bir mürteddi. Onun için öldürmüşlerdi zaten, onun için kimse pişmanlık göstermemiş, öldüreni dualarla hapishaneye uğurlamışlardı.

Olaydan sonra Ongun Ailesi'yle çok yakından ilgilenmişti Muhtar, husumet harlanmasın diye de iki aile arasında mekik dokumuştu. Şu ana kadar bir sakamet yaşanmamış ve artık olay yavaş yavaş unutulmaya başlanmıştı, mahalle de o eski moraline tekrar kavuşuyordu. Yine de dedikodu boyutunda bazı şeyler konuşulmuyor değildi; Sıddık'ın tekin adam olmadığı, Seyfi'yi öldürmüş olabileceği, tetiği çekip suçu kayınpederine yüklediği... Bazıları da tetiği çekenin Nedim olduğunu, ama Abbas Efendi'nin cinayeti üstlenmek zorunda kaldığını söylüyordu.

Dediklerine göre tüfek patladıktan hemen sonra Sıddık girmiş devreye, "Suçu Nedim üstlenirse yirmi dört sene yatar, sen üstlenirsen en fazla iki sene yatarsın. Yaptığın nefsi müdafaa, üstelik raporun da var" demiş. Abbas Efendi kanlar içinde yatan damadına bakmış, sonra torunlarına, sonra elinde tüfekle tir tir titreyen oğluna... Nihayetinde tüfeği oğlunun elinden alıp polisin gelmesini beklemeye koyulmuş. Seyfi'yi, Abbas Efendi'nin öldürmediği herkes tarafından bilinen bir sırdı ama tetiği kimin çektiğini aile hariç kimse bilmiyordu.

Cinayetten sonra bütün olup biteni araştırmıştı Muhtar, bir dedektif gibi olayı en ince ayrıntısına kadar kurcalamıştı; söylenenleri, söylenmeyenleri, gerçekleri, yalanları, dedikoduları... Ama Sıddık'ın olayda doğrudan bir rolü olup olmadığını tam olarak öğrenememişti. Olsa mutlaka ortaya çıkardı diye düşünmüştü sonra, kocaman bir aileydi Ongun Ailesi, cinayet işlendiğinde bütün aile oradaydı, hepsinin Sıddık'tan yana tavır alıp yalancı şahitlik yapacak halleri yoktu, Seyfi de damatlarıydı neticede, hem de ilk damatları. Tetiği çeken Sıddık olsaydı bu mutlaka ortaya çıkardı ama kışkırtmış olabilirdi aileyi, Seyfi'nin sağlam pabuç olmadığını söyleyerek hedef göstermiş olabilirdi, damatlarının yaptığı ahlaksızlıkları ailenin gözüne sokmuş olabilirdi.

Sıddık'ı pek tanımıyordu Muhtar, yedi yıl kadar önce Ongun Ailesi'ne içgüveyi gelmiş, evlendikten kısa bir süre sonra da İstanbul'a göçmüştü. O dönem oturup uzun boylu konuşma fırsatları olmamıştı ama şimdi biraz tanıma fırsatı yakalamıştı. Konuşmaları, tavırları, davranışlarıyla farklı biri olduğunu belli ediyordu, aile üzerinde tesiri yüksekti, kararları o alıyordu. Hakkıydı da, kayınpederi damadını öldürüp hapse düşünce aileye sahip çıkmak için işini gücünü bırakıp gelmişti. Düşman sahibi olmuştu neticede, kendini öyle açık hedef yapmak cesaret işiydi. O bunu yapmış, aileyi sahiplenerek kendini tehlikeye atmıştı, bunu takdir ediyordu Muhtar.

Seyfi'nin ölümünden sonra ailenin Sıddık'a bu kadar inanıp bel bağlamasını onun cesaretinin yanında manevi koruyuculuğuna da yoruyordu Muhtar. Ongun Ailesi'ne damat olarak girmesinin sebebi buydu aslında, aile böyle şeylere fazlasıyla meraklıydı, özellikle de Hasibe; sihir, büyü, tılsım, muska, nazar gibi şeylere çok inanırdı. Bu biraz da kocasının yıllardan beri hasta olmasından kaynaklıydı, onun bu tür tedavilerle iyileşeceğini düşünüyordu, onun için Sıddık'ı damattan çok bir kurtarıcı olarak görmüştü. Üzerlerine zırh gibi giyinebilecekleri bir sahipleri vardı artık.

Muhtar şimdi Sıddık'a birkaç sebepten dolayı ilgi duyuyor, onu kendine yakın tutmaya çalışıyordu. Şu ana kadar bir yanlışını görmemişti, kendini bilen bir adamdı. Ama biraz ürkütücüydü, özellikle bakışları... Kanlanmış koyu gri gözleri hep kesin ve derin bakıyordu.

Biraz sonra muhtarlığa gelecekti Sıddık, yetimlerin durumunu konuşmak için; belki başka şeyler de konuşurlardı, öyle umuyordu Muhtar, onun için misafirine erken gelmesini söylemişti. Sabahları tenha oluyordu muhtarlık, öğleden sonra ise bir curcunadır başlıyordu. "Fark etmez" demişti Sıddık, "sabah namazından sonra uyumuyorum."

Sabah uyandığından beri içi kıpır kıpırdı Muhtar'ın. Bazen oluyordu bu onda. Normalde de heyecanlı, coşkulu biriydi, olaylara hep iyi yönden yaklaşırdı ama bu defa biraz farklıydı. Yakın zamanda hayatında güzel şeyler olacağına dair güçlü hisleri vardı. Bu biraz da Sıddık'ın vereceği karara bağlıydı. Kendisinin de zamanlamayı iyi ayarlaması gerekiyordu. Suna'yla ilgili halisane niyetini dillendirmek için erkendi henüz, ama yolunu yapmaya da başlamalıydı, zira öyle kolay olabilecek bir mesele gibi durmuyordu; öncelikle aralarında epey bir yaş farkı vardı, kızı yaşındaydı, bir de Kibriye hâlâ yaşıyordu, bunları anlatmak zor olacaktı. Ama nihayetinde Suna da iki çocuklu bir duldu, kimi kimsesi

yoktu, sahipsizdi bir nevi, onlar da münasip görürse evlenir, sahip çıkardı kadına, hem Suna kurtulurdu hem de çocukları.

Çok sessiz ve içine kapanık biri olduğu için Suna'yı tanıyıp onunla konuşacak bir fırsat yakalayamamıştı, sesini bile işitmemişti henüz. Kolay değildi tabii, gözü önünde kocası öldürülmüştü, hem de ailesi tarafından. Ama güzelliğini görmek için sesini duymaya gerek yoktu, güzel bir kadın olduğunu biliyordu. Elbette art niyetli bakmıyordu kocasının yasını bile tutmaktan endişe duyan bu kader kurbanına. "Hayırlısıysa" diyordu, "nasipse zaman içinde neden olmasın?" Onu görebilmek için bahaneler uydurup Ongun Apartmanı'na gidiyordu, bazen de apartmanın hemen yanındaki, İsa'nın bir milyoncu dükkânının önüne oturup Sıddık'ın ve Hasibe'nin evini gözlüyordu ama pek bir şey göremiyordu. Bazen Sıddık'ın oğlunu görüyordu bodrum katın yarım penceresinden dışarı bakarken, garip çocuk diye düşünüyordu, dışarı çıkıp oynamak yerine sadece bakıyordu.

Bütün gayretine rağmen ne Suna'yla ne diğerleriyle doğru düzgün bir diyalog kurabilmişti. Özellikle Hasibe'yle ahbaplık kurmak için çok çabalamış, lakin başarılı olamamıştı. Aile gerçekten çok kapalıydı, misafir sevmiyordu hiç, ama son zamanlarda daha önce görmediği bazı yabancı simalar da Sıddık'ın evine girip çıkıyordu.

Doğrusu eskiden de zararsız tuhaflıkları olan bir aileydi. Abbas Efendi'nin hastalık durumu malumdu, ondan kaynaklı olduğunu düşünürdü Muhtar. Gıda ya da kömür gibi yardım talepleri olmadığı için muhtarlığa da pek yolları düşmezdi. Varlıklı sayılırlardı, mahallenin iyi sayılabilecek bir yerinde üç katlı apartmanları vardı. Muhtar'ın, mahallede ilişkisinin zayıf olduğu nadir ailelerdendi Ongun Ailesi.

Gün öğlene yaklaşmış ama Sıddık hâlâ gelmemişti. Elemana da boş yere izin verdim diye düşündü, eğer meseleyi açabilirse yanlarında kimse olsun istemediği için Özcan'a öğleden sonra gel-

mesini söylemişti. Özcan'ın da canına minnetti, oldum olası çalışmayı sevmezdi, tembelin tekiydi, öyle ki liseyi bile bitirememiş, Muhtar onu babasının hayrına işe almıştı. Asgari ücret alıyordu, sigortası da yatıyordu ama aldığı asgari ücreti bile hak etmiyordu.

Kapı her açıldığında şöyle bir doğruluyor ama içeriye girenin, beklediği misafir olmadığını görünce tekrar geriye yaslanıyordu koltuğunda. Gelenleri çok bekletmeden bir bahaneyle geri gönderiyordu. Ama beklediği misafir bir türlü gelmiyordu. Ayağa kalkıp sebilden su dolduruyor, sıcağın da etkisiyle kana kana içiyor, sonra oturup elinin tersiyle masasının tozunu siliyor, göz ucuyla kapıya bakıyor, gömlek cebinden mendilini çıkarıp terini siliyor, sonra tütün kolonyasını alnına, yüzüne, boynuna boca ediyordu. Bir klima taktıramamıştı muhtarlığa, vantilatör de kâr etmiyordu. Yaz yine bütün kasveti, harareti, boğuculuğuyla çökmüştü, bu yaştan sonra da hiç kahrı çekilmiyordu bu sıcakların.

Uzun boyluydu Muhtar, bacakları omzundan başlıyor gibi uzun bacaklıydı, gövdesine göre de epey inceydi bacakları, yaylanarak yürüyordu, zira bacakları yayvan şişman gövdesini taşımakta zorlanıyordu. İri sayılabilecek gövdesi; etli, yuvarlak, tıraşlı yüzü, geniş parlak alnı ve çıplak kafası onu olduğundan daha diri, daha güçlü, daha heybetli gösteriyordu. Kumaş pantolon, gömlek, siyah kundura giyiyordu genelde. Bugün de kısa kollu, krem rengi bir gömlek giymişti, siyah kundura gri kumaş pantolonuyla iyi duruyordu.

Boynunda asılı gözlüğünü gözüne takıp kapıya baktı tekrar, sanki biri varmış gibi kapıya doğru birkaç adım atıp gözlerini kısarak etrafı kolaçan etti, kimse yoktu. Tekrar koltuğuna kurulup oturdu. Bu iş olmalı diye düşündü. Artık bu iş olmalıydı, çok münasipti, olmaması için bir sebep yoktu. Çok mu acele ediyorum diye düşünmeden de edemiyordu bir yandan. Dönüp ocağa baktı, su kaynıyordu, kalkıp çayı demlerken nihayet Sıddık kapıda belirdi, o tok sesiyle,

"Selamünaleyküm!" dedi. Elini haşlayacaktı Muhtar neredeyse, bir kabahat işlerken yakalanmış gibi telaş etti.

"Ve aleykümselam Sıddık Efendi" dedi, zorlama bir gülümseme ve yapmacık bir neşeyle Sıddık'a baktı. "Nerede kaldın yahu? Kaynanan da seviyormuş, çay demliyordum."

"İyi yapmışsın da hava çok sıcak."

"İyi ya, harareti alır işte."

İkramı sevdiği için üç gözlü bir ocak, küçük bir de buzdolabı koymuştu muhtarlığa; çayı eksik olmuyor, misafirlerine mutlaka çay ikram ediyordu, soğuk içecekler ve meyveleri de buzdolabında muhafaza ediyordu. Soğuk su sebilini iyi soğutmadığı için yenilemişti bu yaz.

Koltuğa yayılıp sakalını sıvazladı Sıddık, ev sahibiymiş gibi. Muhtar memnun oldu, kendini rahat hissetsin istiyordu. Çayı demleyip oturacakken aklına geldi, "Su vereyim mi?" dedi.

"Soğuk suyun varsa alayım, içim yandı valla." Sebile yöneldi Muhtar, özel misafirleri için sakladığı kesme cam su bardağını çıkarıp doldurdu. Bardağı uzatırken, sanki kendisi izin vermemiş gibi,

"Şu benim eleman daha gelmedi" dedi. "Misafire ben hizmet edeceksem sana neden maaş ödüyorum öyle değil mi?" Tebessüm etti sonra. Sıddık'ın kiremit tozuna bulanmış gibi duran sakalı ve kan çanağı gözlerine bakınca tebessümü yanaklarına varmadan eriyip gitti.

"Öyle ya, şimdiki gençler çalışmak değil bedava ekmek istiyorlar" dedi Sıddık, sonra suyu bir dikişte içip bardağı masaya koydu. "Bu arada yengenin sağlığı nasıl, iyi mi?" deyince o kaybolan tebessüm yeniden belirdi Muhtar'ın dudaklarında. Daha önce lafını etmişti, Sıddık'ın aklında kalmasına sevindi. Durumdan memnuniyetsizliğini belli etmek için yüzünü buruşturdu tekrar, bir of çekti sonra.

"Daha da kötüye gidiyor, Allah geçinden versin, doktorlar da ümitli konuşmuyor."

"Allah yardımcın olsun, çok zor Muhtar, çoluk çocuk da dağıldı tabii, tek başına hasta kahrı çekmek zor."

"Evet, büyük kız da olmasa halim perişan."

"Hepimiz bir şekilde imtihan oluyoruz" dedi mırıldanır gibi, sakalını sıvazladı sonra. "Allah kimseye taşıyamayacağı yük yüklemez, dağına göre kar verir."

"Evet tabii, kaderimizde ne varsa o olur." Sıddık'ın doymuş, mutmain yüzüne baktı. "Komşularına, mahalleye iyice alıştın mı?" dedi zoraki bir tebessümle.

"Alıştım alıştım. Yabancısı değildim zaten."

"Ramazan da, İsa da iyidir, kimseye zararları olmaz, esnaflıkları da iyidir, hele Ramazan... Bütün mahallenin kahrını çeker."

Fazla dallandırıp budaklandırmadan meseleye girdi Muhtar, Sıddık'ın gönlünü hoş etmesi önemliydi. Çocukların yaşlarını sormakla başladı. Neler yapılabileceğiyle ilgili belli şeyler vardı kafasında, giyecek, yakıt, gıda yardımı gibi. Ama Sıddık'ın kafasında başka şeyler olmalıydı ki oturduğu koltukta rahatsız olmuş gibi kaykıldı.

"Bunlar mutlaka yapılır. Daha başka neler yapabilirsin? Bu yetimlere parasal yardımda bulunamaz mısınız? Burs filan gibi..."

Şaşkınlığını belli etmemeye çalıştı Muhtar, istisna durumlarda nakit yardımı yapabiliyorlardı ama burs vesaire onun işi değildi. Zaten anneleri Seyfi'den dolayı hem toplu bir para almış hem de maaşa bağlanmıştı.

"Hani okula gidiyor olsalar belki" dedi, "büyük olan bu yıl okula yazıldığında bir şeyler yaparız." Sıddık, Talha'nın bazı sıkıntıları olduğunu anlatıp okula başlayamayacağını söyleyince meraklı gözlerle muhatabına baktı Muhtar, neden sonra hatırladı.

"He ya zavallı çocuk... Hâlâ konuşamıyor mu? Bir doktora filan götürseniz ya."

"Götürmedik mi? Götürdük. Ama işte..."

"Eee, ne dedi doktor?"

"Sorun sadece konuşamaması değil, sorun çok. Allah'tan gelene bir şey yapılmıyor." Öyle uzun boylu açıklama yapası yoktu Sıddık'ın, onun için kısa kesti. Okula başlamasını istemiyordu bu yıl, bir yıl daha bekleyecekti. Babası iyi yetiştirememiş, çocukta biraz eksiklik varmış, babası da bu eksikliği eğitimle gidermek yerine devamlı dövmüş. Bir de babasının öldürülmesine tanıklık edince iyice kopmuş çocuk.

"Zamanla düzelir inşallah, kolay değil. Yaşadıkları, şahit oldukları hiç kolay değil." Sıddık'a baktı kaçamak gözlerle, bunları konuşmak istemediğini anlayınca, "Peki o zaman" dedi, "şimdi biz aileye gıdaymış, kömürmüş, giyecekmiş, bu yardımları yazalım, diğerine bir bakarız." Tekrar Sıddık'a dikti Muhtar gözlerini, teklifi onaylamasını temenni etti ama o memnuniyetsizliğini gizlemedi.

"Bu çocuklar ortada kaldı Muhtar, devlet bu iki sabiye sahip çıkmayacak mı şimdi?"

Çıkacaktı elbette, bakacaktı bir hal çaresine. En büyük hasletlerinden biri insanları idare etmekte mahir oluşuydu, bunun için bu zamana kadar muhtar kalabilmişti.

"Elbette devlet yetimlerine sahip çıkacak, biz bunun için varız." Gövdesini masaya yaklaştırıp gözlerini irileştirdi. "Çocukların anneleri tatmin edici bir maaş alıyor mu?" dedi müteredditt. Yüzü düştü Sıddık'ın, hoşnutsuz bir ifadeyle,

"Verdikleri üç kuruş para... Dünya kadar masrafları oluyor."

"Bari iyi bir tazminat ödemiş olsalardı, Suna kızımız kötü günler için bankaya üç beş kuruş para koymuş olurdu. Tabii, Suna kızımızın annesinin evinde kalması da çok iyi, kiraya vereceği parayı çocuklarına harcamış olur. Biz de elimizden gelen desteği sağladık mı gül gibi geçinip giderler."

"Keşke söylediğin gibi kolay olsa Muhtar. İki yetim bir dul, üç boğaz ama verdikleri para üç kuruş."

"Öyle tabii. Suna kızımızın da işi zor, böyle büyük bir felaketle baş etmek kolay değil, Allah güç, sebat versin. Ama hep böyle gidecek değil ya onun da gecesi aydınlanır bir gün, onun da şafağı söker." Ürkek bir bakış attı sonra Sıddık'a.

"Hayırlısı olsun" dedi Sıddık, "inşallah bir gün ehli namus biri çıkar..."

Devamı gelmeyince durumdan vazife çıkardı Muhtar:

"Çıkar çıkar, şu yas havası dağılsın bir hele, hep böyle annesinin yanında sığıntı gibi yaşayacak değil ya, bahtı döner bir gün. Allah ne verirse hayırlısını versin." Yutkundu sonra, ikirciklendi, vazgeçti diyeceğinden, acelesi yoktu, zaman lehineydi, şartlar olgunlaştığında bu meseleyi açık açık konuşacaktı. Olabilir gibi görünüyordu. Suna'yla evlenme ihtimali, öldüğü sandığı duygularında bir canlanma, bir yeşerme meydana getirdi; uzun zamandır sert, katı bir tezeğin içinde hapsedilmiş tohumun suyla buluşmasının ardından canlanıp yeşermesi gibi. Bir anda yüzündeki o yaşlanmış çizgiler belirsizleşip yok olmaya başladı. Yeniyetme bir tebessümle,

"Çay da demlenmiştir, birer çay içelim yahu" deyip kendinden beklenmeyecek bir çeviklikle ayağa kalktı. Gerçekten de Sıddık iyi bir insan diye düşündü, kocaman aileyi tek başına ayakta tutmaya çalışıyordu. Önce misafirinin bardağını sehpanın üzerine koydu, sonra da kendi bardağını doldurup oturdu. Sıddık duvardaki resimlere bakıyordu dikkatle.

"Maşallah fotoğraf çektirmediğin siyasetçi de yok Muhtar."

Gururlu bir tebessüm yayıldı Muhtar'ın yüzüne.

"Evet. Bir vesile ile görüştüğümüz devlet büyüklerimizle hatıra fotoğrafı çektirmiştim." Bunu çok önemserdi, seçim çalışmaları için şehre gelen hangi siyasetçi olursa olsun bir punduna getirip fotoğraf çektirirdi. Süleyman Demirel, Turgut Özal, Bülent Ecevit, Necmettin Erbakan, Mesut Yılmaz... Hepsiyle fotoğraf çektirmiş, çektirdiği fotoğrafları da çerçeveletip muhtarlığa as-

mıştı. Başını duvara çevirip hangi tarihlerde hangi siyasetçiyle bir araya geldiğini anlattı. Fotoğrafların alt köşesinde tarihler de yazıyordu zaten. Sonra ayağa kalkarak çerçeveletip duvara astığı teşekkür belgelerini ve evrak dolabının üzerindeki plaketleri gösterdi, göze girmek isteyen bir öğrenci adasıyla.

"Hepsi çok güzel de, esas fotoğraf eksik." Anlamaz baktı Muhtar. "Son liderimizin fotoğrafı buraya çok yakışırdı."

"He ya!" diye ünledi Muhtar, son anda aklına parlak bir fikir gelmiş gibi heyecanlandı. Şu ana kadar denk getirememişti ama fırsat kolluyordu, inşallah nasip olurdu.

Kısa bir sessizlikten sonra tekrar konuya dönme ihtiyacı hissetti Muhtar. Bu yetimlere, Suna'ya sahip çıkmak göreviydi, çocuklarının giyeceklerini, yiyeceklerini takip edecekti, bunun için elinden geleni yapacaktı.

"Bu bizim kayınbabaların ne çok borcu varmış, öde öde bitmiyor." Yutkundu sonra. "Kayınbiraderler de çalışmıyor. Büyük bir yükün altına girdik."

"Biz ne güne duruyoruz, hepsinin üstesinden geliriz evvel Allah. Bizim Yakup'la da konuşayım bunu."

Kimden bahsettiğini çıkarmaya çalıştı Sıddık bir süre,

"Kuyumcu Yakup mu?" diye sordu sonra.

"Evet, çok eski dostumdur, iyiliksever bir eşraf Yakup. Bir gün çayını içmeye gideriz."

"Tanıyorum zaten. Gideriz."

"İstanbul'a hiç gitmeseydin daha mı iyi olurdu? Ha... Ne dersin?" Eğreti bir gülümseme belirdi sonra Muhtar'ın yüzünde.

"Kader kısmet, takdiri ilahi. Nasibimizde, kısmetimizde ne varsa onu yaşıyoruz."

"Çok doğru söylüyorsun." Çayından bir yudum alıp geriye yaslandı Muhtar. Küçük bir tebessümüyle zaten iri olan ağzı iyice yayıldı. Beklediğinden daha verimli bir görüşme olmuştu, işleri rast gidecekti, birkaç kişi hariç gelen giden de olmamış-

tı. Duvardaki saate baktı, on ikiye geliyordu, sohbeti biraz daha uzatabilirlerdi ama Sıddık'ın kalkası vardı galiba.

Kapıya kadar eşlik etti misafirine. Sıddık iyice uzaklaştıktan sonra Özcan'ı arayıp gelmesini söyledi. Yakup'u yoklamaya niyetlendi, belki bir yemek yerlerdi. Bazen öğle öğününü onun dükkânında savuştururdu. Sofrası ve gözü boldu kadim dostunun, iyi yemekler hazırlatırdı, ya da lokantadan söylerdi, bazen de özel yemeğini yapardı. Bunu genelde cuma namazı çıkışına denk getirirdi, İsmail Hoca'nın, Süleyman'ın, Muhtar'ın içinde olduğu bir dernek toplantısını da araya sıkıştırırdı.

Eskisi kadar iyi yürüyemiyordu Muhtar, çabuk yoruluyordu. Yaşlanmıştı tabii, bacaklarının gövdesine göre ince olması da yürümesini iyice zorlaştırıyordu, hele ki böylesi bir yaz sıcağında yürürken terden sırılsıklam oluyor, vücudunun bütün gözenekleri birer küçük çeşme gibi ter sızdırıyordu. Bütün bunlara rağmen mahallesinde yürümeyi seviyordu, hele ki Fatih Caddesi'nde. Neredeyse her gün caddeyi bir uçtan bir uca yürüyor, esnaflarla sohbet edip şakalaşıyordu. Ana durağı ise kadim dostu Yakup'un dükkânı oluyordu. Muhtarlık hariç uzun süre oturup vakit geçirdiği tek yer burasıydı.

Kevser Kuyumculuk'un önüne geldi nihayet. Bir kilometre uzaktan görülebilen ışıltılı, altın sarısı tabela mahallenin patronunun mührü gibiydi adeta. Bölgedeki diğer birkaç kuyumcunun varlıklarını toplasan Yakup'un dükkânının vitrinindekiler kadar etmezdi; sarı sarı altın bilezikler, burmalar, yüzükler, küpeler, gerdanlıklar insanda zengin bir devletin hazinesine bakıyor hissi uyandırırdı. Ama kuyumcuya adını veren tezgâhtar kız da tam tersi, gösterişten uzak, mütevazıydı. Süte benzetirdi onu Muhtar, taze ılık süte ve takılırdı hep, "Keşke senin yaşında bir oğlum olsa. Torunlarım var ama onlar da küçükler, yine de kabul edersen hemen nişanı takalım" derdi. Kevser hep aynı güzellik ve zarafetle mukabele ederdi.

"Senin gelinin olmaktan şeref duyarım Cuma Amca."

Kapıdan girince Kevser'e baktı uzun uzun, Muhtar'ın böyle bir huyu vardı, sevdiği insanlara dalgın, uzun, boş gözlerle bakardı.

"Hoş geldin Cuma Amca."

"Hoş bulduk. Kirvem yok mu güzel kızım?"

"Dedem içeride, arka tarafta." Sıcak, taze süte benzeyen yüzüne bir daha baktı kızın, sonra mendilini çıkarıp alnını, yanaklarını sildi.

"Senin deden çok kurnaz adam, mitili yazın serine, kışın sıcağa atıyor. Şu deden var ya şu deden..." Ellerini yüzüne çevirdi sonra, "Halimize baksana, sıcakta beynimiz kaynadı valla, beyin kanaması geçirmezsek iyi."

"Aman Allah korusun. Sen de çok sevap alıyorsun. Bütün mahallenin yükü sırtında. Allah cennette en güzel yerleri sana ayırır inşallah." Tebessüm etti sonra Kevser, belli belirsiz gamzeleri, değirmi pudra beyazı yüzünü daha da aydınlattı. Muhtar dükkânın arka bölmesine doğru yürürken Yakup,

"Kirvem buradayım, gel hele" diye ünledi. Beyaz eşyacı Süleyman'la sohbet ediyordu Yakup. Süleyman mahallenin parti teşkilatı sorumlusuydu. İri, kilolu gövdesine rağmen çalışkan ve gayretliydi. Bu da onu Yakup'un sağ kolu yapmıştı. Şimdi ivedilikle bitmesi gereken Kuran kursu inşaatı vardı, onu konuşuyorlardı.

Yemek olmadığı için hayal kırıklığına uğramıştı Muhtar ama bunu belli etmeden yanlarına oturdu. Kuran kursu inşaatıyla ilgili sohbete dahil olmak istemediği için Sıddık'la görüşmesinden bahsetti biraz. Sonra lafı Seyfi'nin yetimlerine getirdi, yardım etmek lazımdı onlara, yiyecek, giyecek yardımını kaymakamlıktan hallettirirdi de parasal destek sağlanmalıydı çocuklara. Bunu da halledecek kişi Yakup'tu.

6

Ongun Apartmanı'na bir yıl önce taşınmıştı İsa, memnundu apartmandan. Üç aile yaşıyorlardı zaten; üst katta kendisi, orta katta kahveci Ramazan, zemin katta ise aynı zamanda apartmanın sahibi olan Ongun Ailesi. Kahveci Ramazan iyi biriydi, sadece biraz fazla konuşur, dedikoduyu severdi, bu da doğaldı, mahallenin kahvehanesini çalıştırıyordu neticede, bütün mahallenin lafı orada toplanıyordu. Zemin katta oturan Ongunlar ise "Allah herkese böyle komşu nasip etsin" diye dua edilecek bir aileydi, kimseye zararları olmazdı. Böyle komşulara ve böyle bir ev sahibine sahip olduğu için İsa kendini şanslı hissediyordu, ta ki o cinayet olayına kadar. Hâlâ inanamıyordu, hayal gibiydi. O sessiz sakin, Allah'ın adamı Abbas Efendi, damadını vurup hapse girmişti. Çok sarsılmıştı İsa, taşınmayı bile düşünmüştü, ama taşınmak öyle kolay değildi, oturduğu ev gibi uygun bir ev bulmalıydı önce, bulsa bile ev taşımak çok zordu, onun için ayak sürümüştü. Zaten İstanbul'dan damatları geliyordu, belki de "Evden çık" derlerdi. Ama dememişlerdi, Sıddık bodrum katta oturmayı tercih etmişti. Bu da İsa'ya zaman kazandırmıştı, bir iki sene dişini sıkıp iyi çalışırsa belki ev alır, öyle taşınırdı. Hem böylece babası da oğlunun şehre gitmekle ne kadar doğru karar verdiğine ikna olurdu.

İsa'nın şehre gitme isteği ilk olarak askerdeyken ciddiyet kazanmıştı. Asker arkadaşı, babasının bir milyoncu dükkânında

çalışmasını teklif etmişti, ama İsa'nın aklına yatmamıştı bu. Bir süre sonra küçük bir dükkân açmayı konuşmuşlardı. Malzemeleri arkadaşının babası verecek, o da satacaktı. İşi öğrenmek de zor değildi. Bu teklif aklına yatmıştı İsa'nın ama bunun için babasını ikna etmesi gerekiyordu. Ama öyle kolay ikna olacak biri değildi o; keskin, köşeli, sert bir adamdı, lafı öyle evirip çevirmeden doğrudan söylerdi. Mizaç olarak kendine hiç benzemeyen küçük oğlunu da hırpalamaya pek meraklıydı; "Sike sürülecek akıl yok bu çocukta" derdi. "İlk çağıranın peşinden gidiyor, benim küçük oğlan çok yeğni." Babasından duyduğu bu ağır laflar onun karakterini fazlasıyla örselemişti. Ama bunları söylemesi için babasının kendine göre makul gerekçeleri vardı. Sözgelimi arkadaşlarını kırmamak için sigaraya başlamıştı, bu yetmemiş içkiye de başlamıştı. Babasının kafasının tasını attıransa ot içmeye başlamasıydı. Buna tahammül edememişti ve oğlunu eşek sudan gelinceye kadar dövmüştü. İçkiyi, sigarayı sevdiği için değil, arkadaşlarının gözüne girmek, onları memnun etmek için içiyordu babasına göre. İsa, babasının bu hakaretamiz yargılamalarına çok üzülüyor, naifliğini bir zaaf olarak görüp bunu ortaya saçması onun kalbini kırıyordu.

Babasına karşı eli zayıftı, şehre gitme isteğini ona kabul ettirmesi zordu. Annesini devreye sokacaktı bunun için, çünkü annesi, oğlunun bu kararını destekliyordu, onun ağabeylerine nazaran nazik ve kırılgan olduğunu biliyor, babasının hışmına daha fazla uğramasını istemiyordu.

Annesi, babasını ikna etmekle kalmamış düğün için ayırdıkları parayı da sermaye yapsın diye oğlunun cebine koymuştu. Dükkânı açmadan önce işi öğrenmek için arkadaşının dükkânında birkaç ay çalışmıştı İsa. Bu arada yine arkadaşının yardımıyla Ongun Apartmanı'nın üst katını tutup kalacak yer sorununu da halletmişti.

İşine hemen ısınmıştı, sabah erkenden dükkânı açıyor, akşam olunca da kapatıp evine gidiyordu. Onu iş bilmez, budala bulan

babasını mahcup etmeye kararlıydı. Bunun için işlerin iyi olduğunu, güzel para kazandığını her fırsatta babasına duyuruyordu. Ama o hâlâ temkinliydi, oğlunun istikrarsızlığını daha önce birçok defa tecrübe etmişti. "Başlamak değil bitirmek önemli" diyordu. Bu, İsa'yı daha çok hırslandırıyordu, ailesini gururlandırmak için daha çok çalışıp daha fazla para kazanacaktı. Bunun yolu iyi esnaf olmaktan geçiyordu, herkesle iyi geçinecek, mahallenin saygısını, güvenini kazanacaktı. Zaten kendini sevdirmeye başlamıştı, yumuşak bir yüreği vardı, iyi niyeti takdir ediliyordu. Esnaflık için iyi niyetin yanında kurnazlık, temkinli olma, şüphe de gerekliydi. Onda bunlar yoktu ama öğrenecekti, herkesten ve her durumdan yeni şeyler öğrenecekti. Tek sıkıntısı arkadaşının yeni açılan dükkânın başında durmak için İstanbul'a gitmiş olmasıydı. Bu eksikliği de Sıddık'la gidermeye çalışıyordu. Bir arkadaş gibi değil de bir ağabey kardeş gibiydiler onunla. Sevmişti onu, saygın bir adam olduğu belliydi; oturuşundan, kalkışından, konuşmasından anlaşılıyordu bu. Neredeyse her gün dükkâna uğruyordu Sıddık, komşu oldukları için uğradığını düşünmüştü ilk başta İsa, ama sonra dostluk kurmak istediğini anlamıştı. Mizaçlarının farklı olması dostluklarının ilerlemesine mani olmuyordu. Onu bir arkadaş, bir dost olmanın yanında bir hoca, bir yol gösterici olarak da görüp öyle davranıyordu. Bir derinliği olduğu çok belliydi, dini konularda hassastı Sıddık, misal o geldikten sonra ailedeki bütün kadınlar çarşaf giymeye başlamıştı, üstelik kolay kolay da evden çıkmıyorlardı. Eskiden Hatice Kübra'yı görüyordu, bazen selamlaştıkları bile oluyordu, şimdi siyah çarşaftan tanıyamıyordu bile onu. Bunu anlıyor, saygı duyuyordu İsa, dini gerektiği gibi yaşamalarına kim ne diyebilirdi?

Sıddık dükkâna sabahları uğradığı zaman daha çok vakit geçiriyorlardı, zira öğle oldu mu hava kararana kadar kıçını koyup oturacak zamanı olmuyordu dükkânda. Bir eleman çalıştırıyordu ama o da yetişemiyordu işlere, bir eleman daha alma niyeti var-

dı. Ahmet burada çalışmak için uygun bir arkadaşının olduğunu söylemişti patronuna ama İsa'nın aklında başka biri vardı. Bunu Sıddık'la konuşacaktı, biraz önce dükkânın önünden geçerken "Bir işim var, halledip geliyorum" demişti Sıddık.

İsa, Ahmet'e rafların tozunu aldırıyordu ki içeri girip selam verdi misafiri.

"Ve aleykümselam Sıddık Hocam. Hallettin mi işini?"

"İş bitiyor mu ki? Sabah namazıyla kalkıyorum yine de yetiştiremiyorum. Geleli iki ay oldu neredeyse, daha doğru düzgün yerleşemedik bile."

"Dışarı mı oturalım, buraya mı?" Aslında öyle misafir ağırlayacak bir ortam yoktu dükkânda, ama Sıddık'a iltimas geçiyordu. Ivır zıvırla doluydu her yer, iğne atsan yere düşmüyordu. Dükkân biraz büyük olsa daha düzenli, daha derli toplu olurdu, hatta misafirleri için özel bir bölüm bile yaptırırdı. Şimdilik kendi için küçük bir masa, misafirleri ya da müşterileri için de iki plastik tabure sığdırabilmişti.

"İçeride oturalım." Diyafona basıp iki çay söyledi İsa. İşlerin nasıl olduğunu sordu Sıddık her zamanki gibi. Halinden memnundu, şükrediyordu, parası pulu iyiydi bu işin, ama boku püsürü de çok oluyordu. İğneden ipliğe her şeyi bulundurmak zorunda kalıyordu. Müşteriye yok dememek gerekiyordu ama akşama kadar bin türlü taleple karşılaşıyordu; diş fırçasından duş başlığına, sabunluktan muma, küllükten çöp kutusuna, tıraş makinesinden fotoğraf çerçevesine, boncuk tabancadan banyo lifine, not defterinden silikon kalıba, bulaşık süngerinden ajandaya, mantar tabancadan pile kadar her şeyi bulundurmak zorundaydı. Arkadaşının toptancı olması işini kolaylaştırsa da dükkânın küçük olması belini büküyordu. Özellikle plastik malzemelerin bazılarını koyamıyordu dükkâna, yine de tıkış tıkıştı içerisi.

"Millet bizim bedavadan para kazandığımızı sanıyor. Bir gelip görseler... Zor yani."

"Kolay iş yok İsa, kolay kazanç olur mu? Ekmek aslanın ağzında. Bizim de sıkıntılarımız bitmiyor hiç, çalışan yok, bütün aile elime bakıyor."

"Ben de bu meseleyi konuşacaktım seninle." Mustafa'nın yanında çalışmasını istiyordu. Evin dibindeydi dükkân, evin içinde çalışıyor gibi olacaktı. Şüpheli gözlerle genç adama baktı Sıddık, sakalını sıvazladı sonra.

"Bilemedim şimdi... Benim kayınlar öyle iş yapacak beceride değil ama yine de konuşurum, keşke çalışsalar." Adam vurmayı biliyorlar ama diye düşündü İsa bir an ama hemen bu fena düşünceden kurtuldu.

Çayından bir yudum aldı Sıddık, İsa'yı süzdü kısa bir an.

"Birikmiş borçlar var, dairenin birini satmamız gerekiyor." Şaşırdı İsa, duyduğu kadarıyla hem Abbas Efendi hem Hasibe gayrimenkulü seven insanlardı, mülkü elden çıkarmaları garip diye düşündü.

"Hasibe Teyze'yle konuştun mu?"

"Zaten o ısrar ediyor."

"Benim daireyi satmayı düşünürseniz haberim olsun, kendime ev bulayım."

"Sen almaz mısın? Uygun tutarım fiyatı."

Parası yoktu ki, olsa bile başka yerde alırdı ama yine de evin satış fiyatını öğrenmenin mahzuru yoktu. Sıddık'ın ağzından çıkan fiyat aralığı iştahını kabarttı, galiba ev fiyatlarından haberi yok diye düşündü. Bir çıkar yol bulursa olabilirdi, belki kredi çekerdi. Çayını yudumlarken böylesine ucuz fiyata ev almanın heyecanıyla gözleri ışıldadı, oturduğu evi satın almak hiç de fena olmazdı.

7

Cuma namazını kıldırdıktan sonra kuyumcuya doğru adımlamaya başladı İsmail Hoca. Toplantıları vardı, hem öğle yemeği yiyip hem de Kuran kursunu konuşacaklardı. Yakup'taki enerji bende olsa devleti yönetmeye talip olurum diye iç çekti; sabah en erken o kalkar, dükkânı en erken o açar, temizliğini yapar, sonra kahvaltı eder, torunu dükkâna gelince de eve gidip dinlenirdi; öğleden sonra tekrar dükkâna gelir, bu defa da mahallenin derdi tasasıyla uğraşırdı. Gençlere taş çıkartacak derecede dinç, dinamikti; pehlivan gibi yürür, yaşını göstermezdi; kırlaşmış alabros saçları, geniş omuzları, hafif kilolu tıknaz bedeniyle ölüme meydan okurdu, artık beyazlaşmış uzun çember sakalı da olmasa yetmişine merdiven dayadığına kimse inanmazdı. Mahallesini çok severdi Yakup, insanlarına inanırdı, bu mütedeyyin insanlara hizmet etmenin imandan olduğunu söylerdi. İmanının ve ideolojisinin gereği daha genç bir delikanlıyken partisine üye olmuştu, ama devlet, partisini kapatmıştı, sonra yeni kurulan partiye de üye olmuştu, o da kapatılmıştı. Bu defa partileriyle beraber liderlerini de yenilemişlerdi. Dört yıl önce de bu kutlu davayı genç liderleri öncülüğünde iktidara taşımışlardı. İktidar olduktan sonra bütün devlet kapıları açılmıştı, Allah'ın izniyle, dur durak bilmeden millete hizmet ediyorlardı şimdi.

Hoca, Yakup'u iyi tanıyordu, onunla ilgili çok şey duyuyordu çünkü. Mesela 2001 krizindeki devalüasyonla servetine nasıl servet kattığını dinlemişti. Hani derler ya, horozu bile yumurtluyor, Yakup da öyleydi işte. Krizin patladığı sabahın şafağında kalkıp dükkânı açması hep konuşulurdu; şubat soğuğunda sabah namazından sonra dükkânın önünde birikmiş karları temizlemesi, o an üşüdüğünü fark etmeyip sonra hasta olması... Ciğerlerini öyle üşütmüş ki, hastalığı zatürreeye çevirmiş, zor kurtarmış. O da haklıydı elbette, bir gecede servetini ikiye katlamanın vücudunda oluşturduğu hararetten içine işleyen soğuğu hissetmemiş olmalıydı. Şükür kefeni yırtmıştı, daha yapacak işleri vardı Yakup'un, herkes öyle diyordu. Hem sevilir hem sayılırdı, zenginlik şımartmamıştı onu, paranın ağırlığını üzerinde taşıyacak kadar ağırbaşlı, vakurdu. Özellikle inşaat işine girdikten sonra daha çok para kazanmaya başlamıştı. Oğlu da kendi gibiydi, ağırbaşlı, olgun, vakur. Belki biraz kızları şımarıktı ama Fatih Mehmet babasının izindeydi, zenginliği taşımasını biliyordu.

Şimdi işlerin büyük kısmını oğluna bırakmıştı, Fatih Mehmet koşturuyor, o ise güzeller güzeli torunuyla dükkânı idare ediyor, burada misafirlerini ağırlıyor, bazı görüşmeler yapıyordu. Yapılması gereken önemli şeyler vardı; Kuran kursu inşaatını sene sonuna kadar bitirmeyi planlıyorlardı, gelecek yıl da cami yapma planları vardı. Her şey yolunda gidiyordu, dernek için ne isteseler alıyorlardı, esnaftan bir istiyorlar iki alıyorlar, devletten bir istiyorlar on alıyorlardı. Çok badireler atlatmış, çok bedeller ödemişlerdi ama değmişti, en sonunda başarmışlardı. Hedefine ulaşıyor olmanın verdiği dinginlik ve huzuru iliklerine kadar hissediyordu. Nüfuzunu genişletmiş, saygınlığını büyütmüş, özellikle bürokratik kademede sevgi ve saygı kazanmıştı. O, mahallenin her derdine derman olmaya çalışan Yakup amcasıydı.

Dükkâna girdiğinde yine en son gelen olmamayı temenni etti Hoca. Tezgâhta her zamanki gibi Kevser duruyordu, selam verdi ona. İçten bir gülücükle selamını aldı Kevser, "Seni bekliyorlar"

deyip kıkırdadı. Yine mi diye düşündü Hoca, yine mi geç kaldım? Arka tarafa geçti, loş bölmede Muhtar, Yakup, Süleyman sohbet ediyorlardı, mahcup bir sesle selam verdi.

"Ve aleykümselam." Yakup'un davudi sesi keyfinin yerinde olduğunu gösteriyordu. "Hoca da geldiğine göre yemeğimizi yiyebiliriz." Öğle tavası meşhurdu Yakup'un, haftada birkaç kez tava hazırlatır, fırına gönderirdi, misafiri eksik olmazdı. "Yakup'a misafir oldum da aç kaldım diyen biri çıkarsa benim öldüğüm gündür" derdi. Yine iki kilo et aldırmış, domates, yeşilbiber, arpacık soğanı ve bol baharatla fırına sürdürmüştü. Tavayı kendi elleriyle yapardı, kimseye elini sürdürmezdi. "Bildiğim tek yemek bu" derdi. "Bu tava bizim buraya ait değil, ben 1982-84 yılı arasında Afşin-Elbistan Termik Santralı'nda çalıştım, elektrikçiydim, orada öğrendim bu yemeği, çok güzel yaparlar. Şimdikiler eti pişmemiş, az pişmiş seviyorlar. Et iyi pişecek, hele kuzu etiyse koyulaşacak, siyahlaşacak iyice, bol sarımsak, üzerine de arpacık soğanı... Oh mis gibi." Ezberlemişti etrafında herkes bunu, yemek de Yakup'un dili gibi tatlı olduğu için dinlerlerdi bıkmadan.

Yakup, dükkânın arka tarafında misafirleri için bir yer yaptırmıştı, neredeyse bir oda büyüklüğündeydi, oldukça konforluydu; etrafında kumaş döşemeli ahşap sandalyelerin yer aldığı dikdörtgen masa çok amaçlı kullanılıyordu. Toplantılar, yemekli sohbetler güzel, keyifli ve verimli oluyordu burada.

Her zamanki gibi Süleyman gitmişti fırına yemeği getirmek için. Yemek geldiğinde bir an sessizlik olmuş, Yakup'un buyur etmesiyle tavanın etrafına toplanmışlardı. İlk lokmaları aldıktan sonra Muhtar, "Yine çok güzel olmuş kirvem, sofran hep böyle bereketli olsun" diyerek kadim dostunun cömertliğinin hakkını vermişti. Hoca bir yandan yemek yiyor, bir yandan da Süleyman'ı izliyordu; kilosunun hakkını veriyordu Süleyman, yufkayı tepsinin ortasına atıp parmaklarını atmaca pençesi gibi ekmeğe geçiriyor, sonra bir kurt ini gibi açılan ağzına götürüyordu.

Yemek esnasında her zamanki gibi Hoca'yla daha çok ilgilendi Yakup, çünkü iştahsız oluyordu Hoca, hele son zamanlarda bir de moralsiz, keyifsiz görünüyordu, bu da Yakup'un gözünden kaçmıyordu elbette.

"Hocam genç adam böyle mi yer? Baksana Süleyman'a, her lokması bir çocuk doyurur." Nezaketli bir kahkaha attı sonra, bu Hoca'nın da hoşuna gitmişti. Muhtar da iyi yiyordu, ona da takıldı Yakup, sonra da övmeye başladı, her dönem seçilmesinin nedenlerini sıraladı; mütevazıydı Muhtar, kendini kimseden üstün görmezdi, hoşgörülüydü, herkesi dinlerdi, iş bitiriciydi. Neredeyse çeyrek asırdır muhtarlık yapıyordu, bir çocuğu bile terslemişliği, incitmişliği yoktu.

"Abartma kirvem" dedi Muhtar, lokmasını hızlıca yuttuktan sonra kola bardağını kafasına dikti. Elinin tersiyle ağzını sildi. "Boş ver bunları da, Kuran kursu inşaatı biraz yavaşladı sanki."

"Acele etme kirvem, konuşuruz o işi. Onun için toplandık zaten. Hele bir yemeğimizi bitirelim."

Hoca sevmişti tavayı, lokmaları küçük alıyordu, etin o hafif yanık tadını hissetmek için. Lokum gibi yumuşamış arpacık soğanını kabuğundan bir hamleyle soyup ağzına attı.

"Etten daha tatlı şu soğan" dedi, "çok güzel olmuş. Ben de bir gün bunu evde deneyeyim diyorum Yakup Amca."

"Hiç deneme Hocam, evlerdeki fırında pişmiyor bu, sulanıp kalıyor, ekmek fırını olması lazım."

Yemekten sonra Kuran kursu meselesini bu defa Yakup açtı. Binanın yapımı yavaşlamıştı, kış gelmeden bitmesini hesap etmişlerdi oysa. Açıkçası Muhtar'ın ve Hoca'nın işi tutuş şeklinden memnun değildi. Muhtar gevşek davranıyordu, Hoca ise pek oralı olmuyordu.

"Hocam inşaat istediğimiz hızda gitmiyor, camiden de pek bir şey gelmiyor artık. Biraz sıkılasan mı cemaati?"

Hoca buna hazırlıklıydı.

"Yakup Amca, ben özellikle cuma namazlarında, vaazlarda dile getiriyorum; veren veriyor, vermeyenin de dalına binemem ki..."

"Binme zaten Hocam, neden bineceksin, zorla para toplamıyoruz ama sana söyleyeceğim üç beş isim var, onların dalına binelim."

"Faydası olacaksa konuşayım." Hoca'nın bu işi yeterince onaylamadığını biliyordu Yakup, belli noktaya kadar anlayışla karşılıyordu bunu ama kısık sesle de olsa sağda solda "Böyle para toplamayı çok doğru bulmuyorum" demesi hoş olmuyordu Yakup'a göre.

"Benim kafamda bazı şeyler var ama birkaç yerle konuşayım da, ona göre harekete geçeyim." İş bitirme hususunda Süleyman iyiydi, neyi nasıl yapması gerektiğini bilirdi. Yakup onu boşuna mahallenin parti sorumlusu yapmamıştı.

"Sen partiyle konuş, ne katkı verebilirler bize, onu sor." Muhtara döndü sonra,

"Yahu kirvem, bununla ilgili biraz kamuoyu oluştur. Yük birkaç kişinin sırtına binmesin." Hoca'ya baktı yardım dilenir gözlerle: "Hocam yükün altında kalmayalım, söz verdik ahaliye."

Yakup'un tek başına bile Kuran kursu binasını yaptıracak gücü vardı ama mahallenin de destek vermesini istiyordu. Arsayı kendi vermişti, bir dönümlük arsa bağışlamıştı derneğe, demirin ve çimentonun bir kısmını da oğlu vermişti ama çok masrafı oluyordu. Dört katlı bir bina dikiyorlardı, kolay değildi, belki de şehrin en güzel Kuran kursu olacaktı, açılışa Diyanet İşleri Başkanı gelecekti, bakanlar, milletvekilleri, belediye başkanları, bürokratlar... Mahcup olmak istemiyordu.

Hoca, kalkma zamanına yakın yine aynı konuyu açtı, Seyfi'nin öldürülmesi meselesini. Bu işte bir bityeniği olduğu hususunda ısrar ediyordu. Büyük ihtimalle adamı planlayıp öldürmüşler, sonra da cinayeti hasta, zavallı yaşlı bir adamın sırtına

yüklemişlerdi. Eğer böyle olmuşsa ölen de, hapse giren de masumdu. Suçlularsa elini kolunu sallayarak geziyordu. Bunu içine sindiremiyordu açıkçası. Sıddık'ın ve kayınbiraderlerinin hiçbir şey olmamış gibi davranmasından büyük rahatsızlık duyuyordu. Bir de rahmetlinin karısıyla çocuklarının durumu vardı. Onların tercihleri gerçekten o evde mi kalmaktı? Misal o çocuklar neden amcalarının yanına gidemiyordu? Suna belki de kocasının ailesinin yanında yaşamayı tercih edecekti. Bunları kimse bilmiyordu, çünkü söylenenlere göre ne Suna evden dışarı çıkıyordu ne çocuklar. Bir de Talha'nın, babası öldükten sonra konuşamama durumu vardı. Doktora götürmüşler miydi çocuğu? Seyfi'nin ailesi gerçekten kimin yanında kalıyordu, Sıddık'ın mı Hasibe'nin mi? Eğer Sıddık'ın yanında kalıyorlarsa bunun dine, ahlaka uygun bir izahı yoktu. Sorular daha da çoğaltılabilirdi.

Asabi bir huzursuzluk sarmıştı ortamı bir anda. Bu yakınmaları mütemadiyen dinliyorlardı Hoca'dan ve onun gereğinden fazla duyarlı davrandığını düşünüyorlardı. Her şey ortadayken, her şey aleniyken hafiyelik yapmaya kalkıyordu Hoca. Oysa Seyfi'nin öldürülmesi mahkemenin işiydi, kendilerinin işi ise bu olayı bir kan davasına dönüştürmemekti, bu hususta hem Muhtar hem Yakup hem de Süleyman çok gayret gösteriyordu. Herkes sağduyulu davranmak zorundaydı, bilerek ya da bilmeyerek kışkırtmak, ateşi harlamaya çalışmak tehlikeliydi. Muhtar'la Yakup bunları kendi aralarında konuşmuş, Hoca'yı usulünce uyarmışlardı, ama o, bu meseleyi ısıtıp ısıtıp önlerine koyuyordu.

"Çocuğun durumunu Sıddık'la konuştum" dedi Muhtar, "korkudan dili boğazına akmış çocuğun, doktora da götürdüğünü söyledi."

Hoca'ya döndü Yakup,

"Çocuk konusunda haklısın, ilgilenelim."

Diğer konularda da haklıyım diye düşündü Hoca, bunun gereğini de yapacaktı. Çünkü Fatma'nın anlattıkları doğruysa –ki

buna artık inanmaya başlamıştı– Seyfi'nin öldürülmesiyle kalmayacaktı bu, o sarı apartmanda başka kötü şeyler de yaşanacaktı. Bunu bekleyip görmek yerine müdahale edilmeliydi, mahallenin imamı olarak buna kendini mecbur hissediyordu, görevi buydu zaten, elinden geldiğince kötülüklerin önüne geçemeyecekse bu mesleği neden yapıyordu?

Savcılığa bir şikâyet dilekçesi verme hususunda kafası netleşmeye başlamıştı ama bunu ne zaman yapacağına karar verememişti henüz. Şikâyetten sonra neler olacağını kestiremiyordu pek. Zor durumda kalabilirdi, mahalleli bu yaptığını doğru bulmazsa camiye gelenlerde bile azalma olabilirdi ve bu çok tehlikeliydi.

8

Sabahları erken uyanıyordu İshak, hep bir teyakkuz halindeydi, zira babasının bir eziyet saati ve standardı yoktu, her an her şey olabilirdi. Gerçi uyanık olması pek bir fayda sağlamıyordu ama kuzenlerine karşı sorumlu hissediyordu kendini. O uyanık olursa sanki onlar daha huzurlu uyuyacak, tehlikeden uzak kalacaklardı. Asıl derdi Ayşe Nisa'ydı aslında, elinden geldiğince onu korumaya çalışıyordu. Gece uyurken korkmasın, kendini güvende hissetsin diye Talha'yla aralarına yatırıyorlardı onu. Yüzlerini birbirlerine dönüp uyuyana kadar konuşuyorlardı Ayşe Nisa'yla, korku içindeydiler hep ve konuşmak onlara iyi geliyordu. Çoğu zaman acı, hüzünlü bir umut yankılanıyordu Ayşe Nisa'nın sesinde. O kadar çok konuşuyordu ki, yorulup sustuğunda kocaman gözlerine birikmiş korku ile onun yanına tüneyen çelimsiz umut kolaylıkla görülebiliyordu. Uyuduktan sonra ışığı kapatıp tekrar yatağa geçiyordu İshak, uyuması hiç kolay olmuyordu, uyusa bile küçük bir seste hemen uyanıyordu.

Her şeye rağmen bir dünya kurmuşlardı kendilerine bu odada. Oda oyun alanı, odadakilerse oyuncak olmuştu onlar için; somyası çökmüş, yayları dışarı pörtlemiş ve habire gıcırdayan eski demir karyolanın üzerinde zıplıyorlar; karyolanın yanındaki fermuarlı bez dolabı saklanma yeri olarak kullanıyorlar; ahşap sandalyeyi odanın ortasına koyup sandalye kapmaca oynu-

yorlar; kapının sağında duvara dayalı duran, çekmeceleri bozuk yeşil komodini kendilerine siper yapıyorlardı. Tabii ufak tefek kazalar da yaşanmıyor değildi, misal bir defasında komodinin dört çekmecesi birden açılıp devrilince Ayşe Nisa ezilme tehlikesi yaşamıştı.

Ayşe Nisa'nın öğrettiği parmağa ip geçirme oyunu en sevdikleri ve en çok oynadıkları oyundu; gürültüsüz, masrafsız, maliyetsiz ve eğlenceliydi, saatlerce bu oyunu oynuyorlar, zamanın nasıl geçtiğini anlamıyorlardı. Böylece açlık, susuzluk onlar için sorun olmaktan çıkıyordu, zaten yavaştan alışıyorlardı açlığa, çok azla yetinebiliyorlardı. Az yemek yedikleri için tuvalet ihtiyaçları da az oluyor, odalarından çıkma ihtiyacı hissetmiyorlardı. Günde belki bir iki kere çıkıyor, sonra endişe ve korkuyla odaya dönüyorlardı, zira evin diğer yerleri onlar için daha az güvenliydi. Çişlerini duvar diplerine yapıyorlardı bazen, zemin nemli olduğu için pek belli olmuyordu işedikleri, belli olsa dahi kimsenin umurunda değildi bu.

Oyunu sadece kendi aralarında oynamıyorlardı, başka canlılar da eşlik ediyordu onlara, bazen de kendileri onların oyunlarına katılıyordu. Haşere doluydu oda, özellikle de hamamböcekleri, eskiden tiksintiyle baktıkları bu böceklerle arkadaş olmuşlardı. Onlar sayesinde yalnız hissetmiyorlardı kendilerini. Bazen onları yarıştırıyor, bazen de öldürüyorlardı. Yakaladıkları karasineklerin kanadını yolup eğleniyorlardı. Çocukça zaferler kazanıyorlardı, yetişkinlerin dünyasında kazanamadıkları zaferleri burada böceklere karşı kazanabiliyorlardı. Bu zaferlerle ayakta durmaya ve ümit ederek dayanmaya çalışıyorlardı. Ümidin onları terk etmesini istemiyorlardı. Onun için bir lağım faresi ya da bir köstebek gibi nemli toprağın yumuşak kadife sessizliğinde kaybolarak yaşamaya razı oluyorlardı, çünkü orası onlar için serin, korunaklı bir rahim görevi görüyordu, umacıdan saklanabilecekleri, kâbus görmeden uyuyabilecekleri, huzurla uykuya yatacakları bir rahim.

Apartmanın önüne park eden arabalar kafalarını karıştırmaya başlamıştı, bunlar zarar vermek için gelen düşmanlar gibi görünmüyorlardı, öyle olsa çoktan zarar vermiş olurlardı, çünkü arabalar gün boyu apartmanın önüne park ediyor, arabadan inenlerin bazıları ellerinde poşetler, hediye paketleri ile oturdukları apartman kapısına yöneliyordu, sonra da zil çalıyordu. İshak kulağını kapıya dayıyor, konuşulanları duymaya çalışıyordu. Misafirler avludan geçip babasının odasına giriyordu, demek ki bunlar düşman değildi, ama kimdi? Kim olduklarıyla ilgili akıl yürütüyorlardı, aslında gelenlerden ziyade poşetlerin, hediye kutularının içinde ne olduğunu merak ediyorlardı. Misafirler kuru pasta, kurabiye, şeker, lokum, baklava getiriyor olmalıydılar ama büyükler hepsini yediği için kendilerine kalmıyordu. İshak gece herkes uyuduğunda mutfaktan (çünkü gelen hediyelerin mutfakta saklandığını düşünüyordu) kuru pasta ve kurabiye çalıp sabah uyandığında Ayşe Nisa'ya sürpriz yapmak istiyordu. Ayşe Nisa gözünü açtığında ilk gördüğü şey kurabiye olacaktı. O an kuzeninin ne kadar mutlu olduğunu hayal ediyordu. Kafasına koymuştu, fırsat bulduğu anda misafirlerin hediye kutularını yağmalayacaktı.

Planı kafasında henüz tamamlamıştı ki annesi odaya girip "Baban seni çağırıyor" dedi. İshak korku dolu gözlerle annesine baktı, yoksa babası planını öğrenmiş miydi? Rabia yine gözlerini kaçırdı oğlundan. Annesiyle iletişim kurma ısrarından çoktan vazgeçmesine rağmen her defasında bunu unutup bir umutla ona bakıyordu.

İshak ürkek adımlarla babasının odasına yürüdü, kapıdan başını uzatıp endişeli gözlerle içeri baktı, babası berjerde oturuyordu. İlk defa görüyordu bu odayı, odanın kapısı kapalı oluyordu hep, babasının odasına yaklaşamayacağını biliyordu.

"İçeri gel, kapıyı da kapat." Oğlunu süzdü bir süre, sonra masadaki bir kitabı işaret etti, "Ver bakayım şunu." Hızlı, yumuşak

bir el hareketiyle kapağında Arapça harfler olan fıstık yeşili ince kitabı masanın üzerinden alıp babasına doğru birkaç adım attı. Kitabı aldı Sıddık.

"Bunun ne olduğunu biliyor musun" dedi. Aslında biliyordu, Elif cüzüydü, evde hep olurdu, annesinin elinde görürdü, ama tam olarak bilmediği yahut açıklayamayacağı için, "Annemin okuduğu kitap" diye kekeledi.

"Bunu alıp yarın camiye gideceksin, hocayı iyi dinlersen çabucak öğrenirsin. Öğrenirsin değil mi?" Bir süre düşündü İshak. Babasının bir sorumluluk vermesi, bir şey öğrenmesini istemesi kendini değerli hissettirdi.

"Öğrenirim" dedi. Gerçekten öğreneceğine inanıyordu. Ama birden annesinin bıkmadan usanmadan söylediği o tekrar geldi aklına: *Dışarısı çok tehlikeli.* Evin içi bile onlar için tehlikeliyken şimdi babası camiye gitmesini söylüyordu. Bunu babasıyla paylaşmak istedi ama cesaret edemedi.

"Camiden çıktıktan sonra hemen eve gelip öğrendiklerini bana aktaracaksın. Tamam mı?"

"Tamam" dedi kaçamak gözlerle babasına bakıp.

"Şimdi söyleyeceğimi unutma. İsmail Hoca ailemizle ilgili soru sorarsa cevap verme. Ne sorduğunu da bana söyle."

"Söylerim."

"Bana yardım edeceksin bundan sonra" dedi hırıltılı bir sesle. Sıddık psikolojisine göre değişik sesler çıkartırdı; bazen kalın, boğuk çıkardı sesi, bazen içinde megafon varmış gibi yüksek, gürültülü ve hışırtılı, bazen minberdeki bir vaiz gibi ateşli, bazen dayak yemiş bir köpek gibi zavallı, bazen de avını paylaşmak istemeyen bir yırtıcı gibi öfkeli.

Yekinip öne doğru kaykılarak pantolonunun arka cebinden beyaz, işlemeli bir takke çıkartıp oğluna uzattı.

"Buradayken bu hep başında olacak." Takkeyi alıp başına geçirdi İshak hemen. "Biraz sonra hasta gelecek, yanımda dura-

caksın, gözün kulağın bende olacak. Ne dersem onu yapacaksın. Şimdi beni iyi dinle." Sonra yapması gerekenleri anlatmaya başladı. En küçük bir ayrıntıyı bile kaçırmadan dinledi İshak, babasının verdiği şansı iyi değerlendirmek istiyordu.

Zil çalınca ayağa kalkıp dış kapıya yöneldi Sıddık, normalde misafirlerini odada beklerdi ama bu gelenler onun için önemliydi. Kapıyı Nedim açmıştı, Rabia ise "Hoş geldiniz" deyip misafirleri içeri aldı hemen, Sıddık ayağa kalkarak odaya davet etti, avluda bekleyip dikkatlerinin dağılmasını istemiyordu. Misafirler odaya girince İshak kapıyı örtüp kapı önünde hazır ol vaziyette babasından gelecek emirleri beklemeye koyuldu. Sıddık, misafirlerini kanepeye oturtup kendi de berjere geçti.

İki kadın da başörtülüydü, orta yaşlı, zayıf kadının başında gül desenli krem rengi eşarp vardı, yaşlı ve tombul olan ise iğne oyalı mor bir yazma örtmüştü. Yaşlı kadın kendinden emin bir sesle konuşmaya başladı. Genelde gelenler kendilerini minnet altında hissederler ve Sıddık'a dilenir gözlerle bakıp ondan medet umarlardı. Bu ise "Sıddık oğlum" diye biraz yukarıdan hitap ediyor ve gayet özgüvenli konuşuyordu. Gelip gelmemeyi aralarında epey konuşmuşlar, son sözü Yakup Efendi söylemiş.

"Sıddık hakkında iyi şeyler duyuyorum, bir gidip görünün" deyince gelmişler.

"Allah razı olsun Yakup Amca'dan, hüsnüzan etmiş. Biz aracıyız Eşe Teyze, hayır ve şer Allah'tandır, şifa da gazap da onundur. Biz vazifemizi yapıp gerisini Allah'a bırakıyoruz." Gözlerini yaşlı kadına dikti sonra, "Öyle değil mi?" dedi.

"Öyle tabii, hayırlısı neyse o olsun."

Ayağa kalktı Sıddık.

"Eşe Teyze ister dışarıda bekle, ister burada otur."

"Burada bekleyelim."

Dolabından beyaz cüppesini çıkarıp giydi, sonra başına beyaz takkesini, onun üstüne de incir yaprağından tacını taktı, boynu-

na Arapça pirinçten kitabesini geçirdi. Oğluna da uzun beyaz bir çocuk entarisi, onun üstüne de siyah bir cepken giydirmişti. Tedaviye kılı kırk yararak hazırlanıyordu. Buhurdanlıkta üzerlik tohumu, haşhaş, banotu, çöpleme, adamotundan oluşan bir karışım yaktı. Koku bütün odaya yayılıp ciğerlere ulaştığında esrikleşmeye başladı herkes. Oğluna dışarı çıkıp yüzünü yıkamasını söyledi. Kadınlar iyice gevşeyen vücutlarıyla oldukları yere yığılmışlardı.

"Sıddık oğlum bize ne yaptın böyle?" dedi yaşlı kadın sitemkâr bir dille.

"Korkacak hiçbir şey yok Eşe Teyze, siz rahat olun" deyip dolaba yöneldi. İshak tekrar odaya girdi, orta yaşlı kadının elinden tutup berjere doğru birkaç adım attı. Oturmasını söyledi, kadın anlamaz gözlerle bakınca,

"Diz çöker vaziyette yere oturacaksın kızım" dedi Sıddık. "Hemen başlayacağız inşallah." Berjere oturdu sonra, ellerini açıp yukarı kaldırdı, gözlerini kapattı, bir süre sessizce bekledi. "Allahım beni mahcup etme" diye mırıldanarak dualar okumaya başladı. Sonra dolaptaki cam kavanozunda, şişelerde, mantarda sakladığı cinlerini çağırdı yüksek sesle. Münakaşa eder gibi onlarla konuştu bir süre, ardından boynundaki kurşun zincire sağ yüzükparmağındaki mühresenk yüzüğü değdirip büyük cini çağırdı. Yalvarır gibi konuşuyordu, ama ne dediği anlaşılmıyordu. Konuşması bittikten sonra ellerini tekrar kaldırıp dua okumaya başladı. Bu duaları sadece o biliyordu, tınısı olmayan dualardı bunlar. Duaları bitirdikten sonra oğluna işaret etti, çocuk endişeli adımlarla babasının dizlerinin dibinde oturan kadına sokuldu, babasına baktı sonra, koyu gri gözlerinden fışkıran enerjiyi hissedince endişesi kalmadı, dizlerini kırıp kadının yanına çöktü, sonra sağ elini kadının bluzunun altından sokup karnına bastırmaya başladı, ateş gibi yanıyordu kadının teni. Kadın korkuyla önce çocuğa, sonra Sıddık'a baktı.

"Korkacak bir şey yok kızım, sakın korkma. Bu hayırlı işe vasıta olmak için burada çocuk. Bir erkek çocuğunu ancak bir er-

kek çocuğu çağırabilir." Allah'ın isimlerini belli bir makama göre okumaya başladı Sıddık.

"Ya Cemil ya Allah ya Karibu ya Allah ya Mücib ya Allah ya Habib ya Allah ya Rauf ya Allah ya Atuf ya Allah ya Maruf ya Allah..." Sonra ellerini kaldırıp sesli dua etti. "Ey aynada görünen ve emirlerimi dinleyen ruhlar, sizi bağlıyorum ve üstünüze vazife olan her şeyi ve hatta daha fazlasını Allah için yapmanızı emrediyorum. Sizi bağlıyorum ki Allah'ın bu yüce buyruğunu yerine getirene kadar tutsağım kalasınız. Benim dilimde Allah'ın buyruğunu yerine getirene dek burada kalacaksınız. Şimdi size tekrar söylüyorum, Allah'ın buyruğunu yerine getirene dek bu aynanın içinde kilitli kalacaksınız." Bir süre durup soluklandı, çocuğa bakıp "Şimdi ovala" dedi ve tekrar dua okumaya başladı. Okudukça yüz çizgileri sertleşiyor, gözbebekleri büyüyor, alnında mora çalan damarlar iyice belirginleşip çatlayacak gibi oluyordu, sanki aynanın içinden öbür tarafa gidip geliyordu. Adamakıllı yorulmuş, terlemişti ama dua okumayı bırakmıyordu. Birden gök gürültüsüne benzer bir ses yükseldi, "Allahu ekber!" Sonra derin bir sessizlik çöktü odaya. Sıddık'ın Allahu ekber nidasıyla kadınlar kendilerine gelmişti; korku, hayret ve biraz da hayranlıkla kan ter içinde kalmış adama bakıyorlardı.

Yaşlı kadın kanepede kıvranır gibi sağa sola yalpalayıp ayağa kalkmaya çalıştı, ama başaramayıp tekrar oturdu. Sıddık, masanın üzerinde duran özel kolonyasını işaret etti oğluna, önce yaşlı kadına uzattı çocuk, sonra yerde debelenen kadına. Bir süre sessizlikten sonra Sıddık cam kavanozun içinden çıkardığı yeni doğmuş bir erkek bebeğin göbek kordonunu buhurdanlığa attı. Kordon yanarken önünde oturan kadına yapması gerekeni anlattı. Kordonun küllerini dilimlenmiş yufka ekmeğine dürüp bunu yedi gün boyunca üzerinde taşıması gerekiyordu.

"Bitti mi Sıddık oğlum?" dedi yaşlı kadın son nefesini verir gibi. Diğer kadın ise hâlâ kendine gelememiş, başı önüne devrilmiş, bir şeyler arar gibi yere bakıyordu.

"Bitmedi ama bitmek üzere." Kordonun külünü minik bir cam tüpe koyup dizinin dibindeki kadına uzattı Sıddık, yapması gereken diğer şeyi anlattı sonra kadına. Kocasının el ve ayak tırnaklarını avuçlarının içine alıp perşembe ya da cuma gecesi kocası uykudayken üç kez sağında, üç kez de solunda Kevser suresini okuyup üfleyecekti, ama kocasının bundan kesinlikle haberi olmayacaktı. Sonra Bismihi Sübhanehu diyerek yanına yatacaktı. O gün halvet olmadan uyuyacaklar, ikinci gün tırnakları bir ceviz kabuğunun içine koyacak ve üzerine biraz zeytinyağı döküp ocağa sürecekti. Tırnaklar iyice gevşeyip yağa karışınca yirmi sekiz defa Ya Rabbena diyerek ocağa dökecek, yağ ve yumuşayan tırnaklar yanarken Ve Neslihi Ya Hu deyip ocağa üfleyecekti. Bunun ardından kocasına yedi gece birer kaşık balla yapılan şerbeti içirecek ve bütün hafta birer çay kaşığı kadar da kocasının yediği yemeklere katacaktı. Son olarak yedinci gün, boynundaki kordon külünün bir miktarını akşam yemeğine, bir miktarını da ballı şerbete katıp o gece mutlaka halvet olacaklardı.

Kadınlar şaşkınlıkla Sıddık'a bakıyordu, İshak ise olanlardan pek bir şey anlamamıştı ama babasının çok önemli bir şey yaptığından emindi. Yaşlı kadın seansın bittiğini anlayınca ayaklandı, bu defa kalkmayı başarmıştı. Sıddık'a doğru iki adım attı.

"Bizi diğer tarafa götürüp getirdin valla. İnşallah hayırlı olur." Eğilip yerde oturan gelininin kolundan tutup çekiştirmeye başladı, "Hadi kalk gidelim kızım." Diğer kadın da kalkmıştı, sonra da Sıddık kalkıp misafirlerine dış kapıya kadar eşlik etti.

"Söylediklerimi yapıp on gün sonra tekrar gelin. Bu iş olacak Allah'ın izniyle."

"İnşallah Sıddık oğlum."

9

Misafiri gelirken her zaman olduğu gibi gergindi, tepeden tırnağa endişeli ve gergin olması normaldi tabii; işin doğası böyleydi, suç, günah, kabahat... Adı her neyse işte, bunun bir bedeli vardı, bu bedeli şimdiye kadar ödememişti, bu ödemeyeceği manasına da gelmiyordu. Dikkatli davranıyordu ama bunun yetmediği zamanların da geleceğinin bilincindeydi, onun için misafirinin her gelişinde tedbiri biraz daha artırıyordu. Bu kadar büyük riske girmeye gerek var mıydı? Evet vardı. Değer miydi buna? Evet değerdi. Önüne geçemiyordu duygularının, kalbine söz geçiremiyordu. Gerçekten çok ihtiyacı vardı, hele de son zamanlarda yaşadığı gelgitleri dindirmek için mecburdu. Şu da vardı: Bir gıdım mutluluk ve keyif, bütün zamana korku, endişe tedirginlik olarak yansıyordu, öyle ki kâbuslar görüyordu bazen, sırılsıklam uyanıyor, bunun bir kâbus olduğunu anladığında derin bir rahatlama hissediyordu. Sonra "Bu iş artık bitsin, yoksa korkudan öleceğim" diyordu. "Rahatlamam için bu işi mutlaka bitirmeliyim." Ama bitiremiyordu, ona hep ihtiyacı oluyordu.

Saate baktı on bire geliyordu, lojmanın yarı aralık penceresinden yolu gözlüyordu, gelip şu kapıdan girse de rahatlasam diyordu ki beklediği misafirin bir kelebek gibi kapıya doğru kanat çırptığını gördü. Yavaşça kapıyı açıp dışarıyı kontrol etti. Birilerinin görmemesi için dua etti, bu artık bir ritüel olmuştu. Misafiri

içeri girince hızlıca kapıyı kapattı. Yüzündeki peçe tanınmamak içindi, kaldırdığında mütebessim bir yüz "Selam" dedi. Derin bir of çekip "Hoş geldin" diye karşılık verdi. "Bir gün bu kapıda seni beklerken kalpten öleceğim."

"Ölürsen kaçar giderim, tanımam seni" diyerek kıkırdadı Kevser.

Koridora çöküp sırtlarını duvara verdiler. Koridorda ayaklarını karşı duvara uzatarak oturup yan yana sohbet etmeyi severlerdi. Hoca koridor lambası hariç bütün ışıkları söndürür, ne yaşarlarsa burada yaşarlardı. Emniyette hissederlerdi kendilerini, oturma odasında yahut yatak odasında ya da mutfakta değil burada iyiydiler, mutlu, huzurlu.

Muzip bir bakış attı Kevser sevgilisine.

"Eee Hocam, daha daha nasılsın?" Gıdıklanıyormuş gibi kıkırdadı sonra. "Bugün kulakların çınladı mı, gittikten sonra epey bir çekiştirdiler seni." Her zamanki gibi diye düşündü. Muhtar, Yakup, Süleyman bir araya geldi mi mutlaka onun hakkında ileri geri konuşurlardı. Hoca hamdı, Hoca çiğdi, Hoca toydu, Hoca'nın alacağı daha çok yol vardı, Hoca mesleği kerhen yapıyordu, oysa gencecik adamdı, fişek gibi olması gerekirken eşikte uyuklayan bir ihtiyar gibi davranıyordu. Bunları biliyordu, mahallede hakkında konuşulanların özetini Kevser'den dinliyordu. Arkasından konuşulanları duyunca inat edip mesleğine devam etmek istiyordu. Nesi vardı sanki, görevini dosdoğru yapıyordu, ama kendini hakkıyla beğendirememişti mahalleye.

"Öğretmen olup gidebilirsem kendilerine bir imam bulsunlar. Böylece gıybet günahından da kurtulmuş olurlar."

"Öğretmen olup kaçacağım diyorsun. O zaman benim hisseme de yeni imam düşecek. O zaman dedeme söyleyeyim de senden daha yakışıklı birini tayin ettirsin."

"Söylediklerimden bu mu anlaşılıyor?"

"Evet Hoca Efendi, benim baktığım yerden bu anlaşılıyor."

"Yanlış yerden bakıyorsun o zaman." Bir süre sessiz oturduktan sonra,

"Ne zaman döneceksin?" diye sordu Hoca.

"Ne o, işini mi görmek istiyorsun hemen, soyunayım mı?" Yine kıkırdadı ama bu defa sesi biraz yüksek çıkınca "Yavaş!" dedi Hoca, "Bizi recmettireceksin." Elini başına götürüp kendine doğru çekti Kevser'i, kahverengi gözlerini sevgilisinin gözlerine dikti, her baktığında görüp görebileceği en güzel gözler olduğuna iman ediyordu, bakışları da çok güzeldi, en az gözleri kadar. Eşarbını çıkarıp parmaklarını saçlarında gezdirdi bir süre, omuzlarına dökülen saçlarının ipeksi yumuşaklığını parmaklarının ucunda hissetti, dudaklarında huzurlu bir gülümseme belirdi. Bu mahalleye dair en güzel şeydi gülüşü çiçek gibi açan bu kadın, cennetten kovulmaya değer yasak elmasıydı o.

"Evden çıkman zor oldu mu?"

"Her zamanki gibi."

"Baban İstanbul'a mı gitti?"

"Yoksa gelebilir miydim?" Elini tuttu Hoca'nın, sonra başını göğsüne koydu. "Yorgunum biraz, huzur bulmaya geldim."

Kendisinin huzura daha çok ihtiyacı olduğunu düşündü Hoca.

"Sen yerimde olsaydın ne yapardın?"

"Kollarımdaki kadına sahip çıkar, onu kafesime alır, uçmasına izin vermezdim." Çocuksu bir kahkaha attı sonra. Hoca bu kahkahaya gönülsüz bir gülümsemeyle eşlik edebildi ancak.

"Onu zaten yapacağım ama bu Sıddık işi..."

"Yine mi Sıddık? Dedemin dediği gibi: Ayının on hikâyesi varmış, dokuzu bal üzerineymiş. Senin hikâyeler de maşallah hep Sıddık üzerine."

"Evet öyle" diye mırıldandı, sonra Seyfi'nin ağabeyine yaptığı ziyareti anlattı, Fatma ile konuşmalarını. Hiç iyi şeyler söylememişlerdi. Seyfi'nin sebebinin Sıddık olduğu hususunda emindiler.

"Şikâyet etmeye karar verdim" dedi. "Ne olur sence, üstüme çok gelirler mi?" Şaşırdı Kevser, doğrulup sevgilisinin yüzüne baktı.

"Ciddi misin sen, Sıddık'ı şikâyet mi edeceksin gerçekten?"

Başıyla onayladı Hoca. Kevser devam etti:

"Söylemeye niyetim yoktu ama söyleyeceğim. Bugün annemle babaannem Sıddık'a gittiler."

"Neden?

"Neden olacak, erkek çocuk için."

Hoca, sevgilisinin şaka yaptığını düşündü bir an, inanamıyordu buna.

"Yahu sizde akıllı kimse yok mu hiç? Bari sen engel olsaydın."

"Bana ne? Gitsinler. İçlerinde bir ukde kalmasın."

"İnanamıyorum sana."

"Şikâyet edeyim deme, aklını başına topla. Seyfi'nin kendi ailesi var, şikâyet edeceklerse onlar etsinler, intikam alacaklarsa onlar alsınlar. Senin üzerine vazife mi bu?"

Suç işleyenlerin yaptığı en büyük kötülük masumiyeti değersiz, gereksiz göstermesi, onu yok sayması diye düşündü Hoca. Suç işleyenler kendilerini suçtan uzaklaştırdıkça masumlar kendilerini suçlu hissetmeye başlıyordu. İlk eleştiriyi en yakın hissettiği kişiden almıştı. Elbette korumaya matuf iyi niyetli bir eleştiriydi bu. Tahrip gücü yüksek yıkıcı eleştiriler iş duyulduktan sonra başlayacaktı. Başlasındı, buna göğüs germeye hazırdı.

Kalktı, koridor lambasını söndürüp mutfak lambasını açtı. Kevser'in minik ayaklarına baktı loşluğun yaydığı gölgeler arasından, sonra teninde dolaşan gölgeleri izledi bir süre. Hafiften esen rüzgârın ılık sesi ve kavak yapraklarının hışırtısının sunduğu huzur, yüreğinin derinliklerinden yükselen endişeyi zayıflatmaya başlamıştı. Kevser'in gölgelerle oynaşan bedenine baktıkça duyguları kabarıyordu. Mahcup bir heyecan, ürkek bir sevinç, dizginsiz bir arzu bütün vücudunu zapt ediyordu. Kevser bunu

hissetmiş olmalıydı ki bir sigara yakıp derin bir nefes çekti, başını duvara yasladı sonra. Tavana doğru kıvrılarak yükselip bulutlaşan sigara dumanını izledi bir süre. Sevişeceklerdi ne de olsa, ama önce şu huzurlu dinginliğin tadını çıkarmalıydılar.

Mahalleye geldiği gün tanışmıştı Kevser'le, tabii buna tanışmak denirse, sadece göz ucuyla bakmıştı tezgâhta altın satan kıza. Asıl dikkatini çeken Yakup olmuştu. Muhtar "Yeni imamımız İsmail Hoca" deyince hemen ayağa kalkıp sıcak, samimi bir karşılamayla "Hoş geldin" demiş ve misafirini dükkânın arka bölümüne götürmüştü. Bir azamet vardı adamda, besbelli eski topraktı; kırlaşmış alabros saçları, beyaz çember sakalı, paçası dışarıda hacı gömleği, dökümlü kumaş pantolonuyla bir anlayışın, bir felsefenin, bir ideolojinin temsilcisi olduğu besbelliydi. Kendinden emin, özgüvenli bakıyordu, yüzünde müminliğin verdiği emniyet ifadesi Hoca'yı etkilemişti hemen.

"İlk başta lojmanda kalırsın Hocam, sonrasına bakarız artık, ya devam edersin ya da bir ev tutarsın."

Daha önceki imam lojmanda kalmayı tercih etmemişti, evli bir aileye uygun değildi, hem caminin avlusuna yakındı, ayakaltıydı hem de bakımsızdı. Yakup eline telefonu alıp nalburu aramış, "Muhtar'la yeni hocamız geliyor, boya badana yapılacak lojmana. Gerekli malzemeleri ver, para da alma" demişti. Sonra iki kanepe, bir masa, küçük bir kitaplık, üç beş parça mutfak eşyası, bir yatak... Hemen halletmişti Yakup bunları, yeni imamlarına da bir lira harcatmamıştı. Toz mavisi berjeri sonra kendi almıştı.

İşleri yoluna koyup, kafası rahatlayınca tezgâhtar kızı kaçamak gözlerle izlemeye başlamıştı, her bakışında biraz daha alışmış, kanı biraz daha kaynamıştı. Çok sıcakkanlı, sevecendi Kevser, öyle utanıp sıkılarak konuşan mahcup başörtülü kızlardan değildi. İmam hatip ve ilahiyatta öyle tiplerden çok vardı, konuşmazlardı, sıkıcı ve kasıntıydılar, Kevser kesinlikle onlardan biri değildi, bakımlıydı, sade bir makyaj yapıyordu, köpük yeşili göz-

leri güzel ve özgüvenli bakıyordu. Dükkâna her gittiğinde biraz daha ilgisini çekiyordu genç kız. Onun için dükkânın arka bölümünde değil de Kevser'i de görebileceği alanda Yakup'la sohbet etmeye çabalıyordu. "Çok kalmayacağım Yakup Amca, birazdan gideceğim."

"O zaman şöyle otur Hocam, ayakta kalma." Tezgâhın karşısındaki sandalyelere oturup sohbete başlıyorlardı çay eşliğinde. Bir gözü ufak tefek, çıtı pıtı kızda oluyordu hep, Yakup fark etmesin diye tedbiri elden bırakmıyordu tabii. Bu davetkâr bakışlardan Kevser de keyif alıyor olmalıydı ki rahatsız olduğunu belli eden bir davranışta bulunmuyordu. Bilakis o da gözlerini süzüp bu genç Hoca'ya bakıyordu.

Bir gün 100 dolar bozdurmak için bir müşteri gelmişti. Kevser doları almış, müşteriye parayı saymaya başlamıştı. Üç tane 50'lik vermiş, sonra bozuk parayı çıkıştıramamış ve çelik kasaya gidip bir tomar parayla geri dönmüştü. Hoca olanları izliyordu. Kevser kasaya gittiğinde müşteri biraz önce aldığı 150 lirayı cebine koymuştu, küsuratı alıp gidecekti. Kevser ise biraz önce verdiği parayı unutmuş, "Toplam 164 lira" diyerek parayı saymaya başlamıştı. Hoca birkaç saniye içinde ya müdahale edecekti ya susacaktı. Müdahale etmeyi tercih etti. "Kevser Hanım biraz önce 150 lirayı vermiştiniz ya" dedi. Kevser'den önce müşteri cevap vermişti.

"Evet, 150 lirayı verdiniz, 14 lira daha vereceksiniz. Kafanız karıştı galiba." Müşteri gittikten sonra,

"Kızım dikkatli ol biraz" diye sitem etmişti Yakup. Derin ve takdir dolu bakmıştı Kevser Hoca'ya. Sonra aralarında yakınlaşma başlamıştı ama Hoca bir türlü açılacak fırsatı ve cesareti bulamamıştı. Kevser'in de kendisinden hoşlandığına dair bütün işaretleri aldıktan sonra cesaretini toplayıp kâğıda yazdığı telefon numarasını dükkândan çıkarken tezgâhın üstüne bırakarak kaçar gibi uzaklaşmıştı. Beklediği mesajı aynı gün yatsı namazından

sonra eve geldiğinde almıştı. Hayatında hiç bu kadar heyecanlandığını hatırlamıyordu. Heyecandan eli ayağı titremiş, ne yazacağını bilememiş, kırık dökük bir mesaj yazmıştı, sonra sabahlara kadar mesajlaşma nöbetleri başlamıştı.

İlk buluşmalarını bir pazar günü ilçe merkezinde gerçekleştirmişlerdi, sonra lojmanda buluşmaya başlamışlardı. Çok tehlikeliydi, ikisi de bunu biliyordu ama tek seçenekleri buydu. Ne kadar dikkatli davranmaya çalışsalar da korku, endişe, tedirginlik yakalarını bırakmıyordu. Büyük risk aldığının farkındaydı Hoca. Kaybedeceği çok şey vardı; onuru, gururu, haysiyeti, şerefi, saygınlığı ve tabii ki mesleği. Ama bu riski almaya değiyordu doğrusu. Ilık bir yağmur gibiydi Kevser. Hep yeni kalabilen, pas tutmayan pürüzsüz bir güzelliği vardı. Köpük yeşili gözlerini suyun üzerinde eriyen ince, parlak buza benzetiyordu. Sevgilisinin ıslak gözlerine bakıyordu uzun uzun. Soluk hareli kumral saçları, pembemsi yüzü, gül yaprağını andıran dudakları, zar gibi ince teni, küçük değirmi çenesi, buse gibi yumuşak sesi Kevser'i özel ve ulaşılmaz kılıyordu Hoca'nın nazarında. Ve ona ulaşabiliyor olmanın ayrıcalığını vurdumduymaz bir kibirle yaşıyordu. Ama bazen de bu ayrıcalık zihnini bulandırmıyor değildi, sevgilisinin bakire olmadığı gerçeğiyle tam olarak barışamıyordu.

10

O gece korku ve heyecandan çok az uyuyabilmişti; korkuyordu çünkü kaçırılabilirdi, heyecanlıydı çünkü geldikten sonra ilk defa dışarı çıkacaktı. Uyuyor uyanıyor, bir gözü hep pencerede havanın aydınlanmasını bekliyordu. Sabah olup camiye gittiğinde neler yaşayacağını düşünüyordu. Kuran öğrenecekti, arkadaş edinecekti ve dışarıda olmanın tadına varacaktı. Ama sabah olduğunda ilk önce annesiyle kaçırılma korkusunu konuşacaktı.

Havanın aydınlandığını görünce yatağından kalkıp duvar dibine çişini yaptı. İşeyip rahatladıktan sonra vakit geçirmek için odanın içinde bir o yana bir bu yana gezinmeye başladı. Camiyi düşünüyordu, hocayı, kursa gelecek diğer çocukları ve dışarıda oyun oynamanın tadını. Pencerenin önüne gelip dışarıyı izledi bir süre, kalorifer peteğine çıkmadan dışarıyı görmek zor oluyordu. Aşağıdan bakmak onun için kader olmuştu, bu yaşadığı dördüncü evdi ve yine aşağıdan bakıyordu, bu da ona boynuna kadar toprağa gömülüymüş hissi veriyordu. Nefes almakta güçlük çekiyordu, göğüs kafesi küçük geliyordu sanki.

Ayşe Nisa da uyanmıştı, ellerini yumruk yapıp bir süre gözlerini ovdu. İshak'a baktı sonra, "Ne zaman gideceksin?" dedi. Kuran kursuna gideceğini biliyordu, akşam konuşmuşlardı. "Gitme" demişti Ayşe Nisa, "ya kaçırırlarsa?"

"Bilmiyorum, kaçırılacak olsam babam gitmeme izin vermez."

Annesi odaya girdiğinde hemen bu konuyu açtı, dışarı çıktığında içinde bir korku olsun istemiyordu.

"Bunları düşünme. Baban seni her kötülükten korur. Hazırlan hadi."

Hâlâ kafası karışıktı. Bir yandan da hazırlanmanın ne demek olduğunu düşünüyordu. Bunu sorduğunda, "Temiz giysilerini giy" dedi annesi, "acele et, çay getireceğim şimdi."

Temiz giysisi yoktu, bütün giysileri bez dolapta yığılıydı, kirlinin içinde az kirliyi bulup giyiyordu. Bunları söyleyip işi zorlaştırmak istemediği için itiraz etmeden dolaba yöneldi; haki yeşil, dirseklerden sonra siyah, göğsünde sarı yazılar olan uzun kollu, bisiklet yaka tişörtünü giydi, altına da siyah kadife pantolonunu. Cırt cırtlı beyaz spor ayakkabısını giyecekti, biraz ayağını sıkıyordu ama başka ayakkabısı yoktu, idare edecekti artık.

Heyecandan kahvaltı bile yapamamıştı, zaten doğru düzgün kahvaltı yaptıkları da yoktu; bir bardak çay, biraz peynir, biraz da reçel konuluyordu önlerine. Diğer öğünlerin de kahvaltıdan farkı olmuyordu, bazen iki öğün yiyorlardı, diğer çocuklar olmasa da İshak alışmıştı buna, az yemekle idare etmeyi öğrenmişti.

Yolda yürürken annesiyle sohbet etme düşüncesi tekrar dürtmeye başladı İshak'ı. Buraya taşındıktan sonra ilk defa çıkmıştı dışarı ve yanında annesi vardı, elini sıkı sıkıya tutan. Ümidin ölümsüzlüğünden olsa gerek annesinin oğlunu sevmek için fırsat kolladığını düşünürdü, "aslında annem beni seviyor ama babamdan korktuğu için bunu belli edemiyor, babamın görmeyeceği, hissetmeyeceği bir yerde olursa bana karşı sevgisini belli eder" düşüncesiyle yanaşıyordu İshak annesine, ama onda hiçbir değişiklik olmuyordu. Oysa tek çocuğuydu o, tek oğlu. Onunla bir odaya kilitlenen kuzenlerini pekâlâ sevmeyebilirdi ama biricik oğluna, kocasının görmeyeceği bir yerde annelik şefkati gösterebilirdi. Göstermiyordu, üzerinden hiç çıkarmadığı siyah çarşa-

fıyla, her yerde ve her durumda bir gölge gibi cansız ve ruhsuz kalmayı başarıyordu.

Hızlı yürüdükleri için yol boyunca pek bir şeyin farkına varamamıştı İshak. Annesi onu cami bahçesine bırakıp gittikten sonra bir serçe ürkekliğinde sağına soluna bakıp çevreyi anlamaya, keşfetmeye çalıştı. Pek bir şey anlamasa da önemli değildi, bu daha başlangıçtı. Yürürken annesine kursa ne kadar devam edeceğini sormuştu. Annesi anlamayı reddeden gözlerle oğluna bakıp "Baban ne kadar isterse" demişti. Çok sürsün istiyordu İshak. Eğer başarılı olursa, eğer babasının gözüne girerse okula da yazılabilirdi bu yıl. Çünkü altı yaşını bitiriyordu, okul çağına geldiğini biliyordu. Onun için hayat yeni başlıyordu, bundan sonra her şeyin çok daha güzel olacağına inanıyordu. Kendini kurtardıktan sonra Ayşe Nisa'nın kurtulması için çaba gösterecekti, Talha'dan pek ümidi yoktu, onun kurtulmaya niyeti de yoktu zaten. Onun durumu fenaydı, ne seviniyor, ne üzülüyor, ne ağlıyor, ne gülüyor, ne konuşuyordu.

"Beni kaçırmazlar değil mi anne?"

"Söyledim ya, baban seni korur."

Caminin Allah'ın evi olduğunu biliyordu İshak, son cemaat yerinden içeri girdiğinde bunu hissetmişti, başını kaldırıp yüksek tavana baktığında Allah'ın evine girmiş olmanın verdiği manevi huzur damarlarından akmaya başlamıştı. Diğer çocuklar bunu hissetmiyor olmalıydılar ki bir kuş sürüsü gibi cıvıldayarak oradan oraya koşuşuyorlardı, İshak ise dizlerini kırıp oturmuş, bütün ciddiyetiyle hocanın gelmesini bekliyordu.

Biraz sonra karşısında beyaz cüppeli, beyaz takkeli, sakalsız, temiz yüzlü, mütebessim birini görünce şaşırmıştı. Hoca dediğin sakallı, bıyıklı, abus yüzlü olurdu, tıpkı babası gibi. Diğer çocuklara İshak'ın oturduğu ön tarafa doğru gelmelerini söyledi Hoca, mihrabın hemen soluna. Kalabalıktı cami, kendinden küçüklerin de geldiğini görünce keşke Ayşe Nisa da gelebilse diye düşündü. Herkesin oturmasını söyledi Hoca, kendisi de

oturdu, Hoca'nın önünde rahle vardı, bir de beyaz bir yazı tahtası. İshak, Hoca'nın her hareketini, mimiğini dikkatlice süzüyordu, küçük bir ayrıntıyı dahi kaçırmak istemiyordu. Hoca, "Herkes Elif cüzünü çıkartıp önüne koysun" dediğinde İshak hemen boynunda asılı bez çantasından Elif cüzünü çıkarıp ikinci emri beklemeye koyuldu.

Tanışma faslı başlamıştı, önce isimlerini söylediler, sonra da kimin çocuğu olduklarını. İshak, "Sıddık'ın oğluyum" dediğinde bir anda dikkat kesildi Hoca. Gözlerini dikip aşağıdan yukarıya süzdü çocuğu, sonra yanına çağırıp dizlerinin dibine oturttu, bir süre sohbet ettiler.

"Seninle tanışmıştık, hatırladın mı?" Hatırlıyordu ama bunu söylemedi. Onunla ne kadar az konuşursa o kadar faydasına olacağını biliyordu.

"İshak çok güzel isim, İshak'ın kim olduğunu biliyor musun?"

Ne demek istediğini anlamamıştı çocuk, "Bilmiyorum" dedi.

"Peygamber ismi, İbrahim Peygamber'in oğlu. Benim adım da İsmail, İshak'la İsmail kardeş."

Başını kaldırıp Hoca'ya baktı İshak. Sıcak, sevecen bakıyordu Hoca, konuşması da çok yumuşaktı. Yutkundu, konuşmak istedi ama babası geldi aklına bir an, hemen vazgeçti bundan. Ama sevmişti İsmail Hoca'yı, ona kanı hemen ısınmıştı, zaten kim ilgi gösterse sevecekti onu. Ama sevmesine rağmen mesafesini koruyacaktı, çünkü babasını hesaba katmadan, onu hayatının merkezine almadan attığı her adımın bir bedeli olacaktı. Şimdilik kendini iyi hissediyordu, umutluydu, rüya âleminde gibiydi ama diğer çocuklar gibi davranmaması gerektiğini düşünüyordu, temkinli olmak zorundaydı.

Hoca'dan aldığı cesaretle kursun ne kadar süreceğini sordu.

"Sen ne kadar istersen" deyip tebessüm etti Hoca. Elbette isterdi, her gün olmasını isterdi. "Daha yeni başladık, acele etme, bütün yaz devam edecek."

"Okullar açılıncaya kadar mı?"

"Evet. Okula gidecek misin bu yıl?"

Başını sallayıp onayladı İshak. Ama okula gitmesinin babasına bağlı olduğunu biliyordu. İyimserdi, camiye gönderdiğine göre okula da gönderirdi.

11

Bir anda ev sahibi olmuştu, inanamıyordu buna. Fiyatta anlaştıktan sonra dükkân malzemesi için yedekte beklettiği parayı peşinat yapıp gerisini kredi çekmişti. Sıddık, kararından vazgeçer diye çok hızlı hareket etmiş ve kredi işlemlerini hemen bitirmişti. Her ne kadar büyük bir borcun altına girmiş olsa da kârlı bir alışveriş yapmıştı. Artık hem işyeri vardı, hem de evi. Henüz yirmi üç yaşında sahip olmuştu bunlara. Daha çok para kazanacak, daha çok ev, dükkân satın alacaktı. Önce aldığı evin tadını çıkaracaktı biraz. Bunun için Ramazan'ın kahvesine gidip konuşmak istiyordu onunla.

Sabah dükkânı Ahmet'e teslim ettikten sonra kahveye doğru yürürken "Bakalım benimle ilgili laf var mı?" diye mırıldandı. Yabancıydı son tahlilde, hakkında konuşulduğunu biliyordu; genelde iyi laflar duyuyor, bundan da çok mutlu oluyordu. Yine de dikkatli davranıyordu hep, kimseye saygıda kusur etmemeye çalışıyordu, kahveye oturunca yanındakilere çay parası ödetmiyordu, genç olmasına rağmen cuma namazlarını ön safta kılıyordu.

Sekiz on masalık orta halli bir kahveydi Ramazan'ın yeri. Alçak zeminliydi, çay tezgâhı dört basamaklı merdivenden inildiğinde hemen sağ tarafa düşüyordu. Her gireni ilk Ramazan görüyordu, ocakta oluyordu genelde. Genç garson da fırıl fırıl dönüyor, çay dağıtıyor, boşları topluyordu. Yetmiş ekran tele-

vizyon sürekli açık oluyordu, televizyona yakın masalara genelde yaşlılar oturup saatlerce televizyon izliyorlardı. Kahvede umumiyetle okey, batak, king oynanıyordu hesabına. Ramazan iyi bir kahveciydi, müşterilerini velinimet bilir, ona göre davranırdı. Kahveyi daha güzel, daha şık göstersin diye duvara astığı manzara resimleri sigara dumanından sararmış, kahveyi güzelleştirmek yerine ona bakımsız bir hava katmıştı. Kare masaları örten çuhalar temizdi lakin sigara yanığından delik deşik olmuştu. Neredeyse her masada bulunan gazetelerin sayfaları at yarışı ve iddia sayfaları okunmaktan yıpranmış, yorulmuş olurdu. Hemen yan tarafta bir ganyan bayii olduğu için oradan taşan yarış tutkunları buraya geliyordu. Yarış severlerin ganyan sayfalarına bakarak yaptıkları yarış analizleri ne kadar çok sürerse Ramazan için o kadar iyiydi, ama kuponu yatırmak için çırağını göndermeleri de bir o kadar can sıkıcı oluyordu. Kahvesinin, yaşlıların uyuklayarak ölümü beklediği köhne bir yer olmasını istemediği için spor kanallarına üye olup maç izletme niyeti vardı ama gençleri toplayabilir miydi, bundan emin değildi.

İşini seviyordu Ramazan, sabah erkenden kahveyi açıp çay suyunu koyuyor, kahvaltısını da çay, tulum peyniri, zeytin, simit, kuru soğanla yapıyordu. Sonra müşteriler geliyordu; onların yüzlerinden umudu ve umutsuzluğu, çaresizliği ve iyimserliği okuyor, ona göre davranıyordu. Umutsuza umut oluyordu karınca kararınca, mutsuzların mutsuzluğunu paylaşarak azaltmaya çalışıyordu. Menfi biri olmamıştı hiç, hep alttan alır, olurunu arardı. Artık karakteri gibi olmuş o ağlak sesi insanları idare etmek için vardı sanki.

Otuzlarındaydı, yakışıklı sayılmazdı; ince, küçükçe bir yüzü vardı, geniş parlak alnı saçlarının dökülmesiyle küçük yüzünü daha da şekilsiz yapmıştı, dudaklarının üstünde ince bir çizgi gibi uzanan siyah sert bıyıkları erkekliğinin tek nişanesiydi belki de. Ama giyimine kuşamına dikkat ederdi, ütülü kumaş panto-

lon, beyaz gömlek forması olmuştu adeta. Düğünlerde ise siyah parlak elbise, krem rengi gömlek, yumurta topuk siyah kundura giyer, halaybaşı olurdu. İyi halay çekerdi, onun için düğünlerde davetli listelerinin ön sıralarındaydı.

İsa'dan önce taşınmıştı Ongun Apartmanı'na, mahallede bir bakkal dükkânı vardı ama işletemeyip batırmıştı. Yüzü yumuşak olduğu için parası olmayan gelirdi Ramazan'a, parası olansa büyük marketlere giderdi, sonra da borçlarını ödemezlerdi. Kahvenin devredileceğini duyunca hanımının bileziklerini, düğünde takılan altınları bozdurmuş, burayı devralmıştı. Şimdi kendi yağında kavruluyordu, "İşler iyi çok şükür" diyordu, kötü demezdi zaten hiç, iyi tarafından bakardı, iyimserdi, onun için mutluydu, bunu mahalleli dalga konusu yapsa da pek takmazdı, dalga konusu olduğunu kulak ardı ederdi.

Sevilirdi Ramazan, İsa da severdi onu. Birbirlerinin evlerine pek gidip gelmeseler de dışarıda görüşürler, her fırsatta birbirlerinin işyerlerine uğrarlardı. Sıddık'ı konuşuyorlardı bu aralar, bazı garip davranışları olsa da iyi bir insan olduğu konusunda hemfikirdiler. Aileyi toparlamak, bir arada tutmak için işini gücünü bırakıp gelmişti. Hocalık tarafına Ramazan temkinli yaklaşsa da İsa takdirini ve hayranlığını gizlemiyordu. Sağdan soldan insanlar gelip kapısını çaldıklarına göre, bir ışık görüyorlardı demek ki.

İsa içeri girdiğinde Ramazan ocakta çay dolduruyordu. Komşusunu görünce yüzünde bir gülümseme belirdi, "Şeref verdin İsa Ağabey" dedi. İsa Ağabey dediği de kendinden on yaş küçüktü, ama Ramazan saygısını belirtmek için çocuklara bile ağabey derdi. "Şöyle geç otur da ben sana çay getireyim."

Bulduğu boş masaya oturdu İsa, bir sigara yaktı sonra. Biraz sonra elinde iki çayla geldi Ramazan. Çayları masaya koyup oturdu.

"Hayırlı uğurlu olsun, güle güle otur" dedi, eğreti bir gülümseme belirdi sonra yüzünde.

"Ağır bir yükün altına girdik ağabey, Allah utandırmasın."

"Cesaretli adamsın valla, takdir ediyorum seni, helal olsun. Ben bu riski göze alamadım." Anlamaz baktı İsa, çayını yudumlayıp,

"Ne o, sen de mi ev alacaktın?" dedi.

"Sıddık Hoca senden önce bana demişti ama benim durumum belli, öyle büyük yükün altına giremem." İnce bir tebessüm belirdi sonra Ramazan'ın yüzünde. Şaşırdı İsa, hiç inanası gelmedi, zira Sıddık "Bu kadar ucuza senden başka kimseye satmam, sen nazarımda çok kıymetlisin" demişti. Belki de Ramazan kıskandığı için böyle konuşuyordu.

"Demek sana da teklif etti" dedi mırıldanır gibi, şüphe dolu gözlerle Ramazan'a baktı.

"Evet ama biliyorsun, benim alacak durumum yok. Ben de seni söyledim." Sıddık'ın yalan söyleyeceğine inanmamıştı, ikisinden biri yalan söylüyorsa bu Ramazan'dır diye düşündü. Yine de canı sıkılmış, tadı kaçmıştı, ama belli etmedi. Hem önce ona teklif etmiş olsa bile bu neyi değiştirirdi? Eski kiracıydı Ramazan, kendisinden büyüktü, parası olma ihtimali daha fazlaydı. Bunun için ilk ona söylemiş olabilirdi. Neticede kendisi almıştı evi, kader kısmetti bu işler. Ramazan alsaydı da üzülmezdi. Haset değildi, herkesin evi barkı olsun isterdi. Bir gün Ramazan da ev sahibi olursa buna en fazla o sevinirdi.

"Pazar günü Sıddık Hoca araba almaya gidecekmiş, bana da 'İlla ki sen de gel' dedi. Şoförlüğü iyi değilmiş galiba. Ben de kırmadım, olur dedim."

"Ev satıp araba mı alıyor? Sıddık Hoca da âlem adam valla."

"İki ev dolusu insan, bir araba lazım." Çayından son bir yudum alıp yekinip kalktı İsa. "Bana müsaade ağabey, iş beni bekler. Çok çalışmam gerek artık."

"Müsaade senin komşum, Allah bol kazanç versin."

12

Akşam kapının anahtarını çevirirken evde Suna'nın olduğunu hayal etti bir an, o gencecik diri gövdesiyle. Nabzı yükseldi Muhtar'ın, gözleri ışıldadı. Ama kapıyı açıp içeri girdiğinde gerçekler bir kırbaç gibi yüzünde şakladı. Kibriye'nin odasına doğru yürüdü, yarı aralık kapıyı itip, "Günün nasıl geçti?" diye sordu

ama sorusuna bir cevap alamadı. Bir sene daha yaşasa bütün odayı kaplayacak diye düşündü, her gün biraz daha irileşiyordu zavallı. Yatağın yanındaki iskemleye oturdu.

"Beni biraz kaldır, yastığı sırtıma koy" dedi Kibriye. Kendinden beklenmeyecek bir çeviklikle kalkıp ellerini Kibriye'nin koltuk altından geçirerek kaldırmaya çalıştı ama bir kaya kütlesiyle boğuşuyor gibiydi, ancak birazcık yerinden oynatabildi, "Boş ver" dedi "çok kilo alıyorum, neden bu kadar kilo aldığımı da anlayamıyorum, bir şey yiyip içtiğim de yok."

Soluk soluğa yatağın kıyısına yarım oturdu Muhtar.

"Hareketsiz kalınca... Bir de bu oda ne kadar sıcak böyle..." Yutkundu sonra, ne dese yanlış anlaşılacaktı şimdi.

"Hayırlı bir ölüm için Allah'a dua ediyorum hep. İnşallah dualarım kabul olur. Böyle zor, çok zor..." Konuşurken duvara bakıyordu Kibriye, kendi kendine konuşuyordu sanki, hemen yanına tünemiş kocasının yüzüne bakarak konuşmanın ağırlığını taşımak istemiyordu. "Ölümüm herkesi çok rahatlatacak."

"Öyle konuşma hanım, öyle konuşma. Allah'ın gücüne gidecek laflar etme. Bunların sırası değil şimdi."

"Ben ölünce artık sen de kendine yeni bir hayat kurarsın."

Anlaşıldı, bu akşam hep ölümü konuşacağız diye düşündü. Lafı bir şekilde ölüme getiriyordu, ölümünü hissediyordu galiba, ölümün o ürkütücü bakışını görmüş olmalıydı. Kibriye'nin söyleyecekleri daha bitmemişti,

"Ben öldükten sonra hemen evlen, ölmemi bile bekleme istersen."

Bunları konuşmanın ne yeri ne zamanıydı. Kibriye'nin ikide bir konuyu buraya getirmesinden huzursuz oluyordu Muhtar. Tabii bunları söyleyemiyordu, bir ayağı çukurda, yüzü artık toprağa bakan birinin kalbini kıracak, canını sıkacak laflar etmek doğru değildi.

"Her şey Allah'tan hanım" dedi. Kibriye'nin yüzündeki derin gölgeleri izledi bir süre, sonra da soğuk, merhametsiz bakan gözlerini. "Bugünlere de şükür hanım, bugünlere de şükür."

"En azından kazasız belasız çocukları büyüttük, bu da bir iş. Altı çocuk az mı? Aç bırakmadık açıkta bırakmadık. Çok şükür hiçbiri muhtaç değil, perişan değil. Gözüm arkada kalmayacak."

"Haklısın" dedi Muhtar, konuyu uzatmak istemedi. "Gülbeden ne pişirmiş? Yedin mi sen yemek?"

"Yedirdi sağ olsun kızım, bulaşıkları da yıkayıp gitti."

"İyi o zaman. Ben de üzerimi değiştirip bir şeyler atıştırayım. Bir şey lazım olursa seslen."

Mavi çizgili pijamasını giyip mutfağa geçti. Pirinç pilavı, tavuk suyu çorba ve salata yapmıştı Gülbeden. Yemeğini yedikten sonra salona geçip teybe Mahzuni Şerif kaseti koydu. Bütün kasetleri vardı Mahzuni'nin, birçok türküsünü ezbere bilirdi. Bu aralar onun eşi Suna'ya yazdığı türküleri dinliyordu. Yarım düzine türküsü vardı Mahzuni'nin Suna'yla ilgili, hepsi ayrı bir sızıydı. Suna hikâyesi çok yaralardı Muhtar'ı, keşke o olay yaşanmasaydı da bü-

yük ozanın büyük aşkı son bulmasaydı diye iç çekerdi. Hikâyedeki diğer ozanlara ırz düşmanı olarak bakardı. Mahzuni'ye yapılır mıydı bu? Kendini teypten yükselen sese verdi.

Zalim Suna vurma bana
Öldürmez bu yara beni
Unutma ki Mahzuni'yim
Öldürmez bu yara beni
Kâmil cahile uyar mı
Cahil kâmili duyar mı
Adam eşine kıyar mı
Öldürmez bu yara beni

Kanepeye uzanıp ellerini ensesinde birleştirdi. Benim de bir Suna hikâyem olur mu bu yaştan sonra diye düşündü. Allah sonunu Mahzuni'ye benzetmesindi tabii ama kendi Suna'sı da türküler söyletecek kadar güzeldi. Ozan olsa sazı eline alır, bir türkü yakardı Suna'ya. Derin bir of çekti. Bu iş olsa keşke diye mırıldanıp gözlerini kapattı.

Uyuyakalmıştı kanepede. Omuzları, sırtı, bacakları ağrıyordu. Üşümüştü biraz. "Hay Allah" diye mırıldandı, "şimdi de kanepede uyuyakalma alışkanlığı mı?" Kalkıp pencereden dışarı baktı, gün iyice ağarmıştı. İşe koyulma vaktiydi, önce karısına karşı sorumluluklarını yerine getirecekti, sonra da mahalleliye.

Kibriye'nin kahvaltısını hazırlayıp odasına götürdü. Yumurta haşlıyordu karısına her sabah, reçel, beyaz peynir ve yeşil zeytin severdi Kibriye, neredeyse bir demlik de çay içerdi. Muhtar'sa bir bardak çay içip çıkar, asıl kahvaltısını muhtarlıkta yapardı. Bugün epey işi vardı, Kuran kursu inşaatını hızlandırmak için esnafla konuşması gerekiyordu, kimlerle konuşacağının listesini çıkarmıştı bile, listeye baktı: mobilyacı Ferhat, nalbur Selahattin, marketçi Polat, kunduracı Osman, perdeci Mustafa, inşaatçı

Mehmet Fatih... Liste uzayıp gidiyordu. Buralara tek başına gitmeyecekti elbette, İsmail Hoca'yı da yanına alacaktı.

Muhtarlığa geçtikten sonra Hoca'yı aradı hemen. "Erken gel de beraber kahvaltı yapalım" diyecekti. Ama Hoca'nın başka planları olmalıydı ki ancak öğle namazından sonra gelebileceğini söyledi. Keyfi kaçtı Muhtar'ın, böyle kaytarmaları sevmiyordu, bir de bunu sık sık yapıyordu Hoca. Oysa gencecik adamdı, cevval olması gerekirdi. Bu bizim Hoca'da iş yok diye düşündü. İşine dört elle sarılma şöyle dursun, elinin ucuyla tutuyordu işi. Kahveye doğru adımladı, Ramazan'ın bir çayını içer, biraz sohbet ederlerdi.

Selam verdi Muhtar yüksek sesle, "Ve aleykümselâm" sesi geldi masalardan. Sabah pek kimse olmuyordu kahvede, evlerine yük olan üç beş ihtiyar geliyordu çay içmek ve vakit öldürmek için. Ramazan onlara çay dağıtıyordu. Muhtar'a dönüp,

"Hoş geldin Muhtar'ım, şeref verdin. Sen otur ben çayını getiriyorum" dedi.

Kapıya yakın oturup yüzünü pencereye verdi Muhtar, sağ kolunu masaya dayayıp yoldan gelip geçenleri izlemeye başladı. Çok geçmeden elinde iki çayla Ramazan geldi.

"İstersen kahve yapayım."

"Çay iyidir Ramazan."

"Ne var ne yok?" Kalıplaşmış bu soruyla başlardı Muhtar. Ramazan da genellikle yuvarlak ifadelerle cevap verirdi.

"İyilik sağlık, çok şükür, Allah'ın verdiğine hamdüsena ediyoruz."

"Allah'a hamdüsena et tabii de..." Çayını yudumladı Muhtar, "Adam yirmi yaşında ev sahibi oldu, sen bu yaşta kirada oturuyorsun."

"Kısmette yokmuş, ne yapalım?"

"Rahatsın biraz, gevşeksin gevşek."

"Haksızlık ediyorsun, kendimi bildim bileli çalışıyorum."

"Bir şey soracağım sana. Bu Sıddık evi niye sattı ki, durumları ev satacak kadar kötü mü?"

"Ne soru sor ne yalan dinle Muhtar" dedi, sırıttı sonra. "Ben nerden bileyim, muhtar olan sensin."

"Öyle deme Ramazan, senin bilmediğin beş vakit namaz, onu da üşengeçliğinden kılmazsın. Mahallede kuş uçsa haberin olur senin."

"Abartıyorsun, sabah yedi-gece on iki çay dağıtıyorum burada. Nasıl haberim olsun?"

"Anlaşıldı. Konuşmak istemiyorsun sen. Peki Nedim'le Mustafa? Onları göremiyorum pek, sen görüyor musun?"

"Ben de çok az görüyorum. Düşmanları olduğu için evden pek çıkmıyorlar galiba."

Muhtar, Ongunlarla ilgili konuşmayı seviyor, lafı dönüp dolaştırıp oraya getiriyordu, bunun esas sebebi elbette Suna'ydı ama bir diğer sebebi de ailenin gizemiydi. Muhtar gibi merakı hayatının önünde yürüyen biri için ilgi çekiciydi. Ongunlarda normal olmayan bir şeylerin olduğu kesindi ama bunun ne olduğunu ve boyutunu bilmiyordu.

"Komşulukları nasıl? Gidip geliyor musunuz birbirinize?"

Muhtar'ın bu soruyu neden sorduğunu anlamamıştı Ramazan, pimpiriklendi, onun için yine yuvarlak bir cevapla geçiştirdi:

"Yok Muhtar, pek gidip geldiğimiz yok"

"Dedikleri gibi muska yaptırmak için sağdan soldan çok gelen oluyor mu?"

"Bilmiyorum valla, ben zaten sabah yedide evden çıkıyorum."

"Rahmetlinin hanımıyla çocuklarının bir ihtiyacı olup olmadığını da bilmiyorum. Kolay mı bu yaşta iki çocukla dul kalmak? Yazık üzülüyorum kadıncağıza. Haberimiz olsa yardım yazdırırdık."

İnce bir tebessüm belirdi Ramazan'ın yüzünde. Sabahtan beri dilini sallayıp da söyleyemediği buymuş diye düşündü. Muhtar'ın bu merakını pek hayra yormadı.

"Valla helal olsun sana, herkesin derdiyle dertleniyorsun."

Hoşuna gitti bu söz Muhtar'ın. Çayından son bir yudum alıp kalkmak için yekindi.

"Tazeleyeyim istersen."

"Sağ olasın Ramazan, bugün işlerim çok."

Programını Hoca bozduğu için aslında öğle sonuna kadar yapacağı bir şey yoktu, Yakup'un dükkânına gitme niyeti vardı ama vazgeçti, Süleyman'a gitsem mi diye düşünürken aklına birden İsa geldi. Saatine baktı, dokuz buçuğa geliyordu, İsa'nın dükkânı şimdi sakin olur diye düşündü, erkenden kim ıvır zıvır almaya gelirdi ki? Ivır zıvırcı derdi İsa'ya yarı şaka, "Ivır zıvırcıya bir uğrayayım" diye mırıldandı. Esas görmesi gerekenleri görürdü belki.

Kaldırıma iki tabure koydu İsa. Muhtar, taburenin birine oturup yönünü Ongun Apartmanı'na çevirdi. İsa'nın keyfi yerinde görünüyordu. Hep keyifliydi zaten, ben de gençken böyleydim diye düşündü, ama o biraz budalaydı sanki. Severdi onu yine de, iyi yürekliydi, eli yüzü temiz çocuktu. Tek başına köyden gelip böyle bir iş kurmak kolay mıydı? Hem de daha bu yaşlarda... Desteklemek, cesaretlendirmek lazımdı. Muhtar da elinden geldiğince destekliyordu. Herkes gibi onun da iş kurup para kazanma hakkı vardı.

"Hayırlı olsun evin, güle güle otur."

"Sağ olasın Muhtar."

"Sıddık evi sana resmen sattı öyle mi?"

"Tapuyu aldım çok şükür."

"Yahu İsa, ev Abbas Efendi'nin değil mi? Nasıl oldu bu iş böyle?"

İsa rahatsız olmuştu bu sorudan ama belli etmedi.

"Valla o işleri bilmiyorum, ben parayı verip evi aldım." Kimse karışmamıştı satışa, Sıddık ilgilenmişti sadece. Zaten daha önce kayınvalidesinden vekâletini aldığı için işlemler hızlı olmuştu. Parayı da Sıddık'ın hesabına yatırmıştı. Seyfi'nin yakınlarının mahkemeye başvurup kan parası isteme ihtimalleri olduğu için

Sıddık tedbir amaçlı kayınpederinin üzerinde ne var ne yok kendi üzerine geçirmişti zaten.

"Garip" diye mırıldandı Muhtar, "değişik bir adam bu Sıddık."

13

Terk edilmiş bir laboratuvar ya da bir mahzeni andırıyordu Şifa Odası, su altındaymış hissi uyandırıyordu insanda. Çıplak beton zemin yer yer aşınmış, çukurlar oluşmuştu. Eski, rengi ölmüş, hardal sarısı kanepe; kahverengi ahşap ayakları olan, sırtı aşınmış ve kirden yağ bağlamış kadife berjer, kütüphaneye benzeyen demirden bir iskelet, demir ayaklı ahşap masa, iki kapılı eski tarz ceviz kaplama gardırop, üç ayaklı sehpanın üzerinde gümüş buhurdanlık, kapının hemen soluna monte edilmiş yaldızlı boy aynası, demir ayaklı ahşap masa ve masanın üstündeki pirinçten gaz lambası; kızılcık, dişbudak ve serviden yaptırdığı üç asa, saf balmumundan mumlar, ağzının bir yüzünde El-Müntekim diğer yüzünde de El-Mümit yazan abanoz saplı hançer odayı soğuk, ilginç ve ürkütücü kılıyordu. Ama bunlar ritüelin bir parçasıydı tabii, tıpkı giyim kuşamda olduğu gibi. Tedavi esnasında giyeceği şeyleri özenle seçiyordu Sıddık, bisiklet yaka şeritli boz kazağı, kahverengi fitilli kadife pantolonu onun olmazsa olmazıydı. Cilası dökülmüş antika gardırobunda sakladığı gümüş süslü, turkuaz şeritli siyah, bej, yeşil cüppeleri; beyaz, yeşil dantel takkeleri tedavi türüne göre seçip giyiyordu. Misal, müspet tedavilerde bej ve yeşil cüppeyi, menfi tedavilerde de siyah cüppeyi giyiyordu. Sonra boynuna veya göğüs üzerine üstünde Arapça yazıların bulunduğu pirinçten kitabesini geçiri-

yor, başına da ay ve güneş simgesi olan kurşundan bir başlık ve incir yapraklarından tacını takıyordu. Buhurdanlığa üzerlik otu, sarmısak, reçine, haşhaş, banotu, çöpleme, adamotu, kenevir, kükürtten oluşan bir karışım atıp sonra tedaviye başlıyordu.

Bütün bunları gelenleri etkilemek için mizansen olsun diye yapmıyordu, inandığı ve işine saygı duyduğu içindi bu. Eğer mizansene önem verse eli yüzü düzgün, temiz, düzenli, hatta konforlu bir yer haline getirebilirdi burayı, yahut apartmanın diğer dairelerinden birine oturup bu konforu sağlardı, ama bunu yapmıyordu, çünkü böyle çürümeye yüz tutmuş çıplak zemini, briketleri pörtlemiş yalınkat duvarları, bordo perdesi hep kapalı yarım penceresi olan basık, tütsü kokulu, ışık geçirmez bir odanın tedavi için daha iyi olduğuna inanıyordu. Gösterişi, şatafatı sevmiyordu. Tedavi için kullandığı otlar, karışımlar, araç gereç çok iyi olmasına rağmen onları muhafaza ettiği yerler de bir o kadar bakımsız ve kötüydü. Misal mantar tıpalı cam şişeleri, kristal esans şişelerini, cam balon şişelerini, çözelti şişelerini, deney tüpü standını, konserve kavanozlarını, beherleri geniş camekânlı büyük bir dolap yerine beş katlı, çirişle tutturulmuş, pastan boğulan demir rafta muhafaza ediyordu. Daha önemli bulduğu karışımları da sıvası dökülmüş duvarda çekmece yaptığı briketlerin içinde saklıyordu.

Tedavi sırasında değişik ruh hallerine bürünüyor, buna bağlı olarak görünüşü de değişiyordu. Bazı tedavilerde yüz çizgileri gevşiyor, gözleri parlıyor, dudaklarına belli belirsiz bir tebessüm konuyordu; bazılarında ise yüz çizgileri sertleşiyor, gözleri iyice kızıllaşıyor, alnında mora çalan damarlar belirginleşiyor ve çatlayacak gibi oluyordu. Adeta öbür dünyaya gidip geliyordu. Sonra kaba bir gürültüyle berjere yığılıyordu, odaya derin bir sessizlik çöküyordu sonra, hastalar ona bakıyorlardı korku, hayret ve biraz da hayranlıkla.

Koku onun için önemliydi, kokulardan besleniyordu bir nevi, çeşit çeşit karışımlar uygulayıp olmadık kokular elde ediyordu,

içeri giren biri bu kesif kokunun ne olduğunu anlamadan esrikleşiyordu hemen. Misk, damlasakızı, safran ve üzerlik tohumundan oluşan bir karışımla karşılıyordu misafirlerini genelde. Çoğu zaman buhur olarak kokusu sade ve güzel olduğu için ödağacı, amber tercih ediyordu ama havayı biraz daha heterojen hale getirip ağırlaştırmak için bazen çeşidi artırıyor; buhurdanlıkta kâfur, şeytantersi, sarmısak, reçine, haşhaş, kenevir, üzerlik tohumu, adamotu yakıyordu. Bunlardan çıkan duman bedenin gevşemesine, sanrılara neden oluyor ve hastalar gaipten sesler duymaya başlıyordu.

Buhurdanlığı yakıp karışımları tüttürmek, sonra safran, kehribar, pelinotu, kenevir, kına, keten, anason, yalancı ödağacı, hindiba, üzerlik gibi bitkileri, baharatları cam kavanozlara yerleştirmek bir işten çok haz alma eylemiydi onun için. Bu büyülü laboratuvarda hastalarını tedavi etmek için farklı ve yeni şeyler deneyecekti hep, bugün bir hastaya yaptığı gibi misal. Bazı baharat karışımlarına idrar, ter, cerahat, sümük, dışkı, kasık kılları ve yeni doğmuş bebeğin göbek kordonunun küllerinden, çok tesirli olduğunu düşündüğü bir muska yapmıştı. Tabii bunu tek başına yapmamıştı, raftaki tüplerde, cam kavanozlarda, şişelerde, matarada saklanan ve sadece kendisinin görüp işittiği cinler vardı. En önemli ve en güçlü cinini ise hemen elinin altında tutuyordu, gümüş oval düz yüzüğünün yassı mühresenk taşındaki güneş simgesinde. Kötü cinleri ise cezalandırmak ve ıslah etmek için apartmanın önündeki dut ağacına bağlıyordu.

Gayesi insanları tedavi edip iyileştirmekti. Onları sevip önemsediği için yapmıyordu bunu, bir mesuliyet duygusuyla yapıyordu. Allah'ın bahşettiği bazı güçleri onun işaret ettiği istikamette kullanıyordu. Kendi yolunu da bulacaktı böylece, kendi hakikatiyle yüzleşip üzerine kara bir bulut gibi çöken ve migren nöbetleri geçirmesine sebep olan ölümün karanlığından kurtulacaktı. Allah korkusu ve ahiret inancı olan birinin ölümle bu kadar kavgalı olması karmaşık ve anlaşılmaz görünebilirdi. Ama kendi

içinde bunun tutarlı, makul bir cevabı vardı ve bu cevap çok basitti; geçmişini bilmiyordu, herkes gibi bir çocukluğu, ilk gençliği olmamıştı. Mazisi karanlık bir kuyuda başlıyordu, daha öncesi yoktu. Bu bilinmezlik, eksiklik, yarım kalmışlık duygusu ilerlemesine izin vermiyordu. O karanlık kuyuya fener tutmadan da bu sorunun çözülmeyeceğini biliyordu. Aslında bunun için yapıyordu bu işi, gerçeği örten o kalın perdeyi yırtmak için.

Sevmediği, hatta çoğu zaman nefret duyduğu bu insanlarla muhatap olup onlara karşı duygularını kontrol etmesinin de bir faturası oluyordu. Bu faturayı da en yakınları ödüyordu. Hak ettiğini düşünüyordu onların, çünkü sorumluluklarını yerine getiremiyorlardı, ailede bütün yük onun üstündeydi. Onların beceriksizliği yüzünden gündelik hayatın basit, yüzeysel işleriyle meşgul olmak zorunda kalıyordu. Evdekilerin hepsi hayatta kalabilmek için başkalarına ihtiyaç duyan birer asalaktı onun gözünde. Bunun için onları hemen emir altına almıştı; kanlı gözlerinden fışkıran taş gibi sert, öfkeli bakışları yola gelmeleri için yeterli olmuştu. Hata yapanı affetmiyor, hemen cezalandırıyordu. Mükâfat da cezanın içindeydi, ona göre cezalandırılmamak bir mükâfattı. En son Suna'yı cezalandırmıştı. Kocasından dolayı devletin verdiği toplu parayı ve bağlanan maaşı vermekte tereddüt edince eşek sudan gelinceye kadar dövmüştü onu, bu da yetmemiş, bazı haplar vermişti. Yine de öfkesi dinmemiş, diğer aile üyelerinin de nesi var nesi yok hepsine el koymuştu; Abbas Efendi'nin emekli maaşına, ev kiralarına, kayınbiraderlerinin birikmişlerine, kaynanasının ve küçük baldızının takılarına. Aile böylece onu öfkelendirmenin neye mal olduğunu anlamıştı, onun gazabına uğramamak için daha dikkatli davranıyorlardı, biliyorlardı ki Sıddık'ın gazabı merhametinin önündeydi.

Bir kurtarıcı olarak gördükleri enişte lerinin bıçak gibi kesin tavırlarına mutlak itaatle karşılık veriyorlardı. Maddi ve manevi olarak aileyi ayakta tutan oydu. İçlerinde en iyi Nedim kavramış-

tı enişteşinin manevi derinliğini, ona enişte demek doğru olmazdı, hocaydı o. Evin gerçek koruyucusuydu, o olmasa Seyfi'nin akrabaları ve cinler evi basardı, uykularına karabasanlar dadanırdı. Bu fenalıkların hepsinden Sıddık Hoca koruyordu, kaç defa cin çıkarmıştı içlerinden.

Ailenin gösterdiği mutlak itaat Sıddık'ı etkilemiyordu, aileyi onun gözünde değerli kılmıyordu, sadece oğlunu önemsiyordu biraz; küçüktü İshak, el kadar çocuktu ama maharetliydi, gördüklerini hemen kavrıyordu, kendine benzetiyordu onu, özellikle bakışındaki kararlılığı, bir de becerisini. Ciddiyetini de seviyordu, korkudan kaynaklı bir ciddiyetti bu, yoksa bir çocuk neden ciddi olsundu ki? Korku mühimdi, insanı terbiye edip ciddi olmayı öğretiyordu. Kendisinin de korkuları vardı ama bu sıradan insanların korkuları gibi basit, gündelik korkular değildi; bir geçmişe sahip olamamanın yoksunluğundan kaynaklı, çok derinlerden gelen sarsıcı bir korkuydu onunkisi. Zifiri kuyudan çıkarken başlayan bir geçmişin yoksunluğunun bedelini ödüyor ve ödetiyordu. Geçmişe ait gördüğü, hissettiği sadece karanlık ve sonsuz bir boşluktu. Bilmediği o karanlık geçmişini ölümden sonraki hayattan daha çok merak ediyor ve oraya ulaşmak için kendine yüklendikçe yükleniyor, işte o zaman beyninden cızırtılı sesler gelmeye başlıyor ve bir saralı gibi nöbete tutuluyordu. Karanlık basıyordu zihnini, karanlık acısını örtse de bunu istemiyor, acı da çekse beynindeki yanmanın devam etmesini istiyordu, zira geçmişine, yani saklı gerçeğine ancak böyle ulaşabileceğine inanıyordu. Lakin her denemesinde başarısız oluyordu ve geriye sadece acı, öfke, nefret ve hayal kırıklığı kalıyordu. Bu da onda önüne geçemediği, doymak bilmeyen bir açlık hissi yaratıyordu. Şiddet ve cinsel açlık burada uç veriyordu. Tekrar yola çıkmak için bu isteklerini doyurmak zorundaydı. Hazırlık yapmadan olmuyordu, haplar bu hazırlığın en önemli unsuruydu, bir de üzerlik tohumu. Böylece arzularını doyuracak bir kadın sureti yarata-

biliyordu. Herkesin arzuladığı güzel, şehvetli, şuh kadın değildi bu; ağıt yakan yaşlı bir kadındı onun arzularını doyuran.

Kapının önünde bir kurşun asker gibi duran oğlunu izledi bir süre.

"Benim gibi iyi bir şifacı olabilecek misin?"

Korku ve hayranlıkla babasına bakıp "Evet" dedi çocuk.

"Bunun için çok çalışmalısın, emek vermelisin. Bu hayatta kimse bedava bir şey vermeyecek sana." Ayağa kalktı sonra, antika gardırobuna yöneldi. Bu dolabı çok seviyordu, her taşınmasında eski, dökük, hantal dememiş, en önce onu yüklemişti kamyona. Artık üzerine ikinci bir deri gibi oturmuş bisiklet yaka, çizgili boz kazağının üstüne dolaptan çıkardığı bej rengi, turkuaz bordürlü cüppeyi giydi, sonra tacını taktı başına. Bakıra çalan sakallarıyla her zamanki gibi tuhaf, ürkütücü görünüyordu.

Buhurdanlığa üzerlik tohumunun ağırlıkta olduğu bir karışım attı, sonra masadaki asalardan birini alıp tekrar berjere oturdu, tahtında oturan bir kral gibi. Üzerlik tohumundan yaptırdığı çayından bir yudum alıp gümüş buhurdanlıktan yükselen dumanı izledi. Oda yavaş yavaş duman altı oluyordu, yayılan kokular yine İshak'ın başını döndürmeye başlamıştı. Başı döndükçe kendini iyi hissediyor ve odayı daha detaylı inceliyordu; beş katlı demir rafta dizili çeşit çeşit şişelerin ve konserve kavanozlarının içindeki otlara bakıyor ve onları yakından görmeye can atıyordu.

Biraz sonra kapı vuruldu, babasından onay aldıktan sonra kapıyı açtı İshak. Nedim'in yanında üç kişi vardı, Nedim iki adım öne çıkıp başını kapıdan uzattı. "Ben üst kata gidiyorum" deyip çıktı. Misafirler içeri girdi. "Kapıyı kapat" dedi Sıddık oğluna, berjere iyice yayıldı sonra. Uzun boylu, esmer, kısa alabros saçlı genç adam selam verip hemen meseleye girmişti ki;

"İki dakika soluklanın" deyip kanepeyi gösterdi Sıddık. "Şöyle oturup soluklanın, sonra derdinizi anlatırsınız."

Oturdular. İshak kapının önünde hazır vaziyette ayakta bekliyordu. Bir gözü babasındaydı, bir gözü de misafirlerde, arada bir de buhurdanlıktan çıkan dumana bakıyordu. Derin bir sessizliğe gömülmüştü oda, sadece üzerlik tohumunun çıtırtıları duyuluyordu. Bir süre daha böyle bekledikten sonra Sıddık,

"Tekrar hoş geldiniz" deyip hastaya Allah'tan şifa diledi, sonra adam kırık bir dille konuşmaya başladı. Hasta olan karısıydı. Hızlı, seri konuşuyordu ama ne dediği pek anlaşılmıyordu, Sıddık zaten dinlemiyor gibiydi, genç kadına bakıyordu. Elindeki kehribar tespihini kadına doğrultup,

"Kızım sen yerinde kal" dedi. Diğerlerine bakıp elindeki tespihle kapıyı gösterdi. Anlatacağı daha çok şey varmış gibi yutkundu genç adam,

"Ben burada kalsam olur mu? Çünkü bizim hanım derdini tam anlatamıyor da..."

Cevap verme lüzumu bile hissetmedi Sıddık, oğluna kapıyı açmasını söyledi. Yaşlı, sıska kadın bir adım öne çıktı,

"Hocam benim gelin çok korkuyor, ya ben kalayım yanında, ya oğlum kalsın." Bağırır gibi konuşuyordu kadın. Sıddık,

"Dediklerini duyuyorum bağırma!" diye azarlayınca genç adam bir adım öne atılıp,

"Annemin kulağı duymuyor, onun için bağırarak konuşur hep" dedi yarım bir tebessümle.

"Tamam, korkacak bir şey yok, çıkın hadi."

"Odanın havası da çok ağırmış, başım döndü." Homurdanır gibi söylemişti bunu yaşlı kadın, memnuniyetsizliği belli oluyordu, yalpalayarak oğlunun ardı sıra çıktı sonra. Sıddık gözlerini dikmiş kadına bakıyordu, genç, güzel bir kadındı, kumral düz saçları omuzlarına dökülmüştü. Ama çok kiloluydu, sanki vücuduna zorla et, yağ enjekte edilmiş gibiydi; iri ela gözleri etli, tombul yüzüne direnememiş, küçülmüştü ama etli kırmızı dudakları güzelliğini daha da belirginleştiriyordu.

"Konuş" dedi Sıddık, "derdini anlat kızım!"

Genç kadın korku ve endişeyle muhatabına baktı.

"Nereden başlasam ki Hocam" dedi, "korkuyorum, hep korkuyorum. Uyanıkken de korkuyorum, uyurken de." Anlatmaya başladı. Uyuduğunda hep rüya görüyordu, uyanıkken de rüya görmeye devam ediyordu. İki oğlu vardı, rüyasında ve uyanıkken de başka çocuklar görüyordu. Hangisi kendisinin, hangisi başkasının, hangi çocuklar gerçek, hangileri hayal ayırt edemiyordu, çocuklarını rüyasında gördükleriyle karıştırıyordu. Gerçek olmayan çocukları kovalamak istiyor ama ayırt edemediği için başarılı olamıyordu. Onlara zarar vereyim derken kendi çocuklarına zarar veriyordu. Bu duruma çok öfkeleniyordu. Ne yapsa ne etse işin içinden çıkamıyordu. Artık kendi çocukları gözüne düşman gibi görünüyor ve bazen onları öldürmek istiyordu. Bir defasında büyük oğlunu boğarken kaynanası elinden almıştı, bir defasında küçük oğlunu çamaşır makinesine koymaya çalışmış ama sığdıramamıştı.

Derin bir nefes aldı kadın, gözleri çakmak çakmak olmuştu, ağlamaya başladı, Sıddık onu izliyordu ama anlattıklarından etkilenmiş görünmüyordu. Kadın çantasına uzanıp kâğıt mendille gözünü sildi. Çok nazik, yumuşak konuşuyordu kadın, öyle kendini bilmez zavallı birine benzemiyordu, bakımlı, iyi giyimli, alımlı biriydi.

"Devam et kızım seni dinliyorum."

Yine yumuşak, kadife sesiyle anlatmaya devam etti.

Beş altı yaşlarında uzun siyah saçlı bir kız çocuğu dolanıyordu etrafında, bir pervane gibi tıpkı. Yanına çağırıyordu ama gelmiyordu çocuk, konuşalım diyordu konuşmuyordu, belli bir mesafeye kadar yaklaşıyordu, o kadar... O zaman kendi gitmek istiyordu, bunun için birkaç adım atıyordu ona doğru ama çocuk kaçıyordu. Üzülüyordu buna, çok üzülüyordu. Bazen öfkeli bakıyordu çocuk, bazen üzgün, bazen kırgın, bazen sitem dolu, bazen hüzünlü. Neden böyle yaptığını sorduğunda, "Çünkü sen

beni kabul etmiyorsun, benim senin çocuğun olduğuma inanmıyorsun, başka çocukları sahipleniyorsun" diyordu. Öyle inandırıcı söylüyordu ki inandırıyordu buna, o zaman kendi çocukları gözüne şeytan gibi görünüyordu, öldürmek istiyordu onları. Kendine geldiğinde yaptığının korkunçluğunu görüp kendinden tiksiniyordu, ama tekrar deniyordu, çocuklarını öldürmek için çabalamaya devam ediyordu. Çocuklarını öldürürse o küçük kızın baskısından kurtulacağına inanıyordu, çocuklarını öldürürse o küçük kız gözüne bir daha asla görünmeyecekti.

Sustu sonra kadın, derin bir sessizliğe gömüldü, ağlamıyordu artık, gözlerini bazen Sıddık'a, bazen küçük çocuğa, bazen de yere dikiyordu.

"Cinler musallat olmuş" dedi Sıddık kendinden emin, "kötü cinler. Böyle şeyler çok oluyor, seni cinlerden kurtarmamız gerekiyor. Çaresi var, senin derdin halledilmeyecek bir dert değil. Anlatmaya devam et sen." Ayağa kalktı sonra, kitaplığına uzandı, bir kitap alıp masaya koydu, sonra raftan bir kavanoz aldı. Kadın bir yandan endişeli gözlerle Sıddık'ı takip ediyor, bir yandan da anlatıyordu.

Çocuklarından ayrıydı artık, kaynanası bakıyordu çocuklarına, onlarla görüşürken yanında mutlaka birileri oluyordu. Unutuyordu, her şeyi unutup birbirine karıştırıyordu. Bazen giyinmeyi bile unutuyor, dışarı yarı çıplak çıktığı oluyordu. İnsanlar zarar verecek diye korkuyordu, onun için kimsenin dokunmasını istemiyordu, kocasının bile. Bazen su sesi duyuyordu, o su sesinden boğuluyordu. Sonra kafasında ağrı, uyuşma, zonklama, uğuldama oluyordu, titreme tutuyordu.

Sıddık tekrar berjere oturup, "Gel evladım" dedi kadına. Kadın ikirciklendi, karşısındaki adama baktı, sonra çocuğa, sonra da kapıya. İshak kadının elinden tutup babasının yanına getirdi. "Diz çök" dedi Sıddık, eliyle dizlerinin dibini gösterdi. Korkudan kadının gözbebekleri iyice büyümüştü, tekrar kapıya baktı yar-

dım dilenir gözlerle, tereddüt etse de denilenleri yaptı, dizlerini kırıp oturdu. Bir fincan üzerlik çayı verdi Sıddık, "Bunu hemen iç" dedi. Gönülsüz de olsa çayı içmeye başladı kadın. Oğluna döndü sonra. "Dışarıda bekle, içeri kimse girmesin."

Biraz sonra bir et parçası gibi olduğu yere yığılan kadının pantolonunu çıkardı acele etmeden. Yerde yarı baygın yatan kadının bacaklarını açıp vajinasına baktı bir süre. Bunu seviyordu, uyuyan, baygın ya da ölmüş kadınların kasık aralarını izlemekten büyük haz alıyordu. Kadının yüzüne baktı, onun yüzünü ağıt yakan yaşlı kadın yüzüne dönüştürdükten sonra aletini çıkartıp vajinasına soktu.

Pantolonunu giydi, sonra kadını giydirip oturttu. Kadın hâlâ yarı baygındı. Oğluna seslendi, İshak içeri girdi hemen. Kadını işaret edip "Şu kolonyayı yüzüne boca et" dedi. Bir süre sonra kendine gelince berjerde oturan adama baktı kadın, sonra hemen yanında ayakta duran çocuğa.

"Ne oldu bana" dedi.

"Tedavi ağır geldi kızım, dayanamadın, bayıldın. Ben de dua okudum."

"Kendimi iyi hissetmiyorum. Çıkmak istiyorum artık."

"Biraz daha dayanman lazım. Az kaldı, bitmek üzere." Gözlerini kapatmasını söyledi sonra. Kadın gözlerini kapatınca başparmağını kadının alnına koyup okumaya başladı, bir dakikadan fazla sürdü bu, yüzüne doğru üfürüp "Gözlerini aç" dedi, nasıl hissettiğini sordu.

"Bilmiyorum" dedi kadın, "yorgunum." Tekrar gözlerini kapatmasını söyleyip yine başparmağını kadının alnına koydu, bu defa ilkinden biraz daha fazla okuyup üfledi.

"Geldiler mi? Gözünü açma sakın" diye de tembihledi.

"Kim?" dedi kadın.

"Melekler geldi mi?"

Yüz çizgileri gerildi kadının.

"Bir şey göremiyorum."

"Ak sakallı, ak sarıklı, ak mintanlı melekleri göremiyor musun?"

"Yok göremiyorum."

"Kalbini bağlamıyorsun, kalbini bağla, kalbindeki kötü duyguları çıkar!" diyerek azarladı kadını. "Güzünü sakın açma!" dedi, kadın sarsıldı, titremeye başladı, zangır zangır titriyordu. Sıra İshak'taydı, babasına bakıp onay aldıktan sonra konuşmaya başladı.

"Ben görüyorum, geldiler. Günahkârların yükünü sırtında taşıyan melekler onlar, köpük gibi beyaz sakallı, ak sarıklı, nur yüzlü hak dostları onlar. Yükleri çok ağır, iki büklüm yürüyorlar, çünkü insanların günahlarını sırtında taşıyorlar. İçlerinden biri senin günahlarını taşıyor, en arkada yürüyen o, iki büklüm olmuş, yükü o kadar ağır ki yürüyemiyor. Üstelik kötü cinlerin saldırısına uğruyor. Cinler o meleği öldürürse sonsuza kadar azap içinde yaşayacaksın."

Kadın gözlerini açıp ayağa kalkmak için hamle yaptı ama Sıddık eliyle omzuna bastı kadının:

"Cinlerini bağlayacağım, meleklere musallat olan o kötü cinleri bağlayacağım. Günah meleğini de o yükten kurtarıp seni bir kuş gibi hafifleteceğim." Kitaplığının rafına uzattı elini, ulaşamayınca oğluna dönüp "Şu kutuyu bana uzat" dedi. Koşar adımlarla kutuyu kitaplığın rafından alıp uzattı İshak. Sıddık küçük bir makaradan beyaz bir dikiş ipliği kopardı, sonra yarım metre kadar olan dikiş ipliğini kadının boynuna geçirip düğümlemeye başladı. Bir düğüm atıp bir dua okudu, sonra bir düğüm daha attı, yine bir dua okudu. Attığı her düğümde bir dua okuyup bir cini bağlıyordu. Sonra küçük beyaz not kâğıtlarından birini alıp Arapça bir şeyler yazdı, içi su dolu kavanoza attı.

"Bu suyu sabah namazından sonra içeceksin. Kâğıdın mürekkebi çıkacak, suyun rengi değişecek." Birkaç karışım daha koydu.

Kavanozu verdi. "Bu su bitene kadar sabah namazını kaçırmayacaksın." Sonra yine bir kâğıdı naylona sarıp muskanın içine koydu ve kadının boynuna astı, sonra da bir kâğıda Arapça dualar yazdı, onu yakıp külü başka bir kâğıda sardı, onu da küçük bir üçgen şekline getirdiği muşambaya koyup yine küçük bir üçgen şekline getirdiği yeşil bir beze sardı.

"Evde büyü var" dedi "muska var." Kâğıdı suya attı.

Olup bitenleri büyük bir heyecan, hayranlık ve şaşkınlıkla izliyordu İshak. Babası hastalıkları iyileştiriyor, şifa dağıtıyordu. İnsanlar iyileşmek için babasına geliyorlardı. Meraklı küçük yüreğinin keşfetme isteği kanını ısıtıyordu.

Tedavi bitip kadın gittikten sonra İstanbul'dayken babasının neden böyle bir yer kurmadığını düşündü bir an, oradayken hep çalışmak zorunda oluşuna yordu bunu sonra. Bir kapıcıydı neticede, ama şimdi burada bütün apartman, bütün aile ona aitti. Yine de İstanbul'da da eve gelip gidenler olmuyor değildi, muska yazarken, okuyup üflerken görüyordu bazen babasını. Burada gördükleriyse çok farklıydı, odaya girdiği zaman farklı bir dünyadaymış hissine kapılıyordu. Hayran kalıyordu babasına, gerçekten yaptığı işin hakkını veriyordu o, bu işi en iyi yapanın babası olduğuna inancı tamdı. Kendi de ona layık olmalıydı. Kim bilir, büyüyünce babasının mesleğini yapardı belki. Bunun için çok dikkatli olacak ve bu odada bulunan baharatların, tütsülerin, ilaçların adlarını, hangi tedavilerde kullanıldıklarını öğrenecekti. Bunu başarabilirse hem çıraklıkta kalıcı olurdu, hem de babasının gazabından uzak tutardı kendini.

Yanına dahi yaklaşamazken şimdi babasının çırağı olmasının sebebini de merak ediyordu doğrusu. Neden böyle karar vermişti babası, neden onu yanına çırak olarak almıştı? Büyüyünce iyi bir hoca, iyi bir şifacı olacağına inandığı için mi bunu yapmıştı, ya da oğlunu çok sevdiği için mi? Babasının sevgisinden emin değildi, sevse bu kadar dövmezdi oğlunu, bu kadar

kötü davranmazdı ona, gerçi ailede herkesi dövüyor, herkese kötü davranıyordu.

Neden çırak olarak seçildiğini babasının bunu şifa için gelen bir hasta yakınına anlattığında öğrenmişti. Elinin altında bir çocuk lazımdı, çünkü çocuklar günahsızdı, günahsız olduğu için de görüleri daha güçlü oluyordu, ruhları ayırt edebiliyorlar, gaipten haber alabiliyorlardı. Çocuklar şeytanın ilgi alanına girmiyordu; bu, çocukları sevdiği ve merhamet gösterdiği ya da acıdığı için değildi, bilakis şeytan yetişkinlerden çok çocuklardan nefret ederdi ama onlara dokunması yasaktı, Allah bunu şeytana yasaklamıştı. Şeytan çocukları ancak takip ederdi, büyümelerini beklerdi, büyüyüp akıl baliğ olduğu zaman tepesine çökerdi, özellikle de çocukken kendine zarar verenlerden nefret ederdi. Bunu öğrendikten sonra, büyüyünce başına gelecekleri düşünüp şeytandan daha çok korkmaya başlamıştı; bu odada şeytanın evine her gün saldırılar düzenliyor ve ona büyük zayiat verdiriyordu. Bir gün şeytan ondan mutlaka intikamını alacaktı. Ama bu, işinden alıkoymayacaktı onu, babasına elinden gelen yardımı yapacaktı.

14

Bodrum penceresinden gördüğü dut ağacına tüneyen serçelerin özgürlüğünü kıskanırken şimdi kendi de onlar kadar olmasa da özgürdü. Kuran kursu çok iyi gelmişti ona. Babasının güvenini kazandığı için artık tek başına gidiyordu kursa. Özgürlük ve mutluluk alanı biraz daha genişlemişti böylelikle. Bu onun için çok özeldi ve her anın tadını çıkarıyordu.

Camiye gitmek için evden çıktığında başını kaldırıp ağaçtaki serçelere bakıyordu önce ve sonra yola koyuluyordu. On dakikalık mesafeyi süzüle süzüle, tadını çıkara çıkara yürüyordu. Dükkânların vitrinlerine, sabah temizliğini yapıp kaldırımda taburelere oturmuş sigara ve çay içen esnafa, yoldan hızlıca geçen arabalara, caddede yürüyen insanlara bakıyordu hayran hayran. Dışarıda olan her şeye hayranlık duyuyordu; sadece cadde, dükkânlar, insanlar değil güneşe, gölgeye, rüzgâra, bulutlara da hayran oluyordu. Gökyüzüne bakıyordu, liflenen ince bulutların nehir köpüğü gibi binaların üstünde akıp gidişini izliyordu.

Caddede yürürken zihni berraklaşıyor, boş bir levha gibi oluyordu. Güneş yukarıdan değil de omzundan dağıtıyordu ışığını, ısısını. Yaz sıcağı, büyük bir şefkatle onun gibi kalbi atan her canlının gözeneklerine doğru seğirirken o, sıcağın kollarında adımlarını yavaşlatıyor ve onunla beraber caddede yürüyenlere doymuş, mütebessim gözlerle bakıp dışarıda olmanın gururunu

yaşıyordu. Öyle ki ruhu kabarıp taşıyordu bazen; yaramazlık yapmak, bir dükkânın camına taş atmak, arabaların önüne çıkıp onları korkutmak, bir müşteri gibi fiyat sorup dükkân sahiplerini meşgul etmek, bağıra çağıra gürültü yapmak, camide deli gibi koşmak, diğer çocuklarla yorulup bitap düşünceye kadar güreş tutmak geliyordu içinden. O günlerin geleceğini de biliyordu. Rüyada gibiydi, arabaların motor sesi, esnafların konuşmaları, çocukların çığırışları ona şarkı gibi geliyordu.

Lokantaların vitrininde yavaş yavaş dönen kızarmış tavuklar özel ilgi alanına giriyordu. Öyle bir dikiyordu ki gözünü, bakışları lokantanın camından içeri girip o tavuğu sofrasına getiriyordu adeta. Sonra içeri giren insanlara bakıyordu, bir masaya oturup sipariş veriyorlardı. Bir süre sonra da yemekleri geliyordu, onlarla beraber o da yiyordu, onlar bir iki tabak yiyip doyuyordu ama İshak ne kadar yerse yesin doymuyordu, iştahı arttıkça artıyor, gözleri parlıyor, aynı keyif aynı açlıkla yemeye devam ediyordu, bu da onun talihiydi.

Lokantalarda, pastanelerde, fırınlarda gördüğü yiyecekleri aklına kazıyıp evdeki lokantacılık oyununda birer birer servis ediyordu, bu oyuna Ayşe Nisa da dahil oluyordu, o da iyi oyuncuydu, en az kuzeni kadar. En çok kızarmış tavuk yiyorlardı, sonra bundan usanınca döner yiyorlardı; lahmacun, pide, sıcak ekmek, poğaça, çilekli pasta, patates kızartması. Dünyanın en zengin sofrası onlarındı, sucuklu yumurta bile vardı; onlara özel servis açıyordu garsonlar, bembeyaz peçeteler, gümüş çatal bıçaklar, sıcak ekmekle birlikte.

Caminin avlusuna girdiğinde havanın yüzünü yaladığını hissediyordu, derin derin soluyordu sonra. Cami çocuk sesleriyle cıvıl cıvıl oluyordu. Kuran okumayı bilenlerle bilmeyenler ayrı grup oluşturmuşlardı, İshak bilmeyenler grubundaydı ama diğer gruba geçmek için çok çalışıyordu, Hoca'nın anlattıklarını akşam evde birçok defa tekrar ediyordu, bunu bir oyun haline getirmiş-

lerdi, harfleri önce İshak söylüyordu, sonra Ayşe Nisa, bazı harfleri söylerken gülüp eğleniyorlardı.

Hoca derse ara verdiği zaman çocuklar serçe sürüsü gibi cıvıltılarla bahçeye koşuyordu, o ise ancak onların ardından bakıyordu. Çok istemesine rağmen onlarla kaynaşamıyordu bir türlü. Oyunlarına katılsa azar işitecekmiş hissine kapılıyor, geri çekiliyordu hemen. Aslında birkaç yaklaşma girişimi olmuştu, başarısız da sayılmazdı. Konuşma, arkadaşlık kurma imkânı yaratmıştı kendine, ama geri adım atmıştı. İçlerine girememişti. Oysa farklı olmak istemiyordu, onlar gibi giyinip, onlar gibi konuşmak, onlar gibi davranmak, onlar gibi gezip oynamak istiyordu. Besbelli yabancıydı, onlar gibi değildi, başkaydı. Kendini onlara uydurması gerektiğini bilse de bunun için ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Bir acemi gibi onları taklit etmeye karar verdi sonra, taklit ederse onların içine girebilirdi belki. Sanıyordu ki biliyorlar, kim olduğunu, ne yaşadığını, babasının kim olduğunu biliyorlar ve ona acıyorlar. Onun için utangaç ve mahcuptu, caminin bahçesine adımını attığında bir mücrim gibi başı önüne düşüyordu. Bir yandan da kaçamak gözlerle onları kolluyordu, içlerine almaya karar verirlerse o anı kaçırmak istemiyordu. Onlarla bütünleşme isteğini belli etse, özgüvenini kazanıp oyunlarına katılabilse belki de arada kaynayıp gidecekti. Burada bir arkadaşlık kuramasa bile bunu okulda yaparım diye kendini teselli ediyordu, acelesi yoktu, bu sene okula da yazılırsa hayat onun için daha da iyiye gitmiş olacaktı. Babası nasıl ki bir anda Kuran kursuna gönderme kararı verdiyse bir gün okula da gidebileceğini söyleyebilirdi. Bunu kollayacaktı, zaten fırsatını bulduğu anda bu isteğini babasına söyleyecekti. Bunun için babasının gözüne girmesi gerektiğini biliyordu, hata yapmamalıydı. En büyük hata da İsmail Hoca'ya olan biteni anlatmak olacaktı. Onu seviyordu, insana güven veriyordu İsmail Hoca, onunla konuşurken kendini iyi hissediyordu. Çocuklar üzerinde iyileştirici, yatıştırıcı, teskin edici bir

etkiye sahipti sanki. Kendisi gibi korkudan nasıl davranacağını bilmeyen bir çocuğu güven dolu bakışlarla tedavi ediyordu. Dili, kalbi, yüzü tertemizdi, içinin güzelliği yüzüne vurmuştu, hatta giysilerine. Temiz giyiniyordu, dili, yüzü ve kalbi gibi giysileri de temizdi, bakışları su gibi duru ve berraktı. Ona bir şeyler anlatma ihtiyacı hissediyordu, kimseye anlatamayacağı şeyleri ona iç rahatlığıyla anlatabilirdi. Ama anlatamıyordu, yine de o her şeyi biliyormuş gibi konuşuyor, teselli ediyordu. Acaba bu hocalar böyle miydi hep? Bunlar insanın kalplerini mi okuyordu? Babası da böyleydi. Birbirlerinden çok farklı olmalarına rağmen ikisi de hocaydı ve insanın içini okuyorlardı.

Kurs öğle namazından hemen önce bitiyordu. İsteyen namaza kalıyor, isteyen gidiyordu. İshak namaza kalıyordu, burada geçirdiği her dakika onun için çok kıymetliydi. İsmail Hoca'nın yakın takibinde olduğunun farkındaydı, bu hoşuna gidiyordu, zira bu takibin cezalandırıcı değil muhabbet amaçlı olduğunu biliyordu.

Aynı başıboş adımlarla eve dönüyordu. Odaya girdiğinde Ayşe Nisa'nın memnuniyetsiz ve sıkıntıdan patlayan, kirden katılaşmış yüzü bir gonca gibi açılıyor, koşarak kuzeninin boynuna sarılıyordu. Gün içinde neler yaşadığını anlatıyordu İshak, biraz acele ederek, biraz da abartıp komikleştirerek. Sonra oyuna koyuluyorlardı ama bir kulağı hep kapıda oluyordu, zira babasının ne zaman çağıracağı belli olmuyordu. Babasının çağrısına büyük bir istekle gidiyordu. İşini çok sevmesinin yanında Şifa Odası'nda ne kadar fazla kalırsa tehlikeden o kadar uzak oluyorlardı, eskiden şiddetten uzak olmak demek babasından uzak olmak demekti, şimdiyse tam tersiydi. Onun için son zamanlarda babasının sık sık evden uzaklaşması hoşuna gitmiyordu. Evde olduğu müddetçe Şifa Odası'nda bulunmak istiyordu hep. Buradan çıkıp odasına döndüğü anda tehlike çanları çalmaya başlıyordu. Kendi odalarında bir korku hüküm sürüyordu. Ayşe Nisa yardım dilenen sitem dolu gözlerle kuzenine bakıp "Neden hep

geç kalıyorsun?" diye soruyordu. Oysaki İshak'ın geç kalması onun faydasınaydı, çünkü bu Sıddık'ın bu odadan uzak durması demekti, Sıddık'ın daha fazla meşgul olup daha fazla yorulması demekti. Bunu Ayşe Nisa da biliyordu elbette ama kuzeni onun için yaşama umuduydu. İshak odaya girdiğinde dünyalar ona bahşediliyordu adeta. O da bunu bildiği için güzel haberlerle dönmeye çalışıyor, sohbetler biriktiriyordu, tabii mümkünse mutfaktan yiyecek çalıyordu, bazen bir elma, bir turp, bir havuç, bir iki salatalık, bazen misafirlerin getirdiği kuru pasta. En çok da kuru pasta aşırmaya çalışıyordu, Ayşe Nisa da, Talha da çok seviyordu kuru pastayı. Günah işlediğini düşünüp pişmanlık duyuyordu, hakkı olmayanı alıyordu çünkü, yediği elmalar içinde kurtçuklara dönüşüp içini çürütüyor ve bu lekeler onu cehenneme sürüklüyordu. Gece yatarken tavana bakmaktan utanıyor, Allah'la göz göze gelmekten çekiniyordu. Yanmaktan, cezalandırılmaktan, zebanilerin onu kaynayan katran kazanlarına atmasından korktuğundan değil, Allah'ın suçunu yüzüne vurmasından korkuyordu.

15

İsa evi aldıktan sonra Sıddık'la daha çok yakınlaşmış, yakınlaştıkça da başka huylarını öğrenmişti onun. Misal maceraperestliğini, araba almak için çıktıkları ilk yolculuklarında fark etmişti. Mahalleden ayrılınca farklı bir kişiliğe bürünmüştü bir anda, sanki Sıddık'ın içinde ikinci bir insan vardı da o ortaya çıkmıştı. Aslında bunun ipuçlarını görmüştü arkadaşlıklarının ilk zamanlarında, Sıddık'ın gizemli bir yanı vardı, biraz karanlıktı, anlaşılmıyordu tam olarak. Anladığı tarafı ise kararlılığı ve ısrarcılığıydı, onun kadar ısrarcı başka birini tanımamıştı. İkna kabiliyeti o kadar yüksekti ki muhatabına ikna olmaktan başka seçenek bırakmıyordu. Yabanıl bir çekiciliği vardı, güçlü ve keskin bakışlarıyla bir insanın düşüncelerini değiştirebiliyordu. Hiç kimse kendi doğrularından ondan daha çok emin olamazdı, onun doğruları mutlak ve katiydi. Bu düşünce beraber ot içtiklerinde oluşmuştu ilk. Sıddık kesin bir kanaat bildirmişti; otla sigara arasında hiçbir fark yoktu, bunu bir hoca olarak, güngörmüş bir büyük olarak söylüyordu. Zamanla Sıddık'ın ot haricinde başka şeyler de denemesi ilk önce kafasını karıştırmış, itiraz etmek istemiş, bunun yanlış ve günah olduğunu söylemeyi denemiş ama sadece yutkunmuştu, zira konuşulması gereken her şeyi o konuşuyor, söylenmesi gereken her şeyi yine o söylüyordu. Soruyu soran da oydu, cevabı veren de. Sıddık'la aynı havayı teneffüs edip aynı

ortamı paylaşıyorsan dinlemesini bilecektin. İtiraz etmek, karşı çıkmak olmazdı.

"Eğer biz günah işlemezsek, Allah bizi helak eder ve yerimize, günah işleyip, peşinden tövbe eden başka kullar yaratır."

"Bütün insanlar günahkârdır, günahkârların en hayırlıları ise tövbe edenlerdir."

"Allah'ın rahmetinden ümit kesilmez. Allah dilerse bütün günahları mağfiret eder. Çünkü o çok affedicidir, merhamet ve ihsanı fazladır."

"Günah işleyip tövbe edin, Allah kötülüklerinizi örtüp temizler ve sizi içinden ırmaklar akan cennetlere yerleştirir."

Bunlara benzer sözler söylüyordu mütemadiyen.

İstanbul'a ilk yolculuklarından sonra bir karar vermesi gerektiğini anlamıştı İsa. Sıddık'la arkadaşlığını devam ettirecek miydi? Epey düşünmüştü bunu. Arkadaşlığını bir anda kesip atması doğru olmazdı, her gün gördüğü, birkaç saat sohbet ettiği komşusuyla ortada bir tartışma, kavga olmadan münasebetini kesemezdi, bu yüzden bunu zamana yayma taraftarıydı. Ama buna fırsat vermemişti Sıddık, beraber gitmeyi tekrar teklif etmişti, teklif de değildi aslında, emrivakiydi, ehliyetinin olmayışını öne sürüyor, mutlaka beraber gitmeleri gerektiğini söylüyordu. İkirciklenmişti İsa,

"Hocam bu ehliyet işini halletmen lazım. Yoksa..."

Ama ikna olması uzun sürmemişti İsa'nın. Sıddık'ın isteğini son defalık kabul etmişti. İkinci seyahati birincisinden daha sert olmuştu. Ama bu sertlik ilk ziyaretindeki gibi tedirgin etmemişti onu, ne de olsa bir daha gelmem diye düşünmüştü. Bu düşüncesini açık açık söylese de Sıddık pek oralı olmamıştı ama dönüş yolunda aklını karıştıracak laflar etmiş, "Bizim baldızı sana yapalım" demişti. Açıkçası bu teklif İsa'yı heyecanlandırmıştı. Hatice Kübra'yı beğeniyordu, güzel kızdı, zaten Abbas Efendi'nin bütün kızları güzeldi. Gerçi Sıddık geldikten sonra kızı pek göremiyordu. Ona layık mıyım diye düşündü bir an, görünüş olarak

fena olmadığına inanırdı; açık kumral saçları, ela gözleri, beyaz, parlak, çocuksu yüzüyle yakışıklı bulurdu kendini. Uzun boylu değildi ama kısa da sayılmazdı, çok hafif bir tombulluğu vardı ama tam tombul denmezdi, yüzü etliydi biraz. Hatice Kübra'yla güzel bir yuva kurabilirlerdi. Ailesi de helal süt emmiş, alnı secdeye değen, dini bütün bir gelin isterdi. Babasının kızı istemeye geldiğini hayal etti bir an. Önce işini kurmuş, sonra evini almıştı, şimdi de evlenecekti, tek başına yapmıştı bunu. Gurur duyacaktı babası onunla.

"Bilmem ki" dedi İsa, "kısmette varsa olur."

"Bilmeyecek ne var? Evlilik çağın geldi de geçiyor bile. Bu işleri çok uzatmamak lazım."

"Haklısın Hocam. Sen daha iyi bilirsin."

Bu iş olur diye düşündü İsa. Kendini evliliğe hazırlayabilirdi artık. Ama Sıddık'ın öngörülmezliğini de hesaba katması lazımdı. Gerçekten anlaşılmaz hareketleri çoktu, iki yanı keskin bir bıçak gibiydi, tanıdığı hiçbir hocaya benzemiyordu. İsmail Hoca'dan çok farklıydı misal, ondan daha yetenekli, daha büyük olduğu kesindi. İsmail Hoca tek yönlü ve pasifti insanların üzerinde tesiri kısıtlıydı, ayrıca ne akar ne kokardı. Oysa Sıddık öyle miydi ya? İçinde iyiliği ve kötülüğü barındıran, özünde hem cennetin hem de cehennemin nüvelerini taşıyan ve daha birçok vasfı üzerinde bulunduran derin bir kişilikti. Onun için kızını evlendiremeyen, oğluna iş bulamayan, çocuğu olmayan, aşını, ekmeğini kaybetmiş çaresiz insanlar dertlerine derman bulmak için oluk oluk ona akıyorlardı. O da Allah'ın da yardımıyla şifa oluyordu el açanlara. Gelenler memnun olmalıydı ki bir daha geliyorlar, gelirken bu defa yanlarında başka bir dert sahibini getiriyorlardı. Ev artık bir türbe, bir ziyaret evi gibi olmuştu. Gelenlerin ilk durağı Hasibe'nin evi oluyordu, orada bir süre bekleyip sırayla bodrum kata iniyorlardı. İsa da bazen dükkânın önünde yarı aralı tülün arkasında gezinen suretlere bakıyordu meraklı gözlerle.

Kalbine bazen şüphe düşmüyor değildi; Sıddık gerçekten bu kadar tesirli biri miydi, yoksa kendisi meraklı, tez canlı ve biraz da zayıf kişilikli olduğu için mi ona öyle görünüyordu? Sözgelimi Ramazan, kendisi kadar Sıddık'ı merak ediyor muydu? Onun manevi atmosferinin etkisi altına bu kadar kolay girer miydi? İradesini Sıddık'a bu kadar kolay teslim eder miydi? Etmezdi, Ramazan kanı hep yavaş akan, nabzı düşük, kimsenin etlisine sütlüsüne karışmayan, kendi halinde biriydi. Seyfi öldürüldüğünde bile nabzı yükselmemişti, ki herkes Ramazan'ın orada gerçekten ne olduğunu bildiğini düşünüyordu, çünkü tesadüfen o gün evdeydi, aslında o saatlerde evde olması gereken İsa'nın evde olmaması da ayrı bir gariplikti. Ramazan kendini iyi hissetmeyip kahveyi çırağına teslim ederek eve gelmişti, İsa ise o gün kahveye okey oynamaya gitmişti.

Hayatı farklı bir rotaya giriyordu artık ve buna engel olmuyor, olamıyordu. Hep böyleydi zaten. Evin en küçüğü olmak onu sorumsuz, gailesiz yapmıştı. Çocukken ilk hangi arkadaşı çağırırsa çıkıp onunla giderdi, herkesle arkadaştı ama hiçbir çocuğun en iyi arkadaşı olamamıştı, yedekti bir nevi, hiçbir arkadaşı tarafından gönülden sevilip kabul görmediğini düşünürdü. Şimdi de Sıddık'ın çekim alanında sürükleniyordu. Ama Sıddık da çok iyi davranıyordu ona, değer veriyordu, saygı gösteriyordu; herkesin kapısına ram olduğu böyle saygın bir insan tarafından önemsenmek İsa'yı mutlu kılıyordu. Ayrıca ona yakın olmak Hatice Kübra'ya yakın olmak demekti artık. Onunla evlenmek istiyordu; o sessiz, ketum, baygın bakışlı, beyaz yüzlü, kiraz dudaklı kızla evlenmek en büyük hayali olmuştu artık.

Üçüncü gezilerinde bütünüyle sınırı aştıklarını düşünüyordu İsa. Hayata dair doğruları, ilkeleri yerle bir olmuştu. Olanlara inanamıyor, yaşadıklarıyla yüzleşemiyordu. Nasıl böyle bir şey olmuştu? Sıddık kadın çağırmıştı kaldıkları otele, daha da fenası uyuşturucu almışlardı. Gerçekten o gün neler yaşadığını anla-

maya, anlamlandırmaya çalışıyor ama makul bir açıklama yapamıyordu. Bütün ezberi bozulmuş, başka bir merhaleye geçmişti. Ama Allah affediciydi. İnsan günah işlemeseydi Allah katında bir kıymeti yoktu. Tövbe kapısının hep açık olmasının sebebi insanlar günah işlesin diyeydi. Allah dilerse bütün günahları affederdi, çünkü o affediciydi.

Kafası fazlasıyla karışıktı, Sıddık'ı tam olarak anlayamıyordu. Bir bakıyordu Sıddık namazında niyazında, dinin emrettiği gibi yaşayan şuurlu bir Müslüman; bir bakıyordu uyuşturucu kullanan, zina yapan ve har vurup harman savuran bir günahkâr. Bunların hepsi bir Müslüman'da olur muydu? Olursa ona gerçek Müslüman denir miydi? Dini çok iyi bilmiyor olsa da burada bir yanlışlık olduğunu görüyordu. Bunu Sıddık'a soruyordu, o da anlatıyordu neden böyle olduğunu. İkna ediyordu Sıddık. Başka insanlarda olmayan bazı güçler, yetenekler vermişti Allah ona, bunu görebiliyordu İsa.

Pazartesi akşama doğru eve ancak gelebilmişti. O gün dükkâna bile uğrayamamış, eve geçip kendini yatağa atmıştı. Salı günü öğleye doğru kalkabilmiş, öğle sonu dükkâna gelip Ahmet'ten üç günün satış raporunu aldıktan sonra tekrar işe koyulmuştu. Yaşadıklarının idrakine vardıkça kendine kızıyor ve babası geliyordu aklına. Onun yüzünü kara çıkartmaktan korkuyordu. Gerçekten bütün bunları nasıl yapabilmişti, Sıddık'ın dediklerine nasıl harfiyen uymuştu, inanamıyordu. Ama olan olmuştu, bundan sonrası mühimdi, artık önüne bakacak ve Sıddık'la arasına mesafe koyacaktı.

Dükkânda bir taraftan müşterileriyle ilgileniyor, bir taraftan da Sıddık'la ilişkisini nasıl sonlandıracağını düşünüyordu. Kestirip atmak doğru olmazdı, en makulü kırmadan, dökmeden arayı soğutmaktı. İstanbul gezilerini bitirmeliydi önce, sonrası kolaydı, dükkâna gelsin gitsindi, burada bir şey olduğu yoktu, ne oluyorsa dışarıda oluyordu.

Müşterisini gönderip masaya oturdu ki Sıddık girdi içeri. Suçüstü yakalanmış gibi panikleyip ayağa kalktı. Keyifsiz görünüyordu Sıddık, kanlı gözleri öfkeli bakıyordu.

"İsmail Hoca" dedi "çok yanlış yapmış, beni şikâyet etmiş. Oldu mu bu şimdi?"

"Nasıl yani?" Anlamamıştı İsa tam olarak, "İsmail Hoca seni şikâyet mi etmiş?" Yer gösterdi, "Gel otur şöyle."

Oturmadı Sıddık, o oturmayınca kendi de oturmadı. "Ya Hocam bir anlat hele, nasıl oldu bu iş?"

İstanbul'dayken eve polis gelmiş, savcılığa gidip ifade vermesi gerekiyormuş, şaşırmış buna, anlam verememiş, savcılıkta ne işi olabilirmiş? Kafasında kırk tane soru işaretiyle savcılığa gittiğinde şoke olmuş. Şikâyet dilekçesi varmış hakkında, suçlanıyormuş, hem de cinayete azmettirmekten, hem de mahallenin imamı tarafından. Savcı da gereksiz sorularla sıkıştırmaya çalışmıştı. Sıddık böyle bir şeyin başına gelebileceğini düşünmemişti hiç. Bunu İsmail Hoca'nın fitne çıkarma isteği olarak görüyordu, adam bozgunculuk yapıyordu aleni.

Şaşkınlıktan küçük dilini yutacaktı İsa, inanamamıştı.

"Bir oturup soluklan hele. Ölüm yok ya ucunda, çaresi bulunur elbet." Misafiri oturunca diyafonun düğmesine basıp iki çay söyledi.

"Keçiye iki kupa rakı içirmişler, kurdun yerini sormuş" diye mırıldandı Sıddık. İsmail Hoca'nın birçok kusurunu görmesine rağmen mesleğine saygısından ses etmemişti şimdiye kadar. Bundan sonra farklı olacaktı. Böyle yeniyetme, ham davranışların bir bedeli olmalıydı. Zaten İsmail Hoca hep önyargılı yaklaşmıştı kendisine, kabahatliymiş gibi davranmıştı, camide ya da sohbet meclislerinde sohbete ne zaman katkı yapmak istese, "Geçelim bunları, bunların dinimizde yeri yok, bu güzel dinimizi hurafelerle, bidatle lekelemeyelim" diyerek onca enbiya, onca evliya, onca veliyi yok saymıştı.

"Ben ona hep iyi niyetle yaklaştım ama o hep önyargılıydı bana karşı. Yaptığı bu yanlış için pişman olacak."

"İsmail Hoca'yı bu yanlışından vazgeçirelim. Muhtar'la konuşalım, gerekirse Yakup'a gidelim, partiye kadar yolu var bunun."

"Evet, dallanıp budaklanmadan bu meseleyi halletmek gerek." Saate baktı Sıddık, ikindi vakti yaklaşıyordu, şimdi camiye gitmek olmazdı, aleni görüşmenin doğru olmayacağını düşündü, en iyisi Hoca'yı evinde ziyaret etmekti. Ama önce bir Muhtar'ı aramakta fayda vardı.

Muhtar, Sıddık'la telefonda konuştuktan sonra telaştan ne yapacağını bilemedi. Çok öfkelenmişti Hoca'ya. Ondan böyle bir sakarlık bekliyordu gerçi. "Hadi çık şimdi işin içinden" diye homurdandı. Ne gerek vardı, neye hizmet edecekti bu? Adamı git şikâyet et, olacak iş miydi? Bu meseleyi mutlaka halletmesi gerekiyordu. Birazdan Sıddık muhtarlıkta olacaktı, onunla konuşup olup biteni etraflıca öğrendikten sonra Hoca'ya gidip şikâyetini geri aldıracaktı, başka çıkar yolu yoktu.

Duvarda asılı iri beyaz saate baktı, beşe geliyordu. Sıddık gelmeden önce Hoca'yla konuşmanın iyi olacağını düşündü. Epey bir konuştular telefonda ama Hoca geri adım atmadı, yine de ümidini kesmedi Muhtar, neticede mantıklı, sağduyulu biriydi, ikna edilirdi. Şimdi Sıddık'la konuşması gerekiyordu, ona ne diyecekti bunu düşünmeliydi.

Daha içeri girmeden ayağa kalktı Muhtar, pencereden görmüştü Sıddık'ın gelmekte olduğunu. Selam verdi Sıddık.

"Ve aleykümselam" dedi Muhtar, "Bakar mısın Hoca'nın yaptığına?"

Alaycı bir tebessüm belirdi Sıddık'ın yüzünde.

"Dinimizi de bu olayı yorumladığı gibi yorumlamıyordur inşallah."

Anlamaz baktı Muhtar bir süre muhatabının yüzüne, sonra işaretparmağını şakağına götürüp;

"He ya!" dedi. "Şimdiki gençler her şeyi yanlış yorumluyor." Misafirine yer gösterdi sonra. "Otur da anlat şu meseleyi. Merak ettim."

Bir iş için İstanbul'daymış, döndüğünde bu durumla karşılaşmış. Çok şaşırmış duruma. Savcılığa gidip şüpheli olarak ifade vermiş. Seyfi cinayetinde parmağı olduğu iddia ediliyormuş. "Bir sürü zırva Muhtar" deyip zoraki tebessüm etti. "Savcılıkta ifadeyi dinleyince ne kadar kötü bir adammışım diye düşündüm."

"Estağfurullah" dedi Muhtar, "ne münasebet." Telaşla öksürdü sonra, ne diyeceğini bilemedi.

"Senin haberin var mıydı Muhtar bunlardan?"

"Haberim olsa buna izin verir miydim hiç." Bu işi halledeceğinin garantisini verdi Sıddık'a. Ama kimse duymamalıydı, telaşa mahal yoktu, ortalığı öyle ayağa kaldırmanın kimseye bir faydası olmayacaktı, ne kadar az insanın haberi olursa o kadar kolay hallolurdu mesele.

"Sen rahat ol, ben halledeceğim."

"Sana güveniyorum Muhtar. Kimsenin huzuru bozulmasın."

"Oğlum Özcan, bize iki çay ver" deyip terleyen etli yüzünü bez mendiliyle sildi Muhtar.

"İsmail Hoca'dan beklemezdim. Benimle ne alıp veremediği olur? Hiç anlamadım."

"Ben de anlamadım valla."

"Hoca'yı rahmetlinin ailesi yönlendiriyor."

"Öyle mi? Öyleyse çok ayıp. Bir avukatla konuştun mu?"

"Gerek duymadım. Abdestimden şüphem yok ki namazımdan olsun. Ama üzücü tabii. Zaten büyük bir sıkıntının içinden çıkmaya çalışıyoruz. Savcıyı da en az İsmail Hoca kadar önyargılı gördüm, bu beni ayrıca üzdü."

"Ben bir konuşayım Hoca'yla, neymiş, ne değilmiş, derdini meramını öğreneyim. Konuştuğumda haber ederim sana." Dallanıp budaklanmadan kapatmak istiyordu Muhtar bu tatsız hadiseyi.

Sıddık'ı gönderdikten sonra Hoca'yı bir daha aradı Muhtar, cevap vermedi Hoca. Olmazsa akşam evine giderim diye düşündü. Onu mutlaka ikna edip şikâyetini geri çektirmeliydi. Hoca ise yeğnilmiş hissediyordu kendini, üzerinden ağır bir yük kalkmıştı, ama bir yandan da gelecek eleştirilerin, saldırıların korkusu ve endişesini duyuyordu. Bu korkuyu da Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın deyişiyle savuşturmaya çalışıyordu:

Hak şerleri hayreyler
Zannetme ki gayreyler
Arif anı seyreyler
Mevla görelim neyler
Neylerse güzel eyler.

Tevekkeldi, doğru olanı yapmıştı, geri adım atmayacaktı. Allah hep doğru olanların yanındaydı. Annesinin devamlı tekrar ettiği söz geldi aklına: *Sen doğru ol padişahım, kem belasını bulur.* Şimdi huzur içinde akşam namazını kıldırabilirdi. Kapının vurulduğunu fark etti. Muhtar'dır diye düşündü, telefonunu açmayınca arabuluculuk için gelmiş olmalıydı. Kapıya yürürken buzlu camın arkasındaki erkek siluetinin Muhtar olduğundan emin gibiydi. Kapıyı açtığında Sıddık'ı görünce bir ürperme geldi içine, gayri ihtiyari kapıyı kapatmak istedi ama bunu yapmadı, korktuğu belli olsun istemiyordu.

"Buyur Sıddık Bey" dedi soğuk, istemez bir ses tonuyla.

"Bir konuşalım İsmail Hoca." Yarı açık kapıyı eliyle itip içeri girdi.

"Konuşalım" dedi Hoca. Eşikte ayakkabısını çıkartıp koridorda yürümeye başladı Sıddık. Işığı yanan, kapısı açık odaya girdi, ardından da İsmail Hoca. Kanepeyi ortalayıp oturdu, geriye yaslandı, bir anda büyüyüp genişlemişti sanki. Hoca ise sırtını kapıya dayayıp ayakta durmayı tercih etti.

"Biraz davetsiz misafir gibi oldu, kusura bakma."

Müstehzi tavrını görmezden geldi Hoca.

"Akşam namazı için hazırlanıyordum ben de."

"Senin gibi vicdan sahibi bir hoca neden böyle büyük bir vebalin altına girer, bir türlü anlamıyorum." Konuşurken yüzünde oluşan ifade Sıddık'ın münakaşaya değil münazaraya geldiğini belli ediyordu, bu da Hoca'yı biraz rahatlattı.

"Seninle şahsi bir sorunum yok Sıddık Bey. Yaptığım şey yanlış çıkarsa helallik istemekten gocunmam. Yanılmak isterim, inşallah da yanılıyorumdur ama şüphelerim var, bildiklerimi savcıya anlatmak zorundaydım. Anlatmasaydım Allah katında sorumlu olurdum, bunu vicdanıma da anlatamazdım."

"Benim suçlu olduğumu mu düşünüyorsun?"

Cesaretini toplayıp Sıddık'ın yüzüne baktı Hoca.

"Bazı şüphelerim var, onu da savcıya anlattım. Sen de gider ifadeni verirsin. Aklanırsan ne âlâ."

"Ben parçalanmakta olan bir aileyi toparlamak için geldim buraya, şu olana bak." Kendiyle konuşuyor gibi söylemişti bunu.

"Kimseye garezim yok, tek amacım gerçeğin ortaya çıkması. Sana bir düşmanlığım yok, kişisel bir şey değil bu."

"Buraya şikâyetini geri al diye gelmedim. Suç bende ki sende böyle bir intiba bırakmışım, çok üzüldüm buna. Senden önce kendimi sorgulamam gerekecek. Bir Müslüman bıraktığı intiba ile Müslüman'dır." Yekinip kalktı sonra, iyice yaklaşıp gözlerini Hoca'ya dikti. "Hepimiz yaptıklarımızla Allah'a karşı sorumluyuz. Hadi Allah'a emanet" deyip gitti.

Çok geçmemişti ki Muhtar geldi. Tatlı sert konuşuyordu, öfkeli ve sitemkârdı. Ne gerek vardı buna. Elinde ciddi bir kanıt yokken bu şikâyet ayıp olmuştu. Doğru olan şikâyeti geri çekmekti. Ama Hoca hiç yanaşmadı bu teklife. Suçu, günahı, kabahati yoksa aklanırdı. Bu kadar gürültü patırtının âlemi yoktu. Muhtar ısrar ediyor, mahallenin büyüğü ve güngörmüşü olarak

bu işin kavgasız, gürültüsüz çözülmesini istiyordu. Hoca'nın inadı devam edince de bu defa öfkesini koyverdi, yaptığının büyük bir hata olduğunu söyledi, hatta "Suyu bulandırıyorsun Hoca" diye çıkıştı. Bu suçlama Hoca'nın gücüne gitmiş olsa da sakinliğini ve serinkanlılığını korudu, neden şikâyet ettiğini tane tane anlattı. Ama Muhtar ikna olmuyordu, ona göre olan olmuştu, suçlu suçunu çekmek için cezaevine girmişti, Sıddık'ın bu olayla ne ilgisi olabilirdi? Sinirlendi Hoca, ilk defa sesini yükseltti ve en sonunda Muhtar'ı azarladı. Artık iş mahkemedeydi, kimin suçlu kimin suçsuz olduğuna mahkeme karar verecekti.

"Benden çıktı Muhtar, artık mahkeme ne derse o. Adalete karşı hepimizin boynu kıldan ince, adaletin kestiği parmak acımaz" diyerek konuyu kapattı.

Korkup endişe duymuyor değildi, ama olan olmuştu, gittiği yere kadar gitsin, Allah utandırmasındı.

16

İçine sindiremiyordu yeniyetme bir hoca tarafından şikâyet edilmeyi. Dengi olmayan böyle yarı buçuk insanların hasedine maruz kalmak onun kaderi olmuştu. Yine migren ağrıları başlamıştı. Nasıl cesaret edebilmişti Hoca buna? Lojmana gittiğinde ona zarar vermek istemişti ama kendini tutmuştu, başka bir planı vardı çünkü. Önce öfkesini boşaltıp şu sinsi ağrılarından kurtulmak istiyordu. Bunu sadece şiddet yoluyla yapmayacaktı bu defa. Yatak odasına geçti hemen, Rabia da tıpkı bir köpek yavrusu gibi arkasından yürüdü. Suna odadaydı her zamanki gibi, bu oda onun hücresi olmuştu, çocukları da diğer hücrede kalıyordu, aralarındaki mesafe on metreydi ama kilometrelerce uzaktaymış gibi yaşıyorlardı. Rabia'ya gözüyle işaret etti, o da ablasını soymaya başladı. Çok kısa sürdü bu, biraz sonra Suna çırılçıplaktı. Ensesinden tutup kendine çekti kadını, yüzüne bir tokat atıp arkasını dönmesini emretti. Ellerini duvara dayadı kadın, sonra da kalçalarını geriye doğru itip eğildi biraz. Rabia, kocasının pantolonunu ve donunu çoktan çıkarmış, aletini ağzıyla büyütmeye çalışıyordu. Bunun için çok uğraşması gerektiğini biliyordu, çünkü zor ve az büyüyordu kocasının aleti, bu da onun daha çok öfkelenmesine sebep oluyordu. Durumu hızlandırmak için Sıddık saçını avuçlayıp Rabia'yı ayağa kaldırdı, sonra kafasını duvara vurmaya başladı. Kadının çığlıkları Sıddık'a elektrik yüklüyordu sanki. Aletini baldızına sokmak için

karısının yapması gereken son şeyi emretti. Hemen arkasına geçip ortaparmağını kocasının makatına soktu Rabia. Sıddık, baldızının kupkuru vajinasına girerken parmaklarını da bir kartal gibi onun ensesine geçirip kafasını duvara vuruyordu.

Çok sürmedi öfkesinin dinip rahatlaması. Bir bekçi gibi kapıda bekleyen Nedim'i aldı odaya. Yarı çıplak Suna'ya baktı Nedim kaçamak gözlerle "Orospu musun sen?" deyip tokat attı ablasına, "Çabuk giyin hadi!" Kadınlar çıktıktan sonra kapının önünde bekleyen kayınbiraderine yatağın kıyısını gösterip oturmasını söyledi. "İyi dinle şimdi" dedi ve anlatmaya başladı. Bekleyeceklerdi şimdilik, gece olunca Nedim kimseye görünmeden kendi evlerinin penceresine ateş edecekti, sonra da eve geçecek ve gerisini enişte sine bırakacaktı. Nedenini nasılını sorup sorgulamadı Nedim, her zamanki gibi "Tamam" deyip çıktı. Enişte sinin emirlerini sorgulamak ona şirk gibi geliyordu.

Sıddık, Şifa Odası'na geçerken karısına "İshak'ı bana çağır" diye ünledi. Rabia hızlı adımlarla çocukların odasına yönelip oğluna seslenince ürperdi İshak; görmese de evde neler olduğunu duyuyordu, babasının gazabının sağanak gibi yağdığı böyle zamanlarda ondan uzak kalmak en iyisiydi.

Aralık kapıdan Şifa Odası'na girip kıpırtısız beklemeye başladı. Babası gözleriyle kapıyı gösterip "Kapat" deyince kıvrak bir el hareketiyle kapıyı kapattı. Kanepeyi gösterdi, sonra "Otur" dedi, müteredditgözlerle babasına bakıp oturdu. Çok dikkatliydi, onun tek bir hareketini, mimiğini kaçırmak istemiyordu.

"Kuran kursu nasıl gidiyor?"

Ellerini bacaklarına koyup sesini biraz yükselterek,

"Çok iyi, Kuran'a geçmek üzereyim, Hoca en hızlı benim öğrendiğimi söyledi." Tekrar baktı babasına; bir aferin, bir takdir bekledi, ama hiç oralı olmadı Sıddık.

"Fatiha'yla İhlas'ı öğrendin mi?"

"İkisini de öğrendim."

"İsmail Hoca sana ne anlatıyor?"

Babasının gözlerine baktı, hafif bir titreme geldi, o gözlere bakmak kolay değildi öyle. Bu soruyu sormakla neyi kastettiğini anlamıştı. Ona yalan söylemenin, onun güvenini kaybetmenin kendine nelere mal olacağını bildiği için hoşuna gitmeyecek cevaplar vermeyecekti ama İsmail Hoca'yı da babasının insafına bırakmayacaktı, çünkü İsmail Hoca kursta en fazla kendisiyle ilgileniyordu, onun sevgisi ve şefkati yüreğine bir nehir gibi akıyordu. Onun ilgisinin bir kısmının babasından dolayı olduğunu biliyordu, babasını sevmiyordu İsmail Hoca, onun kötü biri olduğunu oğlunun ağzından duymak istiyor, yönlendirici, ucu açık sorular soruyordu, kendisi ise yuvarlak cevaplarla geçiştiriyor, açık vermemeye çalışıyordu. Sadece babası hakkında bilgi almak için değildi Hoca'nın yakın ilgisi, bunun için onun sevgisine layık olmaya çalışıyor, davranışlarına dikkat ediyor, anlattıklarını pür dikkat dinliyordu. Kavrama kabiliyetinin iyi olması işini kolaylaştırıyordu, çok kısa bir zamanda Elif cüzünü bitirmeye yaklaşmıştı. Biraz daha erken başlamış olsa hafız bile olabileceğini söylemiş, öğrencisinin ezber kabiliyetini öve öve bitirememişti İsmail Hoca.

"Sorular soruyor bazen bana. Seni soruyor, Talha'yı soruyor, Ayşe Nisa'yı soruyor. Ayşe Nisa ile Talha'nın neden kursa gelmediğini soruyor."

"Peki sen ne cevap veriyorsun?"

Aslında Hoca'nın babasıyla ilgili sorularından bunalmaya başlamıştı. Yalan söylemek zorunda kalıyordu, çünkü kendini iyi hissediyordu orada, mutluydu, ümitliydi, heyecanlıydı, ilk defa çocukluğuna bir konfor alanı yaratabilmişti, bu az bir şey değildi ve bunu kaybetmek istemiyordu. Babasının kimseyi dövmediğini; annesine, kendine, Talha'yla Ayşe Nisa'ya iyi davrandığını söylüyordu.

"Bizi bir odaya hapsediyor, annemi başımıza dikiyor, sadece tuvalete gitmek için odadan çıkabiliyoruz, sinirlendiği zaman he-

pimizi dayaktan geçiriyor" diyemezdi, zira konuştukları babasının kulağına giderse başına nelerin geleceğini biliyordu.

"Herkesin iyi olduğunu söylüyorum. Talha'nın hasta olduğu için, Ayşe Nisa'nın da küçük olduğu için Kuran kursuna gelmediğini söylüyorum."

"Onun bizim aileyle ilgili kötü planları olduğunu biliyor musun?"

Şaşırmıştı İshak buna, İsmail Hoca iyi biriydi, neden kötü planlar yapsındı? "Beni iyi dinle" dedi Sıddık, anlatmaya başladı sonra. Hoca, Seyfi'nin ailesiyle birlikte hareket ediyordu. Yakında kötü şeyler olacaktı, bunların planlayıcısı İsmail Hoca'ydı. O bunları biliyordu, çünkü o gaipten haber alıyordu, cinleri ona haber getiriyordu. Oğlunun yapması gereken yarın polise İsmail Hoca'nın ona babasıyla ilgili söylediklerini anlatmaktı. Polise söyleyeceklerini en küçük ayrıntısına kadar dinledi babasından.

İyice kafası karışmıştı İshak'ın. İsmail Hoca gerçekten kötü biri miydi? Odasına giderken bugün onunla yaşadıkları geldi aklına. Öğle namazından sonra ayağını sürüyerek caminin bahçesinden çıkmak üzereyken, "İshak!" diye seslenmişti arkasından. İrkilmişti bir an İshak, hemen kendine gelip başını çevirmişti. İsmail Hoca eliyle gel işareti yapıyordu. İkircikiendiğini görünce, "Hadi gel buraya, konuşalım biraz" demişti. Birkaç küçük adım atmıştı ama o hızlı adımlarla yanına yaklaşmıştı.

"Şadırvanda oturalım biraz." Gönülsüz oturmuştu, çünkü planı on dakikalık yolu on beş dakikaya yayarak yürümekti.

"İçeride vermeyi unuttum" demişti, "bunu senin için almıştım." Kırmızı kılıflı Kuran-ı Kerim'i uzatmıştı. "Artık bundan okursun." Şaşırmıştı İshak, çok mutlu olmuş, ne diyeceğini bilememişti. Duralamıştı bir süre, teşekkür etmişti sonra. "Kursta çok başarılısın. İnşallah okulda da aynı başarıyı göstereceksin." Okula yazılıp yazılmayacağını bilmiyordu ama yazılmayı umut ediyordu.

"İnşallah" demişti.

"Keşke kuzenlerin de gelseydi kursa, beraber gelir giderdiniz. Baban onların gelmesine izin vermiyor mu?" Buna cevap vermeyecekti elbette.

"Talha, babasını kaybettikten sonra böyle oldu değil mi? Tabii babasının kaybını kolay atlatamaz. Babasının ölümünü görmek onun için çok zor olmuştur, ama düzelecektir, mutlaka tekrar konuşacaktır." Bir an o geceyi düşündü İshak, midesi bulandı, kusmamak için direndi, Seyfi'nin yere düşüşü ve kanının akışı canlandı gözünde.

"Diğer kuzeninin adı neydi, Ayşe miydi?" Konuşturmak için sorduğunu biliyordu.

"Ayşe Nisa."

"Onlar da sizinle beraber mi kalıyor?" Başıyla onaylamıştı sadece, artık eve gitmek istiyordu. Ayağa kalkıp kaçamak gözlerle Hoca'nın yüzüne bakmıştı. Gülümseyen gözlerle o da kendine bakıyordu.

"Ben senin dostunum İshak. Bir derdin, sıkıntın olursa bana söyle." İnanıyordu ona İshak. Ama şimdi, babasının anlattığına göre İsmail Hoca dost değil düşmandı, ailenin kötülüğünü istiyordu. Yarın polislere bunu anlatmalıydı.

Ertesi güne varmadan, gecenin bir vaktinde gürültüyle uyandı. Ne olduğunu anlamak için kalkıp lambayı yakmak istese de korktu. Hafif aralık perdeden içeri sızan sokak lambasının ışığından cesaret alıp lambayı yakabildi sonunda. Kalorifer peteğine çıkıp dışarı bakacaktı ki avludan gelen sesleri duydu, annesiyle teyzesi konuşuyordu. Biraz sonra kapı açıldı, Suna teyzesini görünce şaşırdı, buraya gelmesi yasaktı çünkü. Suna yatakta yatan çocuklarına yönelip "İyi misiniz?" diye sordu. Talha henüz uyanmış, olup biteni anlamaya çalışıyordu, Ayşe Nisa'yı ise annesi uyandırmıştı. Suna Teyzem odaya geldiğine göre babam evde yok diye düşündü İshak. Biraz sonra Rabia içeri girip "Üst kata

ateş etmişler" dedi telaşla. "Mutlaka Seyfi'nin ailesidir. Sıddık'ı aradım, o da geliyor şimdi, seni burada görmesin." Kolundan tutup kardeşini odadan çıkardı. Babasıyla konuşmaları geldi İshak'ın aklına. Düşmanlar saldırmıştı, İsmail Hoca da düşmanların tarafındaydı. Hemen kalorifer peteğine çıkıp pencereden dışarıyı gözetlemeye başladı, sokak lambasının ışığıyla apartmanın önüne toplanan kalabalığı görebiliyordu. Biraz sonra karanlığın içinden bütün heybetiyle babasının çıkıp geldiğini gördü. Kalabalıktaki bazı insanlarla konuştu bir süre. Apartmanın önüne bir polis arabası park edince polislere yöneldi, bir süre de onlarla konuştu. Sonra polisler fotoğraf çekip gittiler, onlar gittikten sonra kalabalık da dağılmaya başladı.

Sıddık bütün aileyi bodrum katın salonuna toplamıştı. Kapısı hep kapalı olduğu için İshak burayı ilk defa görüyordu. İstanbul'daki evlerinde çok az kullandıkları salon takımı eksiksiz bu odadaydı; hardal yeşili oturma takımı, beyaz bir orta sehpa, zemini boydan boya kapatan mavi halı.

Sıddık koltuğa oturdu, diğerleri ise kanepelere. Talha'yla Ayşe Nisa annelerinin yanına kıvrılmıştı, İshak da aynı kanepeye oturmuştu, hemen Hatice Kübra'nın dizlerinin dibine. Nedim, Mustafa, Hasibe ise karşı kanepedeydiler. Ayşe Nisa bir koala yavrusu gibi annesinin kucağına yapışmış, korku ve endişeyle Sıddık'ı gözlüyordu, çünkü her an annesinden ayrılma emri verilebilirdi. Bir araya gelmelerine neredeyse hiç izin vermiyordu.

Sıddık konuşmaya başlayınca zaten sessiz olan salon iyice sessizleşmiş ve bütün gözler ona yönelmişti. Saldırı kesinlikle Seyfi'nin ağabeyleri tarafından yaptırılmıştı. Doğrudan olmasa da işin içinde İsmail Hoca da vardı, o da Seyfi'nin ağabeyleriyle hareket ediyordu. Gördüğü kadarıyla iki kişiydiler, ellerinde silah vardı; birinde tabanca, birinde tüfek. Apartmanın önüne kadar gelip evin penceresine ateş etmeye başlamışlardı ama Sıddık'ı görünce panikleyip kaçmışlar, kaçarken de iki üç el ateş

etmişlerdi. Zamanında yetişmese ölümler olabilirdi, çünkü öldürmek için gelmişlerdi. Yarın polisler tekrar gelip sorular soracaktı. Aileden bazıları karakola gitmek zorunda kalabilirdi, onun için polise söylenecekler şimdiden kararlaştırılmalıydı.

Damadının sözlerinin bittiğine kanaat getirince Hasibe konuşmaya başladı bu defa. Damadına dualar etti önce.

"Allah seni başımızdan eksik etmesin. Sen olmasaydın şimdi cenazelerimizin başında ağıt yakıyor olurduk." Çaresiz, yardım dilenir gözlerle damadına baktı, damadı onun gözünde bir kahramandı, onun kerametleriyle hayatlarını sürdürüyorlardı, onun yüzü suyu hürmetine nefes alıyorlardı.

Nedim sağ elini ağzına götürüp birkaç kez öksürdü boğazını temizlemek için. "Tekrar gelecekler" dedi. "Hazırlıklı olmalıyız." Sıddık'a döndü sonra. "Allah seni başımızdan eksik etmesin, sen olmasan şimdiye kadar çoktan evimizi başımıza yıkmışlardı."

Rabia konuştu en son, o da annesini ve kardeşini destekleyen şeyler söyledi. Bütün laflar, bütün övgüler Sıddık'ın etrafında dönüyordu. Biraz önce aile efradının gözünde birikmiş korku, panik dağılıp gitmişti, çünkü Sıddık sahip çıktıktan sonra kimse onlara zarar veremezdi.

Şimdi herkes Sıddık'tan aldığı emirle yarın polise söyleyeceğini tekrarlayacaktı birkaç defa.

17

Kahvaltısını yapmış, tıraşını olmuş, tütün kolonyasını sürmüş, krem rengi kısa kollu gömleğini, gri pantolon ve siyah kundurasını giyip muhtarlığa bile uğramadan Ongun Apartmanı'nın yolunu tutmuştu. Yürürken, artık en son ben duyuyorum mahallede olup bitenleri diye düşündü. Bir taraftan olayı merak ediyor, diğer taraftan Suna'yı görme hayali kuruyordu, görebilirse üç beş kelam etme niyetindeydi. Öyle özel bir şey konuşmasalar da olurdu, havadan sudan konuşur, birbirlerine ısınırlardı. Hasibe'yle konuşma fırsatı bulsa da olurdu. Ama önce şu olayla ilgilenmeliydi; gece Sıddık'ın evi kurşunlanmıştı, olağan şüpheliler Seyfi'nin ağabeyleriydi. Bunu kan davasına dönüştürmeyeceklerini birçok defa söylemişlerdi ama görünen o ki verdikleri sözü tutmamışlardı.

Hakkını vermeli, İsmail Hoca'yla Sıddık mahalleye hareket getirmişti, ikisi de yeni sayılırdı mahallede ama maşallahları vardı, mahallenin huzuru iki hoca sayesinde bozulmaya başlamıştı. Memnuniyetsiz, acılı bir ifade oturdu Muhtar'ın yüzüne, çehresi asıldı bir anda. İşler iyice boka sarmadan müdahale edilmesi gerekiyordu. Öncelikle evin kurşunlanması hadisesi aydınlığa kavuşturulup yapanlar hem kimse devlet onları yakalamalıydı. Bu polisin işi olsa da onun da yapacağı işler vardı. Öncelikle İsmail Hoca'yı şikâyeti geri çekmeye ikna edecek, işe buradan başlayacaktı.

Bu meselenin üstesinden gelirse evlilik olayına da daha ciddi eğilirdi. Suna'yı istiyordu, zordu ama imkânsız değildi. Eve kapanmak yerine çıkıp gezse, çocuklarını parka götürse, hatta ihtiyaçlarının karşılanması için muhtarlığa gelse şansı daha da artacaktı. Ama tuhaflardı gerçekten, ne yaptıkları belli değildi. Ailecek çok nadir görünüyorlardı dışarıda; siyah çarşaflı iki üç kadın sokakta ürkek, endişeli adımlarla yürüyorsa Muhtar bilirdi ki bunlar Abbas Efendi'nin horantası. Nedim'le Mustafa'yı da cuma namazları hariç pek görmüyordu. Çocuklar da öyleydi. İnsan onları bir sokağa salar, parka çıkarırdı.

Ongun Apartmanı'nın önüne geldi Muhtar, iki elini beline koyup kurşun delikleri olan pencereye baktı, Nişanıt Sokağı'na bakan pencerede üç kurşun deliği görünüyordu. Etrafı kolaçan etti, siyah çarşaflı iki kadının apartman kapısından içeri girmesini izledi. Yüzlerini göremediği için kim olduklarını anlayamamıştı, ama komşuları geçmiş olsun ziyaretine geliyor olmalıydı. Aheste beste yürüyüp kapısı açık apartmandan içeri girdi. Giriş dairesinin ziline basıp beklemeye başladı sonra. Kapıyı Nedim açtı.

"Hoş geldin Muhtar" dedi kısık, cızırtılı sesiyle.

"Nedim sen hayatta mısın yahu?" Esprinin yersiz olduğunu fark etti sonra. "Geçmiş olsun hele. Kim var içeride?"

"Sıddık Hoca var."

Salona geçtiler. Aile dışında İsa vardı sadece. Eve girerken gözleriyle koridoru ve karşıda bir kısmı görünen odayı kolaçan etti ama Suna'yı göremedi, tam odaya girerken mutfak takıldı gözüne, arkası dönük kadının Hasibe olduğunu anladı hemen.

Selam verip oturdu. Hoşbeşten sonra Sıddık durumu anlattı. Gece kurşunlanmış, pencereden içeriye iki üç el ateş edilmiş, herkes uykuda olduğu için ölüm ya da yaralanma olmamıştı. Polisler gelip tutanak tutmuşlar, onlar da Seyfi'nin ailesinden şikâyetçi olmuşlardı, onların yaptıklarından eminlerdi. Tabii onlara göre Hoca da işin içindeydi.

"Tekrar geçmiş olsun, büyük geçmiş olsun."

"Sağ olasın Muhtar, ama işler büyüyecek gibi duruyor, birileri körüklüyor bu işi. İsmail Hoca'yla ilgili şikâyette bulunmayı düşünüyorum, Seyfi'nin abisinin evine gidip geliyormuş. Belli ki kışkırtıyor onları, büyük vebal alıyor."

"Öyle mi?" dedi Muhtar, şaşırmış bir ifadeyle Sıddık'a baktı. "Bunu Seyfi'nin ağabeylerinin yaptığından emin misin?"

Sakalını sıvazladı Sıddık, kendinden emin bir dille,

"Elbette Muhtar, başka kim olacak?" deyip Mustafa'yla Nedim'e döndü. "Bunlara kimin bir düşmanlığı olur?"

"Öyle ya... Haklısın" diye mırıldandı Muhtar.

"Senden isteğim İsmail Hoca'yla konuşman. Artık bu fitneye bir son versin."

Muhtar da kızıyordu Hoca'ya, olay nereye gelmişti, belki de onun yüzünden iki aile arasında kan davası başlayacaktı. Ne gerek vardı, elinde hiçbir delil, hiçbir bilgi yokken Sıddık'ı şikâyet etmeye? Seyfi'nin abisiyle görüşmesi de hiç doğru değildi. Olay kapanmıştı. Kaşımanın ne anlamı vardı, yarayı kanatmanın kime ne faydası olacaktı? Biraz kaşıyınca şimdi bu kurşunlama hadisesi ortaya çıkmıştı. Daha neler olacak belli değildi. Hoca apaçık bir namus cinayetini kan davasına dönüştürmeye mi çalışıyordu? Eğer öyleyse bu çok yanlış ve tehlikeliydi. Daha dün göreve başlamış toy bir çocuğun üzerine vazife olmayan işlere burnunu sokması malumatfuruşluktu. Koskoca devlet vardı, kimse kendini devlet yerine koyup da hafiyecilik oynamamalıydı.

"Abbas Efendi'nin mahkemesi ne zaman?" diye sordu yumuşak bir ses tonuyla.

"Ekim ayının sonlarına doğru gün vermişler, tarihini tam bilmiyorum ama ilk mahkeme ekim sonuymuş."

"Ben de avukatla konuştum. Hoca şikâyetini ha deyince geri alamıyormuş. Mahkemede şikâyet dilekçesini çektiğini söyleyebilirmiş. Vaktimiz var, bir yolunu buluruz. Yapmış bir cahillik."

"Kendisi bilir Muhtar. Herkes ektiğini biçer. Ben istiyorum ki kimsenin huzuru kaçmasın, senin gibi güzel insanlar yorulmasın. Yazık değil mi sana? Bu yaşında bu kadar yoruluyorsun. Allah seni bu mahallenin başından eksik etmesin." Koltukları kabardı Muhtar'ın. Ne diyeceğini bilemedi. Oldum olası övülmek çok hoşuna giderdi. Sıddık'ı süzdü bir süre, bilmem muska yazıyormuş, cin çıkarıyormuş; bunlar kötü şeyler miydi? İnsanların derdine derman oluyordu. Bu işi kazasız belasız hallettikten sonra Sıddık'ın kapısını çalacaktı artık, kaçarı yoktu.

18

Önce polise, sonra savcıya ifade vermek zorunda kalmıştı. Dava açılacak mıydı bilmiyordu ama bir şüpheli olarak ifade vermek canını sıkmıştı. İshak'ın söyledikleri de korkutmuştu açıkçası, daha doğrusu ona söyletilenler. Ömer'le Fatma'nın birer mücrim gibi ifade vermelerine ayrıca üzülmüştü. Bu insanlara büyük haksızlık yapıldığını düşünüyordu.

Karakolda Fatma'yla konuştuktan sonra bu işi Sıddık'ın planladığından emin olmuştu Hoca. Besbelli misillemeydi bu, bunun da en büyük delili İshak'a yalan söylettirilmesiydi. Kendi çocuğunu süfli emellerine alet ettiren birinden her şey beklenirdi.

Endişeli ve huzursuzdu. Mahallelinin gözünde bir bozguncu olarak görülme ihtimali uykularını kaçırıyordu. Yakup'un dükkânına doğru adımlamasının sebebi de buydu, kendini doğru ifade edebilir, yanlış anlaşılmaları giderebilirdi. Konuşmayı Yakup istemişti.

Dükkânın önünde sandalyesinde oturmuş, gözünü kısıp caddeden gelip geçenlere bakıyordu. Selam verdi İsmail Hoca, elini siper yapıp Hoca'ya baktı,

"Ve aleykümselam" diyerek ayağa kalktı sonra. Yakup hep böyleydi, bir çocuğa bile hürmet gösterirdi, kaldı ki mahallenin imamıydı İsmail Hoca. "İçeri buyur hele Hocam." Arka tarafa geçtiler. Yumuşak deri koltuğa oturduktan sonra "Kevser kızım

iki kahve söyle bize" dedi. Hoca gergindi biraz, sanki bir esnafın değil de sorguya çağıran amirin önündeydi. Yakup da onun gerginliğini anlamış olacak ki Hoca'yı rahatlatmaya çalışıyordu. Ailesini sordu Hoca'nın, sonra memlekette durumları. O da kısa cevaplarla geçiştirdi, zira asıl meseleyi konuşmak istiyordu. Sonunda Yakup konuya girdi:

"Hocam söyleyeceklerimi yanlış anlama. Beni bir ağabeyin, amcan, büyüğün olarak kabul et. Sen gençsin, önünde uzun bir yol var. Çok da kutsal bir meslek seçmişsin, sorumluluğu ve sevabı olan bir meslek. Sana akıl vermek, yön tayin etmek haddim değil. Ama bu Sıddık meselesi... Bu adamın başına iş geldi, daha doğrusu ailenin. Abbas Efendi hapse girdi, enişte mezara. Allah kimseyi böyle şeylerle imtihan etmesin. Bunları sana büyüğün olarak söylüyorum. Şikâyet olayı olmuş, sonra geçen gün olan olay... Allah korusun hiç arzu etmeyeceğimiz hadiseler olabilir. Olay öyle bir yere gider ki iyi niyetimiz bizi kurtarmayabilir. Şimdi sen adamı cinayete teşvik etmekle suçlamışsın, bu çok ciddi bir itham. Bir bildiğin varsa amenna, bir delilin varsa yine amenna. Sıddık'ı pek tanımam etmem, avukatı değilim, eğer bir suçu varsa cezasını çeksin ama senin şikâyetin için ciddi delil lazım. Sonra mahkemede başın ağrır. Sıkıntı olur."

Hoca böyle bir konuşmayla karşılaşacağını tahmin ediyordu.

"Ben sadece bu ihtimalin araştırılmasını istedim Yakup Amca, hepsi bu. Araştırılmasında ne sakınca var ki? Bana göre iş sanıldığından daha karmaşık. Seyfi'yi de, abisini de biliyorum, ehli namus insanlar. Bunun içinde bir iş var. Aile paramparça olmuş, yazık. Seyfi'nin çocuklarının nelere maruz kaldığını bilmiyoruz. Misal Seyfi'nin oğlu hâlâ konuşamıyormuş, çünkü tedavi edilmiyor. O sarı bina kapalı kutu."

"Bunlar farklı konular, oturup konuşulur, ama cinayet işi kapanmış, kayınpeder suçu üstlenmiş ve bu iş bitmiş. Cami hocasının böyle şeylere müdahil olması kargaşaya, fitne fesada sebep

oluyor. Sen gidip ifade vermişsin, gece Sıddık'ın evini kurşunlamışlar. Şimdi adam da diyor ki 'Hoca beni hedef gösteriyor, evimi kurşunluyorlar, başıma bir iş gelirse Hoca sorumlu.' O da seni şikâyet etmiş. İyi mi oldu şimdi?"

"Onunki şikâyet değil Yakup Amca, iftira. Oğluna benim hakkımda yalan ifade verdirmiş. Nasıl bir adam olduğu buradan belli oluyor, oğluna yalan söylettiriyor bu adam."

"Hocam makul olalım. Şikâyetlerinizi karşılıklı çekin, mahallenin huzuru daha fazla kaçmasın."

Kevser, çaycının elinden kahveleri alıp servis yaptı. Kendine de bir tane söylemişti. "Siz sohbetinizi edin, ben kahvemi alıp gideceğim" dedi, müstehzi bir tebessüm vardı yüzünde. Dedesi hep "Aman kızım, tezgâhı boş bırakmaya gelmez" derdi. Aslında konuşası vardı, çünkü sevgilisi moralsizdi, birkaç güzel sözle ortamı yumuşatmak istiyordu ama uygun olmayacağını düşündü, vazgeçti, kahvesini alıp tezgâha geçti.

Kevser tezgâha geçtikten sonra söylediklerini toparladı Yakup. İşi uzatmaması için ricada bulundu Hoca'ya. Bunun en doğrusu olacağını söyleyip kararı ona bıraktı. Sıkışmış hissediyordu Hoca kendini. Apaçık psikolojik baskı kuruyordu üzerinde Yakup. Muhtar da aynısını yapmıştı, ama bununki biraz farklıydı, üzerinde emeği vardı, ilk geldiği günden beri ne eksiği, ne ihtiyacı varsa koşmuştu. Ve en önemlisi de Kevser vardı. Yine de şikâyetinin arkasında durduğunu söyledi ama bunu söylerken Yakup'u kırmadan, öfkelendirmeden söylemeye dikkat etti.

Yatsı namazını kıldırdıktan sonra lojmana geçti. Misafiri gelene kadar müzik dinlemeye karar verdi. Bütün günün yorgunluğu ve stresi hâlâ üzerindeydi. CD çaların düğmesine basıp kanepeye uzandı. Gözlerini kapatarak kendini müziğin ezgisine bıraktı. Çoktandır dinlemiyordu Aykut Kuşkaya'yı, daha doğrusu müzik dinlemeyi unutmuştu son zamanlarda. Kuşkaya'nın sesini yumuşak ve dinlendirici buluyordu.

Ömer Karaoğlu'nun ezgilerini beğense de kendinden hazzetmezdi, ona içi ısınmamıştı bir türlü. Ama gerçekten çok özel bir sesi vardı bu adamın. Tabii Eşref Ziya'nın *Ağlama Karanfil*'i en iyisiydi. Bundan daha güzel bir ezgi dinlememişti.

Ağlama karanfil, beni de ağlatma
Sil gözyaşlarını
Yeşerecek sevdan kutlu tohumlarla
Körpe dudaklarda

Kevser'in gelme vaktiydi, mutfağın ışığını yakıp bütün ışıkları söndürdü. Sonra bir mum yakıp koridorun çıplak zeminine koydu. Oldum olası koridorları severdi. Küçükken evlerinin daracık koridorunu hayal gücüyle genişletir, burada kendine kocaman bir dünya kurardı. Tabii çocukluğunun koridoru bu lojmanın koridoru kadar dar ve küçük değildi. Orada saatlerce oynayıp yorgun düşer ve sonra kendini koridorun serinliğine atardı. Kevser'den sonra o koridoru yeniden keşfetmişti. Sırtlarını duvara yaslıyor, ayaklarını da karşı duvara koyup uysal bir gün ışığı gibi koridoru ısıtıyorlardı. Evin içinde hafızası olmayan, anı biriktirmeyen tek yerin burası olduğunu düşünüyordu. İnsanlar anılarını evin odalarında, mutfakta, banyoda biriktirmeyi seviyor olsalar da Hoca dingin ve serin koridoru diğer odalara tercih ediyordu.

Telefonuna gelen mesajı görünce hemen kapıya yönelip usulca kapıyı açtı. "Selam" dedi Kevser sesini olabildiğince kısarak, sonra kapı örtülünce sırtını demir kapıya dayayıp "Ayy, valla bir gün kalpten gideceğim" diyerek kesik kesik soludu. Sonra da sitem etti sevgilisine: "Ne pinti adamsın, bir apartman dairesine çıkmıyorsun da burada köstebek gibi yaşıyorsun böyle."

Lojman çok eskiydi, yazın çok serin olsa da kışın pek ısınmıyordu. Dış kapı demirden olduğu için sağlamdı ama ahşap oda

kapıları artık çürümeye başlamıştı. Lojman sanki bir aile evi olarak değil de bir bekâr evi olarak tasarlanmıştı, iki oda bir koridordan müteşekkildi, odalar da küçük ve biçimsizdi ama Hoca iyi bakıyordu eve. Kevser "Ev temizliğine senin gibi meraklı başka bir erkek yok bu dünyada" diyordu. "Sadece ev mi?" diyerek övgünün devamını bekliyordu Hoca. Çünkü özbakımını ve temizliğini de çok önemserdi, yaz kış demeden günlük banyosunu yapar, bir giydiğini ikinci gün giymezdi. Gardırobu zengindi, maaşını giysiye yatırıyordu. Kumaş, kadife, keten pantolonla pastel renkli kaliteli gömlek, tişört, triko giymeyi tercih ediyordu.

Koridora çöktü Kevser, Hoca da yanına oturdu, ikisi de ayaklarını karşı duvara dayadı, pencereden gelen ışık huzmeleri kelebek gibi oynaşıyordu. Kevser'in nabzı normalleşince Hoca, sevgilisinin elini tutup avucunu yüzüne koydu, sonra da öptü. Minicikti elleri...

"Ellerin, ellerin ve parmakların/Bir narçiçeğini eziyor gibi/ Ellerinden belli olur bir kadın/ Denizin dibinde geziyor gibi."

"Ortalığı ayaklandırdıktan sonra bir rahatlama gelmiş sana." Dudaklarında belli belirsiz bir tebessüm kıpırdadı Kevser'in.

"Görevini yapmanın huzuru diyelim."

"Gün boyu konuşuldun dükkânda."

"İyi konuşmadıkları kesin." Gerçi ne zaman iyi konuştular ki diye düşündü, varsın kötü konuşsunlar, vicdanı rahat olduktan sonra. Allah razı gelsin yeterdi.

"Muhtar'la Sıddık dükkâna geldi, dedemi fena doldurdular, sonra buna Süleyman da eşlik etti. Hep beraber seni dedeme şikâyet ettiler, tabii izin vermedim, kılıcımı çekip meydan okudum, kim benim yavuklumu çekiştirirse kellesini alırım dedim." Kıkırdadı sonra.

"Hakkımda ne hüküm çıktı, idam mı sürgün mü?"

"Herkes yanlış yaptığından emin. Seyfi'nin ağabeyleriyle beraber hareket ediyormuşsun."

"Bunu Sıddık mı söylüyor?"

"Evet. Çok ikna edici konuşuyor adam, neredeyse ben bile ikna oluyordum. Ama neyse... Buraya Sıddık'ı konuşmak için gelmedim." Tekrar başını göğsüne koydu sevgilisinin. Esrik bir sessizlikle oturdular koridorda. Kevser olmasa işim çok daha zor olurdu diye düşündü. Göğsünde yatan bu kız kendisi için bir nimetti, kıymetini bilmesi gerekiyordu. Saçlarını öpecekti ki eşarbının hâlâ başında olduğunu fark etti. Alnından ensesine doğru bir sabun gibi kaydırdı vişneçürüğü saten eşarbını, saçlarını öptü. Sonra sevgilisinin başını kendine çevirdi, çıplak ve loş koridorda sevişmeyi alışkanlık edinmişlerdi. Dudaklarını buldu hemen, yumuşak bir esinti gibiydi Kevser'in dudakları. Öpüştükçe yüzü pembeleşiyor, teni nemleniyor, nefes alıp verişi sıklaşıyor, kalp atışları hızlanıyordu. Yavaşça puantiyeli kemerli bluzunu çıkardı, fitilli kadife pantolonunu çıkarırken sevgilisinden yardım aldı. Sıra sevgilisinin üzerindeki diğer fazlalıklardan kurtulmaya gelmişti.

Koklayarak yavaş yavaş öpmeye başladı Kevser'i. Teninin gözeneklerinde kavga eden kurumuş ter ve parfüm kokusunu hissetti. Apaktı teni, bacakları düzgün ve sıkıydı, göğüsleri dipdiriydi, yüzünün pembeleşen çizgileri dupduruydu. Koridorda sere serpe uzanan sevgilisini koltukaltlarına kadar öpüp kokluyordu. Öpmeden öte bir köpeğin sahibini yalamasına benziyordu bu. Şehvetin getirdiği yırtıcılık onu aç bir kurda döndürdü sonra, memelerine saldırdı, dişlerini geçirip ısırmaya başladı, sonra hızlıca kasıklarının arasına indi, derin derin kokladı, mür çiçeği gibi kokuyordu, teninin öz kokusu parfümle birleşip ter kokusunu bastırmıştı. Dilini derinlere indirdikçe o tatlı ten kokusu ekşi peynir kokusuna evriliyordu. Zararı yoktu, hoşuna gidiyordu bu. Meme uçları dikleşmiş, bedeni alev alev yanıyordu Kevser'in. Gözlerini kapamış, dudağını dişlerinin arasına almış, solukları sıklaşmış, derin derin inlemeye başlamıştı.

Yavaşça kaldırarak kucağına oturtup içine girdiği anda boğuk ve derin inlemeye başladı Kevser. Hoca, sevgilisinin kalçalarını kavrayıp hareketini yavaşlattı, aceleleri yoktu, çabuk bitmesini istemiyordu. Kevser'in terden kayganlaşan yumuşak teninin kendine özgü iç gıcıklayıcı nemli kokusunu ciğerlerine çekiyor ve kucağında inleyen sevgilisinin kendinden geçmesini gözlüyordu.

Koridorun serin beton zeminine tek bir vücut gibi uzanmış iki sevgili, artık ezbere dönüşmüş kulak uğuldamalarının ardından kolları ve bacakları gevşeyip doymuş, gövdeleri iyice yayılmış ve gözkapakları ağırlaşmış haldeydiler. Elbette uykuya yenilmeyecekler, bir süre daha böyle uzanıp kalkacaklardı. Zaten beraber az zaman geçiriyorlardı, bunu da uykuyla heba etmek istemiyorlardı.

Giyindikten sonra oturma odasına geçip kanepeye oturdular yan yana. Bir sigara yakıp derin bir nefes aldı Kevser, sonra sevecen bir şaşkınlıkla Hoca'ya baktı, elini sevgilisinin tıraşlı, pürüzsüz yüzünde gezdirdi, sonra dudaklarında şefkat dolu bir gülümseme belirip kayboldu. Gözlerini eğip bakışlarını boşluğa dikti. Ruhunda kabuklar kırılıyorcasına ince bir hüzün çöktü yüzüne. Tülün ardından gökyüzüne baktı, lacivertti, boşlukta titreyen parlak yıldızları izledi. Evin karanlığını gökyüzünün laciverdine tercih ederdi, sevgiye aç bir çocuk oturuyordu hemen yanı başında, ne kadar lacivert olursa olsun gökyüzü sonsuz bir bilinmezlik demekti, oda ise loş bir gerçeklik. Kevser bilinmezlik, macera, sürpriz istemiyordu, loşluğun zulasında da olsa hemen yanı başında oturan, kendine ait bir erkek istiyordu. Gökyüzünün sonsuz boşluğunda ya da dünyanın karanlık kuytularında fark edilmeyen şiddeti, coşkulu sevgi kasılmalarından çok tek merkezden gelen sahibi belli uysal sevgiyi yeğlerdi.

"Ben neskafe yapayım" dedi Hoca. Kahve içerlerse uykudan arınacaklar ve gecenin karanlığı şafağın gri mavisine dönüp, odadaki nesneler kaba çizgileriyle belli olmaya başlayıncaya dek oturacaklardı.

19

Eve ilk defa davet ediyordu, bu davet İsa'yı sevindirmişti, Hatice Kübra'yı da görürdü belki, çok az lafı geçiyordu onun, ne zaman laf açacak olsa Sıddık konuyu değiştiriyordu. Ama ne zaman ki umudunu kesip evlilik fikrini aklından çıkartıyor, o vakit konuyu tekrar açıyordu Sıddık.

"Güzel bir düğün yapalım size" diyordu, "imam nikâhınızı da ben yapayım." İsa'nın masum, çocuk yüzüne bakıp kızıl sakalını sıvazlıyordu, ağzını açınca lekeli sarı dişleri belirginleşiyordu. "Hele bir yola çıkalım" diyordu, "konuşuruz bunları." İsa'nın kalbi bir kelebek gibi kanatlanmaya başlıyordu hemen. Güzel kızdı Hatice Kübra, üstelik helali, haramı biliyordu, başka ne isteyebilirdi Allah'tan? Onunla evlenmeyi çok istiyordu. Belki de bunları konuşmak için çağrılıyordu eve. Ama Sıddık, Ramazan'ın da geleceğini söyleyince bu güzel düşünce yerini hayal kırıklığına bıraktı. Komşuların bir araya gelebileceği bir çay buluşmasıydı en fazla bu, özel bir görüşme değildi yani.

İçeri girdiğinde Ramazan'ın başköşeye kurulmuş vaziyette oturduğunu görünce iyice tadı kaçtı. Artık onu eskisi kadar sevmiyordu, o ince, uzun, kemikli yüzüne yapışmış yılışıklığına zoraki bir tebessümle karşılık verdi.

"Hoş geldin İsa ağabey" dedi Ramazan kendi eviymiş gibi. Ona yakın oturmak istemedi İsa, diğer kanepeye Nedim'in yanı-

na oturdu. Koltukta oturan Sıddık'a bakınca göz göze geldiler bir an. Sıddık'ın kendinden emin bakışından rahatsız olup gözünü kaçırdı, bu adamın tuhaflığını ne anlayabiliyor ne tarif edebiliyordu; burada oturaklı, vakur, ağırbaşlı, köşeli doğruları ve katı değerleri olan biriyken şehirden çıkınca bambaşka birine dönüşüyordu. İçinde iki farklı insan yaşıyordu sanki. Onu sevmek istiyor sevemiyordu, nefret etmek istiyor edemiyordu. Uzaklaşamıyordu ondan, çünkü karanlığın en koyu noktasında zifirde bir yerde bir ışık gösteriyordu, o ışığın bütün karanlığı patlatacağına inanıyordu İsa.

"Nasılsın Nedim, nerelerdesin? Görünmüyorsun pek."

"İyiyim komşu, buralardayım. Sen nasılsın?" Bu adam da ayrı bir tuhaf diye düşündü; ne bir işte çalışıyordu, ne çıkıp geziyordu, enişteşinin gölgesinden çıkmıyordu.

Çay servisini Mustafa'nın yapması hoşuna gitmedi açıkçası, Hatice Kübra'nın elinden içmeyi tercih ederdi, sadece kendisi olsa bu bir ihtimaldi, ama Ramazan'ın da burada olması bu ihtimali eritmişti, iki yabancı erkeğin olduğu yerde Hatice Kübra'nın çay dağıtması doğru olmazdı.

Çaylar içilirken Sıddık, İsmail Hoca'yla ilgili konuşmaya başladı. Şimdiki hocaların muhakeme yeteneği yoktu, yanlış yorumluyorlardı birçok şeyi. Eskiden hocalar bir mahallenin bütün dertleriyle ilgilenirdi; kimin sıkıntısı var, kim kiminle dost, kiminle hasım, kim mümin, kim müşrik, kim münafık, kimlerin evlilik çağında çocuğu var, kimin kızı kimin oğluna münasip, bilirdi; kavgalarda sulha oturur, gerektiğinde mahkeme kurar, fetva verirdi. Şimdiki hocalar işin kolayına kaçıyordu, her şeyi devletten bekliyordu, oysa devletin daha kutsal vazifeleri vardı, bütün garibanların sesini duyamazdı, hocalar bunun için vardı, mahallede sinek uçsa haberi olmalıydı. Hem itikadı da zayıf oluyordu zamane hocalarının, dini derinlemesine öğrenmek yerine dünyevi bilgilere tamah ediyorlardı. Bir hocanın din dışı şeyler

konuşup çene çalması ne kadar doğruydu? Bu hoca siyaset konuşuyordu, para konuşuyordu, maç konuşuyordu; yani ne kadar boş muhabbet varsa hepsini konuşuyordu. Yerleşik birçok inanca hurafe deyip sakalsız, bıyıksız namaz kıldırıyordu.

İlahiyat fakültesi bitirmesini çok önemsiyor olmalıydı ki bütün lafları kendi etmek istiyordu ama yetersiz kalıyordu, medrese eğitimi almamıştı çünkü, hoca dediğin medrese eğitimi almalıydı. En kötüsü de fitne çıkarmaya meyilli olmasıydı, bunu ya cahilliğinden yapıyordu, ya da fesatlığından, ikisi de birbirinden tehlikeliydi. İmam, yeryüzünde peygamberin vekiliydi, bu şuurla hareket etmek zorundaydı. Böylelerinin arkasına geçip namaz kılmak da sorunluydu, kılınan namazlar boşa gidebilirdi hafazanallah.

Bu böyle gitmezdi artık, gitmemeliydi de, bunlar konuşulmalı, gereken yerlere söylenmeliydi. Bu sorumluluğu kendisi almıştı. Hoca'yı görevden aldırmaya kararlıydı, bunun usulünü de öğrenmişti, zor değildi, mahallede iki kişinin imzaladığı bir şikâyet dilekçesini müftülüğe vermeleri yeterliydi. Bu iki kişi biziz diye düşündü İsa. İsmail Hoca'nın ipini kendilerine çektirecekti Sıddık. Ramazan'a dikti gözlerini, ne diyecekti bu teklifine bakalım, o da çayının son yudumunu alıp bardağı sehpaya koydu. İsa'ya döndü sonra:

"Komşum ben imzalayacağım, bu çocuk hocalık mocalık yapabilecek ehliyette değil. Ortalığı karıştırıp insanları birbirine düşürmekten başka bir şey yapmıyor. Şimdi Seyfi'nin ağabeylerini kışkırtıp saldırtmasının mantıklı bir yanı var mı? Fitne salıyor ortalığa, başka da bir şey yapmıyor."

Anladı İsa, bu iş daha önce aralarında konuşulmuştu. Neden beni sona bıraktılar diye düşünüp iç çekti, ikna edilmesi kolay, çocuk ruhlu biri olduğu için miydi bu muamele? Evin satışında da böyle olmuştu, Sıddık ilk teklifi Ramazan'a yapmıştı. Önemli gördüğü meselelerde Ramazan'ın kapısını çalıyor, önemsiz,

malayani işlerde kendini sahaya sürüyordu, ayak işlerinde, getir götürlerde. Basbayağı canı sıkılmıştı İsa'nın ama bunu belli etmemeye çalıştı.

"Nasıl olacak bu iş?" dedi "Belli ki ayarlamışsınız siz. Nasıl yapacağız bunu? Mahalle ayıplamaz mı bizi? Muhtar ne der bu işe, Yakup ne der, Süleyman ne der, parti ne der?"

Sıddık kendinden emindi, her şeyi hazırlamıştı, bir sıkıntı yaşanmayacaktı.

"Onları bana bırakın, ben hallederim, siz imza atın yeterli, gerisi bende. Dilekçe de sağlam, avukata hazırlattım." Hiç içine sinmemişti ama imzalayacaktı İsa, eli mahkûmdu. Sıddık'la bu kadar yakınlaşıp bu kadar karanlık şeyler yaşadıktan sonra şimdi ona hayır demek olmazdı. Hem Hoca da pirüpak değildi, üstüne vazife olmayan işlerle uğraşıyordu. Hakkında bir sürü dedikodu dolaşıyordu, ateş olmayan yerden duman çıkmazdı.

Üçüncü bölüm

1

Sonbahar abus yüzünü iyice hissettirmişti, hazan mevsiminin ilk yarısı keyifli oluyordu, ikinci yarısı ise insanları kışa hazırlamaktan başka bir işe yaramıyordu. Ekim de bitiyordu artık, kasım zaten kış hükmündeydi, kimseye inandıramazdı sonbahara dahil olduğunu, sonbahar iki ay olmalı diye düşündü Hoca, eylül ekim, ilkbahar ve sonbahar ikişer ay olmalı, o zaman ağzında güçlü bir tat bırakıyordu; nisan, mayıs, eylül ekim. Öyle ya, mart ne kadar ilkbaharsa kasım da o kadar sonbahardı.

Pencereyi açtı, sonbahardan kışa geçişin nişanesi olan, insanın içine işleyen ince ve keskin esintiyi hissetti, ürperdi sonra, göçün ürpertisiydi bu, sonbahar göçün yükünü taşırdı sırtında, göçlerden hep korkmuştu, ölüm kokardı göç. Derin derin nefes aldı, astımı ona sık ve derin nefes almasını emrederdi.

Caminin bahçesinde sıralanmış kavak ağaçlarının yaprakları aheste beste havayı yalayarak toprağa, betona inerken kafasında kırık dökük düşünceler uçuşuyor, üzerinde bütün yılın yorgunluğu yaprak döküyordu kavak ağacıyla beraber. "Yaprak döküyor bir yanımız" diye düşündü, hayatın keder, ıstırap, hüzün yanı ağır basıyordu hep, şair de onu diyordu; *Hüzün ki en çok yakışandır bize*. Mevsimle beraber bu genç bedeni de yaşlanıyordu. Önce kuşlar göçüp gidecek, sonra börtü böcek haşarat toprağın altına çekilecek, hayatın sesi kısılacak, hayat bir kısım canlıya

veda edip bir kısım canlıya merhaba diyecek, toprak kendine akanları gönüllü gönülsüz içine alacak, bir kısım canlı kendisine dayatılan hayatı yaşayacak, bir kısım utanmaz ise hoyratlığını, edepsizliğini başkalarına dayatacak, bin türlü yalan dolanla, üçkâğıtla zamanı yontacaktı. Başını kuru otlar arasından çıkartıp antenlerini dikerek toprağa doğru giden bokböceğini gördü. Nasıl bir çaba, nasıl bir uğraş? Önünde yuvarlayarak yuvasına götürmeye çalıştığı dünyalığı vardı. Bir bok topağıydı zahirde ama onun için hayatını devam ettirme gücüydü, onun için uzun antenlerini bir silah gibi kullanıp yuvarlıyor, onun için sırtüstü devrildiğinde pes etmeyip tekrar geri kalkıyordu.

Birazdan cuma namazı kıldıracaktı. Okuyacağı hutbeye özel olarak çalışmıştı, minbere çıkıp cemaatin gözlerinin içine baka baka okuyacaktı, onların iyiliği içindi bu, doğru ile yanlışı, hak ile batılı ayırt etmelerini sağlamak içindi. Neticede hâlâ Başüstü Camii'nin imamıydı. Yıpranmış olsa da, yaralansa da söz üstünlüğü hâlâ kendindeydi. Söyleyecek sözleri vardı ve bundan geri durmayacaktı. Mihraptan minbere yürürken hutbeye ilk defa çıkıyormuş gibi heyecanlı ve gergindi.

Aziz Kardeşlerim!

Bakara Suresi'nin hemen başındaki beş ayette müminlerden, iki ayette kâfirlerden, on üç ayette de münafıklardan bahseder. Kuran, münafıklığın, yani ikiyüzlü olmanın içtimai hayat için ne kadar tehlikeli olduğuna dikkat çekmiş ve Müslümanların bu sıfatlardan uzak olmalarını emretmiştir. Çünkü münafık, kâfir ve müşrikten çok daha tehlikelidir. Kuran'ın birçok ayetinde münafıkların kötü sıfat ve akıbetleri hakkında bilgi verilmiştir bize. Zikredeceğim ayetler bunlardan sadece birkaçıdır:

"İnsanlardan öyleleri vardır ki inanmadıkları halde Allah'a ve ahiret gününe inandıklarını söylerler."

"İman edenlerle karşılaşınca 'İnandık' derler, şeytanlarıyla baş başa kaldıklarında ise 'Biz sizinleyiz, biz yalnızca alay etmekteyiz' derler. Yani inanan, samimi insanlarla alay edip onları küçük görürler. İnanmış gibi görünüp toplum nezdinde itibar kazanırlar ve buna bağlı olarak da menfaat elde etmeye çalışırlar. Nisa Suresi'nin 45. ayetinde Allahutaala 'Şüphesiz ki münafıklar cehennem ateşinin en aşağı tabakasındadırlar. Onlara bir yardım eden de bulamazsın' diyor.

Münafıkların en meşhuru Abdullah İbni Selül'dü. Efendimiz Medine'ye hicret ettiğinde onu en başta karşılayanlardandı ama her fırsatta ayağına çelme takıp Efendimizi tökezletmeye çalıştı, İfk hadisesinde olduğu gibi tıpkı. Ne yaptı orada? Ayşe validemize iftira attı, onun namusunu sorguladı, onu iffetsizlikle suçladı ama sonra ne oldu? Allah ayetiyle Ayşe validemizi temize çıkardı. Nur Suresi'nin 11. ayeti İbnü Selül ve şürekâsının kafasına balyoz gibi indi:

"O iftirayı çıkaranlar, içinizden küçük bir gruptur. Siz o iftirayı kendi hakkınızda fena bir şey sanmayın, bilakis o sizin için hayırlıdır. O iftiracılara gelince, onlardan her birinin, kazandığı günah nispetinde cezası vardır. Bu yaygaranın elebaşılığını yapan şahsa ise cezanın en büyüğü vardır." 12. ayet ise vesveseye düşen, şüphe duyan Müslümanlaraydı: "Siz ey müminler! Bu dedikoduyu daha işitir işitmez, mümin erkekler ve mümin kadınlar olarak birbiriniz hakkında iyi zan besleyip *Hâşâ, bu besbelli bir iftiradan başka bir şey değildir* demeniz gerekmez miydi?"

Aziz müminler, yüce dinimizde münafıklıktan daha kötü bir şey yoktur, biz münafıklardan ve münafıklıktan uzak durmak zorundayız. Çağımızın İbni Selül'lerini aramızda barındırmamamız lazım. Yoksa Ayşe validemize atılan iftira gibi bize de iftira atılır, hafazanallah altından kalkamayız. Ayşe validemiz gibi göz pınarları kuruyuncaya kadar ağlasak da kendimizi temize çıkartamayız.

Ey müminler Kuran'da bu kadar sarih bir şekilde yasaklanan cehennemle tehdit edilen münafıklık, ikiyüzlülük içtimai hayatımızda neden bu kadar yaygınlık gösterir? Bu hususta biraz düşünmek, tefekkür etmek gerekir. Kimler münafıktır ve münafıkların özellikleri nelerdir? Bunları iyi bilip iyi kavramak gerekir. Aramızda dolaşan, hemen yanı başımızda dini duygularımızı istismar eden bu grup ya da kişiler karşısında uyanık olup onları maşeri vicdanda mahkûm etmemiz gerekir.

Peki insanlar neden münafıklık yaparlar? Bu sorunun birden çok cevabı var elbette. Dilimin döndüğü kadar bunları sıralayayım sizlere.

1- En başta kendi menfaatleri için. Menfaat odaklı bazı insanlar Müslümanların hüsnüzannını istismar edip menfaat sağlamak adına münafıklık yaparlar. Samimi Müslümanların dini duygularını istismar edip onları maddi manevi sömürürler. Özellikle bazı hususlarda naçar kalmış insanlarımızın zaaflarını kullanıp kazanç elde ederler.
2- İslam dinini tam olarak kavrayıp içselleştiremediklerinden dolayı münafıklık yaparlar. Dinimizin özünü kavrayamamış ve birtakım kalıplara takılmış bu insanlar kendi düşüncelerini etkin kılmak için dinimizi kalkan olarak kullanırlar.
3- Kendi suçlarını ve günahlarını gizlemek için her fırsatta ve her durumda dinden imandan bahsetmek suretiyle münafıklık yaparlar. Bunlar işi öyle ileri götürür ki ellerine mezura alıp insanların imanını ölçerler. Biz onlara Peygamber Efendimizin sözüyle haykıracağız: "Kalbinin içini yarıp da baktın mı?"

Değerli kardeşlerim, hakiki Müslüman'ın özü sözü bir olur, ameli ile söyledikleri tutarlı olur, şartlar ne olursa olsun bildiği doğrulardan vazgeçmez, menfaatçi düşünceden uzak durur ve Kuran ile sünnet yolundan asla sapmaz.

Hutbemi Peygamber Efendimizin meseleyle ilgili bir hadisiyle bitiriyorum:

"Münafığın alameti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler, vaat ettiğinde vaadinden döner, kendisine bir şey emanet edildiğinde emanete hıyanet eder."

Ela inne ahsenel kelam.

Minberden inerken epey bir rahatlamış hissetti kendini. Sıddık ve şürekâsını hutbede üstü kapalı da olsa münafık ilan etmenin hazzıyla minberden inip huşu içinde mihraba geçecekti. Ne olursa olsun hâlâ hocaydı ve bu camide mihrap da, vaaz kürsüsü de kendisine aitti. Sıddık ve şürekâsı ancak ardında namaza durabilirlerdi.

Böyle bir hutbe hazırlamasının sebebi tek başına Sıddık'a duyduğu öfke değildi, mahalleye duyduğu bir kırgınlık da vardı. Yalnız bırakılmıştı, neredeyse herkes açıkça ya da zımni olarak Sıddık'ı haklı bulmuştu, daha kötüsü müftülüğe şikâyet edilmişti. Şikâyet dilekçesinin altında Ramazan'la İsa'nın imzası olsa da bu imzaların esas sahibini biliyordu.

"Sıddık'la aramızdaki fark bu" demişti Muhtar'a, "Ben kendi imzamla şikâyet ediyorum, o maşa kullanıyor. Kendi şikâyet etse 'Men dakka dukka' derim." Muhtar olaya yine o meşhur idareimaslahatçılığıyla yaklaşmış, ne şiş yansın ne kebap tavrıyla konuşmuş da konuşmuştu. Geri adım atmayı ahlaki bulmuyordu Hoca ama seçeneği de yoktu, sürgün gidebilir ya da açığa alınabilirdi. Savunma vermişti müftülüğe, Müftü bakışlarıyla, davranışlarıyla mahkûm etmişti. Aslında Müftü, Hoca'nın göreve başladığı ilk zamanlarda, beklentisinin büyük olduğunu söylemişti. İmamlar genellikle lise tahsilli olduğu için genç bir ilahiyat mezunundan beklenti yüksek oluyordu. Zamanla Müftü ile arası soğumuştu, aralarında bir şey geçtiğinden değil ama kendisi yakın bir ilişki istememişti, göz önünde bulunmayı sevmiyordu, bu yüzden işi olmadıkça müftülüğe gitmemişti.

Tuhaf bir kaybetme duygusu büyüyordu içinde. Sıddık'a ve onun temsil ettiği zihniyetin karşısında sert, moral bozucu bir yenilgi almıştı. Hakkında müspet konuşulan, itibar gören Sıddık'tı. O saygı görüyordu, ona hürmet gösteriyorlardı. Sıddık lehine oluşan müspet kanaatin aksine kendine menfi bakılıyordu.

"Cahil."

"Ham."

"Yeniyetme."

"Yetersiz."

"Hocalık ehliyeti yok."

"Sakal yok, bıyık yok, böyle hoca mı olur?"

"Daracık pantolonlarla namaz kıldırıyor."

"Çok acemi, açık verip duruyor."

"Eski köye yeni âdet getirmeye çalışıyor."

Bunlar söyleniyordu arkasından. Üzerini siyah bir gölge gibi örten soğuk bakışları hissediyordu, cemaatin o yumuşak, sevecen bakışlarının yerini yargılayıcı bakışlar almıştı. Sıddık'la kişisel bir sorunu olduğunu düşünüyordu mahalleli ve apaçık Sıddık'ı haklı buluyorlardı.

Mahkemeye çıkıp ifadesini değiştirmesi kara bir leke olmuştu hayatında. Güya hep ilkeli ve tutarlı davranmış, inançlarından taviz vermemişti. Ama öyle bir manevi baskı görmüştü ki artık bu inadı sürdürmenin bir anlamı olmadığını düşünmüştü. Göreve başlayalı daha bir yıl bile olmadan sürgün yemeyi göze alamamıştı.

Hâkim tarafından aşağılanması ise ayrı bir üzüntü kaynağı olmuştu. Mahkemede "Ben tahmin üzerinden hareket edip şikâyet ettim, elimde somut bir şey yok, şikâyetimi geri çekiyorum" demesi bir utançtı kendi adına. Evet korkmuştu ama Sıddık'ın zarar verecek olmasından değildi korkusu, mahallelinin bakışından korkmuştu, adı konulmamış bir tecritten korkmuştu, arkasında namaz kılan cemaatin gün geçtikçe azalıyor olmasından korkmuştu, dönen dedikodulardan korkmuştu, sorgulanıyor oluşun-

dan korkmuştu, Yakup gibi mahallenin sahibinin, Süleyman gibi parti temsilcisinin bu olayda açık açık taraf olmasından korkmuştu, Muhtar gibi güngörmüş birinin iki taraflı oynamasından korkmuştu, Sıddık'ın kendinden daha çok saygı görüyor olmasından korkmuştu. Onun için memurluk sınavından mutlaka yüksek puan alması gerekiyordu. O zaman gidip sevdiği mesleği yapardı gönül rahatlığıyla, böyle şeylerle de başını ağrıtmazdı hiç. İmamlık gerçekten zordu, insanlar sanıyordu ki salla başı al maaşı, beş vakit ezan okuyup namaz kıldır, hem bu dünyanı hem ahiretini kurtar. Gerçekler öyle değildi. İnsanların kafasında oluşan o basmakalıp modelin dışına çıktığın anda imam da olsan ötekileştiriliyordun. Rahat etmek istiyorsan yorumlamayacaktın, kolaylaştırmayıp zorlaştıracaktın, sevdirmeyip nefret ettirecektin, ihtilafa düşürüp kavga ettirecektin. Yasaklayacaktın, cemaatin sorduğu her soruya "Olmaz, caiz değil, mekruh, haram" diyecektin. İmam olacaksan abus bir yüze sahip olacaktın en önce, gülme, gülümseme, latife yapma bir eksiklik, bir hafiflik olarak görülüyordu. Ninesinin sıklıkla söylediği o laf geldi aklına: "Ağır taşla batman döverler yeğni taşla göt silerler." Ağır olacaksın, laftan uzak duracaksın. Öyle olsa üstüne vazife olmayan bu davada ne rezil olurdu ne de mahalleli tarafından şikâyet edilirdi. Şikâyet olayını bir türlü hazmedemiyordu. Her ne kadar şikâyet edenler Sıddık'ın kuklaları olsa da arkasında namaz kılan insanların şikâyet etmeye hakkı yoktu. Şikâyetten sonra da hiçbir şey olmamış gibi yine gelip cuma namazı kılıyordu Ramazan'la İsa. Şikâyetten sonra kahveye hiç gitmemişti kendisi, yoldan geçerken iki defa Ramazan yoluna çıkmış, içeri buyur etmişti, "Hocam bir çayımı iç" diye. İnsan dediğin bu kadar da yüzsüz olabiliyordu.

Bu dönemde sadece Kevser destek vermişti, onu da kendi ihmal etmişti, telefonlarına çıkmıyordu kızın, mesajlarına cevap vermiyordu. Kuyumcuya da gitmiyordu, daha doğrusu evden çıkmıyordu, ezanı okuyup namazını kıldırıyor, sonra eve dönüyordu.

2

Kocaman evde tek başına ve yapayalnızdı Muhtar, ama şimdilikti bu. Ölene kadar yalnız başına yaşayacak değildi. Henüz çok yeniydi Kibriye'nin ölümü. Bir süre yasını tutacaktı merhumenin, sonra da gerekeni yapacaktı. Karısının ölümüyle yeğnilmiş hissediyordu, üzerinden büyük bir yük kalkmıştı. Akşam olunca eve iştahlı geliyordu artık, eskisi gibi adımları iki ileri bir geri değildi. Ev de güzelleşmiş, ferahlamıştı. Sanki daha yeni taşınmış gibi evin ferahlığına hayret ediyordu. Karısının evde ve kendi hayatında kapladığı alanın tahmin ettiğinden büyük olduğunu o gidince daha iyi anlamıştı. Kibriye öldükten sonra ev genişlemişti adeta; kocaman bir salon, kocaman üç oda ve yine kocaman bir mutfak hayatının sonuna kadar hizmetindeydi. Zamanında kendi zevkine göre yaptırdığı bu büyük gecekondu bahçesiyle, odalarıyla uzun bir uyku evresinden sonra tekrar uyanıp canlanmış, mevsim kışa evriliyor olsa da bir ilkbahar coşkunluğunda gürül gürül akmaya başlamıştı.

Kibriye'nin ölümü beklediğinden kolay ve zahmetsiz olmuştu. Allah onun daha fazla eziyet çekmesine razı olmamış ve bir sabah namazı vaktinde onu yanına almıştı. Sessiz sedasız teslim olmuştu Kibriye, kırk yıllık yol arkadaşına veda bile etmeden. Halini sormak için sabah yanına vardığında hemen anlamıştı öldüğünü; kan yüzünü terk etmiş, yüzü bembeyaz olmuş, bedeni biraz daha irileşmişti, bu ölüm demekti. Bir süre yol arkadaşının başında bekle-

miş, sonra dua etmişti. Merhumenin gözlerini kapatırken irkilmişti, derin bir hüzün çökmüştü yüzüne ama ağlamamıştı.

Son zamanlarda yaşadığı gürültülü, yorucu günler bitmişti. Önce Kibriye ruhunu teslim etmiş, sonra cinayet davasının ilk duruşması görülmüş ve davanın seyri belli olmuştu. Bu işin kan davasına dönmeden kapanmış olması büyük şanstı, özellikle Seyfi'nin yengesi Fatma sulhçu olmayıp biraz şerci olsa mutlaka bir sorun çıkardı.

İşler Sıddık açısından yoluna konulduğuna göre artık bu hayırlı işi uzatmanın lüzumu olmadığını düşünüyordu Muhtar. Çabalamış, belli bir mesafe katetmişti, artık iş Sıddık'ın onayına kalmıştı, o onaylarsa Suna'yla evlenecekti. Ama açıkçası işi uzatıyordu Sıddık, bu arada Muhtar'dan borç para almaktan da geri durmuyordu. İlk başta bu hoşuna gidiyordu Muhtar'ın ama artık can sıkıcı olmaya başlamıştı.

Meseleyi açık açık konuşmak için telefon açmıştı Sıddık'a, "Bir konuşalım" demişti. "Konuşup bir karara varalım, böyle olmuyor." Kararlı davranmıştı ama Sıddık'ın tepkisinden de korkmuştu. Makul karşılamıştı o da, konuşmak için muhtarlığa geleceğini söylemişti. Ama Muhtar'ın daha iyi bir fikri vardı; akşam ocak başında buluşmak. Böylece daha samimi bir ortam olur ve her şeyi konuşurlardı.

Randevusuna ciddiyetle hazırlandı Muhtar, sanki Suna'yla görüşmeye gidiyormuş gibi cepkenli gri takım elbisesini, kahverengi pardösüsünü ve siyah kundurasını giydi. Her zamanki gibi yüzüne boynuna, gerdanına tütün kolonyası boca edip yola çıktı. Ocak başına doğru adımlarken heyecanlı ve gergin hissediyordu kendini.

Bu gerginlik masaya oturana kadar devam etti. Hele ki bir süre bekletilince iyice tadı kaçtı Muhtar'ın. Ama Sıddık enerjisi yüksek girdi kebapçıya. Beklettiği için yarım ağız da olsa özür diledi. Muhtar müstakbel bacanağının moralinin, enerjisinin yerinde olduğunu görünce rahatlamıştı. Havadan sudan konuşarak

lafa başlamak Muhtar'ın çok sevdiği bir ezberdi. Esas meseleye girmeden önce dakikalarca alakasız şeylerden konuşurdu. Bu defa da mahalleye yeni taşınan bir aileye ikametgâh vermek için yaşadığı zorluğu anlattı. Mahalleden taşınan aile ikametgâhını almadığı için iki gündür bu işle uğraşıyordu.

"İnsanları idare etmek zor" dedi Sıddık, "insanların kahrını çekmek çok zor. Ne olacağını bilemezsin. Bakmışsın pat diye bela seni bulmuş." Sıddık'a baktı Muhtar ikircikli gözlerle, lafı belaya getirmesinden işkillendi.

"Bizim mahallemiz beladan, şerden hep uzak oldu. Bazen yol kazası oluyor böyle."

"Kıyamet kopmadan şeytanın işi bitmez." Sakalını sıvazladı sonra Sıddık. "Allah bizleri şeytanın şerrinden uzak eylesin."

"Âmin."

"İsmail Hoca'nın hutbesini dinledin değil mi? Açık açık beni hedef alıyor. Anlaşılan akıllanmamış hâlâ."

"Yok yahu. Abartıyorsun. Her zamanki hutbe işte."

"Öyle değil Muhtar. Aklınca benimle uğraşmaya devam ediyor. Uğraşsın. Tavşan sikini taşa sürtmüş de dağı siktim demiş."

Kaçamak gözlerle Sıddık'a baktı Muhtar. Bu adamın yüzüne bakmaya korkuyordu. Kanlı, gri gözleri, abus çehresi, buyurgan sesiyle varlığını muhatabına dikte ediyordu. Garson gelince ellerini ovuşturup,

"Ne yesek yahu" dedi Muhtar ağlak bir ses tonuyla.

"Ben yine karışık kebap alayım." Muhtar da Urfa kebap söyledi, artık acı, yoğun baharat midesine dokunuyordu. Siparişleri verdikten sonra,

"Davanın gidişatı artık belli oldu değil mi?" Memnuniyetsiz bir yüz ifadesi belirdi Sıddık'ta.

"Evet, aşağı yukarı. Bizim kayınpeder beş sene kadar yatacak işte. Biz de mahpus kahrı çekeceğiz. Hem mahpus kahrı çekeceğiz hem de düşman kollayacağız."

"Yok yahu, Seyfi'nin ağabeylerinin intikam kovalayacağını sanmıyorum. İçin rahat olsun."

"Öyle deme Muhtar, su uyur düşman uyumaz. Bir zayıflık gösterdiğimiz anda tepemize binerler. Onları iyi bilirim ben, ne yere bakan yürek yakan onlar. Hem acımayacaksın, acırsan acınacak duruma düşersin."

Yine aynı ezberlerle konuşuyor diye düşündü, alışmıştı bu dile. Belli bir eşikten sonra insanı yoruyordu. Adı gibi biliyordu neden buluştuklarını, ama Muhtar açmasa lafını bile etmezdi, karışık kebabını yer, bir litre ayranını içer, ağzını silip kalkardı. Kısa kısa birkaç defa öksürüp boğazını temizledi Muhtar. Önemli bir mevzu konuşacağını hissettirdi.

"Bak Sıddık, malum benim durumumu biliyorsun. Birbirimizi tanıyoruz..." Daha önce kafasında tasarladığı gibi konuşmaya başladı. Hayırlı bir iş için bu akşam buradaydılar. Lafı uzatmaya, eveleyip gevelemeye gerek yoktu, Suna'yı Allah'ın emriyle istiyordu. Maddi ve manevi bunun üstesinden gelecek gücü vardı evvel Allah. Bu işten herkes kârlı çıkardı.

Sonuna kadar dinledi Sıddık, kaşlarını çatıp yüzünü buruşturdu, sonra gözünü Muhtar'a dikti,

"Bu işler öyle kolay değil, ha deyince olmaz. Şimdi ne desem yalan olur. İyice bir düşünüp taşınalım."

"Elbette biraz daha düşünüp taşınalım, acelemiz yok. Yeter ki iyi niyetli olalım. Olur o zaman inşallah."

"Otuz yaşında kadını yetmiş yaşında bir adama vermek kolay olmaz tabii."

Bu laf Muhtar'ın tadını kaçırmıştı, yetmiş yaşında olmadığını biliyordu Sıddık, hem olsa ne olurdu? Evlilik konusu açıldığında "Evlilikte yaş farkı diye bir şey olmaz Muhtar, peygamberimizin sünnetine uymak yeterli" derdi.

"Abartıyorsun yahu, yetmişe daha çok var." Zoraki tebessüm belirdi Muhtar'ın yüzünde.

"Kaderde varsa önünde durmam Muhtar. Hayırlıysa olsun."
"Tabii tabii... Hayırlıysa..."

Kebaplar servis edilmeye başlandığında Muhtar'ın aklında bu meseleyi büyük oranda bitirmek vardı. Sıddık'ın son söylediğini bu evliliğin olacağına yormuştu. Besbelli onun da aklına yatmıştı. Elbette naz edecekti biraz, bu da normaldi, kız evi naz eviydi. Şimdi eve gittiğinde belki Suna ve kayınvalidesiyle konuşup onların onayını alır ve bir sonraki görüşmede düğün hazırlıklarını konuşurlardı.

3

Akşam olup karanlık bastığında serçeler dut ağacını terk ediyor ve garip bir sessizlik çöküyordu. Bu sessizlik gece olunca yerini huzursuzluğa bırakıyor ve bir süre sonra yaprak hışırtılarıyla beraber tekrar sesler yükseliyordu. Ama farklı bir sesti bu, kuş seslerine hiç benzemiyordu. Belli etmemeye çalışsa da İshak bu seslerden çok korkuyordu. Cinlerin sesi olduğunu düşünüyordu, aslında emindi bundan. Babası, hastalarına musallat olan kötü cinleri öldürmeyip bu ağaca bağlıyordu. Azap içindeki cinler sabaha kadar yarasa gibi çığlıklar atıyor ve onu da uyutmuyorlardı. Cinlerin esaretten kurtulmalarının tek bir yolu vardı, o da itaat edip babasının emrine girmekti. Birçoğu geceler boyu süren işkenceye dayanamayıp teslim oluyordu, bazılarıysa teslim olmayı reddedip ölümü seçiyordu. Ama yine de sesleri dinmiyordu, ölenlerin sesi daha boğuk, daha derinden geliyordu. Üzülüyordu İshak cinlerin günah işlemekte inat edip azap içinde ölmelerine. Onların da kendi gibi babasına hizmet etmelerini istiyordu. O babasına hizmet ettikçe kendini iyi ve güvende hissediyordu. Onun için acar bir çırak olmuştu ve her gün yeni bir şey öğrenip kendini geliştiriyordu.

Ama anlamadığı, kafasına yatmayan bazı şeyler de yok değildi, mesela yaptıkları işten çok para kazanmalarına rağmen aç kalıyorlardı. Gerçekten iyi para kazanıyorlardı, bunu kendi gözle-

riyle görüyordu; her gelen, babasının oturduğu berjerin kenarına para sıkıştırmadan gitmiyordu. Bu paralarla eve her türlü yiyecek, içecek alınabilirdi, ama alınmıyordu, çorba yapıyordu annesi devamlı; pancar çorbası, lahana çorbası, kırmızı mercimek ve tarhana çorbası... Pilav ve makarna da yapıyordu bazen, bazen de patates yemeği. Meyve yedikleri de yoktu, et hiç yemiyorlardı, günde bir defa karınları doyuyorsa mutlu oluyor, şükrediyorlardı. Oysa sadece misafirlerin getirdiklerinin kırıntılarını verseler hiç aç kalmazlardı. Ayşe Nisa ve Talha'nın bedeni her gün biraz daha kuruyup çirozlaşıyordu, kendisi açlığa alışık olsa da iyice zayıflamış, yüzü kurumuş, bacakları çırpı gibi olmuştu.

Anlayamadığı diğer bir şey de son zamanlarda babasının işleri iyice savsaklamış olmasıydı. İsa'yı da yanına alıp ikide bir İstanbul'a gidiyor, günlerce gelmiyordu. Aslında esas canını sıkan buydu; babası evde olunca her an şiddet ve hakarete maruz kalacağını bilmesine rağmen onun evde olmasını istiyordu, çünkü o evde olduğu zaman odasından çıkma imkânı buluyordu, mutfağa geçip yiyecek çalabiliyordu, en önemlisi Şifa Odası'nda yeni hastalarla tanışıp yeni ve farklı şeyler öğreniyordu. Bu işi yapmayı çok seviyordu ve öğrenmesi gereken daha çok şey vardı. Her şeyi öğrendikten sonra evden ayrılmayı planlıyordu, biraz büyüyüp mesleğini de tam olarak öğrendiğinde kaçıp gidecekti. Babasından daha başarılı olacağına inanıyordu, çünkü işini aksatmayacaktı hiç.

Cesaret etse, babasına İstanbul'a gitmemesini söyleyecekti, işini yapmasını, daha çok çalışmasını. Hem buna cesaret edemiyor hem de babasının yolculuk öncesi yüzüne yansıyan mutluluğu görüp bunu bozmak istemiyordu. Giderken ne kadar mutlu oluyorsa döndüğünde bir o kadar öfkeli oluyordu. İsa'ya kızıyordu İshak, çünkü İsa olmasa babası İstanbul'a gitmeyecek ve bu seyahatin acısını da kendilerinden çıkarmayacaktı. Aslında normalde onun iyi biri olduğunu biliyordu, Kuran kursuna gittiği dönem-

de her karşılaştıklarında başını okşardı İsa, ilgi ve şefkat gösterirdi. Bu adamın güleç yüzüne korkusuzca bakabiliyordu, o da aydınlık gözlerle bakıp Kuran kursunun nasıl gittiğini soruyordu. Beyaz yüzü, kısa kumral saçları, renkli gözleriyle İsa sevimli geliyordu İshak'a, böyle birinin babasıyla takılmasını anlamıyordu, çünkü birbirlerinden çok farklıydılar.

Babasının eve gelip önüne çıkanı cezalandırdıktan sonra öfkesinin dinmesini bekliyordu. Onu anlamaya çalışıyordu ama neden böyle davrandığını anlayamıyordu bir türlü. Şifa Odası'ndayken bir gözü hep babasında oluyordu. Yüzündeki ifadelerin nasıl çabuk ve sık değiştiğini görüyordu. Bazen yüz hatları yumuşuyor, gözleri şefkatle doluyordu. Beyaz cüppesini giyip namaza duruyor, dakikalarca alnını secdeden kaldırmıyordu. Ellerini açıp dua ederken gözyaşları sel olup akıyordu. Bazen de öfke nöbetlerine tutuluyor kafasını duvarlara vuruyordu. O zaman da sanki düşmanmış gibi Allah'la kavga ediyordu. Çok ağır laflar ediyordu Allah'a, küfrettiği bile oluyordu bazen. İnanamıyordu İshak buna, dakikalarca alnını secdeden kaldırmadan dua eden birinin başka bir gün Allah'a küfürler etmesine gerçekten inanamıyordu.

Son zamanlarda aileye ve Allah'a öfkeli tarafını gösteriyordu babası. Bunu pek umursamıyordu aslında, tek isteği Şifa Odası'na çağrılıp babasıyla hasta tedavi etmekti. Çoğu kez hayal kırıklığı yaşasa da bazen annesi içeri girip "Baban seni bekliyor" dediğinde çok mutlu oluyordu. Ve işe koyuluyordu hemen.

Tedavi için gelenlerle ilgili genel bir kanı edinmişti artık. Hangi amaçlarla geldiklerini, beklentilerini ve hangi duygularla gittiklerini biliyordu. Hayal kırıklığıyla odadan ayrılan hasta yok gibiydi, Sıddık Hoca ve oğlunun tedavisinden fazlasıyla tatmin oluyorlardı, çünkü baba ve oğul işini çok iyi yapıyordu.

"Sizin gibisini görmedik Hocam."

"Nefesiniz çok kuvvetli maşallah."

"Hak dostu olduğunuzu ilk görüşte anladık."

"Çok derin bir hocasınız."

"Sizin muskalarınız çok tesirli."

"Oğlunuzun da maşallahı var."

Kapıdan içeri giren hemen etkileniyordu, odanın atmosferi gelenleri esir alıyordu. Loş, tütsülü, çeşit çeşit kokuların harmanlandığı odada etkilenmemek mümkün değildi.

Şifacılarına hastalıklarını anlatmaya başlıyorlardı. Cinler musallat oluyordu çoğu zaman, hayatlarını zorlaştırıp yaşanmaz hale getiriyorlardı. Bayılmalar, kasılmalar, halsizlikler yaşıyorlar, gerçek dünya ile bağlarını kopartıyorlardı. Ölülerle bağlantı kuruyordu bazıları, daha doğrusu ölüler onlarla bağlantıya geçiyordu. Kimi ölmüş annesi, kimi ölmüş babası, kimi de ölmüş eşiyle konuşuyor ve bunlar tarafından öbür dünyaya davet ediliyordu. Gitmek istese gidemiyor, kalmak istese kalamıyordu. Ölülerin saldırısına uğradığını, ölmüş babası tarafından öldürülmek üzereyken ölmüş annesi tarafından kurtarıldığını söyleyenler oluyordu.

Bazı hastalar insanları farklı hayvan suretlerinde görüyordu, en çok da domuz ya da yılan. Yılanın ağızlarından girip makatlarından çıktığını söyleyen hastalar geliyordu, öyle ki olaydan sonra bütün vücutları kasılıyor, makatlarında dayanılmaz bir acı hissediyorlardı. Devamlı sesler duyanlar oluyordu, öbür dünyaya çağrılıyorlardı, ölüm korkusu artık dayanılmaz hal alıyor, bu korkudan kurtulmak için intihara teşebbüs ediyorlardı.

"Bunlar beni öldürecekler, beni öldürmek için tekrar gelecekler, pencereden atacaklar beni, onlar atmadan ben kendimi atayım. Bu hiç bitmeyecek, beni almadan gitmeyecekler, eğer ben gitmezsem sevdiklerimi götürecekler, sevdiklerim için kendimi feda etmem gerekiyor. Bu iğrenç eciş bücüş yaratıklar devamlı musallat oluyor bana, ifrit bunlar. Allah'a sığınıyorum ama yine de yakamdan düşmüyorlar." Buna benzer konuşmaları çok duyuyordu İshak, genelde de kadınlardan. Kadınlardaki hikâye

çoğunlukla tecavüzle bitiyordu. Çoğunlukla uzun boylu, güçlü kuvvetli, eli yüzü olmayan adamlar geliyor ve kadını yakalayıp sımsıkı sarıyor, neresi olduğu belli olmayan karanlık dehlizlere götürüp orada tecavüz ediyorlardı. Bu suratsız yaratıklar canları istediği zaman kendilerine bir surat giyiniyorlardı, bu suratlar bazen babaları, bazen ağabeyleri, bazen kardeşleri, bazen kocaları oluyordu. Bazen de çok daha farklı oluyordu, misal alt tarafı erkek üst tarafı kadın, alt tarafı katır ya da eşek üst tarafı erkek olan yaratıklar.

Tecavüzden sonra da kurtulamıyordu bu kadınlar, fısıltı halinde sesler duyuyorlardı devamlı: "Artık sen kirlendin, bu kirli bedenden hemen kurtulmalısın, yaşamayı hak etmiyorsun, seni ancak ölüm paklar." Artık hastalar yemek yiyemez, uyuyamaz hale geliyor ve ağlama krizine giriyorlardı. Seslerden kurtulmak için kulaklarının zarını patlatanlar oluyordu, ama yine de bundan kurtulamıyorlardı, çünkü ses beyinlerinin içinden geliyordu.

Kara çarşaflı genç bir kadının anlattıkları İshak'ın zihnine mıh gibi çakılmıştı. Kafası insan, vücudu köpek olan bir yaratık sabah namazından sonra eve girip tecavüz etmek istemiş, kadın karşı koymak istese de yaratık yumruk ve tekmelerle dövmeye başlamış, yorulana kadar dövmüş, sonra da kadına tecavüz etmiş. Tam gidecekken geri dönmüş yaratık, mutfaktan bir bıçak alıp kendi dudağını kesmiş ve kanlı dudaklarıyla kadının dudaklarını öpmüş. Kadın, yaratıktan tiksinip nefret etmesi gerekirken o andan itibaren hep o yaratığı arzulamış. Günlerce onun gelmesini beklemiş, sabah namazından sonra uyanıp heyecanla yolunu gözlemiş ama yaratık gelmemiş bir türlü. Pes etmemiş kadın, yaratığın gelmesi için tuhaf şeyler yapmaya başlamış, misal yerlerde sürünüp köpek gibi havlamış, eline bıçak alıp parmağını, kolunu kesmiş, sonra kanın akışını izlemiş.

Anlatılanlara kesinlikle inanıyordu İshak, çünkü gelenlerin tavırları, hal ve hareketleri dilinden dökülenleri onaylıyordu. Dili

tutulanlar, sidikliği bağlananlar, çocuğu ya da erkek çocuğu olmayanlar, evlenemeyenler, evliliği iyi gitmeyenler, boşananlar, aşkına karşılık bulamayanlar, cinler, karabasanlar musallat olduğu için korkudan yüreği yerde gezenler, uyanıkken rüya görenler, boğulma hissi yaşayanlar, uykusuzluk hastalığından mustarip olanlar, halsizlik çekenler, bulantı, kasılma yaşayanlar, bir sıtmalı gibi titreyip terleyenler, sonra ıslık sesi, arı vızıltısı, siren sesine benzer sesler duyup yeşil fosforlu ışıklarla ölüme yürüyenler... Böyle sorunlar yaşayanlara şifa olmak İshak'ı çok mutlu ediyordu. Tabii şifa dağıtıcı babasıydı. Her hastaya farklı bir tedavi uyguluyordu; safran, pelin otu, itboğan, güzelavratotu, su maydanozu, beşparmak otu ve bebek yağı yakıyordu bazı tedavilerde. Bazı tedavilerde de, misal aşk tedavisinde balık pulları, kuzu bağırsağı, kuş tüyü, kesilmiş ayak tırnakları, kesilmiş saç, kemik tozu ve horoz kanı, birazcık da insan kanı kullanıyordu. Bununla kalmıyor, misal aşk tedavisini bir kadına yapıyorsa o kadını soyup göğüslerine ve kasık arasına ince hamur koyuyordu. Çünkü kadının vücudundan çıkan salgılar hamura karışıyor, o hamurdan yapılan kek, çörek ekmek hangi erkeğe yediriliyorsa büyük bir tesir oluyordu.

Babasının olmazsa olmazı üzerlik tohumuydu, hangi tedaviyi uygularsa uygulasın onu mutlaka kullanıyordu, bir fincan üzerlik çayı da daima masasında oluyordu.

4

Dükkânı geç açıyordu İsa, kendini yorgun, halsiz ve uykusuz hissediyordu hep, işleri iyice boşlamıştı. Patronunun ilgilenmediğini görünce Ahmet de boşlamıştı doğal olarak, işi bırakacaktı zaten, askere gidecekti yakında. Saat dokuz, on oluyor dükkâna gelmiyordu İsa, bazen hiç uğramıyordu. Çeşit de bulunduramıyorlardı artık, müşteriye yok diyorlardı, müşteri de istediği ürüne bir defa yok denildiği zaman bir daha uğramıyordu, zaten bir milyoncu dükkânları her yerde mantar gibi bitmişti.

Aylar öncesi İstanbul'a araba almaya gittiklerinde işlerin bu kerteye geleceğini hiç tahmin etmemişti. İşini hayatının merkezine koyup yorulmak bilmeden çalışırken şimdi her şeyini kaybetmek üzereydi. Göz göre göre olmuştu bunlar, engelleyememişti bir türlü. Sıddık onu adeta büyülemiş, efsunlamıştı. Kendini onun müridi gibi görüyor, ne dese yapmak zorunda hissediyordu. Eğer sözünden ve izinden çıkarsa başına iş alacağını düşünüyordu. Onu anlamaya, ona ayak uydurmaya gücünün yetmeyeceğini biliyor, peşinden sürükleniyordu. Artık sıkça yaptıkları İstanbul seyahatlerinden her defasında biraz daha farklılaşarak dönüyordu. Önceki gerçeği, normali kaybolmuş, silinip gitmişti, yeni gerçeği ise Sıddık'ın dünyasının içindeydi. Her ne kadar işini boşlamış olsa da bunları görmezden geliyordu. İstanbul'a kaçıp mucize haplara ulaşma isteği diğer bütün gerçekleri önemsizleştiriyordu.

Sıddık'la takılmak, hele ki onunla İstanbul'a gitmek büyük ayrıcalıktı. Onun gibi cömert birini görmemişti hiç, sular seller gibi para harcıyordu. Ramazan'a evi de bunun için satmıştı. Her seyahatlerinde farklı bir tecrübe ediniyordu İsa. Gerçekten bu işin uzmanıydı Sıddık, en güzel hapı buluyor ve paraya hiç acımıyordu. Çok yer geziyorlardı ama bunu önemsemiyordu, gezip görmek için gelmiyordu İstanbul'a, almaya gidiyordu. Bunun için de yerin, mekânın önemi yoktu, ama en fazla Beyoğlu'nda dolaşıyorlardı; mucize hapı Hacı Ahmet, Hacı Hüsrev gibi arka sokaklardan tedarik ediyorlardı. Sıddık oraları iyi biliyor, aracılarla, torbacılarla da ahbapmış gibi muhabbet ediyordu. Haplara ulaştıktan sonra üçüncü sınıf otellere gidiyorlardı, para harcamaktan korktukları için değil, dikkat çekmemek için.

Haz yolculuğunda adım adım ilerlemişti İsa, Sıddık'ın rehberliğinde. Esrarla başlamış; skunk, ekstazi gibi sentetik ilaçlarla devam etmiş; kokain, melek tozu, ketamin birer basamak olmuştu asite ulaşmak için. Asitle tanışınca artık hazzın bir tavanı, bir çatısı, bir doyum noktası olmadığına ikna olmuştu. Bu hap gerçek bir mucizeydi, ama çok pahalıydı, asiti hayatının merkezine oturtacak gücü, kazanımı, birikimi yoktu. Bunu Sıddık sağlayabilirdi, tabii bir bedel karşılığında. O bedeli gönüllü gönülsüz ödüyordu.

"Yolculuğa çıkalım mı?" Bu sorunun sihrine, cazibesine karşı koyamıyordu İsa. Yolculuğa çıkma iştahı onu zamandan ve mekândan münezzeh biri yapıyordu. Sonra sonsuz bir boşlukta bir kelebek gibi biteviye kanat çırpıyor, arzuladığı ne varsa görüyor, her yüz metrede bir duruyor, her durakta başka bir âleme kapı açıyor, açtığı her kapının arkası daha güzel, daha heyecanlı, daha coşkulu oluyordu. Mutluluk o kadar coşkundu ki madde ile mana arasında gidip geliyordu, kelebeğin bir kanadı maddeye bir kanadı manaya değiyordu. Sonsuz bir döngüde tadılmamış ne kadar mükemmel duygu, zevk, haz varsa onu tadıyordu. Baktığı, dokunduğu her şeyi düzelten mavi kanatlı bir kelebek

olarak geçmişine sağaltım amaçlı yolculuk yapıyor, yaşadığı kötü, travmatik ne varsa bir yed-i beyza gibi dokunup hepsini iyileştirebiliyordu. Bu o kadar iyi geliyordu ki, onun için hep geçmişe kanat çırpmak ilk önceliği oluyordu. O esrik mutluluğun güzelliğinden uyanmak istemiyordu, kulağına gelen sesler perilerin melodisi gibiydi. İnşa ettiği parlak ışıklı, sınırsız dünyada kendini bir bilgin, bir derviş, bir seyyah gibi hissediyordu. Bir tanrı gibi, yarattığı dünyada bütün olup bitenleri görüp izleyebiliyordu, bu dünyada kötü olan hiçbir şey yoktu, her şey iyi, her şey mükemmel, her şey kusursuzdu. Böyle bir dünyayı yaratma zevki İsa'nın aklını başından alıyordu, Allah bile bu duyguya yabancıydı. Şöyle ki, Allah hiçbir zaman bir insan olmadığı için insanın duygularını tam olarak bilemez, anlayamazdı, ama insan insanlık makamından sonra yaratıcı makamına çıkarsa o makamın kıymetini bilir, zevkini yaşardı. İşte İsa, tanrılık makamını hak ederek almıştı, onun için yarattığı dünyada fenalıklar bir yana, küçücük bir kusur bile yoktu, bir karasinek bile havalanmıyordu, her şey beyaz, her şey pak, her şey sütlimandı. Seslerin kulaktaki uğultusunu kendini gemi direğine bağlayarak dinleyebiliyordu. Gökyüzü ve denizin bütün tonlarını barındıran renklerin parlaklığını izlemek için gözbebekleri büyüyor, küçük bir su baloncuğu gibi şişiyor, sonra renklerin içinde patlıyor, tekrar şişiyor, tekrar patlıyordu. Dil bir konuşma aracı olarak işlevsizleşip bütün anlamını yitiriyor, gülünç bir oyun alanına dönüyordu, çünkü oluşturduğu sözcükler bir cümle olacak kadar kuvvetli olmuyordu. Sözcükler anlamını yitirdiği oranda zaman kendi kavramından soyunup başka bir şekle bürünüyordu. Sözün ve zamanın hissedilmediği bir dilimde yaşamanın zevkini kavramlara dökmenin imkânı olmadığını biliyordu. Bu anlatılmazdı. Sıddık derdi ki ona *"Men lem yezuk, lem ya'rif"*[1] Tatmayan

1. Tatmayan bilmez.

bilmezdi gerçekten, onun için bu dünya çok az insanın bildiği, çok az insanın girdiği müstesna bir dünyaydı.

Milyonlarca uçuş seçeneği vardı. Kelebek olup uçmak en iyisiydi, İsa hep bunu tercih ediyordu, kuş da olabilirdi, bir alıcı kuş ya da serçe, ya da insan yapımı uçan metaller; bir helikopter, bir kargo uçağı ya da savaş uçağı. Sıddık alıcı kuş olmayı tercih ediyordu, ona yakışıyordu bu, hakkını veriyordu alıcı kuş olmanın. İsa ise bir kelebek olmanın bütün zevklerini en ince ayrıntısına kadar hissediyordu. Kelebek olmanın riski yoktu, yavaş uçuyordu, ömrü kısa oluyordu ama o kısa dilimde dağarcığındaki bütün zevkleri tadabiliyordu.

O sekiz on saatlik dilimden sonra gerçeğe uyanmak cehennem gibi geliyordu ona, bunu istemiyordu, bir kelebek gibi tekrar rüyasına uçmak için kanatlarını açıyordu ama yecüc mecüc yaratıkları onu yakalayıp zorla bir tahtanın üzerine yatırıyor, rüyasını dilim dilim doğruyordu. Acıyla beraber içinde büyüyen nefret ve pişmanlık zehrini kusacak bir düşman arıyordu. Düşman belliydi aslında, arabada hemen sağında oturan adam apaçık düşmandı. Ondan kurtulmalıydı, yoksa bu döngü devam edecekti. Bunu yapabilir miydi, düşmanını öldürüp felaha erebilir miydi? Elindeki direksiyonu aniden ve hızla çevirip her şeyi sonlandırabilirdi. Artık o hapları bir daha içmek zorunda kalmaz ve o esrik dünyaya bir daha girmezdi. Ama olmuyordu, yapamıyordu bunu.

5

Bütün amacı geçmişine bir elbise giydirebilmekti. Bunun için bilmediği geçmişini öğrenmesi gerekiyordu. Eksik bir hikâyeyle ölürse Allah'ın huzuruna çıplak çıkacağına inanıyordu. Ölüm her gün biraz daha yanına sokulurken beklediği hakikatle ilgili herhangi bir iz, bir emare görememesi fazlasıyla canını sıkıyor ve öfke diğer bütün duygularını esir alıyordu.

Neden olmuyordu? Neden geçmişi ve geleceğiyle bir bütün olamıyordu? Neden kendini eksik hissediyordu? Neden o içindeki karanlık boşluğu aydınlatamıyordu. Allah neden görmüyordu bunu? Sıradan insanların sıradan sorunları değildi bunlar. Allah onu keramet sahibi yapmış, şafi sıfatıyla şereflendirmişti. Ama kendi yaralarını iyileştiremiyordu. Arzuları aç bir canavar gibi ağzını açıp önüne ne çıksa yutuyordu.

Saat gecenin ikisi olmuş, berjerde uyuklar vaziyette bunları düşünüyordu. Kafası çok bulanıktı. Saatlerce yanan buhurdanlık odanın havasını kurşun gibi ağırlaştırmış, tavanda tortulanan duman beyninin içinde hareler oluşturmuştu. Bunun yanında içtiği üç fincan üzerlik çayı ve iki mucize hap, tek bir düşünce hariç zihnindeki diğer bütün düşünceleri uykuya yatırmıştı.

Ayağa kalkıp kapıya yöneldi, bir iki adım atmıştı ki sendeledi, düşmemek için elini duvara dayadı. Kapıyı açtı sonra, "Rabia!" diye ünleyip tekrar berjere oturdu. Karısının uykusu bir tavşan-

dan daha hafif olduğu için birazdan odaya damlayacağını biliyordu. Öyle de oldu. Rabia "N'oldu?" diye sordu kocasına uykulu gözlerle.

"Herkesi uyandır. Buraya gelsinler." Anlamaz baktı Rabia.

"Üst kattakileri de mi?"

"Evet, herkesi. Çocukları da."

Hemen çıktı Rabia, önce üst kattakileri uyandıracaktı, sonra Suna'yı, sonra da çocukları.

Annesi "Uyan, baban çağırıyor!" diye seslendiğinde saatin kaç olduğunu merak etti İshak. Yeni hasta gelmiş olabilir diye düşündü.

"N'oldu, hasta mı geldi?"

"Yok" dedi annesi, Ayşe Nisa'yla Talha'nın omuzlarına dokundu. "Hadi kalkın çocuklar, Sıddık babanız çağırıyor!" İshak kendine gelmeye çalışıyordu, yatakta doğrulup annesine baktı iyice, yüzü her zamanki gibi ifadesizdi. "Çabuk olun hadi" deyip odadan çıktı sonra. Ayşe Nisa'yla Talha henüz uyanamamıştı, onları uyandırmak İshak'a kaldı. Babasının neden çağırmış olabileceğini düşünürken bir yandan da dün neler yaşadığını hatırlamaya çalışıyordu; babasını en son nasıl görmüştü, farklı bir şey olmuş muydu, keyfi nasıldı? Talha'yla Ayşe Nisa'yı çağırması hoşuna gitmemişti, cezalandırmak istiyor olabilirdi. Zor olsa da uyandırmıştı çocukları ama hâlâ kendilerine gelememişlerdi, gözlerinden uyku akıyordu. Çabuk olmazlarsa babasının öfkeleneceğini söyledi İshak. Ayşe Nisa yataktan inip gözlerini ovalamak için elleriyle gözünü kapatırken, dağınık kirli saçları, eprimiş kirli pembe tişörtü ve şeritli kırmızı eşofmanıyla acınası görünüyordu. Talha ise uzamış, dağınık saçları ve kirden pas tutmuş yüzü ile yürümeye çalışan küçük bir zombiyi andırıyordu.

Kapıdan çıkıp Şifa Odası'na yöneldi Ayşe Nisa; ürkek, tedirgin, endişeli adımlarla içeri girdi, bütün ailenin odada olduğunu görünce rahatladı. İri, koyu kahve gözleriyle annesine baktı bir

süre, annesi de kızına bakıyordu baygın, ifadesiz gözlerle. Küçük kız, birkaç adım atıp annesine sarıldı. İshak'la Talha girdi sonra. Herkesi buraya toplamakla babasının ne yapmak istediğini anlamaya çalıştı İshak ama aklına bir şey gelmiyordu.

Kadınlar kanepede oturuyorlardı, Nedim ve Mustafa, enişte-lerinin hemen yanında koruma gibi ayakta bekliyorlardı. Ayağa kalktı Sıddık, rafa yöneldi, mantar tıpalı cam şişelerden bir karışım yapıp buhurdanlığa attı. Sonra mantar tıpalı cam kavanozun birinden çıkardığı renkli küçük şekerlere benzeyen hapları İshak'a verip herkese dağıtmasını söyledi. Annesinden başladı İshak, teyzelerine verdi sonra, ardından anneannesine ve dayılarına, en sonunda kuzenlerine, bir tane de kendine kalmıştı. Şimdi herkes avuçlarındaki haplarla Sıddık'tan gelecek emre kulak kesilmişti. Ayşe Nisa hariç, o annesine sarılmıştı sıkı sıkıya, ama annesi bunun farkında değil gibiydi, gözleri açılıp kapanıyordu, biraz sonra uykuya yenik düşecekti sanki. Buhurdanlıktan çıkan taze duman tavana doğru kıvrılıp bükülürken Sıddık'tan komut geldi ve herkes avucundaki hapı ağzına attı. İshak bu hapları biliyordu, daha önce görmüştü babası alırken, şimdi babasının neden herkese içirdiğini anlamaya çalışıyordu. Ama doğru düzgün düşünemiyordu, çünkü zihni bulanıklaşmaya başlamıştı. Gözbebeklerinin büyüdüğünü anlayabiliyor, kalp atışlarını hissedebiliyordu, sebebini anlayamadığı bir heyecan duyuyordu. Ve sonra odadaki her şey hareket etmeye başladı. Odada ne var ne yok uçuyordu, kendi de dahildi buna. Komikti gerçekten, çok komikti. Bu hapı hep içmeliyim diye düşündü, en çok da babası içmeliydi, çünkü mutsuzları mutlu ediyordu.

Odanın her noktasına kanat çırptı, saatlerce uçtu, yoruluncaya kadar, kanatları güçsüzleşinceye kadar. Sonra yorulup yere çakıldı. Kendilerine gelen hastaların anlattıklarına benzer şeyler görmeye, yaşamaya başladı. Kafamı onlarla çok meşgul ediyordum, ondan mıydı acaba diye düşündü sonra. Yüzü olmayan iriyarı

üç yaratık tarafından sıkıca tutuluyordu, kıpırdayamıyordu bir türlü, bağırmak için ağzını açıyor ama sesi çıkmıyordu. Yüzsüz yaratığın biri siyah bir yılana dönüşüp zaten açık olan ağzından girip makatından çıktı. Bir anda olmuştu bu. Bu defa diğer yaratık yılana dönüşüp aynısını yaptı, sonra üçüncüsü. Biraz durup bu kez makatından girip ağzından çıktılar sırayla. Aynısını Ayşe Nisa'ya ve Talha'ya da yaptılar.

Uyandığında yatağındaydı. Gördüğü kâbusun etkisiyle bir süre kendine gelemedi. Sırılsıklam olmuştu ve titriyordu, alnına yapışan terli saçlarını eliyle geriye itip titremenin geçmesini bekledi. Yatakta tek başına ve ışığın her zamankinin aksine yanık olmasının sebebini anlamaya çalıştı, ama bir şey düşünemiyordu, duyduğu sadece acıydı. Vücudunun her zerresi acı içindeydi. Sanki içi jiletle dilimlenip dışarı çıkartılmıştı. Gözlerini tavana dikip bir süre bekledi. Şifa Odası'nda toplanmaları geldi aklına. En son uçarken yere çakılmıştı, sonra kâbuslar... O zaman nasıl gelmişti buraya? Ayşe Nisa ile Talha hâlâ o odada olmalıydı.

Gücünü toplayıp yataktan indi. Pencereden dışarı baktı, sokak lambasının ışığının feri gitmeye başlamıştı, şafak söküyordu. Kapının kolunu yokladı, kapı açıktı ama çıkmaya korkuyordu. Gece ne olmuştu gerçekten? Sabah ezanının okunmasını fırsat olarak gördü, annesi namaz kılmak için ezanla uyanırdı. Sessizce bekledi. Ezan bitmişti ama bir hareketlilik yoktu. Biraz daha bekledikten sonra yavaşça kapıyı açıp Şifa Odası'nın kapısına baktı, kapalıydı, biraz bekledikten sonra silik bir gölge gibi dışarıya süzüldü. Kapının önüne geldiğinde kendi kalp atışlarını duyabiliyordu, kulağını kapıya dayayıp bir süre dinledi, değişik horultular duydu, içeride kimlerin uyuduğunu anlamaya çalıştı, kapıyı açmak için elini kapı koluna götürdü ama birden İstanbul'daki o kötü hatıra geldi aklına; babasını Suna teyzesinin yanında çırılçıplak bulmuş, sonra fena bir dayak yemişti. Aynı durum olabilir miydi? Annesi, teyzesi ve babası

içeride çıplak vaziyette yatıyor olabilirler miydi? Ya da başlarına başka bir şey de gelmiş olabilirdi, misal ikinci bir hap almış ve iyice kendilerinden geçmiş olabilirlerdi. Aklına anahtar deliğinden bakmak geldi, anahtar kapının üstündeydi ama kapı deliğinden kanepeyi çok az da olsa görebiliyordu, iyice bakınca çıplak bir beden gördü, dayak yemeyi göze alıp kapıyı hafifçe araladı. Kapı açılınca burnuna gelen kokudan sersemledi, bu tür kokulara alışık olsa da bu çok farklıydı. Gördüğü manzara acayipti, herkes bir yerlere devrilmiş uyuyordu. Teyzesiyle babasının çıplak bedenleri birbirine geçmiş vaziyette kanepede yatıyordu, Ayşe Nisa da hemen yanlarındaydı çıplak vaziyette. Annesi uzak köşede Mustafa dayısının bacakları arasındaydı, Nedim dayısı ise masanın ayakları dibinde anneannesiyle çıplak zeminde kendinden geçmiş halde yarı çıplak yatıyorlardı. Talha da kanepenin dibinde yerde yatıyordu, o da çıplaktı. Çok şaşırmıştı, kendine gelmesi için bir süre beklemesi gerekiyordu. Sonra Ayşe Nisa'ya yaklaşıp omzuna dokudu. "Uyan hadi" dedi fısıldayarak, korkudan sesini yükseltemiyordu. Odalarına götürmek istiyordu onu ama uyandırmadan götürmesi zor olacaktı. Sürükler vaziyette götürebildi kuzenini odaya, sonra yatağa koyup kendi de yanına yattı.

Sabah uyandığında Talha da yataktaydı, uyuyordu. Gece olanları düşünüp anlamaya çalıştı. Ne yaşadıklarını tam olarak bilmese de kötü şeyler olduğunu düşünüyordu. Ama bütün ailenin orada olması bu düşünceden uzaklaştırıyordu onu. Kötü şey yaşamalarına neden izin versinlerdi?

Kendini halsiz hissediyor ve üşüyordu. Oda çok soğuktu, yorganı üzerine çekiyor ama yine de üşüyordu. Yaz günleri bile soğuk olan oda şimdi buz kesmişti; ahşap pencere çerçeveleri nemden çürümeye yüz tutmuştu, rüzgârın ıslık çalan saldırısına direnemiyordu. Kalorifer yanmıyordu, bir kuzine kurmuşlardı ama yakacak odun, kömür yoktu.

Yatağından kalkıp pencerenin önüne geldi her zaman olduğu gibi, bir süre gökyüzüne baktı, sonra kalorifer peteğine çıkıp dışarıyı izledi. Dut ağacına konan serçe kuşlarına baktı, soğukta dalların duldalarına tünüyorlardı, belli ki çok üşüyorlardı, ama önemli değildi, çünkü istedikleri zaman uçup gidebiliyorlardı. Kendisi ise öyle değildi, üşüyordu, kanatları yoktu ve hapisti.

İsa'nın dükkânına baktı, sonra Nişanıt Sokağı'nın Fatih Caddesi'ne doğru yılan gibi kıvrılışına. Sokağa çıkıp caddeye doğru adımlamayı hayal etti, camide Kuran okumayı, İsmail Hoca ve kurs arkadaşları tarafından beğenilip takdir edilmeyi. Ama bir mezarın içindeydi, gerçek olan buydu. Apartmanı yanlış yere kondurmuşlardı sanki, bu da uğursuzluk getiriyordu. Ongun Apartmanı sokağın önüne konulmuş koca bir kaya parçası gibiydi. Nişanıt Sokağı bu apartmandan sonra bitiyor, yok oluyordu. Belki onun için bu evde olanları kimse duymuyordu.

O akşam yatağa hasta girdi. Önceki gece yaşadıklarının yanında gün boyu pencereden dışarı bakıp hayal kurmasının bedeli ağır olmuştu. Ateşi vardı ve başı ağrıyordu, halsiz ve yorgun hissediyordu kendini, iyileşmek için uyuması gerektiğine inanıyordu. Yarının güzelliğini hayal edip sabah dışarı çıkacağı ümidiyle gözlerini uykuya yatırırsa iyileşmiş olarak uyanabilirdi. İkide bir hastalanıyorlardı zaten, sonra iyileşiyorlardı ilaç kullanmadan, kimsenin yardımı olmadan, bu da o hastalıklardan biriydi.

Uyandığında hâlâ karanlıktı, daha da kötüleşmişti, sırtından aşağı soğuk bir ürperti iniyordu. İliklerine kadar ürperiyor, her yanının kesildiğini hissediyor, habire terliyordu, sırılsıklam olmuştu, oda soğuktan buz kesmişken derisinin her bir gözeneğinden ter fışkırıyordu. Alnına dökülen kâkülü terden ıslanmış, yapış yapış olmuştu. Dirseğine dayanıp doğruldu, yataktan inip küçük, ihtiyatlı adımlarla yürüdü, düşmekten korkuyordu, düşerse kalkamazdı, iç organları dağılacakmış gibi hissediyordu, sanki bütün organları bıçak yemişti ve ince ince, kanlı bir su sızı-

yordu. "Allahım lütfen yardım et!" diye yalvarırken gözlerinden yaşlar siyim siyim inmeye başladı. Kendini zorla yatağa atabildi tekrar. İnlemesi biraz daha yükselip fısıltıdan haykırmaya dönüşmüş, bu da Ayşe Nisa'yı uyandırmıştı.

"Ne oldu?" diye sordu uykulu gözlerle kuzenine bakarak. Kafasını kaldırmaya mecali yoktu, içinden dua ediyordu İshak, "Lütfen uykum gelsin, uyuyayım Allahım" diye.

"Hastayım, çok hastayım" dedi. Zor bela doğruldu sonra, "Galiba öleceğim."

"Neden... Neden hastalandın?"

"Bilmiyorum. Hastalandım işte." Acı, bedenini akrep gibi sokuyordu. Elini kuzeninin alnına koydu Ayşe Nisa, bunu İshak'tan öğrenmişti.

"Çok sıcaksın, terlemişsin."

"Şimdi ne yapacağım Allahım?" dedi inler gibi.

Ateşler içinde kıvranıp kâbuslar görerek sabahı etti. Annesinin içeri girip oğlunu iyileştirmesini bekliyordu ümitsizce, bunun olmayacağını elbette biliyordu ama acı, ümit etmesi gerektiğini söylüyordu.

Rabia içeri girince yatağından doğrulup merhamet dilenir gözlerle annesine baktı. Oğlunun ne kadar hasta olduğunu görsün istiyordu. Bunun yetmeyeceğini düşünüp, "Anne çok hastayım, ölüyorum" dedi.

Oğluna yaklaştı kadın, elini alnına koydu, sonra yüzünde gezdirdi. O an kendini iyi hissetmeye başladı, annesinin eli hastalığını sanki bir mıknatıs gibi çekiyordu. Sevgiye, şefkate o kadar açtı ki annesinin o sıcacık eli yüzüne değecekse hep böyle hasta olmaya razıydı. Hiçbir zaman sevilmemiş, okşanmamış, ilgi görmemiş ve öpülmemiş bir çocuktu.

Rabia bir şey demeden hızlı adımlarla çıkıp gitti. Biraz sonra bir tepsi içinde getirdiği çay ve ekmek arası peyniri yere koydu. "Hadi kalk, bunu yersen iyileşirsin" deyip tekrar gitti. Kalkmak

için kendini zorlasa da kalkamadı İshak, Ayşe Nisa getirdi tepsiyi yatağa. Çaydan birkaç yudum aldı, bir parça da ekmek alıp gerisini Ayşe Nisa'ya verdi.

Akşama doğru tekrar geldi Rabia, bu defa iki kâse pancar çorbası bırakıp çıktı. Bir sonraki gün de bir şey yapmadı. İshak hastalığını ve çektiği acıları en ince ayrıntısına kadar anlatmasına rağmen "Baban evde yok, geldiğinde söylerim" dedi sadece. Kendini ne kadar çok acındırmaya çalıştıysa da olmadı. Annesinden ümidi kesince yataktan çıkmamaya karar verdi, bedenini sıcak tutarsa üşümeyecek, böylece hastalıktan kurtulacaktı.

Günlerce kıvrandı hastalıktan, kimse yardım etmiyordu. Babası da yoktu evde, olsa iş için çağırırdı oğlunu, o zaman hasta olduğunu öğrenip belki tedavi ederdi. Derisinin gözeneklerinde kabarcıklar çıkmaya başladı. İçi sıvı dolu bu kabarcıklar bir süre sonra patlayıp tekrar kabarcık yaptı. Kabarcıkların içindeki yapışkan sarı sıvı boşalınca vücudundan çürük kokusu yayılmaya başladı, bütün vücudunun çürüdüğünü hissediyordu, daha ölmeden çürümeye başlamıştı. Öleceğini düşünüyordu. Ölmekten ne kadar korksa da ölüm belki de kurtuluş olurdu onun için. Böylesine ağır bir hastalığın pençesinde kıvranmak, iyileşse bile bu mezbelede işkence çekmek ölümden bilekötüydü. Ama bir dalga gibi ta derinlerden kopup gelen yaşama isteği ağır bastı, yaşamak istiyordu, yapması gerekenler vardı.

Kimsenin yardımı olmadan kendi çabası ve direnciyle iyileşti.

6

Karın yağmasına sevinmişti, iyileşmesinin ödülü olarak görmüştü bunu. Pencerenin önüne varıp yağan karı izlemişti bir süre. Çok güzel yağıyordu, alttan yukarı baktığı için karın aheste beste evlerin çatılarına, arabaların üzerine inişini görebiliyordu. Bu manzarayı Ayşe Nisa'yla Talha'nın da görmesini istediği için onları da pencere önüne çağırdı.

Dakikalarca karın yağışını izlediler üçü birlikte yan yana, izledikçe dışarıda olmayı hayal ettiler, başlarını gökyüzüne çevirip yüzlerine düşen kar tanelerinin eriyişini hissetmek ne güzel olurdu. Ama izlemekle yetinmeleri gerekiyordu. Öyle yaptılar, yerler kar tutana kadar izlediler, izledikçe iştahları kabardı. Dışarı çıkamıyorsak karı buraya getirebiliriz düşüncesi belirdi İshak'ın kafasında. Kalorifer peteğine çıkıp pencereyi açtı. Birkaç kartopuyla biraz eğlenir, mutlu olurlardı. Elini demir parmaklıklar arasından dışarı uzatıp karı avuçlayarak gevşek bir kartopu yaptı. Kartopunu Ayşe Nisa'ya atacaktı ki Talha'nın elini uzattığını gördü, eğilip ona verdi kartopunu, sonra bir tane Ayşe Nisa'ya, bir de kendine yapıp indi. Talha'nın oyuna katılmasına çok sevinmişti İshak, demek karla oynamayı seviyor diye düşündü. Kardan adam yapamayacaklardı ama kartopu oynayabileceklerdi. Birbirlerine fırlattıkları kartopu yüzlerine çarparak çıplak zemine düşüp dağıldı. Kuzenlerinin yüzünde biriken mutluluk

birer kartopu daha alması gerektiğini söylüyordu ona, aldı ama yetmedi yine. Sonra birçok defa kalorifer peteğinin üzerine çıkıp çıkıp indi. Pencerenin önünde kolunu uzatabildiği kadar uzatıp ne kadar kar varsa topladı. Dakikalarca sürdü bu kar festivali, sırılsıklam olmuşlardı, soğuğu hissetmiyorlardı hiç. Odanın da her noktası ıslanmış, bazı çukurlarda kar suyu birikmeye başlamıştı. Yatak, yorgan, yastık da ıslanmıştı.

Rabia gelene kadar geçen o zaman dilimi onlar için çok güzel geçmişti. Babası öldükten sonra ilk defa Talha'nın yüzünde bir mutluluk pırıltısı belirmişti. İshak, onun da kendileri gibi çocuk olduğunu, gülüp eğlendiğini, bir şeyden keyif aldığını görmüştü. Hücre görünümlü bu soğuk oda sıcak yüzünü göstermiş, güzel bir fırsat sunmuştu onlara, onlar da bu fırsatı çok iyi değerlendirmişlerdi. Biliyorlardı ki oda sıcak yüzünü çok az gösteriyordu.

Rabia odaya girdiğinde yaptıklarının farkına varabildiler ancak. Ceza alacaklarından korktular ama İshak'ın aklına babasının evde olmadığı geldi, bu evde büyük cezaları sadece babası verebilirdi. Yine de endişeyle annesine baktı İshak, kızabilir, babasına şikâyet edeceğini söyleyebilirdi ama bunlar olmadı, her zamanki gibi davrandı annesi. Tuvalete gitmelerini söyledi, "Elinizi yüzünüzü yıkamayı unutmayın" dedi sonra. Şaşırdı buna İshak, sırılsıklamlardı, donlarına kadar ıslanmışlardı ama annesi el yüz yıkamalarını söylüyordu.

Ancak üşümeye başlayınca üzerlerindeki giysilerin ıslak olduğunun farkına varabildiler. Yatağa girdiler hemen ama bu işe yaramadı, çünkü yatak da ıslaktı. Yine de yataktan çıkmadılar, ıslak olsa da oda kadar soğuk değildi yatakları.

Akşam olup hava iyice soğuyunca üçü de kesik kesik öksürmeye başladı, sonra Talha'nın öksürüğü artarak devam etti. Sabah erken uyandı İshak, aslında Talha'nın öksürükleri uyandırmıştı. Şafak sökmüştü ve pencereden gün ışığı sızıyordu içeri. Kendini iyi hissetmiyordu, sol yanında yatan Ayşe'ye baktı,

o hâlâ uyuyordu. Talha'nın yüzü duvara dönüktü, başı yastığa gömülmüş, omuzları düşmüş, sırtı küçülmüştü ve öksürüp duruyordu. Elini uzatıp omzuna dokundu, "Talha" dedi. Ses etmedi ama kıpırdayıp uyanık olduğunu belli etti. Oda gerçekten çok soğuktu; yatak, yorgan ve giysiler de kurumamıştı henüz. Kurutmak için uğraşmışlardı aslında, eğer kalorifer petekleri sıcak olsaydı, ya da kuzine yanıyor olsaydı kurutabilirlerdi.

Talha'nın hastalanmasına şaşırmıştı, kendi ya da Ayşe Nisa'nın hastalanması daha olasıydı, ama o kendilerinden daha güçlü, daha dirençliydi. Yataktan çıkıp odanın içinde dolaşmaya başladı İshak. Bunu neden yaptığını bilmiyordu, çaresizliktendi belki. Soğuk kemiklerine işlemişti, bir süre hareketsiz kaldığında kaskatı kesiliyor, tekrar yürümeye başlıyordu. Sonra kulağını kapıya dayayıp dinlemeye başladı, mutfaktan sesler geldiğini duydu, sevindi. Annesinin gelmesinin bir faydası olmayacaktı, Suna teyzesine haber etse Talha'nın iyileşmesine yardım edebilirdi ama babası evde olduğu sürece bu mümkün değildi. Babasının evde olmadığından emin olduktan sonra teyzesini çağıracaktı. Bu arada bez dolaba yöneldi. Dolabın içi karmakarıştı; giysiler temiz kirli ayırmaksızın üst üsteydi, Talha için bir tane fermuarlı kırmızı kapüşonlu kazak buldu, Ayşe Nisa'ya da pembe baskılı pamuklu bir tayt, kendine de açık kahverengi pamuklu tişört. Sonra işlerine yarayacak olanları ayırdı; bir bej rengi kapüşonlu şişme yelek, bir bordo eşofman takımı, bir tane leopar desenli pijama takımı, bir tane polar tulum. Bunu daha önce neden düşünmedim diye kendine kızdı.

Önce Ayşe Nisa'yı uyandırdı, mahmur, ağlamaklı bir sesle "Çok üşüyorum" dedi küçük kız.

"Onun için uyandırdım, Talha hasta, o da üşüyor, bunları giymemiz lazım" deyip polar tulumu uzattı. Gönülsüzce yataktan kalkıp kuzeninin elindeki tulumu aldı. Yatağa zıplayıp Talha'nın omzuna dokundu İshak, "Uyan hadi!" dedi. Zorla başını çeviren

kuzenine bakınca korktu, gözaltı torbaları morarmış, yüzü solmuştu kuzeninin. Elini burnuna götürüp elinin tersiyle temizledi Talha, sonra kesik kesik öksürdü. İshak kapüşonlu kazağı uzatıp "Bunu giy" dedi. Bir şey demedi Talha, giymek için yekindi ama başaramadı, kazağı giydirdi İshak, kendi de pamuklu tişörtü giydi. Talha'yı ortalarına alıp sıkıca sarıldılar ona, vücutları yavaş yavaş ısınmaya başlamıştı.

Uyandığında fazla bir şey değişmediğini gördü, dışarının ayazı kesintisiz içeri giriyordu. Yatağın içi ısınmıştı ama yataktan çıktığında kendini dışarıda gibi hissediyordu. Bu arada Talha'nın öksürüğü ve titremesi artarak devam ediyordu. Babasının evde olmadığından emin olduktan sonra durumu Suna teyzesine bildirmeye karar verdi, oğlu için bir şeyler yapmalıydı, belki ilaç verirdi, belki hastaneye götürürdü. Bunu annesine söyledi önce.

"Talha çok hasta, annesini istiyor" dedi. Bağırarak söyledi ki teyzesi sesini duyup gelsindi. Ayşe Nisa, kuzeninden cesaret almış olacak ki "Anne!" diye ünledi, sonra ağlamaya başladı. Hıçkırıyor, nefesini toplayıp tekrar "Anne!" diye bağırıyordu. Ayşe Nisa'nın çığlığı işe yaramış, Suna ürkek, tedirgin adımlarla odaya gelmişti. Oğlunun yanına gidip yatağın kıyısına oturdu, elini omzuna koydu sonra,

"Talha" dedi, "hasta mısın?" Talha güçlükle yüzünü çevirip baygın gözlerle annesine baktı. Elini oğlunun alnına koydu "Ateş gibi yanıyor" diyerek kız kardeşine baktı, o da ifadesiz gözlerle ablasına bakıyordu.

"Alev alev bacım, ateşini düşürmemiz lazım."

"Sıddık bugün gelecek, gelince o bir çaresine bakar. Hadi çıkalım."

Suna, Sıddık'ın adını duyunca yüz çizgileri gerildi, ama oğlunu da bırakmak istemiyordu,

"Bir çorba yapayım ben." Yardım dilenir gözlerle bacısına baktı.

"Sıddık geldiğinde her şeyi halleder, okur üfler iyileştirir. Hadi çıkalım." Rabia'dan umduğu yardımı alamasa da oğluna dönüp,

"Sana çorba yapacağım" dedi, Ayşe Nisa'ya döndü sonra, o da annesine bakıyordu.

"Ben de hastayım anne, üşüyorum." Ağlayarak kendini annesinin kucağına attı. Gözyaşlarını gizlemeye çalışan teyzesine baktı İshak, kızmıştı ona. Üzülüp ağladığına göre olanların farkında diye düşündü. Zaten bunu tahmin ediyordu, annesi gibi değildi o, anlayabiliyordu, eğer onları buradan bir el çekip kurtaracaksa o, teyzesinin eli olacaktı. Ama o da şimdiye kadar hiçbir şey yapmamıştı.

Çok sürmedi, Suna gölge sessizliğinde elinde tepsi, tepsinin üzerinde küçük alüminyum tencere ve üç tane çiçekli sahanla odaya girdi. Tencereyi hemen yere koyup bizi sofranın etrafına topladı. Herkes tehlikenin farkında olduğu için hızlı hareket etmesi gerektiğini biliyordu. Dillerini, boğazlarını haşlayarak midelerine inen çorba onlar için hayat suyuydu. Aldıkları her kaşıkta canlanıyor, kuvvetleniyorlardı. Yasağı çiğnedikleri için dayak yeseler bile bundan pek şikâyetçi olmazlardı. Şu an bu dünyada sıcak şehriye çorbasını içmekten daha güzel bir şey olamazdı.

Çorbadan sonra kendilerine gelmişti çocuklar. Bir hafiye gibi başlarında dikilen Rabia çorba bittikten sonra hemen sofrayı kaldırmış, Suna ise oğlunu yatağa koyup odadan çıkmıştı. Ayşe Nisa ile İshak ise keyifli bir oyuna koyulmuştu; sıçan yedirmece, sonra da beştaş...

Talha'nın iyileştiğini düşünmüştü İshak ama öksürükleri akşam tekrar artmaya başladı. Oda her zamanki gibi çok soğuk olduğu için yatağın içine gömülmüşlerdi iyice, birbirlerinin sıcaklığında ısınıyorlardı. Ayşe Nisa, ağabeyinin yüzünün çok sıcak olduğunu söyleyince Talha'nın yüzüne dokundu İshak, alev alev yanıyordu kuzeni ve öksürüp duruyordu. Çaresizdi İshak, bir şey yapamıyordu, uyursam belki her şey düzelir deyip gözlerini kapadı.

Gece inlemeye benzer bir sesle tekrar uyandı, bir süre Talha'nın inlemelerini dinledi, sayıklıyor gibiydi Talha. İshak rüyada olduğunu düşündü, daha doğrusu temenni etti, tekrar uyumak istiyordu, ama kuzeninin acı çektiği belli oluyordu. Başını kaldırıp pencereden dışarı baktı, karanlıktı, sabaha daha çok var diye düşündü. Ne yapacağını bilmiyordu, kimseyi de uyandıramazdı şimdi, gece babası gelmiş olabilirdi. Işığı yakıp tekrar yatağa döndü, inleme seslerine alışmaya çalıştı ama olmadı, Talha'nın omzuna dokunup yüzünü dönmesini istedi. Başını çevirdi Talha, gözlerini iyice kısıp kuzenine baktı, kendinde değil gibiydi, nefes alıp verirken dayak yemiş bir köpek gibi hırlıyordu. Yardım edemiyordu kuzenine, ancak dokunup yanında olduğunu göstermeye çalışıyordu.

Nasıl olmuşsa tekrar uyumuştu. Uyandığında solunda yatan Talha'ya döndü, uyuyordu o da, buna sevindi. Kuzeninin üstünü iyice örtüp yataktan çıktı. Acil durumlarda yaptığı gibi odanın uzak köşesine çişini yaparak yatağa girip beklemeye koyuldu. Biri çok hasta üç çocuğun bu zindanda unutulduğunu düşünüyordu. Evdekiler neden merak etmiyordu onları, bunu hiç anlayamıyordu. Suna teyzesi dün sabah çorba getirmişti, hepsi o kadardı.

Bir süre sonra Rabia girdi içeri. İshak hemen yataktan zıplayıp indi, yanına yaklaştı. "Anne bize hiç yemek getirmiyorsun, Talha çok hasta" dedi.

"Evde yiyecek yok."

"Anneannemlerde vardır, oradan getir, çok açız."

"Baban izin vermez."

"Babam evde mi?"

"Evet. Uyuyor şimdi."

"Suna Teyzem dünkü gibi bize çorba yapsa ya."

"Olmaz, baban çok kızar. Buraya girdiği için Nedim dayın onu yatak odasına bağladı zaten."

"O zaman sen yap çorbayı."

"Baban uyanınca konuşayım, izin verirse yaparım. Tuvaletin varsa tuvalete gidip gel hadi." Anlamıyordu İshak, annesinin bu davranışlarını bir türlü anlamıyordu, sanki her şeyleri tamdı, sanki aç değillerdi, sanki odaları sıcak ve temizdi, sanki her gün banyo yapıyorlardı, sanki istedikleri zaman çıkıp oynuyorlardı ve sadece tuvaletleri eksikti.

"Açız" dediğinde

"Baban gelince alacak" diyordu,

"Üşüyoruz" dediğinde,

"Baban kömür alacak" diyordu.

Her geçen dakika Talha daha kötü oluyordu, nefes alamıyordu, ölüm soluyan bir ihtiyar gibi aldığı her nefes sonrası bıçak yemişçesine kıvranıyordu. Onun için kısa, kesik nefeslerle idare etmeye çalışıyordu. Ama ciğerleri derin nefes almasını emredince yüzüne korkunç bir acı oturuyor, daha nefes almadan gözlerinden yaş geliyordu. Ayşe Nisa bir yanına, İshak diğer yanına uzanmış, ona güç vermeye çalışıyordu. Ama o kadar fazla ateşi vardı ki vücudu adeta kaynayan bir alev birikintisine dönüşmüştü. Kuzeninin ateşi cehennem ateşini tutuşturup herkesi, her yeri yaksın istiyordu İshak, onun ateşi günahkârların ceza ateşi olsun, en başta da babasını yaksındı.

Ama öyle olmadı, Talha daha da kötüleşti. Yüzü bembeyazdı, gözlerinin altı halka halka morarmıştı, gözeneklerinden dışarı hücum eden ter saçlarını ıslatmıştı. Kuzeninin yüzünü koyulaştıran ölümün gölgesini görüp ürperdi İshak, onu kolundan tutup hemen kaldırdı, amacı onu ölümün karanlığından uzaklaştırmaktı. Bir koluna Ayşe Nisa, diğer koluna kendi girdi, yürütmeyi denediler. Ancak birkaç adım atabilmişlerdi ki kesilmiş gibi başı göğsüne düştü Talha'nın.

Daha önce ölen bir insan görmediği için Talha'nın öldüğünü anlamadı ama hissetti. Nefes alıp vermekten vazgeçmişti Talha.

Gözlerini dikip ona baktı İshak bir yabancıya bakar gibi, baktıkça içi ürpertiyle doldu, benliğinden parçalar kopuyordu sanki. Kulakları uğuldamaya başladı, gözyaşlarının yanaklarına indiğini ancak fark edebildi. Daha fazla ağlamamak için sıkıca gözlerini kapattı ama görüyordu, hem de gözü açıkken gördüğünden daha net, daha berrak; korkuyla tekrar açtı gözlerini, göğsüne ağır bir kütle bağlamışlar gibi nefes alamıyordu. Tırnaklarını avuçlarına batırıyor, dilini ısırıyor, gözünü kısıp Talha'ya bakıyor, hıçkırıklara boğuluyordu. Kendi ağlarken Ayşe Nisa'nın çığlıklarını da duyuyordu. Öyle bir bağırıyordu ki Ayşe Nisa, çok geçmeden odanın kapısı açıldı, önce Rabia sonra Sıddık girdi içeri.

Eğilip yüzükoyun yatan çocuğun nabzına baktı Sıddık, öldüğünden emin olduktan sonra,

"Allah onu çoktan cennetine almış. Bir kuş gibi cennete uçmuş" deyip ayağa kalktı. Karısına döndü sonra, "Annesine haber ver" dedi. İshak hayretle babasına bakıyordu, çünkü üzüldüğüne dair bir duygu belirtisi yoktu yüzünde, eğer üzüldüğünü görseydi bacağına sarılıp ağlayabilirdi. Babası bir türlü susmayan Ayşe Nisa'ya bakıp,

"Artık ağlamayı kes, ağabeyin cennete uçtu" diye azarlayınca, İshak'ta da garip bir rahatlama oldu bir anda, demek ki o kadar da kötü değildi Talha'nın ölmesi.

7

Yaklaşık on günden beri dinlenip dinlenip yağan kar her tarafı beyaz bir manto gibi örtüp havayı griye bürümüştü. Cami bahçesine yığılan beyaz örtüye baktığında çocukluğunu hatırlıyordu Hoca. Elleri, ayakları soğuktan uyuşana kadar karla oynardı, sonra kar şiddetini artırıp tipiye çevirdiğinde koşa koşa eve gelip pencereden dışarısını izlerdi. Bir ıslık gibi uğuldayan tipinin hoyratça camı dövmesinden korkmazdı, çünkü ağzına kadar kömürle dolu olan sobanın için için yanıp bütün evi sıcak tutacağını bilirdi. Ama tipinin ağaçlara tüneyen küçük serçelere merhamet göstermiyor oluşuna üzülürdü. Şimdilerde kar daha sulu ve cıvık yağıyordu, babasının sulusepken dediği türden. Doğa, insanları kendine benzetiyordu; çocukluğundaki insanlar, sert, haşin, soğuk ve oldukları gibiydi, şimdikiler ise karla karışık yağmurdu; sulu, cıvık, kaygan.

Bu kuşluk kasvetinden kurtulup önce sobayı yakmak, sonra da güzel bir çay demlemek istiyordu. Mutfağa geçip çay suyunu koydu, sonra sobayı yaktı. Tekrar mutfağa geçecekti ki telefonu çaldı. Muhtar arıyordu, açmadı telefonu, ona çok kızıyor, tutarsız ve ilkesiz olduğunu düşünüyordu. Üçüncü aramasında açmak zorunda kaldı telefonu, önemli bir şey olmasa bu saatte ısrarla aramaz diye düşündü. Seyfi'nin oğlunun öldüğünü duyunca içinde bir şeyler kopup gitti bir anda. "Vay be!" diye ünle-

di, derin bir iç çekti sonra. Çocuğu hiç görmemesine rağmen fena sarsılmıştı. "Allah rahmet eylesin, Allah mekânını cennet etsin." Öyle olacaktı zaten, el kadar sabi sahipsizlikten ölmüştü. Elbette Allah onu cennetine alacaktı. "Zatürreeden ölmüş" demişti Muhtar, ama aslında çocuk babasızlıktan ölmüştü.

Başsağlığı için Ongun Ailesi'ne gidip gitmemeyi düşündü, hiç gidesi yoktu. Zaten cenaze buraya gelecekti. "İkindi namazı sonrası" demişti Muhtar cenaze namazı için. Şeytan görsündü hepsinin yüzünü, bir çocuğa mukayyet olamamışlardı. Allah bunların hesabını elbet sorardı. İlk defa bir çocuğun cenaze namazını kıldıracak olmanın hüznünü duydu yüreğinin derinliklerinde.

Bu ölümün sorgulanmayacağından emindi. Çocuk soğukta üşütmüş, hastalanıp ölmüştü, insanlar böyle değerlendirecekti. Neden zatürree olduğu, iyi bakılıp bakılmadığı, doktora götürülüp götürülmediği sorgulanmayacaktı. O bodrum katının nemli, soğuk odalarında çocukların nelere maruz kaldığı dillendirilmeyecekti. Bunları kendi dillendirse fitne çıkarmakla suçlanacaktı.

Ömer'le Fatma'nın haberi var mı sorusu kafasını kurcaladı. Aramanın bir zararı olmazdı. Önce Ömer'le konuştu, sonra Fatma'yla. Muhtar arayıp haber vermişti biraz önce. Onlar da cenaze evine gitmek için hazırlanıyordu. Ağlayarak konuşuyordu Fatma.

"Böyle olacağı belliydi Hocam" diyordu. "Sıra Ayşe Nisa'da, onu da öldürecekler." Ne diyebilirdi ki? Her durumda Sıddık haklı oluyordu. Elinden bir şey gelmiyordu Hoca'nın, ama pes etmek de istemiyordu. Onun için bunları telefonda konuşmanın doğru olmadığını söyledi Fatma'ya, "Definden sonra yüz yüze konuşalım" deyip telefonu kapattı.

İkindi namazından sonra cenaze namazı için caminin avlusunda toplanan cemaate baktı sorgular gözlerle, epey kalabalıktı, neredeyse bütün mahalle gelmişti kar, çamur demeden. Bu mahallenin de böyle takdir edilesi bir huyu vardı, cenazelere ve

düğünlere neredeyse herkes geliyordu. Cemaatin önüne geçip "Allah için namaza, meyyit için duaya, er kişi niyetine" diyerek namazı kıldırdı.

Namazdan sonra mezarlığa gittiler. Mezarlık yürüyüş mesafesindeydi. İsmail Hoca da bir süre tabuta omuz verdi. Zavallı çocuk diye düşündü, kim bilir ne acılar çekerek veda etmişti hayata, daha yolun başında. Allah elbette bunların hesabını sebep olandan soracaktı ama o bu işin mahşere kalmasını istemiyordu.

Havanın soğukluğundan olsa gerek mezarlık cenaze namazı kadar kalabalık değildi. İnsanlar namazı kılıp, tabuta bir süre omuz vermiş, sonra işlerine dönmüşlerdi. Mezarın başına gelince çömelip ellerini açtı Hoca. Kadir, Kâfirun, Nasr, İhlas, Felak, Nas ve Fatiha surelerini okudu; bir süre nefeslendikten sonra Bakara suresinden uzun bir bölüm okudu havanın soğuk olmasına aldırış etmeden.

Defin sonrası insanların Sıddık'a başsağlığı dileyerek mezarlıktan ayrılmasını trajikomik buluyordu. Hiçbir kan bağı yoktu onun çocukla, ama işte herkes ona saygı gösteriyordu. Hakkını yememeli, o da abus çehresi, kızıl sakalıyla bir çekim merkezi oluşturuyordu. Kıskanmıyordu ama onun bazı yönlerini takdir etmiyor da değildi. "Kader" diyordu Sıddık, "takdir-i ilahi." İnsanlar da bunu tasdik ediyordu. Takdir-i ilahiydi, yapacak bir şey yoktu, soğuk algınlığı zatürreeye çevirmişti, kurtarılamamıştı çocuk.

Mezarlıktan ayrılmadan önce Ömer'e sokulup "Ben lojmana geçiyorum, sizi de bekliyorum" dedi Hoca, o da başıyla onayladı. Yazık diye düşündü, Allah'ın garibinin başına gelmeyen kalmamıştı. Depremde ağabeyi bütün ailesiyle birlikte göçük altında kalmış, sonra kardeşi öldürülmüş, şimdi de yeğenini toprağa vermişti. Allah güç, kuvvet, sabır versin diye dua etmekten başka yapacak bir şey yoktu. Gerçekten çok üzülüyordu Hoca bu aileye.

Lojmana varıp sönmeye yüz tutmuş sobaya odun attı, zaten saatlerce dışarıda kalan misafirlerinin üşümesini istemiyordu.

Çay suyu koymayı düşündü ama acıları bu kadar tazeyken bir şey ikram etmek doğru olur muydu? Yine de çaydanlığa su doldurup sobanın üzerine koydu. Odaya çekidüzen verme gereği duymadı, her zamanki gibi düzenliydi odası.

Beklediği gibi gerçekten tam yas halindeydi karı koca. Ağlamaktan gözleri şişmişti kadının. Oturur oturmaz,

"Fazla kalmayacağız Hocam, hemen kalkacağız, başsağlığı için bize de gelenler olur" dedi Fatma.

Mutfağa gidip su getirdi Hoca, kadının durumunu hiç iyi görmemişti, davet ettiğine de pişman olmuştu doğrusu. Buna rağmen dinlemek istiyordu misafirlerini, ama geçmişte olanları değil, artık onları biliyordu. Hep irtibatta kalmışlardı, gelişmelerle ilgili bilgilendirmişlerdi birbirlerini. Hoca şikâyet dilekçesini geri çekeceğini ilk Fatma ve Ömer'e söylemişti, onlar da anlayışla karşılamışlardı bunu.

"Olan oldu artık" dedi Hoca, "bundan sonra ne yapabiliriz bunu konuşalım. Misal Ayşe Nisa'yla annesini oradan kurtarabilir miyiz?"

Derin bir oh çekti Fatma.

"Şimdi oradan geliyorum, çocukları görünce yüreğim parçalandı. O çocuklara ne olmuş öyle, bir deri bir kemik kalmışlar. Kaldıkları oda o kadar bakımsız, o kadar pis ki iti bağlasan durmaz." Tekrar ağlamaya başladı kadın. Bir süre bekleyip Suna'dan bahsetti sonra, durumu çok kötüymüş Suna'nın, onu görünce küçük dilini yutacakmış neredeyse.

Eve almak istememişler önce, ama girmek için ısrar etmiş. Ablasının evine varmış ilk, cenaze evi orasıymış çünkü. Hoş geldin bile dememişler doğru düzgün. Gözleri Ayşe Nisa'yı aramış, göremeyince Suna'ya sormuş çocuğun nerede olduğunu. Üçüncü soruşunda aşağıda olduğunu söylemiş. "Bir göreyim Ayşe Nisa'yı" demiş ama hiç oralı olmamış Suna, soruları cevaplamıyormuş, boş gözlerle bakıyormuş, narkozlu gibiymiş. Sonra evden çıkıp bod-

rum katına inmiş, kapıyı Rabia açmış, o da içeri almak istememiş, omzuyla itip açmış kapıyı. Odaya girince şoke olmuş Fatma, çocukların halleri perişanmış; zayıflamışlar, bir deri bir kemik kalmışlar, üstelik kir pas içindeymişler. Ayşe Nisa hemen tanımış, "Babaanne" deyip boynuna sarılmış, babaanne dermiş ona hep. Kendini tutamamış, hüngür hüngür ağlamaya başlamış Fatma, neden sonra kendine gelince çocuklarla sohbet etmiş bir süre, ama fazla kalamamış, Nedim gelip hemen çıkmasını söylemiş. Ayşe Nisa "Beni de götür" demiş ağlayarak. Tekrar geleceğini söyleyip çıkmış. İshak'ın durumu da en az Ayşe Nisa kadar kötüymüş. Rabia'yla konuşmuş, Suna'yla, sonra ablası Hasibe'yle, üçü de aynı ezberi tekrarlıyormuş; durumlarının iyi olduğunu, Sıddık'ın kendilerine çok iyi baktığını, çok şükür hiçbir şeye ihtiyaçlarının olmadığını.

Kısacası aileden hiç kimse durumun farkında değmiş. O çocukların sefilliğini, perişanlığını idrak edemiyorlarmış. Sanki başka bir dünyada, başka bir evrende yaşıyorlarmış. Böyle devam ederse onların sonu da Talha gibi olurmuş.

Hoca, Fatma'nın anlattıklarını dinlerken bir yandan da neler yapılabileceğini düşünüyordu. İnsanların bunu bir aile meselesi olarak görmesi işi içinden çıkılmaz hale sokuyordu. Hakeza devlet de olaya öyle bakıyordu. Bir de tabii ailede hiç kimsenin durumdan şikâyetçi olmaması ve herkesin halinden memnunmuş gibi davranması dışarıdan müdahaleyi imkânsız kılıyordu. Bunu bir defa denemişti Hoca ve dersini almıştı. Fatma'yla Ömer gidip şikâyet etse, aralarındaki husumetten dolayı diyecekti insanlar ve bir netice alınamayacaktı. Bunun için Sıddık'ı aileden birinin şikâyet etmesi gerekirdi, ancak öyle sonuç alınabilirdi. Bu da şimdilik mümkün görünmüyordu.

8

Talha'nın ölümünün etkisinden çabuk kurtulmuştu İshak. Çünkü aile bu ölümü normal bir şey gibi karşılamıştı, ölmesi gerektiği için ölmüştü sanki Talha. Ayşe Nisa da hemen kabullenmişti abisinin ölümünü. Ailede sadece Suna yas tutmuştu oğlunun ölümüne, o da belli belirsiz, zaten çoktandır sinirleri alınmış gibi pek duygu belirtisi göstermiyordu; yüzü ifadesizleşmişti, gözleri derin bir çukura düşmüş gibi boşluğa bakıyordu hep.

Cenazede eve gelen yaşlı kadına dikkat kesilmişti İshak, bunun sebebi Ayşe Nisa'nın ona babaanne demesiydi. Ayşe Nisa'ya sarılıp ağlamıştı kadın, çok üzgün görünüyordu. Yardım etmek istiyordu sanki, ama çok fazla kalmamıştı yanlarında, Nedim gitmesini söylemişti ona, o biraz daha kalmak isteyince "Bir bela çıkmadan çek git!" diye azarlamıştı kadını, o da tekrar geleceğini söyleyip gitmişti. Sonra kapıları tekrar kilitlenmişti. İlk defa birinin ziyaret etmesi ikisini de ümitlendirmişti, özellikle de Ayşe Nisa'yı. "Babaannem bizi buradan götürecek" diyordu. İshak'sa o gelene kadar hayatta kalmalıyız diye düşünüyordu, Talha'nın ölümüne sebep olan hastalıktan kendilerini korumaları gerekiyordu. Bunun için kalın giyinecekler, pencerenin kapalı olmasına dikkat edecekler ve yorganın altından hiç çıkmayacaklardı. Bunu daha önce yapsaydık Talha ölmezdi diye düşünüyordu İshak. Talha'nın hastalandığı günün sabahı

pencereyi açıp sokağın karını avuç avuç eve taşıdığı için kendini suçlu hissediyordu.

Talha'nın ölümünden sonra İshak'la Ayşe Nisa daha çok yakınlaşmıştı. Sabah uyanınca bir panikle aranıyordu Ayşe Nisa, kuzeninin odada olduğunu görünce rahatlıyor, ümit dilenir gözlerle ona bakıyordu. Gözlerindeki ışıltıyı söndürecek bir şey söylemek istemiyordu İshak, güzel şeylerden bahsediyordu hep, o da bundan cesaret alıp ölçüsüz, coşkun bir heyecanla habire konuşuyordu. Bu soğuk ve nemli odada kirden sertleşmiş ve rengi ölmüş yatak onların korunaklı yaşam alanıydı; burada gülüyorlar, burada eğleniyorlar, burada oynuyorlardı. Ayşe Nisa işaretparmağını İshak'ın yanaklarında, alnında, çenesinde gezdirip burnunda sabitliyor, "Araba geldi, durakta durdu, düüüt" deyip kıkırdıyordu. Sonra aynısını İshak ona yapıyordu, bu devam edip gidiyordu. Ayşe Nisa'nın kirden kaybolmuş yüzündeki pembelik gittikçe belirginleşiyor ve iri kahve gözlerindeki ışık karanlık gerçekliği bir süreliğine de olsa yırtıp atıyordu.

Kuzeni kendini uykuya teslim edince İshak yataktan çıkıp pencereye yöneliyordu, bunun hastalık getireceğini bilmesine rağmen kendine engel olamıyordu. Soğuktan buz tutmuş camdan içeriye vuran sokak lambasının solgun ışığına bakıp sorular soruyordu kendine. İnsanlar bizi bu ışık kadar da mı görmüyor? Onlar görmüyorsa Allah da mı görmüyor, görüyorsa neden yardım etmiyor? Ne kadar dua ediyordu oysaki. Yalvarıyor, gözyaşı döküyor ama Allah'a sesini duyuramıyordu. Allah'ın kendilerini unutmasından korkuyordu, eğer öyleyse yaşadıkları acıyı kime şikâyet edecekti? Aç kalıyorlardı, öyle oluyordu ki midelerine bir kâse çorba, bir kuru ekmek girmeden akşam oluyordu. Artık nöbet geçirmeye başlamışlardı, evin içinde uçuşan kraker, bisküvi parçaları görüyorlardı. Bazen de pencerenin önüne tüneyen serçeleri yakalamaya çalışıyordu İshak. Açlık soğukla bir olup bir kemirgen gibi içlerini oyuyordu. Bütün iç organları iltihaba

kesmiş gibi yanıyordu, mideleri bulanıyor ama mideden çıkacak bir şey kalmadığı için de kusamıyorlardı. Kollarındaki damarlar mavileşmiş, deriyi yırtıp dışarı çıkmaya çalışıyordu sanki.

Bir keresinde mutfakta kupkuru bir somun parçası ele geçirmişti. İshak, nasıl sevinip odaya atmıştı kendini, zaferden dönen komutan gibi. Ellerini arkasına saklayıp "Bil bakalım elimde ne var?" demişti büyük bir gururla. Ondaki sevinç Ayşe Nisa'ya da geçmişti, aklına gelenleri saymaya başlamıştı küçük kız, "Elma, kuru pasta, havuç, turp, peynir, bisküvi, gofret..." Elini yukarı kaldırıp ekmeği göstermişti İshak. Sıra ekmeği bölüşmeye gelmişti ama bölemiyordu, küçük, kuru bir odun parçası gibiydi ekmek, bölmeye çalıştıkça ufalanıyordu. Bir anda sinirleri boşalmış, ağlamaya başlamıştı, sevinç gözyaşları değildi bu, ama üzüntülü de değildi, ağlıyordu, gözyaşları siyim siyim iniyordu. Bir süre sonra elindeki ekmeğin ıslanmakta olduğunu fark etmiş, yeterince ıslanınca Ayşe Nisa'ya vermişti.

9

Kaçma fikri İshak'ta ilk Talha'nın ölümünden sonra ortaya çıkmış, dut ağacının sessizleşmesiyle de olgunlaşmıştı. Babasının ağaca bağladığı cinler kaçmış olmalıydı ki geceleri artık sesleri duyulmuyordu. Onlar kaçıp kurtulduklarına göre kendileri de kaçıp kurtulabilirlerdi. Zor olan kaçmak değildi aslında, kaçtıktan sonra gidecekleri bir yerlerinin olmamasıydı. Üç yer geliyordu aklına İshak'ın; polis, İsmail Hoca, bir de İstanbul. Aslında biraz büyük olsa İstanbul'a gidip babasının mesleğini devam ettirebilirdi, ama hem küçüktü hem de yanında Ayşe Nisa olacaktı, başaramazdı bunu. Polise gitmeye de korkuyordu.

Plan yapması gerekiyordu, öncelikle babasının evde olmadığı bir zamanda gece vakti kaçmalıydılar. Pencereden çıkacaklar ve koşa koşa İsmail Hoca'nın evine gideceklerdi. Oradan Ayşe Nisa babaannesine teslim edilecekti. Kendisiyle ilgili kararı ise İsmail Hoca verecekti.

Korku, heyecan ve endişeyle geceyi beklediler. Gece olunca da harekete geçtiler. Pencereden dışarı baktı İshak bir süre, kimseler yoktu, gelen giden olmuyordu, araba sesi gelmiyordu, İsa'nın dükkânının ışıkları da yanmıyordu. Kaçmak için her şey uygun görünüyordu.

"Hadi gidiyoruz" dedi, Ayşe Nisa'ya dönüp. Sonra zıplayıp kalorifer peteğine çıktı, pencereyi açıp kafasını pencerenin korku-

luklarından dışarı çıkardı, bunu daha önce denediği için zorlanmamıştı. Kafasını çevirip apartman kapısının önüne baktı, kimseleri göremedi, sokağa baktı sonra dikkatlice, burada da kimseyi göremeyince gövdesini çıkardı. Şimdi sıra Ayşe Nisa'daydı, acele etmeleri gerekiyordu. Sanki arkasından babası yaklaşıp ense köküne iki tokat vurup pencereden tekrar içeri sokacakmış gibi hissediyordu. Ayşe Nisa yükselti olsun diye hazırladıkları çamaşırların üstüne çıktı, sonra da kalorifer peteklerinin. Birinci aşamayı geçmişlerdi, şimdi pencereye ulaşması gerekiyordu, pencereye ulaşırsa gerisi kolaydı. Kalorifer peteğine çıkınca pencereyle Ayşe Nisa arasındaki mesafenin tahmininden fazla olduğunu fark etti İshak, elini uzattı ama kuzeninin elini kavrayamadı. Sağ omzunu korkuluğun arasından geçirip tekrar uzattı kolunu, yetişemeyince, "Parmaklarının üzerinde durmaya çalış" dedi. Zaten öyle yaptığını söyledi Ayşe Nisa. İki el arasında yarım karış kadar mesafe vardı, kapatamıyorlardı bu mesafeyi. Yakalanırım diye korkup panikledi İshak, düşünemiyor, çözüm üretemiyordu, Ayşe Nisa da ağlamaya başlayınca iyice panikledi.

"Ağlama" dedi kısık ama azarlar bir tonla.

"Beni bırakıp gitme, yoksa baban beni öldürür. Lütfen beni bırakma." İki seçeneği vardı, ya tekrar odaya dönecek ya da Ayşe Nisa'yı bırakıp gidecekti ve hemen karar vermesi gerekiyordu Ben kurtulursam onu kurtarırım düşüncesi ağır bastı.

"Seni de kurtaracağım, ağlama" deyip doğruldu. Sonra dönüp camiye doğru koşmaya başladı.

Evden uzaklaşınca koşmayı bıraktı, dikkat çekmek istemiyordu. Biri yoluna çıkıp "Nereye koşuyorsun" dese ne diyecekti? Sağına soluna bakmadan hızlı adımlarla camiye kadar yürüdü. Caminin bahçesine adımını atmadan bahçe duvarının etrafında bir tur attı. Caminin ışıkları yanıyordu. Yatsı namazını hesaplayamamıştı. Bahçeye girip şadırvanda otursam kesin yakalanırım, buradan uzaklaşsam kaybolurum düşüncesiyle caminin etrafın-

da dönüp durdu. Neden sonra havanın soğuk olduğunu fark etti, üşüyordu. Heyecanı ve korkusu azalınca üzerindeki eşofmanın soğuktan korunmak için yeterli olmadığını anladı.

Artık insanlar camiden ayrılmaya başlamıştı. İshak, İsmail Hoca'yı gözlüyordu, onu görebilirse rahatlayacaktı. Öyle de oldu, camiden en son o çıkıp lojmana doğru yürümeye başladı. İshak da cami bahçesinin kapısından içeri girip yavaş adımlarla yürüdü. Lojmanın kapısına yaklaştı, elini yumruk yapıp kapıya vuracaktı ama vazgeçti, söyleyeceklerini unutmuştu çünkü. İsmail Hoca kapıyı açtığında ona söylemeyi tasarladığı her şey aklından uçup gitmişti. Kapıdan uzaklaşıp şadırvana doğru yürüdü. Oturağın birine oturdu. Cesareti ve hevesi kırılmıştı, babasının düşmanıyla işbirliği yaptığı hissine kapıldı.

Soğuktan titriyordu, keşke kalın giyinseydim diye düşündü. Cesaretini toplayıp ayağa kalktı. Şimdi İsmail Hoca'nın kapısına dikilip her şeyi anlatacaktı. Artık vazgeçmek yoktu, geri dönemezdi. Tam ayağa kalkıp birkaç adım atmıştı ki bahçeden içeri giren bir karartı gördü, görünmemek için geri dönüp şadırvan sütununun arkasına geçti. Cami duvarı ile bahçe duvarı arasındaki dar yoldan lojmana doğru yürüdü karartı. O da peşinden yürüyüp omzunu caminin ön duvarına yaslayarak başını lojmana doğru uzattı. Sokak lambasının yardımıyla başörtülü bir kadının lojmana girdiğini görmüştü. Kim olabilir diye düşündü, İsmail Hoca'nın evli olmadığını biliyordu ama evlenmiş olabilirdi, kurstan ayrıldıktan sonra Hoca'yla bağı kopmuştu. Kız kardeşi olabilir miydi, ya da annesi? Tekrar cesareti kırıldı, biraz daha beklemesi gerektiğini düşündü.

Son cemaat yeri kapısının açık olmasına sevinmişti, burası o kadar soğuk değildi.

10

Muhtar eve gidiyor, bunalıyor, sonra kendini dışarı atıyordu, dışarıda da duramıyor tekrar eve dönüyordu, bir yere sığmıyordu. Sıddık'ın attığı kazık çok ağırına gitmişti. Bir yandan dolandırıldığına yanıyordu, bir yandan da küçük düşürüldüğüne. Bu adam baş belası bir dolandırıcıydı, buna ikna olmuştu artık, aslında daha önce de biliyordu bunu ama bir evlilik uğruna görmezden gelmişti.

Bu yaşta böyle şeylere maruz kalmayı hak ediyor muyum diye düşündü, Sıddık'la yaptıkları son telefon konuşması geliyordu aklına, tabiri caizse zelveyi kırmıştı Sıddık, ağzına geleni söylemiş, kırıp dökmüştü. Hâlâ inanamıyordu olanlara Muhtar. Bir gelişme olup olmadığını sormuştu sadece.

"Sıddıkım n'oldu bizim iş?" demişti. Demez olaydı, bir anda parlamış, ağzına geleni saymıştı.

"Yaşından başından da mı utanmıyorsun? Yetmiş yaşında adamsın, gencecik kadına müşteri oluyorsun. Bir ayağın çukurda, Azrail'le kardeş olsan ancak beş yıl daha yaşarsın. Olacak işe bak sen!"

Bir süre üzerindeki şok dalgasını atamamış, ne diyeceğini bilememişti Muhtar.

"Ben bir anda yaşlanmadım. Daha önce aklın neredeydi? Sen demiyor muydun..."

"Lafı uzatma! Ne dediğimi ben biliyorum. Bu iş olmaz!"

"Tamam o zaman" demişti Muhtar, telefonu kapatırken "Borcunu ne zaman ödersin?" diye sormasıyla birlikte bir gürültü kopmuştu telefonun öbür ucunda.

"Sen bunadın mı, beynin mi sulandı, ne borcu? Götünün kılı ağarmış yalan söylüyorsun. Yazıklar olsun! Yaşından başından utan be!"

Söylediğine bin pişman olmuştu Muhtar, utancından yerin dibine girmişti.

Suna'yı alamayacağını anlamıştı, paralarını kurtarma peşindeydi artık ama bunun da zor olduğunu biliyordu. Sıkışınca ne kadar tehlikeli olduğunu göstermişti Sıddık, kesinlikle farklı biriydi, aç bir kurda benziyordu, avını parçalamaya odaklanmış aç bir kurt. Önce Hoca'yı parçalamıştı, şimdi ise kendini. Tam parçalamak denmezdi buna, yaralamıştı sadece ama üstüne giderse parçalamakta tereddüt etmezdi. Oysa dışarıdan bakılınca hiç de öyle gözükmüyordu. Dünya nimetlerine tamah etmeyen doymuş bir adam izlenimi veriyordu ilk başta.

Aslında İsa da vardı kurbanları arasında, bunu İsa açık etmese de çok belliydi yara aldığı. İşi her geçen gün kötüye gidiyordu, ev taksitlerini ödeyemediği dedikodusu dolaşıyordu, işinin başında durmuyordu, kaçıp kaçıp İstanbul'a gidiyordu. Sıddık'ın yancısı olmuş diyorlardı. Oraya da bir uğrayası vardı, Hoca'yla bir görüşsün, yarın sabah da İsa'nın bir çayını içerdi, çoktandır uğramıyordu zaten.

Bundan sonra neler yapabileceğiyle ilgili kafa yoruyor ama aklına da bir şey gelmiyordu. Kimseyle konuşmamıştı durumu, kimseye anlatamamıştı içinde bulunduğu çıkmazı, kendiyle konuşuyordu habire, konuşup muhakeme ettikçe de kendini hırpalıyordu. Çeyrek asra yaklaşan muhtarlık serüveninde böylesi bir utanç yaşamamıştı, açıkça madara olmuştu. Bunu Yakup'la paylaşmayı düşünmüş, birkaç defa yeltenmiş lakin beceremeyişti,

elli yıllık dostu da olsa söylemeye utanmıştı. Söylese de arkadaşının ne diyeceğini aşağı yukarı biliyordu, onu suçlayacaktı. "Böyle dibi düşük işler senin gibi güngörmüş adama yakışıyor mu?" diyecekti. Gerçekten dibi düşük bir iş mi yapmıştı?

"Ah be Hoca..." diye iç çekti, "Nasıl da haksızlık yaptık çocuğa, bir şarlatanın aklına uyup çocuğu görevinden ediyorduk neredeyse." Evet ona anlatabilirdi, Nasrettin Hoca misali eşekten düşen biri lazımdı ona, Hoca da Sıddık'ın çangalını yemişti. Onu ziyaret etsem iyi olur diye düşündü, saate baktı, yatsı namazını kıldırıp lojmana geçmiş olmalıydı Hoca.

Oturduğu kanepeden kalktı. Kibriye'nin yokluğu geldi bir an aklına, içi ferahladı, derin bir nefes aldı. Merhume yaşasaydı yatağında bir kaya kütlesi gibi yatıyor olurdu. Giyinip kapıya yöneldi, dışarının çok soğuk olması çıkma isteğinin önüne geçemedi.

Herkes evine tünemiş, sıcak evinde günün yorgunluğunu atıyordu. Sabahın ilk ışıklarıyla tekrar işine koyulup bütün gün çalışacak ve sonra sıcak yuvasına dönecekti. Mahalleli mutlu olmayı hak ediyordu, çünkü hepsi işinde gücündeydi. Kendisi de mahallesinin mutluluğundan mutluluk duyuyordu. Evinin içi gibi görüyordu mahalleyi, kendi inşa etmişti burayı, yirmi yıl önce nesi vardı mahallenin? İki kırık dökük bina! Şimdi ise başlı başına bir şehir gibiydi, mahallesiyle gurur duyuyordu, çok hızlı büyümüş, gelişmişti mahalle, hele de son dört beş yılda çağ atlamıştı adeta. Ama yaşlanmıştı işte, kocamıştı ve kurt kocayınca köpeklerin maskarası oluyordu, şu evlilik hikâyesi çok yıpratmıştı onu. Takmıştı bir kere kafayı Suna'ya, bu genç kadının hayalini kurmadan edemiyordu. Sıddık dese ki "Gel Muhtar, verdim baldızı sana, borçları sil, şu kadar da para ver", verirdi valla, bu yaştan sonra parayı ne yapacaktı, mezara mı götürecekti? İki gayrimenkulü vardı iyi para eden, birini satardı icabında.

Camiye yaklaşınca yazın yapımına başlayacakları yeni cami geldi aklına. Kuran kursu binasını alınlarının akıyla bitirip güzel,

görkemli bir açılış yapmışlardı, devlet erkânından birçok kişi gelmişti, özellikle Diyanet İşleri Başkanı'nın teşrif etmesi mahalleye büyük itibar kazandırmıştı. Sıra yeni camideydi, ama bu Kuran kursu kadar kolay olmayacaktı, yapımı uzun sürecekti, yapılınca da çok ses getireceği muhakkaktı. En fazla Yakup istiyordu yeni camiyi, o da haklıydı tabii, yaklaşık dört dönümlük arsaya böyle bir cami yakışmıyordu, her ne kadar cemaat bu camiyi bile dolduramıyor olsa da mahallenin şanına yakışacak en az iki minareli cami şarttı. Başüstü Mahallesi'ydi burası, öyle Kale Mahallesi gibi kokuşmuş, farelerin cirit attığı, lağım kokulu fakir mahallelere benzemezdi. Lojman da dökülüyordu, cami ile beraber, iyi bir de lojman yapılırdı.

Lojmanın ışığı yandığına göre Hoca evde olmalı diye düşündü. Telefonunu çıkarıp Hoca'nın numarasını bulup aradı, açmadı Hoca telefonu, dışarıda olsa ışık kapalı olurdu, belki de uyuyakalmıştı.

11

Hoca yatsı namazını kıldırdıktan sonra eve geçip kanepeye uzanmış, biraz sonra gelecek misafirini düşünüyordu. Onunla yaşadığı ilişki ne kadar özel ve heyecanlıysa bir o kadar da netameliydi. Hele lojmanda görüşmeleri ateşle oynamak demekti. Eğer yakalanırsa öyle ayıplanmak, kovulmak, kınanmakla kurtulamayacağını biliyordu, taşlarlardı. Hemen caminin arka bahçesindeki lojmanda imamın bir kızla yakalanması, o kızın da Yakup'un torunu olması yaşama hakkı vermezdi ona. Yakalandıkları anda her şey biterdi. Kevser daha rahattı bu konuda, sevgilisi kadar korkmuyordu. Ama buraya gelirken epey çaba sarf ediyordu; öncelikle babasının şehir dışına çıkmasını bekliyordu, bu hususta şanslıydı, çünkü babası iş icabı çok sık seyahat ediyordu. Annesine ve kız kardeşlerine ise Beyza'da kalacağını söylüyordu. Bu kaçamağı sadece Beyza biliyordu, o da yanlış biliyordu, görüştüğü kişinin eşkâlini doğru vermiyordu ona. Gecenin bir vakti ya da sabahın ilk ışıklarıyla eve gittiğinde annesi şüphelenmiyor değildi ama üstüne gitmiyordu kızının.

Çok az da olsa dışarıda da görüşüyorlardı. Dışarısı onlar açısından daha güvenliydi ama bunun için vakitleri olmuyordu. Kevser'in bir gün tatili vardı, Hoca da her gün beş vakit ezan okuyordu. Bazen pazar günü öğle ve ikindi ezanı için cemaatten güvendiği birine namaz kıldırmasını rica edip Kevser'in ateş kırmı-

zısı Peugeot 106'sıyla şehrin öbür yakasına gidiyorlardı. Dışarıda görüştüklerinde birbirlerine pek yaklaşamıyorlardı, en fazla el ele tutuşabiliyorlardı, oysa lojmanda yaşayacaklarının sınırı olmuyordu. Gençliklerinin bütün kavurucu ateşini soğutacak her olasılığı sınıyorlardı. Hoca günahın çekiciliğine teslim olup cehennem ateşinde yanmaya razı oluyordu, yanacaksa da böyle bir günahtan yanmalıydı. İçki içmek, faiz yemek, hırsızlık yapmak, kul hakkına girmek, yalancı şahitlik yapmak, cinayet işlemek gibi suçlarla Allah'ın huzuruna çıkmayacaktı, bundan emindi, ama sevdiği kadınla nikâhsız birlikte olmanın suçunu biliyor ve bunun bedelini ödemeye razı oluyordu. Zaten öyle çapkın, hovarda biri olmamıştı hiç, hatta Kevser ilk sevgilisiydi, birlikte olduğu, koynuna girdiği ilk kadındı. Ama Kevser için öyle değildi, ilişkilerinde aşamadığı nokta da buydu. Bu ilişki sonsuza kadar mükemmel gitmeyecekse bunun sebebi Kevser'in yaptığı ölümcül hataydı. Hoca bunu böyle görüyordu, bir erkek büyük hatalar yapabilir, büyük günahlar işleyebilirdi, hepsi de işliyordu zaten, toplum bunu sadece kınamakla yetiniyordu, ama bir kadının, hele de tesettürlü bir kadının, hele de Yakup gibi kendini İslam'a vakfetmiş bir adamın torununun bu tür bir günah işlemeye hakkı yoktu. Bunu açık açık olmasa da üstü kapalı olarak sorup öğrenmeye çalışmış ama Kevser bu konuda oldukça ketum davranmış ve bir açıklama gereği duymamıştı hiç. Cesaret edebilse bazı soruları vardı ona.

"Neden bu hatayı yaptın Kevser?"

"Ne gereği vardı?"

"Neden nefsine yenildin?"

"Bunun bu kadar önemli olduğunu bilmene rağmen bu büyük günahı neden işledin?"

Halbuki ne kadar güzel bir kızdı, lekesiz bir güzellikti onunki ama lekelemişti işte, ayakkabının içine kaçmış çakıltaşı gibiydi, batıp duruyordu, adımını her attığında bu can sıkıcı durumla yüzleşmek zorunda kalıyordu Hoca.

Saate baktı, Kevser'in gelme vaktiydi artık. Uzandığı kanepeden doğrulup kalktı. Odanın ışığını kapatıp mutfağın ışığını yaktı. Bu arada beklediği mesaj da gelmişti. *Kapıyı aç* mesajını okuyup hemen kapıya yöneldi, hafif araladı kapıyı, Kevser bir gölge gibi içeri süzülünce kapıyı kapatıp anahtarı iki defa çevirdi. Derin bir oh çekip sıkıca sarıldı sevgilisine. Sonra sevgilisinin küçücük yüzünü avuçlarının içine alıp iki başparmağını gözaltı torbasında hafifçe gezdirdi. Kevser'in ince ve parlak buz tabakası gibi parlayan gözlerindeki arzuyu hissedip dudaklarına küçük öpücükler kondurdu. Nefes alıp verişinin hızlanmasını bekledi bir süre, talebin ondan gelmesini istiyordu, o tılsımlı söz sevgilisinin ağzından çıktığı anda harekete geçecekti.

Kapı önünde ayakta başladılar sevişmeye. Sonra koridorda devam edeceklerdi. İyice yorulunca da odaya geçip gevezelik yapacaklardı. Ciddi konular konuşmayı pek sevmiyordu Kevser, kuyumcu dükkânında yeterince maruz kalıyordu buna, buraya bedeninin yanında zihnini de rahatlatmak için geliyordu. Hoca'nın durumu da farklı değildi, gün boyu zihnini yoran o ağır meselelerden kurtulmak için sevgilisinin güzelliğine, cömertliğine, tatlı diline sığınıyordu.

Seviştikten sonra koridorun soğukluğunu daha çok hissetmeye başlayınca,

"Hadi içeri geçelim" dedi Hoca, sevgilisinin elinden tutup kaldırdı sonra.

"İçecek bir şeyin yok mu senin? Ağzım kurudu."

"Çay yapabilirim istersen."

"Çay içince gece uyuyamıyorum. Mesaiye senin gibi öğleyin başlamıyorum."

"Sabah namazını sen mi kıldırıyorsun?"

"Kıldırmıyorum ama namaza kadar gönlünü eğlendiriyorum."

Güldü ikisi de.

"Su getireyim" dedi Hoca gülerek, sonra mutfaktan bir bardak su getirdi. Yan yana kanepeye yayıldılar.

"Anlat bakayım, neler konuşuluyor mahallede?"

"Konuşulanlardan bana ne? Altınımı satıyorum, keyfime bakıyorum ben." Kıkırdadı sonra.

"Deden beni eskisi kadar sevmiyor."

"Sevmez tabii, torununu ayarttın."

"Torunu beni ayarttı. Benim yerime başka bir imam gelseydi, onu da ayartır mıydın?"

"Benim görevim bu, imam ayartmak. Senden sonra gelen imamı da ayartacağım."

Din adamlarıyla hiç işi olmamıştı aslında. Bildiği abus suratlı ve sıkıcı olduklarıydı; daha çocukluk döneminde olgunluğa erişiyorlar, mesleklerinin kutsallığı daha en başından ruhlarını çepeçevre sarıyordu. Saygı duyuyordu, o ayrı ama o kadar ciddi bir dünyaya ayak uyduramazdı. Hoca'da gördüğü ise farklıydı, kafasına yerleşmiş şablona hiç uymayan, ince yüzlü, kısa saçlı, güzel gülümseyen, inci gibi sıralı beyaz dişleri olan bu çocuğa kanı çabuk ısınmıştı.

"Doğuma kaç ay kaldı?" dedi Hoca müstehzi bir dille, "Yakında erkek kardeş özlemin son bulacak."

"Küçümsemeye çalışma hiç. Erkek kardeşim olacak, başta annem babam olmak üzere buna sebep olanlardan Allah razı olsun." Hafif kıkırdadı sonra Kevser.

"Bu doğumda Sıddık'ın etkisinin olduğuna inanmıyorsun değil mi?"

"Benim inanıp inanmamamın ne önemi var? Ayrıca kafamı bu meseleyle daha fazla meşgul etmek istemediğimi biliyorsun. Boş ver, kapatalım bu konuyu."

"Doğrusu bazen benim de kafam karışmıyor değil. Yaşını başını almış bir kadının yirmi yıl sonra tekrar doğum yapması akıl mantık işi değil."

"Annem o kadar yaşlı değil bir defa, benden on yedi yaş büyük sadece, kırk yaşına girmedi bile." Ayağa kalktı Kevser, "Sen zahmet etme ben suyumu alırım."

"Ee su içmiştin ya..."

"Sevişirken senin gibi tembellik etmediğim için susadım." Kıkırdayarak mutfağa geçti. Gittiği gibi geri döndü. "Dışarıda biri var!" Alacakaranlıkta Kevser'in yüzünü tam görmediği için şaka yapıp yapmadığını anlayamadı. Ama böyle şakalar yapmazdı hiç.

"Gerçekten mi?" dedi fısıldar gibi, ayağa kalktı sonra.

"Biri var dışarıda diyorum sana." Pencereye yöneldi Hoca, hafif aralık perdeden dışarı baktı, kimseyi göremedi, pencereyi açtı sonra.

"Kim var orada?" Sırtı duvara yaslı uzun boylu adamı tanıdı. "Muhtar sen misin?" Hoca'nın ilk aklına gelen şey insanın korktuğunun mutlaka başına gelmesiydi. Muhtar durumu normalleştirmese kalbi duracaktı.

"Telefonuna neden bakmıyorsun Hocam, ben de başına bir şey geldi sandım. Hasta değilsin ya?"

"Telefonu sessize almıştım, biraz rahatsızım."

"İyice dinlen de yarın görüşelim o zaman. Diyeceklerim vardı sana ama acelesi yok, yarın anlatırım. Hadi Allahaısmarladık." Aralarındaki diyalog bu kadardı, sonra çekip gitti Muhtar. Pencereyi kapayıp geri döndüğünde yere çömelip küçülmüş Kevser'e baktı Hoca:

"Yakalandık gerçekten" dedi, "bu defa yakalandık."

Kevser'de de aynı korku ve endişeyi görünce durumun vahametini daha iyi kavradı, zira Kevser rahat davranırdı hep.

"Gördü mü seni?"

"Gördü tabii."

Kevser'i gönderdikten sonra o dar ve kısa koridorda ne kadar çok adımladıysa artık, vaktin geceden sabaha döndüğünü fark edemedi. Yakalandığından şüphe duymuyordu, Muhtar her ne kadar renk vermemiş olsa da yakalandığı apaçıktı. Tek tereddüdü, Muhtar'ın, Kevser'i tanıyıp tanımadığıydı. Dedikodu yapma-

yı severdi Muhtar, bunu mutlaka birileriyle paylaşacaktı, belki de müftülüğe gidip durumu anlatacaktı. İstifa edip gitmeye razıydı, yeter ki olay duyulmasındı, rezil olup gitmek istemiyordu, zaten Sıddık itibarına yeterince zarar vermişti, bir de bu olursa utancından yaşayamazdı. Sabah ilk işi Muhtar'la konuşmak olacaktı. Ne diyeceğine karar vermişti. İlişkilerinin ciddi olduğunu ve evleneceklerini söyleyecekti. "Kevser'le evleneceğiz" derse Muhtar anlardı durumu, öyle umuyordu.

Saate baktı, sabah oluyordu artık, bir banyo yapıp boy abdesti alacaktı, sonra da ezanını okuyup namazını kıldıracaktı. En önemlisi Muhtar'la görüşecekti bu utanç verici olayı çözmek için. Muhtar'ın insafına kalmıştı, geleceği, kariyeri, itibarı onun iki dudağı arasındaydı.

Banyoya geçip hem bedenini hem de ruhunu arındırdı. Biraz Kuran okusam diye düşündü, iyi fikirdi ama Kuran'ı camide okumak daha iyi olurdu, Allah'ın eviydi neticede, dinlenmek için en iyi yerdi. Uyumamasına rağmen uykusuz ve yorgun hissetmiyordu kendini. Lojmandan çıkıp camiye doğru yürürken cemaatten çok önce camide olmanın huzurunu yaşıyordu. Caminin kapısını ittiğinde son cemaat yerinde yatan bir karartı gördü. Müteredditi birkaç adım attı, bir çocuktu bu, ölü mü diye düşündü. Eğilip baktı, nefes alıp veriyordu çocuk. Eliyle yokladı sonra, baygın mı uyuyor mu diye. Uyuyor gibiydi, iyice eğilip yüzüne baktı, tanımıştı, İshak'tı bu.

"İshak!" dedi, ses yoktu, bir daha seslendi, gözlerini açtı çocuk. "Ne oldu oğlum sana, ne işin var senin burada?" Uykulu ve şaşkın gözlerle sağa sola baktı çocuk, nerede olduğunu kavramaya çalışıyordu, başını kaldırıp gözlerini Hoca'ya dikti, "Hocam" dedi, yutkundu sonra. Ellerinden tutup çocuğu ayağa kaldırdı Hoca, sonra başını çevirip kapıya baktı cemaatten gelen var mı diye, kimseyi göremedi. Tekrar çocuğa dönüp "Yürüyebilir misin?" dedi. Cevap vermedi çocuk ama yürüyebileceğini göster-

mek için birkaç adım attı. Camiden çıkıp lojmana doğru yürümeye başladılar.

"Ne oldu oğlum sana?"

"Kaçtım." Tahmin ettiği gibiydi. İçeri alıp hemen kanepeye yatırdı çocuğu, sonra bir battaniye getirip üzerini örttü.

"Ağrın var mı? Bir yerin ağrıyor mu?" Cevap vermeyince merhametle çocuğa baktı, sonra mutfağa geçip bir bardak su getirdi. Elini ensesine koyup çocuğu hafifçe kaldırdı, "Biraz su iç, kendine gelirsin." Çocuk ancak bir yudum içti zorlanarak, sonra başını kırlente koydu.

"Ağrın sızın olmadığından emin misin?

"Çok yok, üşüdüm sadece."

Sobayı yakması zaman alacağı için hemen elektrikli ısıtıcıyı açıp çocuğa yaklaştırdı. Yüzüne, kollarına, bacaklarına baktı, bir iz, bir yara var mı diye. Görünürde bir şey yoktu, soyup bütün vücuduna bakmaya niyetlendi ama bundan vazgeçti.

"Evden ne zaman ayrıldın hatırlıyor musun?"

"Karanlıktı."

"Akşam mıydı, gece mi?"

"Gece."

"Neden zile basmadın, neden kapıya vurmadın?" Ses etmedi çocuk. Geceyi düşündü Hoca, kâbus gibi geçen geceyi, bütün gece uyumamıştı, çocuk biraz ses çıkarsa, gürültü yapsa mutlaka fark ederdi.

"Keşke geldiğini fark edebilseydim" deyip iç çekti.

Camiye varıp en azından birkaç kişiye haber vermeliydi ki duruma şahitlik etsinler. Bu Sıddık'ın sağı solu belli olmazdı, adam yalan söylemek, iftira atmak için yaratılmıştı. Yerinden kalkmaması için çocuğu tembihleyip dışarı çıktı. Cemaatten biri gelse durumu anlatıp hastaneye götürecekti çocuğu. Haber etmeden gitmek istemiyordu. Caminin avlusuna doğru adımladı, kimse gelmemişti henüz. Muhtar'ı mı arasam diye düşündü ama

saat çok erkendi, yine de aradı, tahmin ettiği gibi telefon açılmadı. Biraz daha bekledi. Her zaman camiye en önce gelen Battal Amca'nın bahçe kapısından içeri girdiğini görünce sevindi. Hızlı adımlarla yaşlı adama doğru yürüdü.

"Battal Amca" dedi, "gel hele, benim lojmana gel."

"Hayırdır inşallah Hocam?"

"Hiç hayır değil." Koluna girip lojmana götürdü yaşlı adamı. "Ayakkabını çıkarma Battal Amca." Vakit kaybetmek istemiyordu. Kanepede yatan çocuğu gösterdi, "İshak" dedi, "Sıddık'ın oğlu, evden kaçmış, geceyi camide geçirmiş zavallıcık. Şimdi hastaneye mi götürelim, karakola mı?"

Bir süre düşündükten sonra, "Hastaneye götürelim" dedi yaşlı adam, "orada polis var zaten, gerekli yerlere haber eder."

"Ambulans mı çağırayım, taksi mi?"

"Ambulansa lüzum yok gibi duruyor, tabii iç kanaması filan yoksa. Gerçi iç kanaması olsa... Çok zaman geçti, şimdiye kadar etkisi görülürdü."

Beraber çıktılar lojmandan, caminin avlusuna kadar yürüdüler. Cemaat de birer ikişer geliyordu, zaten toplam sekiz on ihtiyarla kılıyordu sabah namazını. Duruma hepsinin şahitlik etmesine ne gerek var diye düşündü. Battal Amca görmüştü, mahallede onun şahitliğine inanmayacak bir Allah'ın kulu yoktu.

"Sen git Hocam, burayı merak etme. Namazı birimiz kıldırırız."

"Allah razı olsun Battal Amca."

Tekrar içeri girdiğinde telefonunun çaldığını duydu, Muhtar arıyordu, buna sevindi. Durumu anlattı hemen. Muhtar,

"Hazırlanıp geliyorum" deyince,

"Sen gelme, ben taksiyle geliyorum, yolumun üstündesin zaten, seni alırım" deyip telefonu kapattı.

Çocuğu taksiye bindirip yanına oturunca geceleyin zehir gibi geçirdiği saatler geldi aklına, unutmuştu Muhtar'a yakalandığını, bütün geceyi kıvranarak geçirdiği aklından çıkmıştı. Hemen

yanında yarı baygın uzanmış çocuğa baktı başını çevirip, belki de kurtarıcısıydı o, belki de iyilik meleğiydi, belki de Allah'ın bir lütfuydu. Muhtar taksiye binince olayı bir daha anlattı Hoca. Aslında olay basitti, çocuk gece bir fırsatını bulup evden kaçmıştı, gidecek bir yeri olmadığı için de aklına kendisi gelmişti, çünkü Kuran derslerinde İshak'a özel ilgi göstermiş, onun öğrenme yeteneğini, bunun yanında mutsuz ve huzursuz halini yakından takip etmişti. Bundan cesaret alarak gelmiş olmalıydı. Anlatırken bir yandan da vereceği tepkiyi yakalamak için göz ucuyla Muhtar'a bakıyordu. Muhtar'ın düşüncelerini öğrenmesi uzun sürmedi.

"Baştan beri sen haklıydın" dedi Muhtar, "bu adam tehlikeli biri, ondan her şey beklenir, Seyfi'nin öldürülmesinde de parmağı var." Sabahın köründe şaka mı yapıyor diye düşündü Hoca, göz ucuyla tekrar Muhtar'a baktı. Bunu biliyordu, neden destek çıkmamıştı o zaman?

Hastaneye yaklaşmışlardı, şoför taksiyi park etmek üzereydi ki,

"Senin zarar göreceğin şeylere izin vermem Hocam, için rahat olsun" dedi Muhtar. Bunu bir teminat olarak görüp rahatladı Hoca.

"Sağ olasın Muhtar, hep baba gibi davrandın bana. Zamanı gelince anlatacaklarım olacak."

"Sen de benim oğlum gibisin. Ne derdin olursa anlat, dinlerim. Bundan sonra da ağız birliği edelim."

"Elbette. Bundan sonra ağız birliği edelim."

Taksi park edince çocuğu kucağına alıp hastanenin kapısına yöneldi Hoca, peşinden de Muhtar. Acilden giriş yaptırırken Muhtar da durumu doktora anlattı. Muayene odasına aldılar çocuğu. Hoca biraz olsun rahatlamıştı. Son dokuz on saatte yaşadıkları bir gerilim filmi gibiydi. Şükür ki çocuğu sağ salim hastaneye teslim ettik diye düşündü. Bundan sonra sorumluluk devletteydi. Ama işleri henüz bitmemişti, biraz sonra Ço-

cuk Şube'den gelecek ekip muayene sonrası İshak'ı, Muhtar'ı ve Hoca'yı şubeye götürecekti. Nasıl bir ifade vereceklerini de şimdi hastanenin kantininde çay içerken konuşacaklardı. "Ağız birliği edelim" demesi bundandı Muhtar'ın.

Hastanenin kantininde bir şeyler atıştırdıktan sonra Muhtar kendine gelmiş ve anlatmaya başlamıştı. Önce Hoca'dan özür dilemişti yarım ağız da olsa, "Haksızlık yaptık sana" demişti. O evde gizli saklı bir şeyler dönüyordu, çocukların dayak yediği kesindi, belgelenmişti artık bu. Kadınlara da eziyet ediyor olmalıydı Sıddık, belki kayınbiraderlerine de. Daha kötü şeyler de yapıyor olabilirdi.

"Bu kadar para harcıyor olması hayra alamet değil Hocam, normal bir adam bu kadar para harcamaz. İsa'ya sattığı dairesinin parasını yemiş, ikincisini de satıyormuş. Böyle giderse iki seneye kadar satacak bir şey kalmayacak." Hoca'ya baktı müteredditgözlerle, "Bu kefere beni de dolandırdı, borç para alıp vermedi." Sonra bir mücrim gibi başını önüne eğdi. Ama Hoca bunu biliyordu, bütün mahallenin bildiği bir sırdı bu; Muhtar Suna'yla evlenmek istiyor, Sıddık da bunu kullanıp Muhtar'ı sömürdükçe sömürüyordu.

"Senet sepetli miydi borç?" Laf olsun diye sormuştu Hoca bunu, acı bir tebessümle geçiştirdi Muhtar bu anlamsız soruyu.

"Bir de İsa var" dedi, "bir milyoncu İsa, Sıddık onu da yoldan çıkarmış duyduğuma göre. İstanbul'a gidiyorlarmış devamlı." Sonra derin bir nefes alıp "Suna'ya da kötülük yapmıştır" dedi mırıldanır gibi.

"Çocuklara acilen devletin el koyması lazım Muhtar. Önce bunu halledelim Ağırlığını koy, konuşulması gereken yerlerle konuş." Bunları daha önce de söylemişti Hoca ama eli ilk defa bu kadar güçlüydü. Talha'nın ölümünü de şüpheli buluyordu. Çocuğun cesedi mezardan çıkartılıp bir otopsi yapılsa normal bir ölüm olmadığı anlaşılırdı. Ama insanlar izliyorlardı, sadece izliyor, her

şey normal mecrasında akıyormuş gibi davranıyorlardı. Bundan sonra böyle olmayacaktı, Muhtar'ın tavırlarından bunu anlayabiliyordu. Eğer araştırılırsa başka suçları da ortaya çıkardı Sıddık'ın. Zaten adam muska yazıyor, büyü yapıyor, cincilik yapıyor, çocuklarını dövüyordu. Bunlar bilinenlerdi, bilinmeyen daha neler vardı Allah bilir. Bunlar da hemen ortaya çıkartılmalıydı.

"Bunun gerçekten cinleri var mı Hocam? Sen ne diyorsun bu konuda?" Muhtar, Sıddık'ın efsunlu olduğuna inanıyordu, görünmez güçleri vardı bu adamın, cin mi peri mi artık her neyse. İlahi güçleri olmasa bütün bir aileyi nasıl etkisi altına alacaktı? Cinleri olmasa memleketin dört bir yanından insanlar neden gelsindi? Belli ki cinleri vardı, gaipten haber alıyordu. Ama güçlerini rabbani değil şeytani kullanıyordu, bu çok tehlikeliydi, bu adam Allah'a değil şeytana hizmet ediyordu. Bununla ilgili Hoca'dan açıklama bekliyordu şimdi, ilim sahibi adamdı o, mutlaka bir açıklaması olurdu. Ama Hoca'nın diyecek bir sözü yoktu, ne dese yalan olurdu. İnandığı doğruları söylese Muhtar hayal kırıklığına uğrayacaktı, Muhtar'ın doğrularını söylese kendi doğrularıyla çelişecekti.

"Bunlar çetrefilli işler Muhtar, bir ara uzun uzun konuşuruz. Biz şimdi çocuğun durumunu takip edelim, yükü sadece benim sırtıma yükleme. Topa ben girersem olayı yine kişisel bir mesele olarak pazarlayacak bu adam. Artık bu iş senin de sırtında. İshak akıllı çocuk, eğer güvenir, inanırsa her şeyi anlatır. Sonra polis işi sıkı tutarsa diğerleri de anlatır. Bu adam bir ruh hastası."

Peki, nasıl oluyordu da böyle bir adam insanların saygısını kazanıyordu? Bu kadar kolay mıydı insanları kandırmak? Bektaşi deyişi geldi Hoca'nın aklına, babası Bektaşi deyişlerine çok meraklıydı, ondan dinlemişti. Bektaşi'ye sormuşlar, "Dünyanın öküzün boynuzu üstünde durduğunu söylüyorlar, sen ne diyorsun?" "Elbette doğru değil bu ama mutlaka buna inanacak öküzler çıkacaktır" demiş Bektaşi. Olayın özeti buydu aslında.

Çocuğun hastane işlemlerinin çabuk bitmesine hem sevinmiş hem şaşırmıştı Hoca. En az öğleye kadar burada kalmayı beklerken saat on gibi hastaneden çıkıp Çocuk Şube'ye gittiler. Doktorla bir daha konuşamamışlardı ama darp raporu verdiğinden şüphe duymuyorlardı.

Çocuk Şube'de İshak'ı bir pedagog ve bir avukat teslim aldı. Hoca'yla Muhtar'ı ise ifade odasına aldılar. Ayrıntılı bir ifade verdi Hoca, Seyfi'nin öldürülmesinden sonra olan olayları tek tek anlattı. Ongun Apartmanı'nda neler olup bittiği araştırılmalıydı. Çocukların sistematik bir şiddete maruz kaldığı kesindi. Talha'nın ölümü şüpheliydi ve bu da araştırılmalıydı.

Muhtar'dan resmi bir ifade almadılar, savcı şimdilik buna gerek duymamıştı. Mahkeme safhasına geçerse Muhtar'ın bilgisine, şahitliğine başvuracaklardı. Muhtar yine de sorumluluğunun bilinciyle polislere olayı anlatmış, Sıddık ve Ongun Ailesi'yle ilgili düşüncelerini söylemişti. Kararlıydı, işin peşini bırakmaya niyeti yoktu.

İfade verme işlemi bittikten sonra Hoca eve gitmek istese de Muhtar bırakmadı. Muhtarlığa geçtiler, öğle ezanına az kalmıştı zaten. Yorgun ve uykusuz olmasına rağmen iyi hissediyordu kendini. Ardı ardına yaşadığı bu iki olayın da iyi sonuçlanması Hoca'yı oldukça rahatlatmıştı. Tabii Muhtar'ın iyi niyeti ve babacanlığı bunda çok etkili olmuştu. Gerçekten özünde iyi bir insandı o, mahalle imamının böylesine büyük bir gafletini görmezden gelmesi takdire şayandı, onun bu iyiliğini unutmayacaktı Hoca. Ama artık Kevser mevzuunu halletmesi gerekiyordu, iki seçenek vardı önünde, ya evlenecek ya ayrılacaktı.

Muhtarlıkta çok kalmadı, zaten öğle ezanı yaklaşıyordu. Ezanı okuyup namazı kıldırdıktan sonra güzel bir uyku çekecekti, bunu hak etmişti. Muhtarlıktan camiye doğru güçlü bir aidiyet duygusuyla yürüdü. Zaten böyle olsun istemişti, mahalle ona sahip çıksındı, o da mahalleye. Buranın gerçek din görevlisi ken-

disiydi, devlet onu layık görmüştü bu göreve. Mahalleli her ne kadar Sıddık gibi ne idüğü belirsiz birinin peşine takılmak istese de Allah buna razı gelmemişti. Bugün yarın öz çocuğunu devlet elinden aldığında mahalleli gerçek yüzünü görüp onu lanetleyecekti. Kendisi de haklı çıkmanın gururuyla daha özgüvenli olacak ve cemaatine daha iyi, daha güzel rehberlik edecekti.

Namazı kıldırdıktan sonra hemen lojmana geçti, yorgunluk ve uykusuzluktan gözleri kapanıyordu. Cemaatten olayı soranlar olmuş, o da ayrıntısına girmeden anlatmıştı. Olay zaten yayılacaktı, ama kendisinden yayılsın istemiyordu. Şimdi ikindi ezanına kadar uyuyup kendine gelmeye çalışacaktı. Yumuşak yatağına uzanıp gözlerini uykuya teslim ederken Kevser geldi aklına. Yaptıklarının iler tutar yanı yoktu, hoca dediğin cami lojmanına kadın mı getirirdi? Kendini bu yükten kurtarmalıydı.

O kadar çok kâbus görmüştü ki, gerçekle rüyayı ayırt edemiyordu; kapı mı çalıyordu, yoksa kâbustan uyanmak için zihni ses mi icat ediyordu? Yakup'un Muhtar'la konuştuktan sonra öfkeyle kendine yönelmesi gerçek miydi? Şimdi hem zil çalıyor hem kapı vuruluyordu. Açmazsa o demir kapıyı sökeceklerdi galiba. Bütün mahalle lojmanın önüne doluşmuştu; önde Yakup, Muhtar, Süleyman ve Sıddık vardı, ellerinde sopalar, nacaklar, keserler, döner bıçaklarıyla.

"Münafık!" diye bağırıyorlardı,

"Irz düşmanı!"

"Melun!"

"Sapkın!"

"Merdud!"

"Katli vaciptir bu mürtedin!"

"Öldürelim bu ırz düşmanını!" deyip Sıddık'ın kolunu havaya kaldırıyordu Yakup. "İşte yeni Hocamız!" Muhtar da ondan geri kalmıyordu, "Bu mahalleyi Sıddık temsil edecek!" Kapıya yüklendikçe yükleniyorlardı. Kapıyı açmaya muvaffak olama-

yınca pencereye doluşmuşlardı. "İlk taşı ben atacağım!" Sesi hemen tanımıştı, ama yüzünü de görmek istiyordu. Perdeyi hafif aralayıp sesin sahibine baktı, öfkeyle avucunun içindeki taşı sıkıyordu. "Bu ırz düşmanı beni iğfal etti. İlk taşı ben atacağım!" İshak da vardı Kevser'in yanında.

"Beni hep dövüyordu, kolumda sigara söndürüyordu camide. Babam beni hiç dövmedi, hep İsmail Hoca dövdü." Sonra taşlar yağmur gibi yağmaya başladı. İlk gelen taş kasığına isabet edince acılar içinde yere serildi. Duyduğu sancı o kadar şiddetliydi ki yumurtalıklarını kesip atmak istiyordu.

"Mahkeme istiyorum" diye ünledi. "Mahkemede yargılanmak istiyorum. Suçluysam cezamı yine siz verin."

"Hoca yargılanmak istiyor!" diye bağırıyordu Muhtar. "Hoca yargılanmak istiyor!"

Kanepeden öyle bir zıpladı ki başı tavana değecekti neredeyse. "Kâbusmuş!" dedi, büyük bir rahatlama hissetti. Bu duygu zil sesiyle beraber kesintiye uğradı. Kapı çalıyordu, saate baktı hemen; ikindi ezanına az bir vakit kalmıştı, demek ki öyle çok uyumamışım diye mırıldanarak kapıya yöneldi. Kapıyı açtığında Muhtar'ın öfkesini hemen fark etti.

"Hoş geldin" dedi uykulu bir ses tonuyla.

"Yahu Hocam öldün mü sen? Ne kapıya bakıyorsun ne telefona. Bir saattir sana ulaşmaya çalışıyorum."

Kâbus görüyordum, ondan açamadım, kusura bakma diyemedi tabii, ama Muhtar gözüne o kadar güzel görünüyordu ki yaşadığı gerçekliğe anlam katıyordu.

"Çok uykusuzdum, biraz uyuyayım dedim. İçeri gel, bir çay yapayım sana."

"Soban yanıyor mu?"

"Yanıyor, ev sıcak." Odaya geçip kanepeye oturdu Muhtar, pardösüsünü bile çıkarmamıştı. Hoca da toz mavisi berjere oturup misafirinin endişeli ve telaşlı halini gözledi bir süre, bir

şeylerin ters gittiği belliydi. Bunu öğrenmek için çok beklemedi. Durumu anlattı Muhtar. Sıddık, Rabia ve mobilyacı Süleyman'la birlikte Çocuk Şube'ye gitmiş. Çocuğunu kesinlikle dövmediğini söylemiş, ama annesi bazen dövüyormuş. Bunu Rabia da kabul etmiş. "Her anne gibi ben de sinirlenince çocuğuma iki tokat atıyorum bazen" demiş. Bundan sonra dövmeyeceğine dair de yeminler etmiş. Hastane raporunda da öyle ciddi darp izine rastlanmamış. Çocuk da şiddet gördüğüne dair pek bir şey söylemeyince savcılık kararıyla polis, çocuğu ailesine teslim etmiş. İnanamamıştı duruma Hoca.

"Nasıl yani? Bu kadar mı? Gerçekten böyle mi olmuş? Çocuğu alıp gitmişler öyle mi? Pedagog buna neden engel olmamış?"

"O kısmı bilmiyorum ama çocuk dövüldüğüne dair bir şey anlatmamış, üstelik bir de eve gitmek istediğini söyleyince çocuğu teslim etmişler aileye. Şimdilik bunları öğrenebildim."

Astımı nüksetmişti, pencereyi hafif aralayıp derin derin nefes aldı Hoca, yazık, çok yazık diye iç çekti. Hiç mi düşünmemişlerdi o çocuğun daha çok dayak yiyeceğini? Ne dayağı, belki de işkence edeceklerdi çocuğa kaçtığı için. Pencereyi kapatıp Muhtar'a döndü.

"Böyle elimiz kolumuz bağlı bekleyecek miyiz? Bir şeyler yapmalıyız. Pedagoğu bulup konuşalım en azından."

"Konuşsan n'olacak Hocam? Eğri oturup doğru konuşalım, Sıddık, Süleyman'ı boş yere götürmedi oraya. Belli ki partiyi devreye sokup işi hallettiler."

"Başa döndük" diye mırıldandı Hoca, "bu adam bir şekilde kendini kurtarıyor."

"Öyle kolay değil. Bu işin peşini bırakmayacağız." Yekinip kalktı sonra. "Ben muhtarlığa geçiyorum, namaz kıldırdıktan sonra sen de gel. Artık bu meseleyi Yakup'la ciddi ciddi konuşma vakti geldi."

12

Oğlunun evden kaçmasına çok öfkelenmişti Sıddık, bunun yanında derin bir hayal kırıklığı yaşıyordu. Küçücük çocuk kaçmayı nasıl akıl edebilmişti? Bunu kim aklına sokmuştu? Bunun hesabını evdeki herkesten soracaktı. Devlet az daha çocuğu elinden alıyordu. Kesinlikle şiddet kullanmadığını söylemişti, Allah'ın adını vermiş, büyük yeminler etmişti. Biraz sert bir mizacı olmasına rağmen çocuklara, kadınlara karşı hep müşfik olduğunu söylemişti. Çocuklar Allah'ın emanetiydi, onların bedenlerine ve ruhlarına mukayyet olmak dini ve vicdani bir sorumluluktu. Ama karısı onun kadar hassas davranmıyor olabilirdi, bu hoyratlığın hesabını ondan soracaktı. Bütün bu konuşmalarına, yeminlerine rağmen Süleyman'ın yardımı olmasa çocuğu geri alamayabilirdi.

Akşam herkesi tek tek cezalandırmasına rağmen öfkesi ve can sıkıntısı bir türlü geçmemiş ve yine migreni azmıştı. Ağrılarından kurtulmak için bütün gece üzerlik çayı içip mucize haplardan aldı. Ama hiçbir şeyden tatmin olmuyordu. Şifacılıktan da soğuyordu artık. Hâlâ başladığı noktadaydı. Maziye açılan o kalın perdeyi bir türlü aralayamıyordu. Kâbuslar görüyordu, uyurken ya da uyanık fark etmiyordu, kâbuslar üzerine bir kurşun gibi çöküyordu. İnce bir buz tabakası üzerinde yürütülüyordu, ama buz tabakasının altında su yerine alevler dalgalanıyordu. Her geçen zaman biraz daha köpürüyordu alevler, bir cehennem ağzı

gibi kurban istiyordu. Ona, sağında ve solunda iki zebani refakat ediyordu. Kurtulup kaçmak için hamle yapıyordu ama zebaniler ellerini uzatıp yakalıyordu onu. Zebanilerin iri, soğuk, ürpertici ellerini teninde hissedince bağırmak istiyor ama sesi çıkmıyordu, tekrar deniyordu, yine olmuyor, başaramıyordu. Bu buz yürüyüşü bir bataklığa tesadüf ediyor, sazlıkların arasında kayboluyordu, sis onu boğmaya çalışıyor, önünü, arkasını göremiyordu, sonra hortlaklar gelip etini parçalamaya başlıyordu, etini kemiğinden ayırıp kemiklerini bir bir kırıyordu. Bütün bu korkunç acıya rağmen ölmüyordu, hâlâ nefes alıyordu, "Kim olduğumu öğrenmeden ölmek istemiyorum" diyordu. "Kimim ben, nereden geldim? Annem kim, babam kim? Ağıt yakan yaşlı kadın kim? Bunları öğrenmeden öldürmeyin beni." Yalvarmaları işe yaramıyor, parçaları bataklığa atılıyordu. Ama ölmüyordu, bataklığa atılan parçalarını bir araya getirmeyi başarıyordu. Bu defa da sislerin arasında bir hayalet gibi yükselen zifiri karanlık tarafından yutuluyordu. Karanlığın ortasında birini görüyordu belli belirsiz, "İshak" diyordu, "İshak sen misin?"

Kan ter içinde uyanıp aynı soruyu soruyordu: İshak neden rüyalarıma giriyor? Bu soruya mantıklı bir cevap bulamıyordu. Bunu hayra da yormuyordu açıkçası. Oğluyla ilgili şüpheleri vardı, evden kaçması bu şüphelerini haklı çıkarmıştı. Aynı hatayı yapmaması için de sıkı tedbir almıştı. Eğer kendine benzemiyor olsaydı bu kadar umursamazdı oğlunu. Sıddık'ı endişelendiren buydu; oğlu kendine benziyordu, belki de bunun için rüyalarına giriyordu.

Odasına gidip bir gözdağı vermek istedi ona. Baba korkusu eksilmeden devam etsindi ki özellikle büyüdüğünde başkaldırmasındı, yılanın başı küçükken ezilmeliydi. Kapıyı açıp ayağından kalorifere zincirlenmiş oğluna baktı terbiye eden gözlerle.

"Bir dahaki sefere bu kadar bağışlayıcı olmam. Baban olduğumu hiçbir zaman aklından çıkarmayacaksın."

"Çıkarmam" dedi İshak, başını eğdi sonra. Babası gidene kadar da kaldırmadı başını.

Babasından yediği dayağın acısından çok eve tekrar gelişinin acısını duyuyordu. Bodrum penceresinden kendini dışarı atıp camiye doğru koşarken asla bir daha dönmeyeceğine inanmıştı. Çok güzel bir duyguydu onun için bu, kâbus dolu hayatından sonsuza dek kurtulacaktı. Ama olmamıştı, başaramamıştı, yine buradaydı. Bunun sorumlusu biraz da kendisiydi aslında, verdiği kararın arkasında duramamıştı, dışarıdaki gerilimi kaldıramayıp hastanede ve karakolda kendini doğru ifade edememişti. Kuran kursuna giderken İsmail Hoca'nın ısrarlı sorularına karşı gösterdiği direnç burada da nüksetmiş, ürkek ve çekingen davranmıştı. Kendine gelebilmesi için biraz daha zamana ihtiyacı vardı ama o zamanı bulamamıştı, çünkü babasını görmüştü. Onu görmesi yetmiş, bütün bildiklerini unutmuştu. İsmail Hoca'nın onu hastaneye bıraktıktan sonra bir daha görünmemesi de kötü olmuştu, yalnız ve korumasız hissetmişti kendini. Sanıyordu ki İsmail Hoca hep yanında olacak ve onu hiç bırakmayacak. Kurs dönemindeki konuşmalarından bunu anlamıştı.

Babasının hem karakolda hem de eve dönerken yumuşak konuşmasının sebebinin insanları kandırma amaçlı olduğunu biliyordu, bu konuşmaların onun için bir anlamı yoktu, babası yaptığının bedelini ödetecekti, ama bunu umursamıyordu, artık her şeyin bittiğini düşünüyordu.

Eve gelince tahmin ettiği oldu, babası bir kum torbası gibi yumruklayıp tekmeledi onu. Sonra kaynanasını, kayınlarını, baldızlarını ve karısını dövdü, Ayşe Nisa'yı da tabii. Yoruluyor, dinleniyor tekrar dövüyordu. İshak bunlara alışıktı, eve dönerken de hazırlamıştı zaten kendini ama zincirleneceği aklına gelmemişti. Babası odadan çıkarken "Yarın seni o kalorifer peteğine zincirleyeceğim" demiş ve dediğini de yapmıştı. Boyu kadardı zincir, birkaç adım atabiliyordu ancak. Açıkçası çok umursamamıştı,

odada zamanının çoğunu pencere önünde geçiriyordu zaten, değişen pek bir şey olmayacaktı yani. Yine kalorifer peteğine çıkıp dışarıyı gözetleyebilecekti. Merak ettiği şeyse gece burada kalıp kalmayacağıydı, burada kalacaksa ona göre bir çözüm yolu bulacaktı. Misal gece yatarken battaniyeyi kendisi alıp yorganı Ayşe Nisa'ya verecekti. Eğer Ayşe Nisa isterse yorganı da getirir, burada beraber uyurlardı.

13

Bu yaşta yalnız yaşamak zor oluyordu gerçekten. Tabii yarı yatalak bir hasta ile yaşamak kadar zor değildi. Allah o günlere tekrar döndürmesin diye düşündü. Kibriye'nin son üç yılı çok meşakkatli geçmişti, ömründen ömür almıştı Muhtar'ın. Çok zaman kaybetmeden bir evlilik yapması elzemdi. Sıddık oyuna getirmiş olmasa şimdi evlenmiş olacaktı ama buna takılıp kalmak istemiyordu, mutlaka münasip biri karşısına çıkacaktı. Sıddık'la da hesabı bitmemişti, onu köşeye sıkıştırdığına inanıyordu, Hoca ile güçlü bir ittifak olmuşlardı, Yakup'la da konuşmuştu. Bu şarlatanın ipini çekmek artık an meselesiydi. Öncelik polisin o evde neler yaşandığını etraflıca araştırıp öğrenmesindeydi, sonrası çorap söküğü gibi gelirdi. Parayı geri alamayacaktı belki ama onu hapse tıktıracaktı. O zaman Suna ile evlenme ihtimali de doğardı tekrar.

Uzandığı kanepeden yekinip kalktı, masanın üzerindeki teybin düğmesine dokunup televizyonu kapattı. Tekrar kanepeye uzandı. Biraz Mahzuni dinleyip yatacaktı. Mahzuni türküleri kadar derin, anlamlı başka bir şey olmadığını düşünürdü. Dinler, sözleri üzerinde düşünür, konuşur, bazı sözlerini de konuşmaları arasına serpiştirirdi. Öyle ki bazı deyişleri zihnine de mıh gibi çakılmıştı. Herkese, her kişiye söylenmiş bir sözü vardı büyük ozanın.

İsa Meryem'e mi kalmış
Musa asadan ne bulmuş
Süleyman bir sultan olmuş
Boşu boşuna boşu boşuna.

Bu deyişi Yakup gibi zenginlere sık sık hatırlatmak gerektiğini düşünürdü.

Ne dağı var, ne ormanı, çınarı
Ne bağı var, ne bostanı, pınarı
Kimse bilmez gizli gizli yananı
Ah derdini dökemeyen kullar of

Bu deyiş Seyfi ve onun gibilerinin üzerine bir elbise gibi oturuyordu. Peki Sıddık gibileri nasıl tarif etmişti Mahzuni? Bir süre düşündükten sonra İsmail Hoca ile Sıddık'ı karşılaştıran bir dörtlük geldi aklına.

Altı bin altı yüz altmış altının
İçinden seçilen sade beş midir
Allah için Kuran için söyleyin
Ebu Süfyan Murtaza'ya eş midir?

Ya kendi gibilerine uyacak deyişi? Kendine uygun deyişleri hatırlamaya çalışırken kapı çaldı. Gülbeden'dir diye düşündü, yiyecek bir şeyler getirmiştir babasına, ya da hal hatır sormak için çıkmıştır yukarı. Oturduğu yerden doğrulup yavaş adımlarla kapıya doğru yürüdü. Kapıyı açtığında gözlerine inanamadı. "Selamünaleyküm!" dedi Sıddık. Yutkundu Muhtar, selamını alıp "Hayırdır inşallah, kötü bir durum yok ya" dedi. Sıddık sert bakışlarını Muhtar'ın yüzüne dikti.

"Yok, ziyaretine geldim, biraz konuşalım."

Kapıyı iyice aralayıp içeri aldı misafirini. Salona geçtiler. Sıddık sanki evi satın almaya gelmiş gibi salonu kolaçan etti dikkatli gözlerle.

"Maşallah evin han gibiymiş, tam zengin evi."

Teybi kapatıp Sıddık'a yer gösterdi oturması için. Karşı kanepeye de kendisi oturdu.

"Tekrar hoş geldin" dedi memnuniyetsizliğini belli etmemeye çalışarak. Ayak ayak üstüne attı Sıddık, salonu süzdü tekrar.

"Evin çok güzel de bu kadar büyük bir evde tek başına yaşamak zor olmuyor mu?"

Muhtar eski kalabalık günleri hatırladı bir an, şimdi yalnızlıktan şikâyet ettiği gibi o zamanlar da kalabalıktan, gürültüden şikâyet ederdi.

"Bu hayat bana şunu öğretti, hayatımız üzerinde sandığımız kadar kontrol sahibi değiliz, çoğu zaman boş yere hırs yapıp telaş ediyoruz, ne yaparsak yapalım en sonunda iş olacağına varıyor." Derin bir nefes alıp misafirine baktı, sonra gözlerini salonda gezdirdi bir süre. "Bu evde altı çocuk büyüttüm, şimdi hiçbiri yok, Kibriye de rahmetli olunca böyle tek başıma kaldım."

"Eee, ne oldum demeyeceksin Muhtar, ne olacağım diyeceksin. Bu işler böyle."

"Evet, bu işler böyle" dedi mırıldanır gibi, sonra gözlerini Sıddık'a çevirdi müteredditi, "Hayırdır ne konuşmaya geldin?"

"Bunları konuşmaya geldim işte" dedi, kollarını genişçe iki yana açıp kanepeye yasladı. "Bu evi çekip çevirecek biri lazım sana."

İri gözleri kaşları altında kuşkuyla kısıldı Muhtar'ın. Bir plan çerçevesinde geldiği belli olmuştu Sıddık'ın ama bu adamın aklından geçenleri anlamak öyle kolay olmuyordu.

"Yanlış anlama da Muhtar, bir kusurun var, çok acele ediyorsun, çok tez canlısın. Biliyorsun acele işe şeytan karışır. Geçen telefonda genzime doğru konuşup beni celallendirmeseydin sana işlerin nasıl yürüyeceğini anlatacaktım ama dedim ya acelecisin."

Ben mi bozdum işi sanki diyecek oldu bir an ama bunu söyleyip Sıddık'la kavga etmek istemedi, onunla böyle mücadele edilmeyeceğini öğrenmişti. Önünü açıp anlatacaklarını sonuna kadar dinleyecek, sonra da söyleyecek bir şeyi olursa söyleyecekti.

Meseleye girdi Sıddık, "Lafı döndürüp dolaştırmanın anlamı yok" dedi. Muhtar'ın durumu malumdu, eve biri şarttı. Herkes üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeli, bu iş neticeye bağlanmalıydı. Zorlama bir içtenlikle Muhtar'a bakıp "Her şeyin bir usulü, adabı, erkânı var" dedi. "Usulünce gidelim biz, öyle değil mi?" Suna'yı vermek için geldiği kesindi artık, ama neden diye sordu Muhtar kendine, zira Sıddık sikmediği sıpanın boynuna yem torbası takmıyordu. Sorduğu sorunun cevabını da kendisi verdi sonra, nedeni bugünkü vukuattı.

"Ee şimdi sen bana ne diyorsun? Açıkçası tam olarak anlamadım ne demek istediğini."

"Anlamayacak bir şey yok, daha önce konuştuğumuz gibi hısım olacağız. Bunu demeye geldim."

Yüzüne sevinçli bir renk yayıldı Muhtar'ın ama temkinli davranacaktı, teklifin üzerine atlamayacaktı hemen. Belli ki sıkışmıştı Sıddık, mecbur kalmıştı, onun için geçmişte olanları konuşacaktı biraz.

"Ne değişti de şimdi bu teklifle geliyorsun? Çok ayıp ettin sen bana, çok haksızlık ettin."

Yüz hatları keskinleşti Sıddık'ın, huzursuzluğunu belli edip geriye yaslandı:

"Allah Allah! Senin gibi akıllı, güngörmüş bir adamın böyle cahil cahil konuşmasını vallahi anlamıyorum. Ben ne diyorum, sen ne diyorsun, bilmediğin şeyler var senin, aile içinde olup biten her şeyi anlatmamı mı istiyorsun? Anlatılacak şey var, anlatılmayacak şey var."

Kafası karışmıştı Muhtar'ın, anlatılmayacak şeyler ne olabilirdi? Belli ki ailede bu evlilikle ilgili bir çekişme yaşanmıştı, ama

ne olursa olsun Sıddık'a da güvenmiyordu artık, çok yalan söylüyordu bu adam. Buraya kuyruğu sıkıştığı için geldiği açıktı.

"Keşke ağzımızın tadı bozulmasaydı, olup biteni bana anlatsaydın, ben halden anlamayacak adam mıyım?"

Çatık kaşları altında yargılayan bakışlarını Muhtar'a dikip burun deliklerini kabartarak solumaya başladı Sıddık.

"Yani sen de kırık plak gibi aynı şeyleri tekrarlayıp duruyorsun. Nasıl yol alacağız böyle?" Psikolojik baskıyla tercih yapmaya zorluyordu Sıddık. Bunun farkındaydı ama ona karşı nasıl bir tavır takınacağına karar vermemişti henüz; ya teklifi reddedip hem Suna'yı kaybedecek hem de Sıddık'ın düşmanlığını kazanacaktı, ya da kabul edip Suna'yı alacaktı ama Sıddık'ın günahlarına ortak olup kendine duyduğu saygıyı azaltacaktı. Bir de İsmail Hoca vardı tabii. Muhtar bunları düşünürken bambaşka bir teklif sundu Sıddık.

"Hatice Kübra için Allah'ın emrini anarsan herkes için çok hayırlı olur."

Doğru duyduğuna emin olmak için bir süre bekledi Muhtar, yutkundu sonra, elini ağzına götürüp hafif öksürdü. İsim karışıklığı olmadığından emin olmak istedi.

"Hatice Kübra mı dedin?" Dikkatlice muhatabının yüzüne baktı sonra.

"Ben Hatice Kübra'nın daha münasip olduğunu düşünüyorum Muhtar."

Torunu yaşında bekâr bir kızdı Hatice Kübra. Nasıl olurdu bu? Suna da gençti ama iki çocuklu bir duldu neticede.

"Bilemedim ki" dedi dudaklarını bükerek. Bir yandan da kanına enjekte edilen zehri hissetmeye başlamıştı. "Hatice Kübra" diye mırıldandı, "bilemedim şimdi..."

"Bu senin için daha hayırlı olacaktır. Şaşkınlığını anlıyorum ama bu daha hayırlı olacaktır. Bunu biraz düşün şimdi, haklı olduğumu anlayacaksın. Senin için hayırlı olanını söylüyorum ben."

Hatice Kübra'yı çok az görmüş olsa da biliyordu, Suna kadar güzel olmasa da güzeldi, körpecikti daha, on dokuz, bilemedin yirmi yaşındaydı. Bunu kabul etse elâlem ne derdi? Yetmişine merdiven dayamış adamın yirmi yaşında bir kızla evlenmesine insanlar ne derdi? Gözünü Sıddık'a dikip müteredditt baktı:

"Bilemedim ki... Millet ne der?"

"Bunları sen düşünme, insanlar çabuk alışır. Hem onlara ne oluyormuş? Peygamber efendimiz nikâhına aldığında Ayşe validemiz kaç yaşındaydı, bunu biliyorlar mı?"

"Hâşâ" dedi Muhtar, "sümme hâşâ." Ama düşündükçe Hatice Kübra'nın, onun karısı olacağı hayali heyecanlandırmaya başlamıştı.

"Bunun uygun olduğundan emin misin? Kız bunu biliyor mu? Annesi ne der, babası ne der, Nedim ne der, Mustafa ne der? Onlarla konuştun mu, yoksa senin kararın mı?"

Kısa kesti Sıddık,

"Sen tamam diyor musun? Tamam diyorsan gerisine karışma."

Nasıl tamam demezdi ki, yirmi yaşında bir bakireye nasıl tamam demezdi?

"Sen öyle diyorsan..." Mahalleye bunu nasıl açıklayacaktı? Şimdi bunu düşünüp yolunu bulması gerekiyordu. Bunu enine boyuna düşünecekti.

"Küçük bir mesele var yalnız" dedi Sıddık, "onu da konuşalım da sonra sorun çıkmasın." Durumu anlattı: Seyfi öldükten sonra Seyfi'nin yengesi Fatma eve gelip kıza büyü yapmış. Üç tane cin musallat olmuş Hatice Kübra'ya, kötü cinler kızı ele geçirmişler, birkaç gün kıza sahip olmuşlar, ırzına geçmişler yani, ama durumu anlayınca daha büyük bir büyüyle cinleri önce bağlamış, sonra işkence etmiş Sıddık, cinler de tövbe edip onun emrine girmişler. Ama yapacaklarını yapmışlar kıza. Muhtar Hatice Kübra'yla evlenecek olmasını hazmetmeye çalışırken yeni durumla aklı başından gitmişti. Söyleyecek bir şey gelmiyordu

aklına, aslında çok şey söylemek istiyordu ama nereden başlayacağını bilmiyordu. Bunların gerçekten doğru olup olmadığını soracaktı ki vazgeçti, onu huylandırmak istemiyordu, biraz düşüneyim diyecekti ki bundan da vazgeçti.

"Tamam" dedi "önce etraflıca hazırlık yapalım o zaman."

"Bence hazırlık yapmaya gerek yok, uzatmayalım Muhtar. Ne kadar uzatırsak laf o kadar çoğalır. Hemen bir imam nikâhı yaparız, kızı alır götürürsün."

Muhtar ucu pembeleşmiş dilini çıkartıp dudaklarını yalamaya başladı. Yeni durumu hazmetmesi biraz zaman alabilirdi. Bir yandan yirmi yaşında bir kızla evlenmenin heyecanı ve mutluluğu, diğer yandan da telafisi olmayan bir yanlışa düşüp bu yaştan sonra elâleme rezil olma endişesi.

Sıddık'ın yüzündeki huzursuz ve asabi ifadeyi görünce tedirgin oldu Muhtar. Yine ne oldu diye düşündü.

"Bizim oğlanın evden kaçması fitneye mahal vermesin. İnsanlar içini dışını bilmeden konuşuyor. Bunlara müsaade etmemek gerek. Sen muhtarsın, mahallenin birliğini beraberliğini bozacak fitneye fırsat verme. Her ailede olabilecek şeyler bunlar ama ortalığı ayağa kaldırıyor bazıları. Hastanesiymiş, karakoluymuş, doktoruymuş... Valla oğlanı zor geri aldık, bir daha böyle bir şey olursa çocuğu elimizden alacaklarını söylediler. Bir bardak suda fırtına kopartıyorlar, annesi iki fiske vurmuş, çocuk da kırılmış kaçmış. Annesinden beklemiyormuş böyle bir şey. Ben annesine de kızdım."

Sıddık kartlarını açık oynuyor diye düşündü Muhtar, her şeyi açıkça dile getirdi, kendisinden de tarafını seçmesini istiyor. Bir taraftan yirmi yaşında bir kızla evlenmek var, diğer yandan bunu elinin tersiyle itip Sıddık'ı köşeye sıkıştırmak. Yutkundu Muhtar, omuzlarını oynattı hafifçe.

"Gece kaçması iyi olmamış. Onun için çocuğun derdi olduğunu sanıyor insanlar." Bir ifade oluştu mu diye dikkatlice Sıddık'ın yüzüne baktı güvensiz gözlerle.

"Ne derdi varmış, konuştun mu çocukla? Niye böyle bir hata yapmış?"

"Söyledim ya, annesiyle sıkıntı yaşamış, küçük bir tatsızlıktan ibaret olay. Ama esas sorulması gereken soru şu: Çocuk neden İsmail Hoca'nın evine kaçtı? Hoca bunu açıklamak zorunda." Muhtar'a baktı yargılar gözlerle, bir şeyler bildiğini ima eder gibi, "Bütün bunların Hoca'nın başının altından çıktığını biliyorum Muhtar. Tabii destekçileri de var, onlardan cesaret alıyor. Yalnız bu defa onu anasından doğduğuna pişman edeceğim."

Kazın ayağı öyle uzun değil diye düşündü Muhtar.

"Hoca'nın yaptığı bir şey yok, bunu ben biliyorum, onun bir kabahati yok, sabah namazında çocuğu camide bulmuş."

"Yanında mıydın Muhtar? Ne malum orada bulduğu, ne malum parmağı olmadığı? Bana husumeti var, bunu herkes biliyor. Beni kötü göstermek için tuzak kurmadığı ne malum? Bunların hepsini araştıracağım ama..." Sustu bir nefes aldı Sıddık. "Bu Hoca gibileri insanda din iman bırakmıyorlar."

"Hoca'ya çok yükleniyorsun. İsmail Hoca iyi insan. Eksikleri, hataları, kusurları olabilir ama o iyi niyetli bir delikanlı. Her neyse."

Dördüncü bölüm

1

Sınava az bir süre kalmıştı ama çalışamamıştı hiç. Öğretmenlik planlarını ertelemesi gerekiyordu, en az bir yıl daha. Ders çalışamamasının kabahati tek başına onda değildi. İmamlık çok yoruyordu onu, daha doğrusu mahalle. Başka bir yerde görev yapıyor olsa belki bu kadar yorulmazdı. Daha bir buçuk yıl olmamıştı mahalleye geleli ama on yıla sığacak kadar olaya şahit olmuştu.

Mahalleyle ilgili büyük bir hayal kırıklığı yaşıyordu. Oysa farklı mülahazalarla mesleğe başlamıştı. Bu toprakların mutmain, kanaatkâr, doymuş, tamah etmeyen insanına hep inanmıştı, Anadolu irfanı denilen o değerler manzumesi birçok konuda kendisi için referans olmuştu. Ama Seyfi'nin öldürülmesiyle başlayan olaylar zincirinde toplum Müslüman refleksi gösterememişti. Son olarak Muhtar'ın yaşadığı ya da yaşattıkları bir komediye dönüşmüştü. Bu adam tam bir hayal kırıklığıydı gerçekten. O kadar yaş al, itibar edin, sonra bir evlilik uğruna bir ömür biriktirdiğin itibarını yerle bir et. Oysa özünde iyi bir insandı, besbelli iyi niyetliydi, ama neden bu kadar çabuk kanıp hevesine teslim oluyordu, bunu anlamıyordu Hoca.

Sıddık'ın aklına, entrikalarına şapka çıkartıyor, ona saygı duyuyordu artık, adam arkadan iş çevirmek, entrika yapmak, insanların duygularıyla oynamak için yaratılmıştı. Sözgelimi tek bir hamleyle Muhtar'ı yanına alarak kendini temize çıkarmış,

ihtiyacı kalmayınca da hiç tereddüt etmeden onu kullanılmış bir mendil gibi çöp kutusuna atmıştı. Bir taşla üç kuş vurmuştu yani; oğluna yaptığı işkencelerin üstünü örtmüş, Muhtar'ı yüklü miktarda dolandırmış, bir de –ağızdan ağza yayılan bir söylentiydi bu– Hatice Kübra'yı Muhtar üzerinden aklamıştı.

Babasının anlattığı bir hikâye geldi aklına. Açgözlü bir köpek varmış, açgözlü ama güya uyanık. Bu köpek hem Adana'nın hem de Maraş'ın üzümünü yemek istermiş. Önce Adana'nın üzümünü yiyeyim diyerek yola çıkarmış ama yetişemezmiş, Adana'ya vardığında bağbozumu bitmiş olurmuş. "Adana'nın üzümünü yiyemedim, bari Maraş'ın üzümünü yiyeyim" diye geri dönermiş. Ona da yetişemezmiş, Maraş'ın bağbozumunu kaçırır ve aç kalırmış. İşte Muhtar'ı o köpeğe benzetiyordu.

İnsanlara güveni büyük bir erozyona uğramıştı. Bir imam olarak bundan korkuyordu, hafazanallah insanlara duyduğu o şüphe imanına yansırsa bu kendi açısından büyük bir felaket olurdu. Onun için insanlardan şimdilik uzak duruyor, kitaplarla oyalanıyordu. Cemil Meriç'e yönelmişti yine, başı ne zaman sıkışsa kendini onun metinlerine teslim ediyordu. *İnsanlar kıyıcıydı kitaplara sığındım*, düsturunun doğruluğuna daha fazla iman ediyordu. İnsanların gerek konuşmalarıyla gerek davranışlarıyla açtıkları yaraları kitaplar tedavi ediyordu. Fitnenin kol gezdiği böylesi zamanlarda eve kapanıp kitap okumak, ilim tahsil etmek en doğrusuydu ve ibadetti.

Yatsı namazından sonra berjerine oturup sabaha kadar okuyordu, çayı da hep yanında oluyordu tabii, sıcak yaz gecelerinin boğuculuğuna çay ve kitap çok iyi geliyordu. Geceleri uyumamak alışkanlığın ötesine geçmişti onun için, bir yaşam tarzı olmuştu artık. Sabah namazını kıldırdıktan sonra öğleye kadar da uyuyordu. Kurduğu bu düzenden şikâyetçi değildi, imam olmanın nimeti olarak görüyordu bunu.

Telefonun sesiyle elindeki kitabı bırakıp kitaplıktaki telefona uzandı. Arayanı görünce suçüstü yakalanmış gibi panikleyip

"Hay Allah" dedi. İkirciklendi, bir süre bekleyip telefonu tekrar kitaplığın rafına koydu. Koyduğu anda mesaj geldi: *Kapıdayım, kapıyı aç.* İnanmak istemedi buna ama hemen kapıya fırladı, araladı kapıyı, gördüğü şeyden yüreği hopladı. "Burada ne arıyorsun sen?" dedi fısıltılı bir öfkeyle, hemen kolundan tutup içeri çekti Kevser'i. "Neden habersiz geliyorsun?"

"Sen de neden telefona cevap vermiyorsun?"

"Konuştuk ya bunu." Muhtar'a yakalandıktan sonra çok korkmuştu, aylar geçmiş olmasına rağmen kendine gelememişti hâlâ. Muhtar bu hususta garanti vermesine rağmen endişesi hiç bitmemişti, zira onun güvenilir olmadığını yaşayarak öğrenmişti.

"Telefonla konuşmak da mı tehlikeli? Mesaj atmak da mı tehlikeli? Dükkâna gelip iki dakika görünmek de mi tehlikeli? Yalan söylemeyi bile beceremiyorsun." Bak bu konuda haklı diye düşündü, kıvıramıyordu diğerleri gibi. Kevser'i ihmal etmişti son zamanlarda, bunun tek sebebi Muhtar'a yakalanmış olmaları değildi, bunalmıştı gerçekten, olanların üstesinden gelemiyordu, bir de artık galiba duygusal olarak uzaklaşıyordu Kevser'den, bunu henüz kendine bile itiraf edememişti tam olarak ama onu eskisi kadar özlemiyor, arzulamıyordu.

Oturma odasına geçip hemen ışığı kapattı Hoca. Kanepeye oturdular. Ne diyeceğini bilemiyordu, hazırlıksız yakalanmıştı.

"İçinde bulunduğum bu çıkmazdan kurtulmaya çalışıyorum" diyebildi ancak.

"Bana bak!" dedi hırpalar bir ses tonuyla Kevser, "Bana dürüst davran, saçma sapan bahanelerle sığınma, ikimiz de çocuk değiliz." Sonra Hoca'nın yanından kalkıp berjere oturdu. Oda loş da olsa onu bütünüyle görüp dinlemek istiyordu.

"Haklısın." Bir süre sessiz oturdular. Parlak kahverengi eşarbı, çiçek baskılı viskon tuniği ile karşısında oturan Kevser'e baktı uzun uzun, yine bütün güzelliği, bütün zarafetiyle gelmişti.

"Anlatacak çok şeyin olmalı Hocam" dedi Kevser müstehzi bir dille. Öyleydi ama hiçbir şey anlatası yoktu. "Neden bu kadar zayıf davranıyorsun? Sen böyle değildin."

Çünkü insanlar ikiyüzlü, herkes ikiyüzlü dese yine zayıf görünecekti. Bunun zayıf davranmakla ilgisi yoktu. Ne yapabilirdi ki, sıkışmış kalmıştı, bu ilişkiyi yürütmenin imkânı yoktu.

"Ne var ne yok, içini dökmeni istiyorum. Şimdi burada her şeyi anlatmanı istiyorum. Kız halimle beni peşinden koşturma, net ol bana." Kendini ne güzel ifade ediyor diye düşündü Hoca, sözler dilinin ucundan su gibi akıp gidiyordu. Kafasının ardında başka planları olmayan apaydınlık bir kadındı Kevser. Muhatabının da kendisi gibi net olmasını istemesi onun en doğal hakkıydı. Kendisinin muğlak ve manasız isteksizliği onun ne istediğini bilen, olgun, anaç benliğinde güneşe tutulmuş kar gibi eriyordu.

"Evdekiler nasıl? Bebek iyi mi?"

"Konuyu mu değiştiriyorsun? Evdekileri değil, bizi konuşmak için geldim buraya."

"Gerçekten merak ettiğim için sordum."

"Merak etsen arardın."

"İnan seninle ilgisi yok bu durumun, kendimle ilgili, sorunlarım var ama çözmeye çalışıyorum, sadece biraz zamana ihtiyacım var."

"Benden sıkıldın mı? Bana açık olabilirsin, ben sana hep açık oldum. Benden sıkıldın mı?" Buna lisanı halle cevap verebilirdi ancak. Ayağa kalkıp elini tuttu Kevser'in,

"Uzak durma, gel yanıma otur."

Gönülsüz olduğunu belli etti Kevser ama berjerden kalkıp kanepeye, Hoca'nın yanına oturdu.

"Yakalanmamız beni çok etkiledi, Muhtar'ın Sıddık'a kendini satması ise işin tuzu biberi oldu. Sıddık'ı avlayalım derken, ikinci defa avlandım. Muhtar'a hiç güvenmiyorum artık. İlişkimizi ifşa edebilir."

"Bu mu?" dedi Kevser, "Aylar geçti, hâlâ aynı korkular. Ne kadar küçük düşünüyorsun gerçekten. Muhtar, dedemin zararına olacak bir iş yapabilir mi sence? Onun da, Sıddık'ın da ipi dedemin elinde, istese ikisini de iki dakikada bitirir."

Elini kavradı Hoca sevgilisinin, ince parmaklarını avucunun içine aldı. Ne kadar fedakâr ve cesur bir kız diye düşündü, aşkı için gözünü karartmaktan tereddüt etmiyordu.

"Galiba özür dilemem gerekecek senden." Sonra elini öpüp başını sevgilisinin omzuna koydu.

"Affetmek için şartlarım var" dedi Kevser yarı şaka, "şartlarıma uymazsan bu kez boşarım seni." Eve kapanmayacak, sevgilisini ihmal etmeyecekti, haftada birkaç defa kuyumcuya uğrayacaktı. Hem dedesi de merak ediyor, "Bu Hoca'ya bir haller oldu" diyordu.

"Gerçekten öyle mi diyor?" dedi başını Kevser'in omzundan kaldırıp.

"Evet tabii. Dedem seni sever..."

"Ama Muhtar'ın dini nikâhını kıymayı kabul etmememe çok bozuldu değil mi?"

"Biraz... Sen de biliyorsun, dedem küçük hesap adamı değil, takılmaz öyle şeylere. Hem sen de kıysaydın, ne var?"

"Böyle olacağını bilsem on beş günlük bir nikâh kıyardım." Güldü ikisi de.

"Aman kınamayalım" dedi Kevser "Allah kimsenin başına vermesin." Muhtar'ın bu duruma düşmesine üzülmüyordu Hoca, hak etmişti bunu, böyle rezil olmayı hak etmişti.

Bir süre sessizliği dinlediler. Hoca'nın aklından sevişmek geçiyordu ama konuşası da vardı.

"Beni en çok dedenin tavırları üzüyor. Muhtar'ın yanardöner, ilkesiz olduğunu biliyorum ama dedene ne demeli?"

Savunmuyordu dedesini Kevser ama ne yapabilirdi ki? Sıddık hakkında elle tutulur bir suçlama yokken ona karşı nasıl bir tavır

alabilirdi? Çocuklara şiddet uyguladığı söyleniyordu ama kimse bunu doğrulamıyordu. O evde yedi sekiz yetişkin insan yaşıyordu, hiçbiri de ondan şikâyetçi değildi. Bir de muska yazıyordu, ülkenin her yerinden ziyaretine geliyor, hoca diye saygı gösteriyorlardı. "Bunlar benim düşüncem değil" diye de ekledi Kevser, dedesi böyle düşünüyordu. Aileyle ilgili dedikodular vardı ama Sıddık olmasa bu aile paramparça olurdu, şizofren bir babanın yarım akıllı bir karısı ve yarım akıllı çocuklarının başında onun gibi eli sopalı biri olmazsa bunlar evin yolunu bulamazlardı. Her evde olanın belki biraz daha fazlası Sıddık'ın evinde oluyordu. Bir de esas mesele, Sıddık sahte hoca değildi, gelenlerin ekseriyeti şifa bulup ya tekrar geliyor ya da eşini dostunu gönderiyordu. Hiç uzağa gitmeye gerek yoktu, yıllardır özlemini çektiği bir erkek torununun olmasını sağlamıştı o. Elbette takdiri ilahiydi bu ama onun yaptıkları da yabana atılacak gibi değildi. Onun duaları, yazdıkları, okudukları çok etkili olmuştu.

"Sıddık'ın yirmi yaşındaki kızı Muhtar'a vermesini bile normal karşıladı deden."

"Ee ne yapsaydı, olmaz mı deseydi? Alan memnun veren memnun. Kimsenin karışmaya hakkı yoktu. Ama devam etmedi işte, kadın Muhtar'ı kabullenmeyince evlilik bitti."

"Bütün olup biten bu diyorsun yani."

"Evet bu. Olayları büyütüyorsun sen, kendi doğrularına çok güveniyorsun, bunun için de hayal kırıklığı yaşıyorsun hep."

"Olayları büyütüyor muyum? Onların ağzından konuşma bana. Muhtar'a yakalandığımız gecenin sabahında çocuğu cami avlusunda bulduğumda hastaneye Muhtar'la gitmiştik. Yolda bana 'Sen haklıydın' dedi, Sıddık'ın ne kadar kötü biri olduğunu söyledi. Yüklü miktarda parasını yemiş Muhtar'ın. O gün her şeyi konuştuk. Suç duyurusunda bulunacaktık. Dedenle konuşup onu ikna edecektik. Ama olmadı, Sıddık o akşam evine gidip Muhtar'a rüşvet verdi. Rüşvet ne? Baldızı tabii ki. Sen de kendi

doğrularımdan çok emin olduğumu ve olayları büyüttüğümü söylüyorsun. Bu doğrulardan nasıl emin olmayayım, sen söyle."

"Bilmiyorum. Konuşacağımız çok şey varken bunları konuşmasak artık."

2

İkide bir evin balkonundan aşağıya bakıyordu gece karanlığında, kendini atsa ölüp ölmeyeceğini hesaplıyordu. Evi üçüncü kat diye geçse de öyle sayılmazdı, zemin kat birinci kat sayıldığı için öyle deniliyordu. Buradan kendini atsa en fazla felç olurdu, baş aşağı düşse o zaman tehlikeli olurdu belki ama tam yere çakılırken refleks olarak ellerini kullanırsa yine kurtulabilirdi, tabii bir de çit direği üzerine düşmezse. Düzgün bir ölümü bile hak etmediğini düşünüyordu. Şimdi neredeyse her şeyini kaybetmiş halde evde oturması kendi suçuydu. Sıddık ona zorla bir şey yaptırmamıştı, güzel, düzenli bir hayatı elinin tersiyle itip onun ve uyuşturucunun emrine girmesi kendi zaafıydı. Ramazan'a neden zarar verememişti? Çünkü hep işinde gücündeydi o, Sıddık'la mesafeyi korumayı başarmıştı bir şekilde.

Aslında kendini kurtarabilirdi, ama Hatice Kübra bunu engel olmuştu, Sıddık onun adını bir silah gibi kullanmıştı. Ne zaman kendini geriye çekse nişandan, düğünden bahsetmişti, "Nikâhınızı ben kıyacağım" demişti. Ama bir anda Muhtar'la evlendirmişti onu, buna inanamamıştı. O kadar çok üzülmüş, öfkelenmişti ki Sıddık'ı öldürmeyi düşünmüştü İstanbul dönüşünde; arabayı uçurumdan atıp hem kendinden hem ondan kurtulacaktı. Ama o, sanki İsa'nın içinden geçenleri okuyormuş gibi neden böyle yaptığını anlatmıştı. Tam ikna olmasa da ertelemişti İsa bu

eylemini. Sonra Hatice Kübra, Muhtar'ı bırakıp eve dönünce işin rengi değişmişti, yine o haklı çıkmıştı, dediği gibi baldızı cinliydi, kocasına karşı kadınlık vazifesini yerine getiremezdi.

Yıldızların titrediği koyu mavi gökyüzüne baktı. Bu sonsuz boşlukta kendini yapayalnız hissediyor, böylesine güzel bir ılık yaz gecesinde bile metalik bir soğukluk duyuyordu. Köyde kalsaydım böyle olmazdı diye düşündü, ailesi yanında olurdu. Babası çok üzerine gelirdi belki ama annesi de korurdu onu. Bazen gitmeyi düşünse de yenilmiş olarak babasının karşısına çıkmayı göze alamıyordu. Onun aşağılamalarına, hakaretlerine maruz kalmaktansa bu rezil hayatı yeğlerdi.

Bir sigara daha yaktı. İçine çekip bıraktığı gri dumanın burgu burgu yükselip gecenin karanlığında erimesini izlerken tuhaf bir kaybetme duygusuyla titredi. Bu iç karartan kötü duyguları kafasından kovmaya çalışırken zilin sesini duydu. Sıddık olmalı diye düşündü. "Gece güzel şeyler bulurum" demişti, "bir yerden para bekliyorum, elime geçerse sana bir kıyak yaparım." Daha sık gelir gider olmuştu Sıddık. Paraları kalmadığı için İstanbul'a eskisi kadar gidemiyorlardı artık, pahalı, kaliteli ürün kullanamıyorlardı, burada ellerine ne geçerse içiyorlardı, yüzüne bile bakmadıkları o ucuz sentetik ilaçlara kul oluyorlardı şimdi.

Sözünü tutamamıştı Sıddık, bunu hemen anladı. Kaliteli bir ürünle gelse şakaklarındaki damarlar gerilimden çıldırmış olmazdı. Onu artık iyi tanıyordu, tek bir sözle anlatacak olsa, güzelliğe dair ne varsa konuşup kötülüğe dair her şeyi yapan biri olarak anlatırdı onu. Böyle biriydi ama hayatını onun gölgesine inşa etmişti.

Balkona geçip oturdular.

"Neden surat asıyorsun? Bunları bile zor buldum."

Ses etmedi İsa, memnuniyetsizliğini belli etti sadece.

"Kaliteli bir ot bu, iyi kafa yapıyor."

Sandalyeye oturur oturmaz sarmaya başladı Sıddık. "Daha iyisini bulacağız merak etme. Güzel planlarım var."

Sıddık'ın gölgelerle oynaşan yüzüne baktı. Kızıl sakalı, kanlı, gri gözleriyle çoğu zaman onu bir şeytan olarak görüyordu, reddedilmesi mümkün olmayan bir şeytan.

"Hep kaybettirdin bana. Seninle kazandığım hiçbir şey yok."

Aralarındaki ilişki epeydir farklı bir merhaleye evrilmişti, her şeye öfkelenen Sıddık, İsa'nın eleştirilerini olgunlukla karşılıyor, hatta bundan keyif alıyordu. Hemen yanındaki sandalyede oturan İsa'ya baktı, yarım bir gülümseme belirdi yüzünde.

"Hakkımı yiyorsun. Sana tattırmadığım zevk kalmadı. Yolunda servet harcadım."

"Öyle mi?" diye mırıldandı. "Servet harcadıysan neden şimdi hiçbir şeyim yok?"

"Hayatı gördüklerinle yorumluyorsun."

"Hayatım mahvoldu sayende."

"Hiçbir şeyin mahvolduğu yok. Boş yere acındırma kendini, benim yerimde olsaydın canlı canlı derini yüzerdin. Bak ben şikâyet ediyor muyum, yakınıyor muyum?" Sarmakta olduğu cigarayı gösterdi sonra. "Sana bir güzellik yapacağım ama önce şunu bir içelim."

"Senin yapacağın güzellikler artık beni kurtaramaz, yakında hem evsiz hem işsiz kalacağım." Bunu düşününce keskin bir acı yüreğine bıçak gibi saplanıyor ve benliğinin lifleri ince ince yanıyordu.

"Böyle bir şey olmayacak." Gri gözlerini kısıp İsa'ya baktı kuşkuyla, "Bana inan, işlerin eskisinden daha iyi olacak."

"Battım ben, sattıklarımı yerine koyamıyorum, ev taksitlerini ödeyemiyorum. Kaçıp gideceğim buralardan."

Cigarasından büyük bir nefes çekip İsa'ya uzattı Sıddık, o da cigarayı mahcup bir zevkle aralanmış dudakları arasına götürdü, derin derin çekip dumanın ciğerlerine ulaşmasını bekledi bir süre.

"Gerçekten iyiymiş."

"Sana kötü mal içirir miyim?" Tekrar cigarayı alıp bir fırt çektikten sonra ayağa kalktı Sıddık, "Ben çıkıyorum, birazdan gelirim."

Başını kaldırıp soru dolu gözlerle baktı İsa:

"Nereye gidiyorsun?" Eğilip İsa'nın ince bükümlü, ıslak, kırmızı dudağının çeperinden bir buse aldı.

"Yatak odasına geç sen, sana bir hediye getireceğim."

Sıddık çıktıktan sonra hediyenin ne olabileceğini düşündü, mucize haplardan mı getirecekti yoksa? Cigaradan bir fırt daha çekti. Bu da iyiydi, kafayı bulmaya başlamıştı bile. Her şey bu kafa içindi, havlayan yavru bir köpek gibi sürekli Sıddık'ın peşinde dolaşmasının sebebi bu kafayı bulmak içindi. Çaresizliğin diplerinde kaybolduğu zamanlarda bir mucize bekliyordu ondan, öyle biriydi Sıddık, onun yanındayken ümit hiçbir zaman ölmüyordu. Büyük bir buluşun ya da aydınlanmanın eşiğindeymiş hissi oluşuyordu insanda. En azından İsa'da oluyordu bu.

İçeri geçmek için ayağa kalkmıştı ki zil çaldı. Kapıya doğru yürürken Sıddık'ın sürprizini tahmin etmeye çalışıyordu. Kapıyı açınca uykulu, mahmur gözlerle karşısında duran Hatice Kübra'nın gerçekliğinden emin olamadı, gözünü ovaladı, yoksa bu cigara insanın arzuladığı şeyi mi gösteriyordu? Sıddık'a baktı sonra soru dolu gözlerle.

"Cinler işin içine girmeseydi daha farklı olurdu" dedi Sıddık. "Düğününü ben kendim yapardım ama şimdi o bir ganimet, cinlerden kalan bir ganimet."

Kanına virüsün girdiği o an geldi İsa'nın aklına, yolunu kaybetmesinin sebeplerinden biriydi Hatice Kübra. Ama o kadın bu kadın değildi; yarı uykulu, biraz pasaklı, saçı başı dağılmış, gözünün feri sönmüş, çirozlaşmış bu yaratık hayalini kurduğu o kadının yanına bile yaklaşamazdı. Yine de "Hoş geldin" deyip buyur etti. Ama duymuyor gibiydi Hatice Kübra, gözü bir açılıp bir kapanıyordu. Sıddık bir mumya gibi cansız görünen kadını kolundan tutup içeri itti.

"Siz yatak odasına geçin, ben bir cigara sarıp geleceğim."

Üzerindeki şaşkınlığı atmaya çalışıyordu İsa, kafasının iyi olması buna yardımcı oldu. Koluna girip yatak odasına götür-

dü, yatağın kenarına oturttu. Yüzüne baktı bir süre, bir duygu belirtisi göremedi, onu hiç böyle hayal etmemişti, cinler gerçekten fena yıpratmıştı kadını. Yine de ona sahip olacaktı, bari bunu yapayım diye düşündü. Sonra bir utanç, bir tiksinti duydu, ikirciklendi, geri göndermek istedi, bundan da vazgeçti, bu anı yakalamak için ödediği bedeller geldi aklına, sonuna kadar gitmeye karar verdi. Kapıyı kapatmak için davranmıştı ki Sıddık belirdi kapının önünde.

"Neden hemen kapıyı kapatıyorsun, bu acelen ne?" deyip sırıttı. Hoşnutsuzluğunu belli etti İsa:

"Senlik bir durum yok."

"Ama daha sürprizim bitmedi." Kapıyı kapatıp avucunun içindeki üç renkli hapı gösterdi. Önüne sıcak süt konulmuş bir kedi yavrusu gibi haplara baktı İsa.

"Sürpriz sürpriz üstüne" deyip tebessüm etti sonra.

Mucize haplar kana karışmaya başlayınca üçü de birbirinden farklı tepkiler vermişti; Hatice Kübra iyice hareketsizleşmiş, nabzı durma noktasına gelmiş ve bir ceset gibi yatağa uzanmıştı sırtüstü. İsa onu kendi elleriyle soyarken hayal ettiği o vücudu bulmaya çalışıyordu ama güzel bir kadın vücudundan çok uzaktı gördüğü. Yine de bunun bir ziyafete dönüşmesi için yavaş hareket ediyor, bedeninin ve zihninin mucize hapa teslim olmasını bekliyordu. Bu duyguya erişmek için bütün hayatını, geleceğini, işini feda ettiğinin farkındaydı, onun için alabileceği ne varsa alacaktı. Uyuşturucu damarlarında yolculuk ederken şehvet de kanını ısıtmaya başlamıştı.

İsa Hatice Kübra'ya, daha doğrusu onun cesedine sahip olurken Sıddık da ısıracak et arayan bir yırtıcı gibi iki çıplak bedenden dişini önce hangisine geçireceğini düşünüyordu. Erkek olandan başlayacaktı, dişi olan zaten kendisinindi, istediği zaman yağmalayabilirdi.

İsa, hazzın en yüksek noktasına ulaşmak için Sıddık'ın arkadan yaklaşmasına göz yumuyordu. Çıplak bedenler kenetlendi-

ğinde İsa çıktığı zirveden inmeyi geciktirmek için bütün gücüyle kanat çırpıyordu. Kanatları yorulup gücü tükeninceye kadar burada kalacaktı. Sonra zirvenin eteklerine doğru süzülürken can yakıcı gerçeklikle yüzleşecekti. Sabah uyandığında borçları olacaktı yine, evi, namusu, onuru elinden alınmış bir mağlup olarak güne başlamak zorunda kalacaktı ama bu gece onundu.

3

Hayatlarına tamamen kötülük hâkim olmuştu, babasından yayılan saf ve mutlak kötülük. Kapkara, kaskatı olan kuralları daha da katılaşıyordu. Şiddet babası için bir tedavi, boşalma, arınma yöntemiydi. Dövmek için bir suç işlemek gerekmiyordu. Belli bir metodu da yoktu döverken, her dövüşünde yeni şeyler deniyordu; kemerini çıkarıp kamçıladığı da oluyordu, ayakları bağlayıp parçalanana kadar sopayla tabanlarına vurduğu da. Kaba, kıllı, kemikli ellerini ve boğumlu kalın parmaklarını bir silah gibi kullanıyordu. Öyle bir kulak çekmesi vardı ki kulak memesini yırtmadan bırakmıyordu. Bazen elini yumruk yaparak işaretparmağının boğumunu çıkarıyor, çekiç darbeleri gibi kafaya indiriyordu. Böyle zamanlarda babası bir hayvan suretinde görünüyordu İshak'a. Belki de gerçekten başkalaşıp bir canavara dönüşüyordu; avcı bakışlarını avına dikiyor, burun delikleri şişiyor ve sarıdan çürük yeşiline evrilmiş keskin, sivri dişlerini avının etine geçiriyordu, iri, çirkin bedeni avını yakalayan bir sırtlan öfkesiyle sarsılıyordu sonra. Ağzına köpükler yığılıp kendi salyasında boğuluyormuş gibi hırlıyordu.

Şunu anlamıştı, bu dünyada yapayalnızdılar, kimse onlara sahip çıkmıyordu. Bu nasıl, nereye kadar gidecekti hiçbir fikri yoktu. Odalarının kapısı gün boyu ancak bir defa açılıyor, annesi güya yemek getiriyordu, şeffaf plastik bir sürahide su ve biraz da

somun ekmek, belki ekmeklerine biraz katık. Açlıklarını çoğu zaman suyla gideriyorlardı.

Zincir cezası devam ediyordu, bu da hapis içinde hapis yaşamasına sebep oluyordu. Hareket alanı, bir metreden biraz fazla olan zincirin çizdiği alan kadardı. Her şeye olduğu gibi buna da alışmıştı. Hayatı kötüye ve karanlığa doğru derinleşip aynı koygun halde devam ederken o da kendine göre tuhaf savunma mekanizmaları geliştiriyordu. Kendine başka bir gerçeklik inşa edip hayatta kalmaya çalışıyordu. Bulduğu her fırsatı değerlendiriyor ve en ufak bir mutluluk kırıntısını dahi şölen olarak kendine sunuyordu. Canı ne kadar çok yanarsa yansın, ne kadar üzgün olursa olsun böyle değilmiş gibi yapıyordu. Kendi yarattığı gerçeklik, gerçek olanı yeniyordu. Bu da aklının bedeniyle beraber uçup gitmesine sebep oluyordu, önüne geçemiyordu bunun, kopmuştu, gerçeklik kavramı tamamen kaybolmuştu, yaşadığının ne olduğuyla ilgili bir fikri yoktu. Zihni, hafızası, bilinci, bedeni, ruhu bir boşluğa dönüşmüştü, hissetmiyordu, algılayamıyordu, bir buz tabakasının üzerinde son sürat gidiyordu. Durması, kendini durdurması mümkün değildi, bunu istiyor muydu bilmiyordu, nereye gidiyordu? Sonsuz bir boşluğa... Gittiği yerde ne vardı? Bilmiyordu.

Annesinin "Kalk, baban seni çağırıyor" diye seslenmesi kendi yarattığı gerçeklik miydi, yoksa gerçeğin kendisi miydi, bunu kavramaya çalıştı bir süre. Gözlerini açtı, annesine baktı önce, sonra da ayak bileğindeki zincire; evet, gerçekti. Doğruldu sonra,

"Ne oldu" dedi, "babam beni neden çağırıyor?"

"Bilmiyorum, odasında seni bekliyor." Zinciri çözüp gitti annesi. Başını çevirip Ayşe Nisa'ya baktı, uyuyordu o, demek ki onu çağırmamıştı babası, buna sevindi. Sadece kendisini çağırdığına göre ya hasta gelmiş olmalıydı ya da cezalandırılacaktı. Kaç zamandır hasta gelmiyordu, hem gece vakti kim gelecekti? Demek ki cezalandıracaktı, nasıl bir cezaya uğrayacağını düşü-

nerek odadan çıkıp Şifa Odası'na yürüdü. İçeri girince kanepede yan yana oturan anneannesine ve dayılarına baktı bir süre, iyi görünmüyorlardı; yuvarlak, etli yüzlü, tombul vücutlu anneannesi zayıflayıp solmuştu, dayıları da öyleydi; kırmızı, etli, semirmiş yüzleri süzülmüş, gözleri çökmüştü. Acaba babam bizim gibi onları da mı aç bırakıyor diye düşündü. Onların canları babasının keyfine bağlıydı, babasının emirleriyle hareket ediyorlardı, yemek yemeyi yasaklasa yemezlerdi, hiç olmazsa İshak mutfaktan yiyecek çalıyordu. Ama şimdi mutfak tamtakır olduğu için birkaç çürümüş soğan, patates bulabiliyordu sadece, onlar da karınlarını ağrıtmaktan başka bir işe yaramıyordu.

Babasının içeri girip buhurdanlığı yakması, sonra da siyah cüppesini giymesi İshak'a meselenin bir cezalandırma seansından daha önemli olduğunu düşündürdü. Sonra aklına babasının daha önce bütün aileyi toplayıp hap içirmesi geldi. Hastalanmıştı o gün, günlerce hasta yatmıştı. Yine öyle mi olacaktı? Babası herkesin avucuna birer hap mı verecekti? Berjerin önünde ayakta bekleyen Suna teyzesine baktı; yüzü iyice çökmüş, gözaltı torbaları morarmış, gözünün feri sönmüş, bakışları tuhaflaşmıştı, omzuna kadar inen saçları bakımsız ve darmadağındı. Kolları dantelli, vişneçürüğü, kirli geceliğinin içinde karnındaki şişliği fark etti İshak. Bu haliyle çok ürkütücü görünüyordu.

Berjere oturup Suna'ya diz çökmesini söyledi Sıddık, konuşmaya başladı sonra. Evin her yanını kötü ruhlar, cinler, karabasanlar sarmıştı, bunlardan kurtulmazlarsa hepsinin canı tehlikedeydi. Ellerini açıp Arapça dualar okudu bir süre, sonra başparmağını Suna'nın alnının ortasına koydu ve dua okumaya devam etti. Duası bittikten sonra Suna'nın karnında cinlerin olduğunu, bunu çıkarmazsa cinlerin karnını bir balon gibi şişirip onu öldüreceğini söyledi. Elinden tutup ayağa kaldırdı kadını, kulaklarını karnına dayayıp bir süre dinledi, sonra konuşmaya başladı fısıltılarla, Arapça bir şeyler söyledi. Bir süre bekleyip

diğerlerine döndü, cinlerin çıkmaya ikna olmadıklarını söyledi. Ayağa kalktı, rafına uzanıp defne ve oğulotu yapraklarını kavanozdan çıkartıp kaynatması için karısına verdi.

Rabia odadan çıkıp gitti, Sıddık tekrar dua okumaya başladı, sonra cinlerle konuştu, bağırıp çağırdı onlara, ardından yüzükparmağını ağzına yaklaştırıp yüzük ciniyle konuştu, Suna'nın kolunu kavrayıp "Adını söyle!" diye bağırdı. Suna'nın adını bir kâğıda yazıp kâğıdı buhurdanlıkta yaktı. Baldızının içine bir parazit gibi yerleşmiş cinlerin adlarını yazdı kâğıda, kâğıt yetmedi başka bir kâğıda yazdı, sonra başka bir kâğıda. Kâğıtları içinde sirke olan kavanoza atıp bir süre kavanozun içinde kâğıtların hareketini izledi. Kavanozu yere atıp kırdı, kâğıtları toplama vazifesini İshak'a verdi. İshak'ın topladığı ıslak kâğıtları alıp buhurdanlığa attı. Başını çevirip "Gelen çığlıkları duyuyor musunuz?" diye sordu diğerlerine. Hepsi başıyla onayladı.

Rabia bitki karışımını kaynatıp getirmişti. Sıddık bir kavanoz uzattı karısına, o da kavanozu karışımla doldurup masanın üstüne koydu. Sıddık bir anda kavanozu alıp karışımı Suna'nın ağzına boşalttı. Kadın öyle bir çığlık atarak zıpladı ki kafası tavana değecekti neredeyse. Diğerleri de sakin sakin olanları izliyordu.

"Cinlerin bazıları çıktı, bazıları da öldü" dedi Sıddık, "çığlıkları duyuyor musunuz? Onlar cinlerin çığlıkları." Suna bir süre çığlık atarak zıplamaya devam etti, kaynar suda haşlanmakta olan bir kurbağa gibi tıpkı, sonra Sıddık'ın ayakları dibine yığıldı. Diğer cinleri çıkarmak için kadını sırtüstü yere yatırdı.

"Şimdi cinlere azap vereceğim, Suna'nın canı hiç yanmayacak." Elindeki kızılcık asasını gösterdi. "Bununla ayağına beş yüz sopa vurayım yine hissetmez, çünkü o hasta. Hasta olmayan birine yüz tane vursam ölür ama ona bir şey olmayacak. Şimdi vurdukça çığlık sesi duyacaksınız, o cinlerin çığlığı." Asayla vurmaya başladı, bacaklarına, gövdesine, kafasına, nere-

ye denk gelirse vuruyordu, kadının çığlıkları ise bazen azalıyor bazen artıyordu ama hiç kesilmiyordu.

Sıddık sopayla vurmaktan yorulmuş olmalıydı ki yöntem değiştirdi, kadını sırtüstü yatırıp üzerine çıktı, zıplamaya başladı sonra. Kendini kurtarmak için yan döndü kadın, çığlıkları inlemeye evrilmişti. O cinleri mutlaka çıkartacaktı. İspirto içirdi önce, sonra da sirkeyi ağzına boşaltınca çığlıklar kesildi, boğuluyormuş gibi sesler çıkarmaya başladı kadın. Karnındaki cinlerin öldüğüne ikna oldu herkes.

Suna hafif kıpırdadı yerinde, kalkmaya çalıştı, ancak başını kaldırabildi, kusmaya başladı, sonra da başı kusmuğunun üzerine devrildi.

4

Kurt kocayınca köpeklere maskara olurmuş, son zamanlarda bu deyiş aklından çıkmıyordu, bazen de Hoca'nın söylediği sözü düşünüyordu. "Zarara rızasıyla girene merhamet edilmez." Hoca sonuna kadar haklıydı, kendi düşen ağlamazdı. Ama fena bir şey mi istemişti? Evlenip altmışından sonra gün görmek istemişti. İki hafta, yalnızca iki hafta evli kalabilmişti. O iki haftayı düşünüyordu, ne olmuştu o iki haftada? Aslında pek bir şey olmamıştı; Hatice Kübra toplam üç satır bile konuşmamıştı, toplam iki defa halvet olmuşlardı, sonra kadın baba evine gitmiş ve geri dönmemişti. "Kız istemiyor" demişti Sıddık, kesip atmıştı, "Kız dönmek istemiyor." Israr etmemişti tabii, nasıl ısrar edebilirdi ki Seyfi örneği dururken. Boynunu eğip evine dönmüştü.

Oysa ne güzel başlamıştı, yirmi yaşında bir kadınla evlenmenin mutluluğu ve heyecanı aklını başından almıştı. Yaşlanmış bedeni bir delikanlı bedeni gibi olmuştu. Yıllarca hasta kadının kahrını çekmişti. Bir yandan muhtarlık yapmış, bir yandan da hanımına bakmıştı, evlenmek hakkıydı, gerçi kendinden bu kadar genç biriyle evlenmesini kimse beklemiyordu ama Allah var, insanlar da ilk başta şaşırmış olsalar da kabul etmişlerdi bu evliliği.

Yediği kazığı unutamıyordu. Bu yaştan sonra nelerle muhatap olmuştu böyle? Bunu hak etmemişti, hep iyilik düşünüp iyilik yapmıştı, kimseye en ufak bir zararı olmamıştı, biri de çıkıp

diyemezdi ki Muhtar Cuma'dan bir kötülük gördüm. Yaptığı iyilikler, bütün hayatı boyunca biriktirdiği itibar yok olup gitmişti. Ne kızları yüz veriyordu artık ne oğulları, mahallede ise herkes bıyık altından gülüyordu.

"Keçiyi yardan uçuran bir tutam ottur" diyen de oluyordu, "İtin aptalı baklavadan pay umarmış" diyen de. Bir sürü laf ediyorlardı arkasından ama en çok zoruna giden "Muhtar'ın siki kalkmıyormuş, onun için kız mecbur evine dönmüş" denmesiydi. Ne kadar zoruna gitse de kimseye diyecek bir lafı yoktu, kendine kızıyordu sadece, bunu hak ettiğini düşünüyordu. Ta başından beri bu adam bizi parmağında oynatıyor, biz de buna müsaade ettik diyerek kendini hırpalıyordu. Bana müstahak diyordu, aklıma sıçayım. Sadece itibarını kaybetmemişti, maddi birikimi de Sıddık'ın masasında meze olmuştu. O emek emek biriktirdiği altınlar, dövizler gitmişti, takıların da üstüne oturmuştu resmen. "Altınlar ne olacak?" diyebilmişti yarım ağızla. Sıddık hiç oralı olmamış, sanki borcu olan Muhtar'mış gibi davranmıştı. Kendi birikiminin yanında Yakup'tan da borç almıştı, şimdi ona borcunu ödeyecekti, ama nakit parası yoktu, mülk de satmak istemiyordu. Ama Yakup borcuna alacağına titiz biriydi, verdiği borcu zamanında almak isterdi.

Aklına Sıddık geldiğinde kendinden utanıyordu, ona duyduğu nefret onun kötülüğünden miydi, yoksa kendisine ihanet ettiği için miydi bilmiyordu. Hele Hoca ile konuşup, Sıddık'ın defterini dürme kararı aldıktan sonra o melun adamın bir anda "Hatice Kübra'yı sana veriyorum" demesiyle yelkenleri suya indirip planlarını çöpe attığı için utanç duyuyordu. Hata yapmanın ve öğrenmenin yaşı olmuyordu, insan ne öğreniyorsa yaşayarak öğreniyordu, yirmi küsur sene muhtarlık yapsan da, yetmişine merdiven dayasan da Sıddık gibi eniğini yemiş bir kurt gelip kanlı dişlerini etine geçirebiliyordu.

Bundan sonra yapması gereken, kendini daha çok işe vermekti, ancak böyle unutabilirdi yaşadıklarını. Başarılı olduğu alan

buydu, buradan yürümeliydi. Erken kalkacak, yorulana kadar çalışacak, karnı acıkacak, acılı lahmacun, kebap yiyecek, bol bol gülüp kahkaha atacak, kasıla kasıla yürüyecek, mahallenin dertleriyle dertlenip kendini iyi hissedecekti.

Birazdan dernek toplantısı için kuyumcuya gidecekti. Punduna getirirse borcunu ertelemesini isteyecekti Yakup'tan. Bu aralar Yakup hayatının en mutlu günlerini yaşıyordu, on yaş gençleşmiş görünüyordu. "Allah seni inandırsın Muhtar, Fatih Mehmet doğduğunda bu kadar sevinmemiştim" demişti. Keyfine diyecek yoktu Yakup'un, erkek torun sahibiydi artık. Sıddık'la ilgili söylentileri kulak ardı etmesinin sebebi biraz da bununla ilgiliydi. Dedikodudan ileri geçmeyen söylentilerle hareket edecek tıynette olmadığını söylüyordu. Çocuğunu dövüyor olabilirdi, evdekilere biraz sert, biraz hoyrat davranıyor olabilirdi ama hiç kimse sütten çıkmış ak kaşık değildi, herkesin kusurları, günahları vardı. Muhtar da bir şey diyemiyordu tabii, Sıddık'la bacanak olduktan sonra bu hakkı kaybetmişti.

Kuyumcu dükkânına doğru yürürken o eski iştahının ne zaman yerine geleceğini düşünüyor, bunun ipucunu yakalamak için de mahalle esnafının davranışlarını, hal ve hareketlerini gözlüyordu. Hatice Kübra'nın evi terk etmeden önceki bakışlarını yakalarsa kendini iyi hissedecek, işine daha çok yoğunlaşacaktı. Ne olursa olsun Başüstü Mahallesi kendi mahallesiydi, camiden başlayıp Ongun Apartmanı'na kadar uzanan Fatih Caddesi kendi caddesiydi. Bir öğle sıcağında da olsa bu güzel, mamur, bereketli caddede yürümeyi, yürürken esnaflara selam verip onlarla ayaküstü sohbet etmeyi, kuyumcuda yemek yiyip Yakup'la şakalaşmayı, Ramazan'ın kahvesinden çay içip dedikodu yapmayı seviyordu. Mahalle elinden giderse ölürdü, onun canı mahallesine bağlıydı.

Yakup'un o bereketli sofrasında karnını doyurunca keyfi yerine geldi Muhtar'ın. Soğuk, mesafeli tavırlarına aldırış etmeden İsmail Hoca'ya sataştı biraz. Yakup'a dönüp "Bizden çabuk yaş-

landı Hoca" dedi. "Bir de benim yerimde olsa... Yıllardan beri gönüllü hizmetçiliğini yapıyorum mahallenin ama gıkım çıkmıyor."

"Kimse senin yaptığını yapamaz kirvem." Hoca'ya dönüp tebessüm etti Yakup. "Yanlış anlama Hocam, adam halka hizmet için doğmuş."

"Elbette... Biz kim, Muhtar kim" dedi Hoca müstehzi.

Çaylar içilirken dernek bütçesiyle ilgili bilgi verdi Süleyman, para vardı ama bu yetmeyecekti. Eğer isterlerse partinin ciddi meblağda destek sağlayacağını söyledi, parti bu işi önemsiyordu; cami, mahallenin vitriniydi, İslam'ın temsil gücüydü, Müslümanlığın güven kaynağıydı. Burada amaç, ülkenin yerli, milli, manevi değerlerini yükseltmekti, buna da kimse yok demezdi, dindar nesil yetiştirmek partinin çok önemsediği bir projeydi. Bunun için de din adamlarına, mahalle teşkilatlarına, mütevelli heyetlerine büyük iş düşüyordu. İnfak dinimizde yeri büyük olan bir ibadetti. Bununla ilgili asrı saadetten kıssalar anlatılabilirdi. İsmail Hoca cuma namazından önce verilen vaazlarda ve okunan hutbede bunları dile getirmeliydi. Hz. Ebu Bekir'in bütün malını infak ettiğinin anlatılması cemaat üzerinde büyük tesir bırakacaktı.

Hoca'ya baktı Süleyman, onaylanmasını ister gibi, o da kerhen başını salladı. Yakup aldı sözü sonra. Mayıs başında başlamayı planladıkları inşaata haziran gelmesine rağmen başlayamamışlardı. Bunu da normal karşılıyordu, zira Kuran kursu binasının yapımı mahalleliyi maddi manevi yormuştu. Buna rağmen inşaata temmuz gibi başlanmalıydı ki gelecek yaz yeni cami hizmete açılsındı. Muhtar'ın ve Hoca'nın işlerinin zorluğunu anlıyordu; yüce dinimiz için de olsa para toplamak, insanların cebindeki paranın bir miktarını istemek zordu, Allah onlardan razı olsundu. Konuşmasını bitirdikten sonra Muhtar'a döndü,

"Kirvem" dedi, tebessüm etti sonra, "yaşlılık zor, artık yaşlandık, altmış beşinden sonra hayat insanın üzerine yük. Hep dua

ediyordum, Allahım bu emanetin gölgesi Peygamber Efendimiz salat-u selamın gölgesinden fazla olmasın bu dünyada. Ama duam kabul olmadı, yetmişe dayandı yaşımız, yükümüz her geçen gün ağırlaşıyor, Allah daha fazla ağırlaştırmasın."

Bunu neden söylediğini anlamamıştı Muhtar, meseleyle ne alakası var diye düşündü, laf mı vuruyordu, yaşama iştahını sorgulayıp ayıplıyor muydu, yoksa kısa süren evlilik macerasının malayani olduğunu mu söylemek istiyordu? "Düşünme kirvem, dünya malı dünyada kalır, hepimizin götüreceği iki metre kefen. Biz kubbede hoş bir seda bırakmaya bakalım. Ben neye canının sıkıldığını biliyorum, onu hiç dert etme, senden bir şey isteyen yok."

Bir anda yüzüne kan hücum etti Muhtar'ın, derin bir oh çekti içinden, benim arkadaşım bu işte diye bağıracaktı neredeyse, yeğnildi, yüz hatları gevşeyip yanakları pembeleşti.

"Sağ olasın kirvem, çok sağ olasın. Dert etmiyordum desem yalan olur, dert ediyordum da asıl dert ettiğim..." Derin bir nefes aldı, of çeker gibi göğsünü ileri itti, "Beni esas yorup yıpratan diğer iş."

Güldü Yakup:

"Ne yani hiç yanlış yapmayacak mısın sen, hep biz mi yanlış yapacağız? Sen de bizim gibi insansın, fanisin."

Ne güzel övüyor diye düşündü, ondan böyle övgüler almak koltuklarını kabartıyordu Muhtar'ın. Ne güzel inanmış adamdı Yakup, ne güzel mümindi. İnsan inanınca daha az hata yapıyordu, tevekkül edince, kendini Allah'a bırakınca her şey kolay oluyordu. Yakup'un hayatı hep kolay olmuştu, yıllarca yatalak bir eş kahrı çekmemişti, zengindi, istediği her şeye kolaylıkla ulaşabiliyordu, en azından Sıddık onu kandıramıyordu.

Hoca'nın da anlatacakları vardı. Cami, Kuran kursu, mescit, öğrenci yurdu yapmanın günümüzde önemli ve zaruri olduğunu söyledi, ama dindar bir toplum inşa etmek için bunlar yetmezdi.

Sıddık'ı örnek verdi, nasıl oluyor da bu adam dindar bir toplulukta yer buluyor, hürmet görüyordu? Oysa bu adam dini bir ticaret aracı olarak kullanıyor, parasıyla muska yazıyor, dua okuyor, büyü çözüyordu. Süleyman araya girdi hemen:

"Günahını almayalım Hocam, Sıddık kimseden para istemiyor, bir şahit gösteremezsin onun para istediğine dair."

"Ama para alıyor, yani para verince alıyor öyle değil mi?"

"Tam olarak öyle değil. Paraya elini bile sürmüyor. Gelenler gönüllerinden ne koparsa minderin altına sıkıştırıyor."

"Hocam bu konuda bizden ne yapmamızı bekliyorsun? Polis gibi başında mı bekleyelim?" Yakup'un sert bir üslupla sorduğu bu soru havayı bir anda değiştirdi.

"Mahallenin hocası olarak toplumsal bir yaraya parmak basıyorum. Tutarlı olmamız lazım, dürüst ve tutarlı. Davranışlarımızla örnek olmamız lazım. Emrolunduğu gibi dosdoğru olmamız lazım."

"Yahu Hocam, dilinin altındaki baklayı çıkarsana. Kaç zamandır, bu Sıddık'ı takıntı haline getirdin. Bu adam nasıl biridir bilmiyorum, kefil de olmam. Ne savunurum ne kefil olurum. Bildiğin bir şey varsa söyle. Halledebilirsek biz halledelim, halledemesek de bu devletin kolluk kuvvetleri var, mahkemesi var."

"Madem öyle baştan başlayalım" dedi Hoca. Mahalleye geçen yılın şubat ayında tayin edilmişti. Mayıs ayının başında ise Seyfi cinayetiyle yüzleşmek zorunda kalmıştı. Öldüğü gün Seyfi'yle görüşmüştü. Yardım etmek istemişti rahmetliye, onun için gidip Ongun Ailesi'yle konuşmuştu ama olmamıştı, çünkü Sıddık buna engel olmuştu. Seyfi'nin anlattıkları öyle yenilir yutulur şeyler değildi; Sıddık resmen adamın canına, malına, ırzına göz koymuştu. Öldükten sonra Seyfi'nin ağabeyi ve yengesiyle görüşmüştü, onlar da aynı şeyi söylemişti. Sıddık ırz düşmanıydı. Sonra gidip savcılığa suç duyurusunda bulunmuş ama takdir edileceği yerde ayıplanmıştı, mesleğinden oluyordu neredeyse.

Sonra Talha ölmüştü bir anda, kimsenin ilgisini, dikkatini çekmemişti bu yetimin ölümü. Bu çocuk neden ölmüştü? Tamam, zatürre olmuştu ama herkesin çocuğu zatürre olmuyordu, belli ki bir ihmal vardı. Sonra... Sonra İshak evden kaçmıştı, babasının hışmından kurtulmak için. Çocuk apaçık dayak yiyor, işkence görüyordu. Ama ne hikmetse hiçbir şey olmamış gibi çocuk babasına teslim edilmişti. Yaptığı muskaları, büyüleri bilmeyen yoktu. Bu dinen caiz değildi ama herkes buna göz yumuyordu. Böyle Müslümanlık olmazdı. Bir adamın etrafında dönen bu şaibeli olaylar görmezden geliniyor ve hatta üstü kapatılıyordu. O evde neler yaşandığıyla ilgili herkes fena şeyler konuşuyordu ama somut bir adım atılmıyordu. Bütün bunları anlamıyordu Hoca, insanların adalet ve vicdan duygusunun bu denli zayıf olduğuna inanamıyordu.

Kaşlarını çattı Süleyman, öfkeyle Hoca'ya baktı.

"Ya Hocam, yanlış anlama da sen geldin geleli aynı şeyi yapıyorsun, dedikodulara dayanıp insanları yargılıyorsun. O öyle demiş, şu şöyle demiş... Olmaz böyle. Diyelim ki Sıddık iyi bir insan değil, n'apalım, adamı ipe mi çekelim?"

Süleyman'ın konuşmaları hoşuna gitmiş olmalıydı ki destek çıktı Yakup:

"Hocam ilmine saygım var ama tecrübe çok önemli, yaşamakla tecrübe kazanır insan. Biz neler gördük, neler duyduk?.. Mahallede her dedikodunun ardına düşsek yolumuzu bulamayız. Her söyleneni doğru kabul etsek evimizin yolunu şaşırırız. Herkes konuşuyor. Misal..." Yutkunmuş, karar verememişti bir süre ama devam etmişti sonra, "Seninle ilgili bile dedikodu yapıyorlar, biz bunlara inanacak mıyız? Gülüp geçiyoruz, görevimiz hüsnüzan."

"Ne diyorlarmış benimle ilgili? Veremeyeceğim hesabım yok."

"Yahu Hocam elbette yok, biz senin dürüstlüğüne kefiliz. Şimdi... Lojmana kadın getirdiğin söyleniyor. Hafazanallah, biz

bu dedikoduları duyduğumuzda bıçak gibi kesiyoruz. Bunlar olacak şey mi?"

Hoca'nın nabzı bir anda yükselmiş, rengi atmıştı, boğuk uğultular yükselmeye başlamıştı kafasının içinde. Hemen bir cevap vermezse yenik sayılacağına inanıyordu.

"Bunlar ne kadar çirkin iddialar? Kuru iftiradan Allah'a sığınırım" diye çıkıştı sesini yükselterek. Sonra da kafasını uzatıp tezgâha baktı, Kevser'in duyup duymadığını anlamak için. "Allah kuru iftiradan saklasın. Bunlar nasıl sözler böyle?" Kendini sıkışmış, kıstırılmış hissediyordu, utanç içindeydi.

"Biz de bunu söylüyoruz, Allah kuru iftiradan saklasın. Dedikodu üzerinden insanları yargılamak çok yanlış. Biz hüsnüzanla mükellefiz. Dedikodu, gıybet sadece fitneyi körükler. Allah bu ümmeti fitneye düşürmesin." Yakup'un bu duasına âmin diye mırıldandı herkes.

Sıddık'la eşitlenmek istemediği için bir şeyler demesi gerekiyordu Hoca'nın.

"Yakup Amca dedikodu ile gerçekleri ayırt etmemiz lazım." Muhtar'a döndü sonra, "Talihsiz bir olay yaşadı Muhtar. Bunun sebebi kimdi? Sen söyle Muhtar, bu adam seni dolandırmadı mı? Paranı yemedi mi? İshak'ın kaçtığı gün bunları bana hastanede sen anlatmıştın. Bana anlattıklarını burada da anlat. Artık konuşma vaktin gelmedi mi?"

Gözler ona dönünce bir an panikleyip kekeledi Muhtar. Nereden çıktı bu mesele diye düşündü, Yakup'a baktı sonra tedirgin gözlerle.

"Hoca doğru söylüyor. Sıddık'ta her bok var. Paramı pulumu yedi, takıları geri vermedi... Zaten bunları biliyorsunuzdur. Ama bilmediğiniz bir şey var, kimseyle konuşmadım bunu. Hatice Kübra kız oğlan kız değildi." Bunu söyleyince yeğnilmiş hissetti Muhtar, derin bir nefes alıp Hoca'nın yüzünde oluşan ifadeyi izledi. İkinci defa kurtardım seni diye düşündü, ama o bunu hak

ediyordu, esaslı bir adamdı, tek kusuru şehvetine düşkün olmasıydı, olacaktı tabii, gençti daha, kendisi çok mu iyiydi sanki, bu yaşta sikiyle rezil olmuştu.

"Ne zaman öğrendin bunu, zifaf gecesi mi?" diye sordu Yakup.

"Hayır, evlenmeden önce Sıddık bana söyledi; cinler musallat olmuş kıza, tecavüz ediyorlarmış, onun için bakire değilmiş işte."

Demek söylenti değilmiş, gerçekmiş diye düşündü Hoca, bu itiraf önemliydi, zamanlaması da muhteşemdi doğrusu. Muhtar'a minnet duydu, hep söylerdi onun ne kadar iyi niyetli biri olduğunu.

"Bu mümkün mü?" dedi Yakup, Hoca'ya dönüp, "Cinler bir kadına musallat olup tecavüz eder mi, dinimizde böyle şeyler var mı?"

"Yok. Bunlar hurafe, böyle şeyler ne Kuran'da var ne sahih hadislerde."

Kısa bir sessizlikten sonra, "O zaman o kızı başka biri iğfal etti" dedi Yakup.

"O Sıddık denen adam göründüğünden çok farklı. Baldızının ırzına geçip sonra da bunu benim üzerimden temizledi." Büyük bir hayal kırıklığı yaşadığını belli eden gözlerle önce Muhtar'a, sonra Hoca'ya baktı Yakup.

"Dolandırıcılığı bir tarafa, baldızını iğfal edip sana nikâhladıysa buna göz yumamayız." Süleyman'a döndü sonra "Karakuş gibi başında dönelim bu adamın."

5

Teyzesinin kaçtığını öğrenince çok şaşırmıştı İshak, aynı zamanda sevinmişti de, kendi yapamadığını o yapmıştı. Ama Ayşe Nisa'yı yanında götürmemesine üzülmüştü. Ayşe Nisa da öyle düşünüyor, annesinin kaçtığını duyduğundan beri ağlıyordu. Rabia odaya girip pat diye söylemişti bunu.

"Ablam kaçtı, odadan çıkmayın, düşmanlarımız size zarar verir."

Ayşe Nisa o anda ağlamaya başlamıştı ve hiç susmuyordu. Onu teselli etmek her zamanki gibi İshak'a düşüyordu.

"Bizi kurtarmak için gitti. Bak göreceksin, gelip bizi kurtaracak." Bunu tekrarlayınca kendi de inanmaya başlamıştı, belki gerçekten kurtarırdı.

O geceyi düşünüyordu İshak, çok tuhaf şeyler olmuştu; cin çıkarma işlemi sonuç vermemişti sanki, teyzesi kendinden geçmiş vaziyette yere yığıldığında odadan çıkartılmıştı, sonrasında ne olmuştu bilmiyordu. Hastaneye götürmedikleri kesindi, çünkü evde kim ne kadar hasta olursa olsun hastaneye götürülmüyordu. Teyzesi o vaziyette nasıl kaçmıştı, anlayamıyordu. Sabah evdekilerin telaşını, gerginliğini kapı kapalı olsa da anlayabiliyordu. Zincirlenmemiş olması da bunu gösteriyordu. Sık sık Şifa Odası'na girip çıkıyorlardı. Ağlama sesi duyuyordu, Hatice Kübra teyzesiydi ağlayan, ablasının kaçmasına çok üzülmüş olmalıy-

dı. Diğerlerinden ağlama ya da üzüntü belirtisi olacak bir laf duyamıyordu; korku, panik, endişe hâkimdi evde.

İshak, teyzesinin aslında kaçmadığını, ölmüş olduğunu çok geçmeden anlamıştı avludan gelen seslerden. Artık tam bir dinleme uzmanı olduğu için ne kadar yavaş olursa olsun fısıltıları duyabiliyordu. Hatta avluda kimin yürüdüğünü ayak seslerinden anlayabiliyordu. Babası cesedi çıkartmak için geceyi bekleyeceklerini söyleyip evden gitmişti, o gittikten sonra sesler bir süre duyulmaz olmuş ve sonra Hatice Kübra teyzesi tekrar ağlamaya başlamıştı. Kulağını kapıya vermiş dışarıyı dinlerken, Ayşe Nisa da onu bir yerlerinden çekiştirip neler olduğunu soruyordu.

"Annem geri mi geldi? Bizi kurtaracak mı?"

Annesinin öldüğünü söylemeyi düşünmüyordu ona.

Kusmuğunun üzerine düşüp kendinden geçtiğinde teyzesinin ölmüş olabileceği aklına gelmemişti. Önce bütün bedeninin bir sıtmalı gibi titrediğini, sonra kendinden geçtiğini görmüştü, demek bazı insanlar da böyle ölüyordu. Seyfi eniştesi başka türlü ölmüştü, Talha başka, Suna teyzesi başka. Teyzesinin ölümünde kafasına yatmayan şeyler vardı, gizleniyordu bu ölüm. Babasının "Gece olunca çıkartırız" demesi bunun deliliydi.

Suna teyzesinin ailesinde sadece Ayşe Nisa kalmıştı, onu koruyup kollayacaktı ama bunu nasıl yapacağını bilmiyordu, tek bildiği onu çok seviyor olduğuydu. Bu eve geldikten sonra o kadar çok şey yaşamışlar, o kadar çok şey paylaşmışlardı ki artık neredeyse tek bir can olmuşlardı. Şimdi Şifa Odası'na girip teyzesinin öldüğünden emin olmak istiyordu, bunu Ayşe Nisa için yapacaktı, belki ölmemişti, kaçmıştı, belki söylenenleri yanlış duymuş, yanlış anlamıştı.

Ayşe Nisa ağlayıp duruyor, elini yumruk yapıp kapıya vuruyordu:

"Annemi istiyorum. Annem gelsin!"

Bunu duyunca Rabia giriyordu içeri:

"Annen gitti. Annen bizi bırakıp gitti."

Yaralı bir serçe gibi güçlükle, canı acıya acıya teyzesine doğru kanat çırpıp,

"Bana annemi getir! Annemi istiyorum!" diyordu küçük kız.

"O bizi bırakıp gitti. O kötü biri." Rabia bunu içi kötülükle dolmuş, kalbi kara bir üvey anne gibi söylemiyordu, bilakis korumacı bir dille söylüyordu. Buna inanıyordu o, onun gerçeği kocasının söyledikleriydi.

İlk babası için ağlamaya başlamıştı Ayşe Nisa, sonra alışmıştı, babasız yaşamayı öğrenmişti. Sonra ağabeyi için ağlamıştı, onun yokluğuna da alışmıştı. Şimdi annesine ağlıyordu. Sadece üzüldüğü için değil kızdığı için de ağlıyordu. Neden tek başına gitmişti, neden kızını da yanına almamıştı? Ayşe Nisa'nın bu ağlamalarına sızlamalarına yapacağı pek bir şey yoktu İshak'ın. Yine her zamanki gibi yalanlarla teselli edebilirdi onu ancak. Elinden tutup yatağa götürdü kuzenini, yan yana uzandılar bir süre. Sağ ayağını kaldırıp bileğindeki zincir izlerine baktı.

"Beni bugün bağlamadılar" dedi. "Demek ki cezam bitti. Bu defa beraber kaçacağız, bir daha da buraya dönmeyeceğiz."

Bu, Ayşe Nisa'yı ikna etmemiş olmalıydı ki ağlamaya devam etti. İshak da yataktan çıkıp kapıya yöneldi. Avludaki seslerin kesilmesini bekledi epey bir süre. Annesi ve Hatice Kübra teyzesinin üst kattaki eve gittiklerine emin olduktan sonra Ayşe Nisa'ya

"Mutfaktan yiyecek getireceğim" deyip kapının koluna asıldı. Açıktı kapı.

Kapıyı usulca açıp Şifa Odası'na yöneldi. Kapısının kilitli olmamasını umut ederek kapı kolunu çevirdi, açıldı kapı. Tahmin ettiği gibi teyzesi dün gece yığıldığı yerde yatıyordu ama üzerinde bordo bir örtü vardı, saçları görünüyordu örtünün altından. Korkmamıştı, örtüyü usulca kaldırıp teyzesinin yüzüne baktı, şişmiş, morarmıştı yüzü, gözleri kapalıydı. Garip bir haz aldı ona bakmaktan, yakından baktığı üçüncü ölüydü bu. Seyfi enişteşi-

nin ölümü çok ani olduğu için ondan pek bir şey anlamamıştı ama Talha'nın ölüme giden sürecine bütün ayrıntısıyla şahitlik etmişti.

Emindi artık, Suna teyzesi ölmüştü. Ondan kurtulmak için geceyi bekleyecekti babası, ama hâlâ anlamış değildi bunu neden gizlediğini. Babasının başı dertte miydi yoksa? Onun da işi kolay değil diye düşündü, her üç beş ayda bir ceset çıkan evde olanları açıklamak onun için kolay olmamalıydı. Ama yine de her zaman bir çözüm bulurdu o. Nasıl bir çözüm bulduğunu bu gece öğrenecekti.

Hava kararınca geldi babası eve, sonra bütün aileyi Şifa Odası'nda topladı. Teyzemi nasıl çıkaracaklarıyla ilgili plan yapıyor olmalılar diye düşündü İshak, geceyi beklemek için yatağa geçip Ayşe Nisa'nın yanına uzandı, ağlamaktan yorgun düşüp uyuyakalan kuzenine baktı bir süre. Annesinin öldüğünü söylemesi çok zor olacaktı, belki de hiç söyleyemeyecekti.

Vakit geçmiyordu bir türlü, yatakta bir o yana bir bu yana dönüp duruyordu. Bazen de kalkıp kulağını kapıya veriyordu, teyzesinin evden çıkarılmasını kaçırmak istemiyordu. Fısıltılar yükselmiş, ayak sesleri belirginleşmişti. Ayak seslerini duyuyordu ama konuşma olmuyordu. Ayak sesleri uzaklaşınca pencereye yöneldi. Her zaman yaptığı gibi kalorifer peteğine çıkıp karanlıkta kendini kolaylıkla saklıyor olmanın rahatlığıyla beklemeye koyuldu. Çok beklemedi, babası bir yandan arabaya doğru yürüyor, bir yandan da sağa sola bakıyordu. Arabanın bagajını açtıktan sonra kapıya bakıp eliyle işaret yaptı. Sonra dayıları bir örtüye sarılmış teyzesini bagaja yükledi. Ardından annesi belirdi, elinde kısa saplı bir kürek ve kazmayı bagaja yerleştirdi. Sonra babası arabaya bindi, dayıları arka koltuğa oturdular ve bir süre sonra araba hareket etti. Farları yanmıyordu arabanın.

Kalorifer peteğinden inip yatağa geçti, saatin kaç olduğunu bilmiyordu ama uyku vakti çoktan geçmişti. Ayşe Nisa derin uykudaydı, ona sarılıp kendini uykunun kollarına atmadan önce

bazı sözler verdi kuzenine; ona sahip çıkacaktı, hayatını koruyacaktı, ona zarar gelmesine izin vermeyecekti. Bunu nasıl yapacağını bilmiyordu ama ölüm sırası Ayşe Nisa'ya geldiğinde kendi canını ortaya koyacaktı. İyice sarıldı kuzenine, sıkı sıkı.

Sabah bir bağırtı çağırtıyla uyandı İshak.

"Suna kaçtı!" diye bağırıyordu annesi. "Seyfi'nin ağabeyi Suna'yı kaçırdı. Düşmanlar her yanımızı çevirdi."

Rüya gördüğünü sandı, zira bu olayı dün yaşamışlardı. Ama rüya değildi, sanki iki gece önce kardeşi ölmemiş, bu sabah kaçmış gibi bağırıp çağırıyordu annesi, Ömer'le Fatma'yı suçluyordu, bu işin içinde onların parmağı vardı, bunu polise de söyleyecekti.

6

Sabah kahveye uğradığında öğrenmişti Suna'nın evden kaçtığını Muhtar, çok şaşırmıştı buna. Kimin aklına gelirdi kadının evden kaçacağı? "Valla ben de anlamadım Muhtar, kadın gece evden kaçmış" demişti Ramazan. Seyfi'nin abisi Ömer'le Fatma'dan şüpheleniyorlarmış, biraz önce karakola gitmişler durumu haber etmek için.

İsmail Hoca'yı aradı Muhtar ama telefonu açmadı Hoca. Yakup'a gitmeye niyetlendi ama o da torunu olduktan sonra öğleye kadar dükkâna uğramıyordu pek. Aslında Ongun Apartmanı'na gitse iyi olurdu ama ailenin kendisine karşı tavrının ne olacağını bilmediği için ikircikliydi. Sıddık'ı sordu Ramazan'a, onun da karakolda olduğunu öğrenince çayını içip kalktı. İşi sıkı tutacaktı bu defa, İshak'ın kaçışındaki tavrı sergilemeyecekti.

Ongun Apartmanı'na doğru yürürken "Bu defa sakızın boka düştü Sıddık Efendi, nasıl sıyrılacaksın bu işten?" diye mırıldandı. Bu defa baltayı taşa vurmuştu, İshak'tan sonra şimdi de Suna'nın kaçmasını izah edemeyecekti. Büyük ihtimalle kadın canını kurtarmak için kocasının ailesine sığınmıştı. Polise gitmiş olsa bundan haberi olurdu Muhtar'ın, İshak'ta olduğu gibi karakol da aranırdı. Suna'nın diyecekleri mühimdi tabii ama Sıddık'la ilgili iyi şeyler söylemeyeceği kesindi. Saatine baktı,

dokuz buçuktu. İsmail Hoca'yı bir daha aradı ama yine açmadı Hoca telefonu. "Bu Hoca bir acayip" diye mırıldandı, öğlene kadar uyuyordu. Dün dernek toplantısında Hoca'yı kurtarıp biraz olsun borcunu ödemişti ona. Bundan sonra aralarının düzeleceğini umuyordu, Hoca'nın gözlerinden anlamıştı bunu. Zaten küslüğü, gerginliği oldum olası sevmezdi Muhtar. Ne gerek vardı bunlara, şimdi birlik olup Sıddık'la hesaplaşma vaktiydi. Bunun için Suna'ya ihtiyaçları olacaktı, Sıddık'ın ipliğini pazara çıkaracak olan önce bu kadıncağız olacaktı, sonra diğerleri. Bu defa kimse savunamayacaktı onu, herkes yüzüne tükürecekti, devlet de peşini bırakmayacaktı.

Dernek toplantısında Hatice Kübra'yla evliliğinin bitmesinin nedenini açıklamakla iyi yaptığını düşünüyordu. Böylece Yakup, Sıddık'a ilk defa açıktan tavır almıştı, şimdi bir de Suna olayı ortaya çıkmıştı. Bütün bu olanlara rağmen Yakup'un Sıddık'a savaş açacağına inanmıyordu, çünkü o torununun başına kötü bir şey gelmesinden korkuyordu. Çocuğunun olmasına Sıddık sebep olduğu için istese muskayla, büyüyle çocuğa kötülük yapabileceğine inanıyordu.

Muhtar, Ongun Apartmanı'na yaklaştığında hâlâ müteredditi. Önce İsa'nın dükkânına uğramaya niyetlendi ama dükkân kapalıydı. Apartmanın önüne geldi, "İnşallah Sıddık eve gelmemiştir" diye mırıldandı. Apartman kapısını itip içeri girdi, dairenin ziline bastı sonra. Kapıyı Hatice Kübra açtı, Muhtar'ı görünce kendini kapının arkasına attı hemen.

"Kim var kızım evde?" Birkaç hafta önce imam nikâhlı karısına kızım demişti.

"Kimse yok" dedi kadın kısık sesle.

"Herkes karakolda mı?"

"Karakoldalar."

"Suna'nın çocuğu... O nerede?"

"Aşağıda."

"Çocukların yanında kim var?"

"Rabia Ablam." Kadın kapıyı yüzüne kapatınca ne yapacağına karar veremedi Muhtar, aşağı kata insem mi diye düşündü. İnmeyi istiyordu ama bir yandan da çekiniyordu bundan. İçinde büyüyen merakın önünde durmadı, yavaş adımlarla aşağıya inip zile bastı. Kapı açılmadan, "Kim o?" sesi geldi.

"Benim, Muhtar Cuma." Yarım açıldı kapı.

"Sıddık evde yok Muhtar."

"Suna kaçmış diye duydum."

"Gece kaçmış haberimiz yok." Bir cesaretle yarı aralık kapıyı itip ayağının birini içeriye attı Muhtar. Direnmedi kadın, iki adım geriye çekilip konuşmaya devam etti.

"Ablam kaçtı, onu kaçırdılar. Bizim hasımlarımız var, bizi rahat bırakmıyorlar. Onlar önümüze hep engel koydular. Kesinlikle yalan söylüyorlar, onlar kaçırdı. Bizim hakkımızda çok yalan yanlış şeyler söylüyorlar. Bize her türlü baskıyı yapıyorlar, gündüz kapıyı açamıyoruz, çünkü evimizin içinde bizi takip ediyorlar, çünkü hep bizi dinliyorlar. Camı açamıyoruz, kafalarını sokuyorlar, bizi dinliyorlar. Yemin ederim ki aynı böyle. Hasımlardan dolayı dışarı çıkamıyoruz. Artık yasal olarak hakkımızı arayacağız. Bize iftira atıyorlar, çocukları dövdüğümüzü söylüyorlar. Çocukları aç bırakıyormuşuz. Hepsi bizim üstümüze atılmış birer iftira. Biz çocuklara bakmıyormuşuz güya, o şekilde..." Muhtar, kadının konuşmalarından çok evin sefilliğiyle ilgileniyordu. Nem ve küf kokuyordu ev. Sıvalar dökülmüş, tavan renk değiştirmiş, yeşile çalan garip bir küf rengine bürünmüştü.

"Suna'nın kızı burada mı?"

"İshak'la odalarında oynuyorlar, karınlarını doyurdum, oyun oynuyorlar şimdi, ikisi de çok iyi."

"Suna kızını neden yanında götürmedi sence?"

"O kötü biri, Ayşe Nisa onunla gitmezdi. Annesinin kaçtığını söyledim, hiç üzülmedi, hatta sevindi. Kendisini de kaçırma-

dığı için sevindi. 'Asla annemle gitmezdim, burayı çok seviyorum' dedi."

"Bir görseydim keşke."

"Olmaz, oyun oynuyorlar. Evde de kimse yok, evde erkek olsa misafir ederdim, ama evde kimse yok."

"Suna kendi mi kaçtı, yoksa kaçırdılar mı sence?"

"Bilmiyorum, kaçtı. Kaçırdılar. Seyfi'nin ailesi kaçırdı. Ömer'le Fatma kaçırdı. Onların bağlantıları var. İstanbul'da mafyayla bağlantıları var. Suç unsurları çok fazla, organ mafyasıyla bağlantıları var onların. Önümüze bağ koydular. Bizim adımıza atılan o kadar çok suç var ki... Bu işin içinde çok büyük sırlar, olaylar var. Onların işin içinde olduğu dümenler var. Organ mafyasıyla ilişkileri var, bazı sırlar var. Öyle gözüküyor ama perdenin arkası çok farklı. Bize kötülük yapmaları için, bize her türlü şeyi yapmaları için... Bize yapılan çok büyük iftiralar var. Çok büyük dümenler var... Bu olaylar çıkmasın diye... Bize o kadar büyük darbe vuruldu, o kadar büyük suçlar atıldı ki, bunların hepsi ortaya çıkacak."

Merdivenlerden çıkarken bu kadın deli diye düşündü, bu kadın kafayı kırmış. Üstelik yüzü gözü şişmiş, gözaltı torbaları mosmordu. En fazla kırk kilo kalmış bu zavallı, her yönüyle hastaydı. Ama bunu yeni fark ediyor oluşu kendi kabahatiydi. Oysa kısa bir süre baldızı bile olmuştu Rabia, o zaman da böyleydi, tuhaftı ama önemsememişti bunu Muhtar. Diğerlerini de önemsememişti, çünkü aklındaki tek şey Hatice Kübra'ydı, bir an önce onu nikâhına alıp eve götürmekti. Ailenin hiçbir kusurunu, hiçbir kabahatini görmemiş, görmek istememişti.

Apartmanın kapısından çıkmıştı ki Nedim'i gördü. Birkaç adım attı ona doğru, karakoldan geliyor olmalıydı Nedim. Pek umudu olmasa da birkaç soru sormaya niyetlendi. Muhtar'ı apartmanın önünde görünce başını eğdi Nedim, bir mücrim gibi.

"Karakoldan mı geliyorsun? Geçmiş olsun. Anlat bakayım ne oldu?"

"Ablam evden kaçmış."

"Neden kaçmış?"

"Hain o, ihanet etti bize. Onun da sonu kocası gibi olacak."

"Sence kaçtı mı, kaçırıldı mı?"

"Kaçtı."

"Kaçsa kızını yanında götürmez miydi?"

"Bilmiyorum, belki de kaçırılmıştır."

"Polis ne sordu? Ne anlattın onlara?"

"Olanları anlattım işte."

"Peki Sıddık nerede?"

"Biraz sonra gelir."

"Hasta mısın? Pek iyi görünmüyorsun."

"Neden hasta olacakmışım?"

Bu ailenin hiçbir ferdiyle doğru dürüst bir şey konuşmak mümkün değildi. Hepsi çirkin görünüyordu gözüne, hepsi birer ucube gibiydi.

Muhtarlığa doğru yürürken aklı Sıddık'ın evinde kalmıştı. Ayaküstü sadece birkaç dakika görmesi yeterli olmuştu. Hem kokuyor hem dökülüyordu, çöp eve benziyordu, duvarlar köstebek yuvası gibi delik deşik olmuştu; gördüklerini anlamlandıramıyordu. Son zamanlarda gözünden ne çok şey kaçmıştı. Bu, yaşlandığı yahut işini savsakladığı için değildi. Görmek istememişti, göz yummuştu. Bir evlenme hikâyesi tutturup gece gündüz o türküyü söylemişti. Masum ve makul isteği bir perde olup gözüne inmişti. Sıddık geldikten sonra olan olayları düşündü. Gerçekle yüzleşme vakti gelmişti de geçiyordu bile. Hepsi bir yana Suna'nın kaçışını kimsenin uzaktan izlemeye hakkı yoktu. Artık bir şeyler yapması gerekiyor, ama ne yapacağını tam olarak bilmiyordu. Kayıp olayı zaten polisiye vakaydı artık, dedektifçilik oynayamazdı. Suna'yı Sıddık kaybettiyse bunda ailenin diğer üyelerinin de parmağı vardı, en azından biliyorlardı. İsa da birçok şey biliyor olmalıydı, aslında bildiğinden emindi. Her daim

birlikte hareket ediyorlardı Sıddık'la, o sevimli, masum köylü çocuk çoktan yoldan çıkmıştı. Sıddık'ın muskacılığını, üfürükçülüğünü, cinciliğini geçiyordu Muhtar, hatta dolandırıcılığını da geçiyordu, bunlar bir meslek olarak görülmüş olabilirdi, bazılarının derdine derman da olmuş olabilirdi, ama uyuşturucu, alkol, zina gibi affı olmayan günahlara bulaşmasını anlayamıyordu. İsa bunu ağzından kaçırmıştı, anlatırken neredeyse ağlayacaktı, çok çaresiz görmüştü Muhtar çocuğun halini.

7

Teyzesi öldükten sonra evde herkeste bir panik havası vardı, anneannesi, teyzesi, dayıları teyzesinin kaçması ya da kaçırılmasıyla ilgili konuşuyorlardı. (Bazen kaçtığını söylüyorlardı, bazen kaçırıldığını.) Bunda Ömer ile Fatma'nın parmağı olduğu kesindi. Onların yardımı olmadan kaçması mümkün değildi. Onun için karakola ikisinin ismini vermişlerdi. Bunun üzerine polisler Ömer'le Fatma'yı karakola almışlar ve sorgulamaya başlamışlardı. Özellikle annesi ikisinin de ceza alacağına inanıyordu, devlet onların peşini bırakmayacaktı. Bu tuhaf geliyordu İshak'a; öldürüp bir gün bekletmişler ve gece olunca arabanın bagajına koyup götürmüşlerdi, şimdi ise Seyfi'nin ailesini suçluyorlardı.

İshak, evde her geçen saat artan gerilim ve endişeyi kapı arkasından dinlemek zorunda kalmıyordu artık, çünkü kapıları artık kilitlenmiyor, kapatılmıyordu, hatta anneannesi, dayıları, teyzesi odaya girip oturuyorlardı. Odada doğru dürüst oturacak yer olmamasını umursamıyorlardı, kimi ahşap sandalyeye, kimi yatağa, kimi yere oturuyordu. Onların yüzündeki endişeyi görüp bundan mutlu oluyordu İshak. Genelde konuşmuyorlar, konuşunca da bu olaydan bahsediyorlardı. Mustafa dayısı bir defasında "Ya bulurlarsa" demişti, Nedim dayısı da "Sıddık Hoca halletti o işi, bulamazlar" deyip başını önüne eğmişti. Böyle konuşup sonra birden Ömer'le Fatma'ya lanet okuyorlardı, özellikle de

annesi. Ayşe Nisa yaşanılanları, konuşulanları kavramaya çalışıyordu. Hatice Kübra teyzesine yakın duruyordu hep, çünkü ailede ona şefkat gösteren tek kişi oydu. "Annem neden beni bırakıp gitti?" diye soruyordu ikide bir, teyzesi de ablasının gitmediğini, kaçırıldığını, dikkatli olmazsak herkesi kaçıracaklarını söylüyordu. İshak, konuşulanları dinleyince ailede herkesin birbirine ne kadar çok benzediğini düşünüyordu, herkes aynı şeyleri tekrarlayıp duruyordu.

Gözü babasındaydı İshak'ın, onun ne yapacağını merak ediyordu, o da evde olmuyordu genelde, eve gelince de avluda volta atıyor, önüne gelene bağırıyordu. Ama bir şeyler eksikti, eskisi gibi değildi. Daha önce şahit olmadığı ifadeler, duygular görüyordu onun yüzünde; korku, telaş, endişe, biraz da çaresizlik. Bu da diğerlerine yansıyordu. O rahatsa herkes rahat oluyordu, o huzursuzsa herkes huzursuz oluyordu. Evdeki bu panik ve korku hali İshak'la Ayşe Nisa'nın işine geliyordu, çünkü göze batmıyor, dikkat çekmiyorlardı. Evin içinde rahatça dolaşabiliyorlar, istedikleri zaman avluya çıkabiliyorlar, tuvalete gidebiliyorlar, hatta mutfağa bile girebiliyorlardı. Mutfakta yiyecek bir şey bulamıyorlardı gerçi, mutfak, mutfak olmaktan çıkalı çok olmuştu; tezgâhın üzeri kirli kap kacakla dolmuş, buzdolabının içinde yiyecek bir şey kalmamıştı, plastik sebzelikte sadece soğanla sarımsak vardı. Ancak ekmek kırıntıları bulabiliyorlardı, o da taş gibi sert ya da küflenmiş oluyordu. Pek de umursamıyorlardı bunu, bazen bir ağaç kabuğu gibi kemiriyorlar, bazen de ıslatıp yiyorlardı.

Kendisini ailenin bir üyesi gibi hissetmeye başlamıştı İshak, babasının da neredeyse günün tamamını dışarıda geçirmeye başlamasıyla evin her yanına ulaşır olmuştu. Ama yine de kendini odada daha güvende hissettiği için pek çıkmıyordu. Odada da pencere önünü tercih ediyordu, aydınlıktı çünkü, biraz da sıcaktı, Ayşe Nisa'yla oyunlarını burada kuruyorlardı. Ama sıcak zarar

veriyordu onlara, vücutlarındaki bitleri hareketlendiriyordu. Kaç zamandır ne banyo yapıyorlardı ne de çamaşırları yıkanıyordu. O kadar fazla kirlenmişlerdi ki vücutlarında ikinci, hatta üçüncü bir katman oluşmuştu. Tırnaklarını derilerine geçirip habire kaşıyorlardı, bu yetmiyordu, birbirlerinin sırtlarını kaşıyorlardı. Ne kadar sert kaşırlarsa kaşısınlar tırnakları kirin oluşturduğu kalın katmanlardan geçip deriye ulaşmıyor ve ince bir sızı gibi sokulan kaşıntı hissi akıllarını başlarından alıyordu.

8

Demek ki Sıddık'ın yaptıkları canına tak edip kaçmıştı kadın, büyük ihtimalle adli bir vakaya dönecekti olay ve Sıddık hem mahalleli hem de devlet tarafından sorgulanacaktı. Muhtar olayı yakından takip ettiğini söylemişti, Ongunlar Seyfi'nin ağabeylerini suçluyorlarmış, onlara kaçmış ya da onlar tarafından kaçırılmış olabilirmiş. Daha ayrıntılı konuşmak için çağırmıştı Muhtar ama o gönülsüz davranmıştı, biraz dışarıda kalmak istiyordu, insanların bu olaya yaklaşımını gözlemleyecekti.

Hem geçmiş olsun demek hem de bilgi almak için Ömer'i aradı. Suna'yla ilgili bilgileri varsa bunu ondan saklamayacaklarını düşünüyordu. Ama açmadı telefonu Ömer. Akşama doğru bir daha aradı, Fatma açtı telefonu, gün boyu karakoldalarmış, yeni gelmişler eve. Suna'dan haberleri yokmuş hiç. Yarın öğle sonu ziyaret etmek istediğini söyleyip telefonu kapattı. Muhtar'ı aradı sonra, ziyarete onunla gitmek istiyordu ama o da karakola gideceğini söyledi. İkindi namazından sonra Ramazan'ın kahvesinde görüşebileceklerini de ekledi, Ramazan'ın ağzından laf alacağına inanıyordu Muhtar. Söyleyeceği bir şeyler olmalıydı mutlaka. Hoca böyle düşünmüyordu, İsa'yla bir olup şikâyet dilekçesi vermelerinden sonra Ramazan'ın nasıl bir tıynette olduğunu öğrenmişti.

Muhtar'ın çabasından memnundu Hoca, eskisi gibi öfke duymuyordu ona, hatta üzülüyordu haline. "Zavallı Muhtar" diyordu, "yere serilen itibarını toplamaya çalışıyor."

Öğle namazını kıldırdıktan sonra sıcağa aldırış etmeden Kale Mahallesi'ne doğru hızlı adımlarla yürümeye başladı. Acelesinin sebebi ikindi namazına yetişmekti. Cemaate karşı mahcup olmak istemiyordu, cemaat, namaz vakitlerinde imamlarını başında istiyordu, bir imamın saygınlığı için bu çok önemliydi. Bilgiymiş, birikimmiş, iyilikmiş, yardımseverlikmiş bunlar geriden gelen hasletlerdi. Yaklaşık bir buçuk yıldan beri görevde olmasına rağmen yeni yeni öğreniyordu imamlığı. Artık cemaate nasıl davranacağını biliyordu, mahalleliyle nasıl münasebet kuracağını öğrenmişti. Bir fikir ne kadar doğru olursa olsun cemaatin kafasına uymuyorsa o fikir yok hükmündeydi, o fikri dile getiren de fikirle beraber yok sayılıyor ve yokluğa mahkûm ediliyordu. Şunu biliyordu artık, yerleşik düzenin taşlarını oynatmaya çalışmanın kimseye faydası yoktu, bu insanlara tesir etmek için onların kuralını kabul etmek gerekiyordu, Sıddık gibi mikroplar ancak böyle yapılarak toplumdan uzak tutulabilirdi.

Kale Mahallesi'ne girince yine o duyguya kapıldı; bu mahalle gerçekten sefil ve pespayeydi, bu mahallede imamlık yapmak nasıl olurdu, merak ediyordu bunu. Ama buranın insanları daha mazbut, daha mütevekkildi, yoksulluğun getirdiği kaderciliğe tutunuyorlardı sanki. Devlet o şefkatli elini buraya uzatmıyor muydu acaba, uzatmak istemiyor muydu? Ne zaman gelse biraz daha fakirleşmiş buluyordu burayı, mahalleye girince sanki kendi de fakirleşiyordu, cebindeki para azalıyor, giysileri epriyor, derisi eskiyordu.

Hoca'yı kapıda görünce duygulandı Fatma.

"Buyur Hocam" dedi "Allah razı olsun senden. Bizi düşünüp buralara kadar geliyorsun. Başımıza bu da geldi, gelmez dediğimiz ne varsa geldi. Nasıl bir imtihanmış bu?"

"Adalet yerini bulacaktır inşallah."

"Sabah Ömer'i gene karakoldan istediler." Tam ayakkabısını çıkartıp adımını içeri atacaktı ki tereddüt etti bir an, ne olursa olsun erkeksiz eve girmek doğru olmazdı. Fatma misafirinin bu tereddüdünü görünce,

"Gel Hocam çekinme, sen bizim oğlumuz gibisin" dedi.

"Ömer Amca'yı neden çağırmışlar?"

"Bilmiyorum, telefon ettiler sabah, o da gitti."

Oturma odasına geçtiler, Hoca divana oturdu, sıcakta yürümek hem yormuş hem terletmişti, odanın serin olmasına sevindi.

"Dün Ongunların sizi suçladığını duyunca aramak istedim. Bir de malum, gerçekleri ancak sizden öğrenebiliyorum."

"Dün polis bizi alıp götürdü işte, ne olduğunu onlardan öğrendik. Suna kayıp, kadından iki günden beri haber alınamıyor."

"Nerededir sence, ne olmuştur? Başına bir şey gelmiş olmasın?"

"Her şey gelmiş olabilir." Yekinip ayağa kalktı sonra. "Çay demlemiştim şimdi, bir bardak getireyim de iç. Açlığın var mı diye sormadım ya..."

"Sağ olasın, aç değilim, çay içerim ama."

Çayı misafirine verdikten sonra diğer divana oturup konuşmaya başladı Fatma. Karakolda epey bir sıkıştırıp hırpalamışlardı. Bu işte Sıddık'ın parmağı olduğunu söylemişti. Polisleri ikna etmek için Seyfi'nin ölümünden önceki süreci, Seyfi'nin ölümünü ve sonra yaşananları bütün ayrıntısıyla anlatmıştı.

"Ömer Amca'yı neden çağırdılar?"

"Bilmiyorum ki... Her şey olabilir. Ne günah işledik de başımıza bunlar geldi Hocam? Ailede bir tane akıllı yok. Öyle bir ifade vermişler ki inanamazsın. Bunlar hepten akıllarını kaybetmişler."

"Suna yengeye ne yapmış olabilirler? Bir yerlerde saklıyorlar mıdır yoksa?"

"Suna'nın kaçması mümkün değil. Nereye kaçabilir ki? Diyelim ki kaçtı, ya bize gelirdi ya da polise giderdi. İkisi de değil. O zaman geriye tek seçenek kalıyor."

"İstanbul'a kaçmış olamaz mı? Yok mudur orada tanıdığı, dostu, ahbabı?"

"Oraya kaçsa da haberimiz olurdu. Suna tek başına bakkala gidemez, öyle biri o."

"Yani ya kendileri saklıyor, ya da daha kötü bir şey yaptılar."

"Sıddık yeni bir oyun oynayıp onu saklamıyorsa öldürmüştür. Allah korkusu yok onda."

"Bunların hepsini polise açık açık anlattınız değil mi?"

"Anlattık tabii, hepsini anlattık. Onlar da Sıddık'tan şüpheleniyorlar ama elimizde bir şey yok diyorlar, önce Suna'yı bulmaları gerekiyormuş ölü ya da diri. Onu bulamazlarsa suçlayamazlarmış. Ama bulacaklarmış."

Kadının neden öldürülmüş olabileceğini anlamaya çalışıyordu Hoca. Fatma'nın söylediği doğruysa, yani Sıddık, Suna'yı öldürdüyse bunu üstüne kalmayacak bir yöntemle yapmıştı, Seyfi cinayetinde olduğu gibi. Ama burada olay farklı gelişiyordu, bir cinayet yoktu görünürde. Başka şeyler planlıyor olmalıydı Sıddık. Olayın aydınlanması için polisin sıkı çalışması gerekiyordu.

9

Olay henüz çok taze olmasına rağmen ikide bir polis karakolunu arayıp bilgi alıyor, sonra kuyumcuya uğrayıp Yakup ve Süleyman üzerinden partiye baskı yapıyordu. Sıddık'ın bir kez daha paçayı kurtarmasını istemiyordu. "Devletin elinden bir şey kurtulamaz" diyordu, "Sıddık'ın işi bitti artık, duvara tosladı, devlet bundan sonra peşini bırakmaz onun."

Bu iş çözülüp Sıddık hapse atılırsa hem ondan intikamını almış olurdu hem de İsmail Hoca'ya iade-i itibar yapmış olurdu. Birazdan Ramazan'ın kahvesinde Hoca'yla buluşacaklardı. Karakola uğramıştı sabah. Bir gelişme yoktu henüz, polis olaya şimdilik kayıp vaka olarak bakıyordu. Kadının öldürüldüğüne dair bir kanıta ulaşamamışlardı.

Kahveye girerken bir yandan da söyleniyordu. Ocakta çay dolduran Ramazan'a bakıp, "Yahu Ramazan, yeter ki senin şu beş merdiveni adımlamayayım, on katlı binaya çıkmaya razıyım. Ne zaman bu merdivenleri adımlasam düşüp bir yerlerimi kırmaktan korkuyorum. Bu yaştan sonra bir de kırık çıkıkla uğraşmayayım."

"Aman Allah korusun Muhtar, sana bir şey olacaksa kahveyi kapatayım daha iyi. Bu mahalle iki gün sensiz yapamaz."

Bu tatlı dili olmasa yaş odunla dövülecek adam Ramazan, diye düşündü Muhtar. Nezaketi, hürmeti o sevimsizliğini alıp götürüyordu. Ama herkes böyle düşünmüyordu. Bu kadar neza-

ket, samimiyetsiz ve ikiyüzlü bulunuyordu birçokları tarafından. Onun için hak ettiği saygıyı görmüyordu. Onun korkak ve zayıf olduğu için böyle davrandığı söyleniyordu.

Boş bir masa bulup oturdu Muhtar, Ramazan'a dönüp şakayla karışık,

"Yeni kayıp var mı apartmanınızda?" dedi, sonra diğer masalara baktı başını çevirip, söylediğinin duyulmasını istememişti. O ağlak ses tonuyla cevap verdi Ramazan:

"İlahi Muhtar, amma da şakacısın."

"Sen de kör, sağır, dilsizsin. Oturduğun binada insan kaybediyorlar, haberin olmuyor." Şaka yaptığı belli olsun diye de hafif gülümsedi sonra.

"Valla ben de anlayamıyorum, kadın bir anda kayboldu." Çayları koyup servis etmesi için çırağına verdikten sonra eline bir çay alıp Muhtar'a doğru adımladı. "Yeni gelişme var mı?" Çayı misafirine uzatıp oturdu sonra.

"Kadın hâlâ yok." Çayından bir yudum aldı Muhtar, Ramazan'a baktı yargılar gözlerle.

"Neler yapıyor bunlar, neler konuşuyor, bir bilgin var mı?"

"Dedim ya haberim yok benim, kimseyi gördüğüm de yok. Rahmetli Seyfi'nin ağabeyini suçluyorlar."

İsmail Hoca kapıda belirince Ramazan hemen ayağa kalktı.

"Hoş geldin Hocam, buyur." Müftülüğe şikâyet ettikten sonra onu ne zaman görse büyük mahcubiyetle pişmanlığını belli ediyordu. Selam verip oturdu Hoca, Ramazan da çırağına seslenip çay istedi.

"İşler nasıl Ramazan ağabey?"

"Çok şükür geçinip gidiyoruz."

Hoca'ya baktı Muhtar:

"Konuştun mu Ömer'le?"

İkirciklendi Hoca, bu konuyu Ramazan'ın yanında konuşmak istemiyordu.

"Rahat ol" dedi Muhtar, "biz de Ramazan'la Suna'nın kaybolmasını konuşuyorduk."

Hoca, görüşmeyi anlattı, Suna'nın kaçışından haberleri yoktu, kaçtığına da inanmıyorlardı zaten, Sıddık'ı sorumlu tutuyorlardı bundan. Öldürülmüş olabileceğini söylüyorlardı.

Muhtar, Hoca'nın anlattıklarını dinledikten sonra Ramazan'a döndü.

"Karşı tarafın kadından hiç haberi yokmuş. Nasıl bir kaçmadır bu? Bu işin içinde bir bityeniği olduğu kesin. Bildiğin bir şey varsa anlat, hayat memat meselesi bu."

"Bilmiyorum valla, bilsem anlatmaz mıyım?"

Cevaptan tatmin olmadığını belli etti Muhtar,

"Apartmanı yerinden söküp götürseler Ramazan'ın haberi olmayacak." Ramazan'ın yüzündeki o yılışık tebessüm kayboldu, Hoca'ya döndü sonra:

"Ya görüyor musun Hocam, sanki ben bir şey saklıyormuşum gibi konuşuyor Muhtar. Biz kapı komşusuyuz ama ne onlar bize gelir ne biz onlara gideriz. O aileyi en iyi Muhtar bilir. Daha dün hısım olmuşlardı, Sıddık'la bacanaklardı." Muhtar'ın rengi attı bir anda, bir mücrim gibi başını eğdi, ama Ramazan'a yenilmek istemiyordu.

"Boş boş konuşma Ramazan" dedi, "ne alakası var onunla bunun? Konuyu çarpıtma!"

"Yok yanlış anladın."

"Ne yanlış anlayacağım yahu!" Ayağa kalktı Muhtar. "Gidelim Hocam buraya gelende kabahat."

10

Artık burada kalmanın doğru olmadığını düşünüyordu Sıddık. Kararını vermişti, taşınacaktı. Apaçık nankörlük etmişti insanlar ona. Oysa sadece onların iyiliğine olan şeyler yapmıştı. Devlet de öyleydi, ikide bir karakola çağırıp sorguya çekiyordu. Onu asıl üzense yaptığı onca çalışmaya rağmen Allah'tan bir işaret gelmemesiydi. Hâlâ başladığı yerdeydi, hâlâ başladığı noktadaydı. Sağlığı bozuluyor, migren nöbetleri sıklaşıyor, çalışma iştiyakı da iyice ölüyordu. Taşındığı yerde artık işi öncelemeyecekti. Başka planı da yoktu açıkçası. Bekleyecekti, biraz daha bekleyecekti.

İshak, babasının taşınma kararının gerçek mi, yoksa zihninin bir oyunu mu olduğunu anlamak için bir süre beklemişti. Gerçekti, buradan da taşınıyorlardı, Ongun Apartmanı'nın bodrum katına veda etmek üzereydiler. Bu onda hep seyrek aralıklarla ortaya çıkan o fersiz umudu tekrar canlandırmaya başlamıştı. Sonu hep hayal kırklığıyla bitse de bu taşınmaya da yeni bir umut olarak bakıyordu. Belli mi olurdu, başka bir eve taşınmak bu defa yaşanılabilir bir hayatın kapılarını açabilirdi.

Neden taşındıklarını az çok biliyordu, burada babasının işleri kötüye gidiyordu. Talha'nın ölümüyle başlamıştı kötüye gidiş, oğlunun evden kaçmasıyla büyümüş, baldızının ölümüyle zirveye ulaşmıştı. Ama o hep başkalarını suçluyordu; evdekileri, mahalle-

yi, Muhtar'ı, İsmail Hoca'yı ve polisleri; polislerin işini yapmadığını söylüyordu, Ömer'le Fatma'yı çoktan tutuklamaları gerektiğini. İshak, babasının bu tavırlarını anlamaya çalışıyordu ama bu mümkün değildi. Gözleriyle görmüştü teyzesinin öldüğünü.

Mahalleyi terk ediyorlardı artık, burada işleri bitmişti ama nereye gittiklerini bilmiyordu İshak. Gidecekleri yerin buradan daha iyi olacağına dair güçlü bir inancı vardı. Bunu Ayşe Nisa'yla da paylaşıyordu, onu da inandırıyordu, ama o annesini sayıklıyordu. "Annem gelirse bizi bulamaz, o gelene kadar gitmeyelim" diyordu sanki taşınmaya İshak karar vermiş gibi.

Şafakla beraber kalkıp apartmanın önüne yanaşan kamyona eşyayı kuşluk vaktine kadar yüklediler. İki günden beri hazırlık yapılıyordu zaten. Bodrum katından pek eşya çıkartılmamıştı, Sıddık'ın çalışma ve yatak odasındaki eşyalar yüklenmişti sadece, çocukların odasına neredeyse hiç dokunulmamıştı. Yükleme işi bittikten sonra Sıddık geldi. Nedim'le Mustafa kamyona binip önden gittiler, diğerleri ise Sıddık'ın arabasına binip mahalleden ayrıldılar. Hasibe ön koltuğa oturmuştu; Rabia, Hatice Kübra ve çocuklar da arka koltuğa. İshak ilk defa bindiği babasının arabasında kendini önemli biri gibi hissediyordu. İçinde sessiz bir huzur vardı, sanki araba onun kontrolündeydi, o nereye isterse araba oraya gidecekti. Camdan dışarı bakıyordu ve yeni evlerinde babasıyla beraber tekrar şifacılığa başladığını hayal ediyordu. Babası aklını başına alır, işine koyulurdu, taşınmalarının bir sebebi buydu belki de.

Öyle çok yol gitmemişlerdi, belki iki saat, sonra bir köyün içinden geçip büyükçe bir bahçesi olan taş evin önünde durmuşlardı. Bahçe genişti ama meyilliydi, yamru yumruydu, ev ise yüksekçe bir yerdeydi. Eve ulaşmak için bahçe kapısından girdikten sonra küçük bir yokuş çıkılması gerekiyordu. Bir de su kuyusu vardı bahçede, kuyunun ağzı yarım metre kadar betonla çevrilmiş ve ahşap bir kapakla kapatılmıştı.

Evin bahçesinde iki adam bekliyordu, adamlar arabadan inen Sıddık'la tokalaştılar, bir süre sohbet edip bir anahtar verdiler ona, o da anahtarı karısına verdi, sonra Sıddık o iki adamla beraber arabaya binip gitti. Rabia evin kapısını açıp içeri girdi, ardından da diğerleri. Önceki evleri kadar olmasa da geniş bir evdi. İshak yeni evlerine alışmaya hazırdı.

11

Ongun Ailesi'nin toptan kaybolmasına hiç şaşırmamıştı Hoca, oradan gelecek hiçbir haber şaşırtmazdı onu. Muhtar haber etmişti, bu sabah evi kamyona yüklemiş gitmişlerdi. Muhtar'ın telaşına, şaşkınlığına tav olmuştu, sanki imkânsız bir olay gerçekleşmiş gibi. Oysa olacağı buydu. Bu, taşınmadan öte bir kaçıştı, suçu kabul etmek demekti. Belli ki Suna'nın kaybolmasını izah edemeyeceklerdi, mızrak çuvala sığmıyordu. Artık iş devletteydi, polisin Sıddık'ı bulup adamakıllı sorgulayıp suçlarını itiraf ettirmesi gerekiyordu.

Doğruların bir gün ortaya çıkmak gibi kötü bir alışkanlığı vardı. Sıddık efsanesi nihayet bitmişti. Saygı duyup hürmet ettikleri Hoca Efendileri kaçmıştı. Israr ettikleri gibi mübarek, sırlı, kutlu bir insan olmadığı anlaşılmıştı, yakında bütün foyası ortaya çıkacaktı. Böylelikle kendisi de ta en baştan beri haklı olmanın gururunu yaşayacaktı. Gerçek olan şuydu; muska yazdırıp dua okuttukları ve çocuklarına isim koydurttukları adam bir şarlatandı. Kim bilir daha neler çıkacaktı, yeter ki hakkıyla sorgulanıp yargılansındı. Kendisiyle ne kadar gurur duysa azdı. Kerli ferli adamlar çeşitli sebeplerle Sıddık'ın yanlışlarını, kusurlarını, hatalarını, defolarını görmezden gelmişti, oysa kendisi hemen anlamıştı bu adamın ne mal olduğunu.

Sıddık'ın koluna kelepçe takıldığını görebilse mesleği gönül rahatlığıyla bırakabilirdi. Zor ve yıpratıcı bir süreç geçirmiş, epey

yorulmuştu. En önemlisi yüzleşmekten korktuğu, utanç duyduğu büyük günahlar işlemişti. Ama yüzleşme vakti gelmişti, artık kaçamazdı bundan. Cami lojmanında birçok defa zina yapmıştı, bununla da kalmamış, sabah namazına geç kalma korkusu ya da üşengeçlikten boy abdesti almadan namaz kıldırmıştı. Bu günahın altından kalkamayacağını biliyordu, kul hakkına girmişti zira. Bir de Kevser'le ilişkisi teşhir olursa belki de Sıddık gibi kaçmak zorunda kalacaktı. Açık açık söylemişti Yakup "Kulağımıza dedikodular geliyor" diye. Belki de biliyordu Kevser'le ilişkisini, belki de başka bir kadın sanıyordu. Acaba Muhtar, Kevser'in ismini vermeden Yakup'a söylemiş olabilir miydi? Belli olmazdı. Belki de başka görenler de olmuştu. Bu azaba daha fazla katlanmanın bir anlamı yoktu. Bu ilişkinin bu şekilde sürmesi mümkün değildi, bir karar vermesi gerekiyordu. Evlilik seçeneğini çok düşünmüştü ama kendini buna ikna edememişti, o hassas ayrıntıyı aşamıyordu bir türlü.

Kırıp dökmeden bu ilişkiyi bitirmek en doğrusuydu. Bu yasak ilişkinin ağırlığını taşıyamadığını söyleyecekti Kevser'e, o çok akıllı biriydi, bunu anlayacaktı. Sonra da istifasını sunup gidecekti. Çalışıp idealindeki mesleği kazanacaktı. Öğretmen olduğunda her şey daha kolay olacaktı. Yaşını başını almış sabit fikirli insanlarla uğraşmaktansa istediği gibi yoğurup şekil vereceği çocuklarla uğraşacaktı. Çocukları çok seviyordu, Kuran kursuna gelen çocuklarla iyi iletişim kuruyor, onlarla vakit geçirmekten manevi bir tatmin sağlıyordu. Onlara dini sevdirmekten daha ulvi, daha kutsal ne olabilirdi? Belki de ahirette bu kurtaracaktı onu, çocuklara verdiği eğitim.

12

Değişiklik hem kendine hem de Ayşe Nisa'ya iyi gelmişti. Artık bir köyde yaşıyorlardı, bahçesi taş duvarla örülü müstakil bir evde. Birbirine benzer üç odası vardı evin, bir de avlusu. İshak, anneannesi ve teyzesiyle aynı odada kalıyordu, tabii Ayşe Nisa da yanlarındaydı. Dayıları da diğer odada kalıyordu. Odalarının kalabalık olması onlar için iyi olmuştu, hapis hayatı yaşamıyorlardı en azından. İstedikleri gibi dışarı çıkabiliyorlar, evin bahçesinde oynayabiliyorlardı, bu da onlara yetiyordu.

Ev köyün çıkışındaydı, yakınlarda ev olmadığı için pek kimseyi görmüyorlardı. Bahçede oynuyor, hatta bahçe duvarlarına yaklaşabiliyorlardı. Bahçenin önünde köyün merkezine giden toprak yoldan çok uzaklaşmamak kaydıyla yürüyorlardı. Evin önündeki, gövdesi kurumaya başlamış iri erik ağacının dibinde vakit geçiriyorlardı bazen, bazen de ağaca çıkıyorlardı. Kuyuya merak salmıştı İshak, başını uzatıp sudaki aksine bakıyordu, taş atıyordu sonra, çıkan sesi dinleyip küçük dalgalanmaları izliyordu.

Ortalıkta gezip tozmalarına kimse bir şey demiyordu. Bunun sebebini biliyordu İshak, babası herhangi bir emir vermemişti çünkü, evde herkes kafasına göre takılıyordu. Babasını neredeyse hiç görmüyorlardı, bir gidiyor, uzun zaman bir daha gelmiyordu. Bu, ilk başta herkesi mutlu etmiş olsa da zaman geçtikçe onun yokluğu aileyi zorlamaya başlamıştı, zira öbür evden getirilen yi-

yecekler bitmek üzereydi; un, bulgur, mercimek, fasulye, tarhana... Yenilerini alacak paraları da yoktu. Aslında para vardı, daire ve bodrum kat satılmıştı ama para Sıddık'taydı.

Yiyecek bitmiş, mutfak tamtakır olmuştu ama kimse bir şey yapmıyordu. İshak, dayılarının akşama kadar evde oturup bir şey yapmamasını anlayamıyordu. En fazla bahçeye çıkıyorlardı. Bunun sebebini öğrenmesi çok uzun sürmedi, korkuyordu dayıları, polisten korkuyordu, Seyfi'nin ağabeylerinden. Korku dayılarının açlığını yeniyordu, böyle düşünüyordu İshak. Karınlarını doyurmak için anneannesi gayret ediyordu sadece, köyde bir aileyle tanışmıştı, onlara gidip geliyordu; un, bulgur, yoğurt, ekmek getiriyordu. Unu çörek, yufka ekmek yapıyordu bahçedeki tandırda, bulgurla da pilav yapıyordu ama yağsız; evde yağ yoktu çünkü. Ekmekle haşlanmış bulgur yiyorlardı çoğu zaman.

Artık çevreyi tanımanın cesareti ve babasını çoktandır görmemenin özgüveniyle evden epeyce uzaklaşmaya başlamıştı İshak, Ayşe Nisa'yla beraber. Tarlalara doğru yürüyorlardı, başlarına iş gelmesinden korktukları için köye yaklaşmıyorlardı. Tarlalarda iki şey keşfetmişlerdi; ayçiçeği ve patates. Gizlice tarlaya girip ayçiçeği topluyorlardı, bu biraz zor oluyordu, ayçiçeğinin başını gövdesinden koparmak için dakikalarca uğraşıyorlardı, bu sorunu çözmek için babasının hançerini çalmıştı İshak. Hançeri aynı zamanda toprağın altından patates çıkarmak için de kullanıyorlardı. Bir de elma bahçesi keşfetmişlerdi, karınları ağrıyana kadar elma yiyorlardı, sonra birer tane ceplerine koyuyorlar, birer tane de ellerine alıp eve dönüyorlardı. Patates için yanlarına poşet de almaya başlamışlardı. Artık evin geçimini onlar sağlıyordu, bu ikisinin de çok hoşuna gidiyordu. Sonra anneanneleri de onlarla patates tarlasına gelmeye başlamıştı. Hava kararınca çıkıyorlardı, anneanneleri eteğine koyuyordu, onlar da poşetlere. Kuzineyi yakıp fırınında patates pişiriyorlardı. İshak da, Ayşe Nisa da çok

seviyordu patatesi; kabuğunu bile soymaya gerek duymadan ellerini, ağızlarını haşlayarak iştahla yiyorlardı.

Bunun böyle sonsuza kadar süreceğini düşünmüştü İshak; bütün aile hep beraber patates, ayçiçeği, elma toplayıp mutlu, tok, şiddet ve kavgadan uzak bir hayat yaşayacaklarını sanmıştı. Soğuklar bastırıp kışın ayak sesleri duyulmaya başlayınca hayalleri bir anda sönmüştü; tarlalarda ne patates kalmıştı, ne ayçiçeği ne elma. Yine aç kalmaya başlamışlardı. Yiyecek bir şey bulamıyorlardı, yakacakları da yoktu. İshak, dayılarının bir sorun yokmuş gibi davranmalarına çok kızıyordu, bazen babasının gelmesini istiyordu, gelip dayılarını cezalandırmasını. Önceki evde sadece kendileri aç kalıyordu, bu evde ise herkes açtı.

Ayşe Nisa tekrar zayıflamaya başlamıştı, artık tebessümü yüzünde bir çiçek gibi açmıyordu. Babam gelse belki bir çözüm bulur diye düşünüyordu İshak, belki değişmişti, belki de parası bitmiş ve tekrar şifacılığa başlamak istiyordu. Bu temennilerin ne kadar yersiz ve boş olduğunu bir gün ansızın babası geldiğinde anladı. Sıddık, evde yiyecek bir şeyin olmamasının suçunu evdekilere eşit paylaştırdı, sonra tekrar çekip gitti. Kaldığı iki gün içinde herkesi defalarca dövdü.

Artık açlıktan ve soğuktan bir şey yapamıyor, bir şey düşünemiyordu İshak, Ayşe Nisa'ya da yardım edemiyordu. İkisi de bitkin düşmüştü, midelerinden gelen gurultular gürültüye dönüşmüştü artık, ağızları safra kokuyordu, başları dönüyor, gözleri kararıyordu.

Sonunda Ayşe Nisa'nın vücudu iflas etti ve hastalandı. Hastalığı tanıdık gelmişti İshak'a, Talha'yı öldüren hastalık olduğunu düşünüyordu. Anneannesi, kızın üzerine bir battaniye serip kanepeye yatırmıştı. Durmadan terliyor, öksürüyordu Ayşe Nisa, tabii ateşi de yükseliyordu. Öylece başında durmuş iyileşmesini bekliyorlardı ama kız bir türlü iyileşmediği gibi her geçen gün kötüye gidiyordu. İyileşmesi için Ayşe Nisa'nın bir şeyler yemesi

gerektiğini biliyordu İshak ama elinden bir şey gelmiyordu. Diğerleri bunu düşünüyor muydu bilmiyordu ama onu iyileştirmek için bir şey yapmıyorlardı. O da tek başına yetemiyordu, bu şartlarda ise onu iyileştirmenin mümkün olmadığını biliyordu Talha'dan dolayı. Ona vereceği şeyler bitmişti, söyleyeceği yalanlar da bitmişti, artık ona ümit vermek de istemiyordu, verdiği sözlerin yalan çıkmasından yorulmuştu. Öfke duyuyordu, koyu ve yoğun bir öfke. Ayşe Nisa ona emanetti ama o kuzenine sahip çıkamıyordu. Hâlâ ondan medet umuyordu Ayşe Nisa, kuzenini görünce kabına mama konulan kedi yavrusu gibi yüzüne bakıp gözleri ümitle ışıldıyordu. Çocuksu pembe dudaklarına yapışan o naif acı İshak'ta büyük bir merhamet uyandırıyordu.

Babası bir gün çıkıp gelince yine ümitlendi İshak, Ayşe Nisa için bir şeyler yapacağını umuyordu, ama babasını da çok sağlıklı görmemişti, çok solgun ve bitkin görünüyordu o, kimseyle pek muhatap olmuyor, odasından çok az çıkıyordu. Onunla konuşmayı çok istese de buna cesaret edemiyordu, eğer konuşabilse şifacılığa tekrar başlamaları gerektiğini söyleyecekti, işlerin ancak öyle yoluna girebileceğine inanıyordu.

13

Yaşattığı güzellikler için ancak minnet duyuyordu Kevser'e. Meselenin kendisinden kaynaklandığını söyleyerek başlamıştı ayrılık konuşmasına, özel bir kadın olduğunu, bu durumda bir kusurunun, kabahatinin olmadığını söylemişti. "Seninle ilgili bir sorun değil, sorun kesinlikle benden kaynaklı."

Kevser acı bir kahkahayla cevap vermişti:

"Seni köylü kurnazı seni, âlemin akıllısı sensin, değil mi? Kuyumcu Yakup'un torununu bir yıl boyunca caminin lojmanında becer, usanınca da böyle basit köylü kurnazlığıyla ondan kurtulmaya çalış. Ben seni akıllı bilirdim, bu kadar salakça bahanelerle... Biraz düşünseydin, daha inandırıcı bahaneler bulurdun. Ona da inanmazdım ama sana saygımı bu denli kaybetmezdim." Kevser bu kadar keskin, can yakıcı, aşağılar konuşunca hemen geri adım atmış, "Yanlış anlama lütfen, çok zor bir dönemden geçiyorum, biraz zamana ihtiyacım var" demişti.

Bir acı kahkaha daha atmış, sonra da gözyaşlarına engel olamamıştı Kevser.

"Neden? Bende seni tatmin etmeyen ne var? Eksiğim ne benim, söylesene?"

"Eksiğin yok, fazlan var." Başka güzel sözler söylemeye hazırlanıyordu ki, Kevser bıçak gibi kesip atmıştı:

"Evet eksiğim var. Sana bu kadar dürüst davranmasaydım keşke. Seni bu kadar seveceğimi bilsem kurnazlık yapardım

Hoca Efendi. Mahallenin yeniyetme hocasıyla beraber olmak cazip geldi ilk önce. Ne yalan söyleyeyim, seni çok istedim. Ama âşık olacağımı bilsem sana dürüst davranmazdım. Kendimi sana çok iyi ambalajlayıp satardım. Ayaklarıma kapanırdın evlenmek için. Şimdi benim yaşadığım çaresizliği sen yaşardın. Ama yanlış yaptım, hafifmeşrep kızlar gibi hemen koynuna girdim."

"Bu söylediklerin çok çirkin, bunlar doğru değil." Bunu söylerken kendinden tiksinmişti, öyle bir tiksintiydi ki benliğini yüzüp bedeninden atmak istemişti.

"Senin derdini biliyorum" diye devam etmişti Kevser, "o köylü kafanla neyi aşamadığını biliyorum. Bu da bana ders olsun. Çok zenginim, en pahalı özel hastanede diktireceğim. Evet, ilk iş bunu yapacağım, en kısa zamanda da evleneceğim, bu da sana dert olsun."

Böyle bir tepkiyi hiç beklemiyordu. Kevser konuşmamış, ateş etmişti. Ne kadar acemiyim diye düşündü, bir yıldan fazladır ilişki yaşadığı kızı hiç tanıyamamıştı. İlişkiyi anlayış ve saygı çerçevesinde bitireceklerinden çok emindi. Suçlamıyordu Kevser'i, haklı olan oydu, kendi basitliğine yanıyordu, bu kadar basit, bu kadar yüzeysel oluşuna üzülüyordu. Kevser yüzüne şakır şakır konuştuktan sonra kapıyı vurup çıkmıştı. Kapıdan çıkmasıyla beraber, kendini yalnız ve huzursuz hissetmeye başlamıştı. Sonra her gün biraz daha artarak sıkışma, boğulma hissi yaşamıştı. Duygusal biri olduğunu düşünmezdi hiç. Hem özel hem de içtimai hayatında metanetli, soğukkanlı olduğunu düşünürdü, ama yediği ilk yumrukta fena sarsılmıştı.

Yapayalnız kalmıştı. Hayatındaki tek seveni, tek itimat edeni, tek güveneni, tek inananı da kaybetmişti. Gerçekten bir tane inanan yoktu çevresinde. *Kendi havarisini yaratmayan İsa'nın yeri çarmıh değil tımarhanedir.* Cemil Meriç böyle demişti. Ve yine onun ifadesiyle *Kendini Meryem'e adayan keşişler gibi yıpratıcı bir acı içindeydi.* Böyle olacağını düşünmemişti hiç. Basit bir ayrılık olarak görmüş,

kurtulmak istemişti ondan. Bitmesi gerektiğine inanmış ve bitirmişti. Kevser ilk ciddi deneyimiydi; kadına, aşka, cinselliğe dair her şeyi ondan öğrenmişti. Hep cömert olmuştu Kevser, hep verici, ilişkiye başladığı günden beri böyleydi, duygularını yoğun ve dolu dolu yaşıyordu, şeffaf davranıyordu, öyle kafasının ardında başka düşünceler dönmüyordu, içi dışı birdi. Bu ilk başta çok hoşuna gitmişti. Onun ilk ciddi ilişkisiydi ama Kevser'in ilk değildi, üstesinden gelemediği sorun da buydu zaten. Belki üniversiteye bunun için gitmişti, erkeklerle düşüp kalkmak için, yoksa iki yıllık bir okul okumanın onun için ne anlamı olabilirdi? O iki yıllık okulu okumadan da dedesinin kuyumcu dükkânını çalıştırırdı. Bu gerçeğin üstesinden gelememişti, eğer ilk sevgilisi kendisi olsaydı, eğer Kevser bakire olsaydı... İşte burada düğümleniyordu. Kevser neden bakire değildi, neden erkeklerle düşüp kalkmıştı? Eğer öyle olmasaydı, ne kadar ideal bir eş olurdu. Bunu çok düşünmüştü. Onunla evlenmek için çok sebebi vardı; güzeldi, enerjisi yüksekti, edalı, işveliydi, iyi sevişiyordu, zengindi, zenginliğini paylaşmaktan çekinmiyordu, istese bir araba, hatta bir ev bile aldırabilirdi. Ne olurdu erkeklerle düşüp kalkmasaydı, ne olurdu bekâretini kaybetmeseydi? Bunu aşamıyordu bir türlü. Ama yine de yalnız kalmanın verdiği korku ve acıyla onun hayaline tutunmak istiyordu. En azından geçiş sürecinde yanında olsundu.

Beklediği gibi olmadı. Kevser ne telefonlarını açtı ne mesajlarına döndü. Durmadı Hoca, ısrarla devam etti aramaya ama o bir duvar olmuştu; duymuyor, görmüyor hissetmiyordu. Pes edecek değildi, yarın öğle namazından sonra kuyumcuya gidip onunla konuşma fırsatı kollayacaktı. Zaten anlardı Kevser'in tavırlarından durumun ne olduğunu. Ama ümitliydi, yüz yüze görüşürlerse bir kapıyı aralayacağına inanıyordu, sonra gerisini telefonda konuşarak hallederdi.

Öğle namazını kıldırıp lojmana geçti, sakal tıraşı oldu, sonra da lacivert keten pantolonunu ve Kevser'in sevdiği açık gri

gömleğini giyip kuyumcuya doğru yürümeye başladı. Yürürken aklında hep bir şüphe vardı. Çoktandır kuyumcuya uğramıyor oluşu adımlarını yavaşlatıyor ve ikircikleniyordu, ama yürümeye devam etti. Yakup'la neler konuşacağını düşündü tekrardan. Laf açılırsa Sıddık'ı konuşacaktı, tabii bir de yeni cami inşaatı vardı. İnşaat henüz başlamamıştı, buna da seviniyordu aslında ama belli etmiyordu. Yakup da boşlamıştı bu işleri, torunu olduktan sonra mahalleyi unutmuştu neredeyse.

Kuyumcu dükkânına yaklaştığında heyecanını ve gerginliğini azaltmak için bir süre bekleyip soluklandı. Dükkâna girdiğinde ise uğradığı hayal kırıklığını atlatmak için epey çabaladı, Mehmet Fatih vardı dükkânda, Kevser'in babası; Yakup da yoktu, Kevser de. Selam verdi Hoca.

"Buyur Hocam hoş geldin." Adamın sıcak ve misafirperver tavrı biraz olsun kendine getirdi onu.

"Yakup Amca yok mu?"

"Babam evde. Hayırdır Hocam, ben yardımcı olayım."

"Şu bizim cami inşaatı ile ilgili konuşacaktım."

"Haberi var mıydı geleceğinden, arayayım mı?"

"Yok, rahatsız etme. Geçerken bir uğrayayım dedim."

"Babam da bu meseleyi dillendiriyor ikide bir ama bu sene zor, malum artık inşaat mevsimi bitmek üzere. Ama baharda temeli atarız inşallah."

"İnşallah. Yakup Amca'ya selam söyle."

Memnun bir yüz ifadesiyle hocaya baktı Mehmet Fatih:

"Söylerim tabii."

Muhtarlığa doğru yürürken Mehmet Fatih'in neden bu kadar keyifli olduğunu düşünüyordu. Çok sık gördüğü yoktu Kevser'in babasını ama ilk defa böyle güleç, mütebessim, keyifli görüyordu. Oysa pek sıcakkanlı biri değildi, hep bir mesafe koyardı insanlarla arasına. Yoksa Kevser'e talipli mi geliyor diye düşündü.

Muhtar yine yerinde yoktu ama oturup gelmesini bekleyecekti, konuşmak istiyordu onunla. O gelene kadar da Özcan'la hasbıhal ederdi, iyi anlaşırlardı zaten. Hocalık makamına saygısından dolayı hep hürmet ederdi, bu da Hoca'nın hoşuna giderdi. Buyur etti Özcan misafirini hemen:

"Hocam çayım var istersen..."

"Olur, bir çay alayım."

Kevser'in neden dükkânda olmadığını anlayamıyordu, oysa o kadar emindi ki onu göreceğinden. O köpük yeşili gözlerini sevgilisine dikip "Hoş geldin Hocam" deyip kıkırdamasına hazırlamıştı kendini. Ama mutlaka yüzleşecekti, bundan emindi ve onu ikna edeceğinden de emindi. Biraz naz ediyordu o kadar, buna da hakkı vardı, çok sevdiği biri tarafından kalbi kırılmıştı. Bu da ona ders olmuştu, kadınların kalbini kırmamak gerekti.

Muhtar kapıdan içeri girip selam verdikten sonra yakınmaya başladı hemen. İşler bitmiyordu, ne kadar çok çalışırsa çalışsın yetiştiremiyordu işleri. İnsanların bitmeyen dertleriyle uğraşmak çok zordu. Bazen kendine soruyordu, ben ne için çalışıyorum böyle diye. Kimsenin iyilik bildiği de yoktu, nankördü insanlar. Bunları Hoca defalarca dinlediği için pek önemsemiyordu. Böyle konuşurdu ama muhtarlığı alınsa şekeri elinden alınmış bir çocuk gibi ağlardı.

Koltuğuna oturur oturmaz "Hele bir bardak çay ver bana Özcan" dedi. Hoca'ya bakıp devam etti. "Çabuk yoruluyorum çabuk. Artık geçti bizden, gençlere bırakmak lazım."

"O zaman kendine Yakup Amca gibi bir bahane üret."

Anlamaz baktı Muhtar.

"Ne bahanesiymiş" dedi.

"Torunu olunca mahalleyi de unuttu, bizi de, cami inşaatını da."

Hatice Kübra'yla evliliği geldi aklına Muhtar'ın, eğer evliliği devam etseydi Hatice Kübra hamileydi şu an belki de.

"İnsanda talih olacak talih. Benim talihim mi var?" Hoca'ya baktı sonra, "Sana bir şey diyeyim mi? Evlilikte Allah yüzümü hiç güldürmedi."

"Güldürür inşallah."

"Yok, artık bizden geçti. Ama sana bir tavsiyede bulunayım, yanlış evlilik yapma, yaparsan benim gibi olursun." Son anda aklına parlak bir fikir gelmiş gibi Hoca'ya baktı, kollarını masaya yaslayıp iyice eğildi sonra. "Sen Kevser'le evlen. O kızı elinden kaçırma sakın." Nabzı yükseldi Hoca'nın bir anda, hiç beklemiyordu bunu. Muhtar'a bu hususta saygı ve minnet duyuyordu, lojmanda yakaladıktan sonraki süreçte konuyu hiç açmamış, ayıbını yüzüne vurmamıştı. Ama Yakup'un kulağına kadar giden o dedikoduların kaynağının da Muhtar olduğunu düşünmeden edemiyordu. Başka birileri görmüş olsaydı bütün mahalleye yayılırdı hemen.

Konuyu açması hoşuna gitmişti doğrusu. Kevser'le ilişkisini Muhtar'la konuşmak istiyordu bazen, bu meseleyi biriyle konuşacaksa, şimdi karşısında duran adamdı o. Ama henüz zamanı değil diye düşünüyordu.

"Evlilik için erken Muhtar. Bilmiyorum, evlenip de buraya takılıp kalmak istemiyorum, yoksa Kevser'den daha iyisini mi bulacağım?"

"Ne yaparsan yap, benim durumuma düşme." İç çekti Muhtar, "Bu yaştan sonra halime bakar mısın? Ele güne karşı..."

"Bitti gitti Muhtar, bitti gitti. Olan oldu, artık düşünme bunları."

"Yaşım yetmişe dayandı, böyle bir adam ne gördüm ne tanıdım."

"Haber var mı?"

"Yeni bir şey yok. Geçen bahsettiğim köye yerleşmiş işte."

"Devlet neden bu adamın peşine düşmüyor, gerçekten anlamıyorum. Kaç ay oldu kadın kaybolalı? Dört ayı geçti değil mi? Bir iz yok kadından, ama Sıddık büyük ihtimalle muska yazıp para topluyor."

"Yapılması gereken her şeyi yaptım, konuşulması gereken herkesle konuştum ama durum ortada. Bunun lafı bile artık beni yoruyor."

Hoca olayı akılla, mantıkla izah edemiyordu. Sanki görünmez bir el Sıddık'ı koruyordu, o söz konusu olduğunda hayat normal seyrinde akmıyordu. Çekip gitmişti, çok uzağa da gitmemişti aslında, yakın şehrin bir köyüne yerleşmişti. Suna hâlâ bulunmamasına rağmen adam hayatını normal seyrinde devam ettiriyordu. Bu dünyada onun başına bir şey gelmeyeceğine ikna olmuştu Hoca, çünkü o iblise bile rahmet okutturacak kadar kötüydü, yaptıklarının hesabını öldükten sonra öderdi ancak.

14

Ayşe Nisa bir türlü iyileşmiyordu. Habire öksürüyor, soğuk soğuk terliyordu. Yaşadıklarının ağırlığı hastalığının iyileşmesine izin vermiyordu. Babasının ölümüyle ruhunda açılan yaranın iyileşmesini umarken onlarca yeni yara açılmış ve ruhu delik deşik olmuştu. Annesinin öldüğünü henüz bilmiyordu, bir gün çıkıp geleceğini ümit ediyordu ama ümidi her geçen gün azalıyordu. Geleceği yaşayabilmek için geçmişine sığınıyordu ama geçmişi ona artık bir sığınak olmuyordu. Onun hesabına düşen aşağılanma, korkutulma, reddedilme, dövülme olmuştu hep. Sıddık'ın her sözü, her eylemi onu biraz daha sindirmiş, biraz daha baskılamıştı. O çoktandır içine kapalı, tedirgin, endişeli, telaşlı, ümitsiz ve korku dolu bir çocuk olarak hayatını sürdürüyordu.

Sadece İshak farkındaydı bunun. Bu durumu değiştirmek için çabalıyordu ama başarılı olamıyordu. Bir umutla diğerlerinden yardım dileniyor; annesiyle, Hatice Kübra teyzesiyle, anneannesiyle ve dayılarıyla bıkmadan usanmadan konuşuyordu ama bir sonuç alamıyordu. Hepsi yaşayan bir ölüydü adeta; görmüyorlar, duymuyorlar, hissetmiyorlar, anlamıyorlardı. Ne seviniyor ne üzülüyor ne şikâyet ediyorlardı, yüzlerindeki ifade hiç değişmiyordu. Biri de demiyordu ki, bu çocuklar açlıktan, hastalıktan ölüyor, bir çaresine bakalım diye.

Babası vardı yaşayan sadece, o da evde olmuyordu genelde, arabaya binip gidiyor ve günlerce, haftalarca geri dönmüyordu. Döndüğünde ise odasına kapanıyordu, sessizleşmiş ve hareketsizleşmişti. Bunu anlamıyordu İshak; konuşan, emir veren, kızıp bağıran, kırıp döken, sövüp döven adam gitmiş, yerine odasından çıkmayan bir adam gelmişti. Bazen bağırtılar duyuyordu babasının odasından, sonra duvarları yumruklama sesleri. Neden bağırıyordu babası, neden kendi kendine konuşuyordu, neden duvarları yumrukluyordu? Hastaları iyileştiren, şifa dağıtan, eve her gelenin dualarına mazhar olan o adam şimdi neden kendi hastalığının altında eziliyordu?

Ayşe Nisa'nın hastalığını Talha'nın hastalığına benzetiyordu, onun da abisi gibi ölmesinden korkuyordu. Yataktan çıkamıyordu Ayşe Nisa, "Anne" diye sayıklıyor, inliyor, öksürüyordu. Geceleri daha çok artıyordu hastalığı; daha çok inliyor, daha çok öksürüyordu. Yardım edemese de hep yanında oluyordu İshak.

Bir gece inlemesi artık dayanılmaz olunca anneannesini uyandırmıştı, o da kalkıp ışığı açmış, torununun ateşini ölçmüştü eliyle. Sonra da alnına ıslak bir havlu koymuştu ateşi düşürmek için. Bu arada Hatice Kübra da uyanmıştı. Bir süre öyle beklemişler, sonra çocukta bir iyileşme olmayınca Sıddık'ı uyandırmaya karar vermişlerdi. Bu, İshak'ı ümitlendirmişti, babası eğer şifacı yanını hatırlarsa Ayşe Nisa'yı iyileştirebilirdi.

Rabia girmişti önce odaya, sonra da Sıddık. Yorgun, uykusuz, kanlı gözleriyle Ayşe Nisa'ya bakmış, "Bu da anası gibi cinli" demişti, "İçlerindeki cinler de öyle kolay kolay çıkmıyor, çıkınca da başka birinin içine giriyor. Öldürürsek belki..."

Babasının ne demek istediğini hemen anlamıştı İshak, ümidi korkuya evrilmişti. Suna teyzesinin içindeki cinleri çıkarmak yapılanlar şimdi Ayşe Nisa için mi yapılacaktı? Ayağa kalkıp babasına baktı merhamet dilenir gözlerle:

"Suna teyzemin hastalığından değil bu baba, Talha'nın hastalığından." Duymazdan geldi oğlunu Sıddık, karısına dönüp sirke ve ispirtoyu getirmesini söyledi.

Biraz sonra Rabia içinde sirke ve ispirto olan iki cam şişe getirip kocasına uzattı. Sıddık ispirto şişesini alıp Ayşe Nisa'nın yatağının kenarına dizleri üstüne oturdu.

"İçerse Ayşe Nisa da ölür teyzem gibi" diye ünledi İshak, sonra babasının koluna yapıştı. Bir anda yüzüne gelen tokatla yere devrildi. Dönüp bakmadı bile oğluna, ispirto şişesini Ayşe Nisa'nın ağzına dayayıp bir süre bekledi. Ardından karısının elindeki sirke şişesini alıp onu da içirdi. Ayşe Nisa yarı baygındı, iniltiler geliyordu derinlerden. Elleriyle çocuğun karnına bastı Sıddık, sirkenin bir kısmı ağzından geri çıktı. Ayağa kalkıp çocuğun karnına ayağıyla bastı, sonra bütün ağırlığıyla tekrar bastı. Odada herkes sessizce olanları izliyordu. İshak'ın ağlama sesleri duyuluyordu sadece, bir de Ayşe Nisa'nın iniltisi.

"Cinlerin hepsini çıkardım" dedi Sıddık, "sabaha kadar bir şeyi kalmaz. Herkes yatsın şimdi." Ayşe Nisa'ya bakıyordu İshak, kendinde değildi, belki de öldü diye düşündü, ölmediyse de ölecek. Babası odadan çıkınca kuzeninin yanına sokuldu, ölü müydü, yoksa baygın mı anlayamıyordu. Anneannesine sordu, uyuduğunu söyledi o, sonra ışığı kapatıp yattı. İshak da kuzeninin yanına uzanıp kalbini dinledi, kalbinin attığını hissetti, sevindi. Sabah iyi olacağını ümit edip gözlerini uykuya yatırdı.

15

"Güzel olan hep güzeldir, zamanın bunu değiştirmeye gücü yetmez" demişti bir defasında Kevser. Bu söz ne kadar doğruydu bilmiyordu ama ona ait ne varsa güzel geliyordu Hoca'ya. Güzel olan birçok şeyi ondan öğrenmişti, sözgelimi sevişmeyi, bundan sonra kiminle sevişirse sevişsin Kevser'den aldığı tadı alamayacağını düşünüyordu. Yumuşacık kadife dokunuşlarla dilini teninde gezdirmesini unutmayacaktı. Hazzın sınır uçlarında gezinmişti onunla, hiç bilmediği duyarlı noktalarını keşfetmişti. Kevser'in o dokunuşları olmasa bunları keşfedemeyecek ve bu arzu sağanağı vücudunun müphem noktalarında tortulaşıp kalacaktı. Kanını bir daha böyle tutuşturacak bir kadın olacak mıydı?

Yatsı namazından sonra lojmana geçip birkaç kitap karıştırdıktan sonra kanepeye uzanıp telefonu eline aldı. Bu saatlerde depreşiyordu Kevser'in yokluğu, *Jurnal*'in 2'nci cildini açıp Cemil Meriç'in Lamia'ya yazdığı mektuplardan cümleler araklayıp mesajlar atıyordu ama tesiri olmuyordu, olsa dönüş yapardı Kevser. Tesiri olmamasının sebebi onun zaten bunu biliyor oluşuydu, zira bu kitaptaki mektupların bazılarını ona okumuştu. Bunun için yöntem değiştirip basit, sade ifadelerle yazdı; *Görüşelim, derdimi dinle, sonra yine bildiğini yap. Eski günlerin hatırına. Lütfen.* Çok geçmeden telefonuna düşen mesajı görünce heyecandan kalbi duracaktı. Hemen mesaj kutusunu açtı. *Olur konuşalım.* Bu

kadardı mesaj, biraz düşündü, ne yazabilirdi? Eve davet etmesi doğru olmazdı. *Pazar günü görüşelim uygun olursa.* Cevap geldi: *Uygun. Ben seni ararım.* "Bu iş tamamdır" deyip derin bir oh çekti. Ayrılmalarından beri acı çekiyor, yüreğindeki boşluk bir türlü dolmuyordu. Gerçekle yüzleşmişti, Kevser'e âşıktı, o büyük kusurunu görmezden gelmeyi deneyecekti, unutmaya çalışacaktı, eğer hazmedebilirse evlenecekti, Kevser ile evlenmeyi artık ciddi ciddi düşünüyordu. O zaman çok farklı olurdu, hem sevdiği kızla evlenir hem de hedefleri arasında olmasa da konforlu bir hayata kavuşurdu. Zengin ve nüfuzlu bir aileydi, aile erkek kıtlığı yaşadığı için el üstünde tutulurdu. Yıpranan, zedelenen imajını tekrar düzeltir ve bir türlü göremediği o saygıyı görürdü. Yakup'un torunuyla evlenecek de insanlar hürmet etmeyecek miydi? Bunları hesaba katınca Kevser'in bakire olmamasının önemi azalıyordu.

Pazar sabahı büyük bir iştahla kalkıp hazırlanmaya başladı, sabah kahvaltısı yapacaklardı Kevser'le. Kevser onu yine alt caddeden alacak, şehrin öbür yakasına doğru uzaklaşacaklardı. Önce onunla olan sorunlarını hallederdi, sonra da resmi işlemler başlardı; söz, nişan, düğün. Onu ikna edeceğine inanıyordu, hâlâ en büyük koz elindeydi, o kozu masaya koyduğu zaman Kevser teslim olurdu. Bir ilişkide evlilikten öte yol mu vardı? Evlilik teklif edecekti. Yine de bir tedirginlik, huzursuzluk vardı üzerinde.

Arabaya binene kadar sürdü bu tedirginlik, arabaya binip Kevser'in mütebessim yüzünü görünce dağıldı hemen. Keyifli, rahat görünüyordu Kevser. Arabada öyle esas meseleye girmeden konuştular, biraz mahalleden, sonra Yakup'tan, biraz Muhtar'dan. Direksiyonundaki kadına bakıyordu kaçamak, mahcup gözlerle. Her zamanki gibi şık giyinmişti. Ona baktıkça ne kadar büyük hata yaptığını daha iyi anlıyordu, böyle bir kadın asla bulamazdı. Çok şükür ki geç olmadı diye düşündü.

Arabayı park edip kahvaltı salonuna doğru yürümeye başladılar. Daha önce geldikleri yerdi burası, ama çok değil, zaten kaç

defa çıkmışlardı ki dışarı, belki üç belki beş. Oturup kahvaltı siparişini verdikten sonra önden iki çay istedi Hoca.

"Zaman çabuk geçiyor, daha dün gibi hatırlıyorum ilk geldiğimizi" dedi sonra. Belli belirsiz bir tebessüm yayıldı Kevser'in yanaklarına.

"Ben de hatırlıyorum, hayran olmuştum senin soğuk, vurdumduymaz tavırlarına, ilk başta bilerek yapıyor sanmıştım ama sonra karakterinin böyle olduğunu görünce hayranlığım daha da artmıştı."

"Ben sıradan biriyim, esas hayran olunacak senmişsin."

"Benmişim?.." Açıklama bekler gibi yüzüne baktı Hoca'nın,

"Geç fark ettim taşın sert olduğunu." Zoraki gülümsedi Hoca, "Sen gittikten sonra yaşadığım o güzel günleri hayal edip hatıralara sığındım. Çok özel şeyler yaşamışız gerçekten ama ben bunun kıymetini bilememişim. Tek tesellim her şey için geç olmadan bunu fark etmiş olmam."

"O da bir başarı. Erken fark etmen çok güzel. Biz nedense bir şeyin kıymetini elimizden gidince anlıyoruz."

"İnsanoğlu böyledir, elindekinin kıymetini bilmez. Hepimiz öyleyiz, ama öğreneceğiz bunları, yaşayarak, tecrübe ederek öğreneceğiz."

Gözlerini Hoca'ya dikip bir süre baktıktan sonra,

"Biraz yüzün solmuş" dedi Kevser, "ama her zamanki gibi fiyakalısın Hoca Efendi." Kıkırdadı sonra.

"Öyle mi? Solgun olmam da, fiyakalı olmam da seninle ilgili."

Esas meseleyi kahvaltı servis edildikten sonra konuşacaktı, acıkmışlardı zira, kan şekeri normalleşince Kevser'in daha anlayışlı davranacağını düşünüyordu, zaten keyifli görünüyordu. Olacaktı bu iş, barışmış olarak kalkacaklardı buradan. Zaten buraya gelmekle işin çoğunu halletmişlerdi. Ama bir mesafe, bir soğukluk vardı, bunu görüyordu; o cıvıl cıvıl, hayat dolu, gözlerine tutku ve umutla bakan ve şımardıkça şımaran kız yoktu karşısında. Onun için hemen en güçlü kozunu oynaması gerekiyordu.

Konuşmaya hata yaptığını kabul etmekle başladı, yanlış yapmıştı, bunun için özür diledi, kabahat kendisindeydi, acemiydi, karşısında oturan bu güzel kız ilk aşkıydı, ilk ilişkisiydi, bir ilişkinin nasıl yaşanacağını bilmiyordu. Yaşayarak öğreniyordu. Bu ayrılıktan büyük dersler çıkarmıştı. Fırsat verirse bir daha böyle çocukça hatalar yapmayacaktı. Lafını kesti Kevser, teşekkür etti bu güzel sözler ve temenniler için.

"Çok güzel zamanlar yaşadım senin yanında. Bir kadının senin yanında kendini kötü hissetmesinin mümkün olmadığını düşündüm. Ben Başüstü Mahallesi'nin hocasına âşık olmadım, İsmail'e âşık oldum, bir hocaya âşık olmazdım zaten. Sen başka bir meslek grubundan ya da işsiz güçsüz olsaydın da sana âşık olurdum. Tam benim tipimsin, tam benim ayarımdasın. Senin yanında kendimi güvende hissettim." Duygulanmıştı Hoca, ilk defa bu kadar idealize ederek konuşuyordu Kevser onu. Soluklanmasını fırsat bilip elini eline doğru uzattı ama kıvrak bir hareketle elini çekti Kevser.

"Müsaade edersen ikinci bölümü de anlatayım."

İkinci bölüm boğazına bir yumru gibi oturmuştu. Kendini toparlamaya çalıştı ama sözcükler zihninden uçup gitti. Sadece Kevser'in son cümlesini yakalayabilmişti: "Her erkek gibi gece on ikiden sonra balkabağına dönüştün."

"Dönüşmedim" dedi sanki son nefesini veriyormuş gibi, astımı nüksetmişti bir anda, derin derin soludu. "Bunları telafi edebilirim. Telafi edilmeyecek şeyler değil. İnan değil."

"Bir kadının kalbini sakın kırma, bundan sonra bunu yapma lütfen. Kadınları önemsiz görme, tahrip güçleri sandığından çok daha fazladır." Kevser onu yargılamıyor, mahkûm etmiyordu, gücenikti sadece, kalbi kırılmıştı, bunu dile getiriyordu.

"Öğrenmenin yaşı yok. Ben de bazı şeyleri yeni öğreniyorum."

"Ama geç kaldın Hocam" dedi ve acı bir tebessüm belirdi yüzünde "Artık çok geç. Bizim ilişkimiz bitti. Sen bitirdin."

"Hata yaptığımı kabul ediyorum. Telafi ederim. Geç olacak ne var ki..."

"Bazı hataların telafisi olmaz. Ben de hata yapıyorum, bunların bazılarını telafi edemiyorum. Onun için sen yoluna, ben yoluma."

Şaka mı yapıyor diye düşündü, birazdan "Affediyorum, ben de seni çok istiyorum" diyerek boynuna sarılacaktı herhalde.

"Ben seninle artık ciddi düşünüyorum."

Müstehzi bir bakış attı Kevser.

"Artık ciddi düşünüyorsun demek? Daha önce ciddi düşünmüyordun yani? İlahi İsmail Hocam..." Kıkırdadı sonra.

Kevser'in tekrar pembeleşen yüzüne baktı Hoca, benimle oynuyor diye düşündü. Biraz oynayıp intikamını alacak, sonra da affedecekti, böyle hissediyordu. Biraz daha konuşmasında, eleştiri yapmasında, hatta yerin dibine sokmasında sakınca yoktu.

"Ciddi düşünmekten kastım evlilik, evlenmek istiyorum seninle."

Bir süre Hoca'nın yüzüne baktı Kevser acıyan gözlerle, sonra yüz çizgileri sertleşti.

"İsmail!" dedi buyurgan bir tonla, "Bunu asla aşamayacaksın, aynı sorunu tekrar yaşayacağız. Bugün buraya ilişkimizin bittiğini söylemek için geldim. Artık kendime yeni bir yol çizdim. Sen de böyle kendi ayazında üşümeye devam et, benim o ayazda üşüyüp hastalanmaya niyetim yok."

Öyle miydi gerçekten? Kendi ayazında mı üşüyordu? Yutkundu ama bir şey diyemedi. Neden bu kadar acımasız davranıyordu, bunu anlayamıyordu, güzel şeyler yaşamışlar, dönüşü olmayan hatalar yapmamışlardı, bunların telafisi olduğunu düşünüyordu.

"Seni sevdim, çok tatlısın, seninle vakit geçirmek çok keyifli, seninle beraber olmaktan çok mutlu oldum, bu evlenme teklifini zamanında yapsaydın kabul ederdim, iyi ki de etmemişsin. İyi ki de şimdi teklif ediyorsun."

"Neden bu kadar acımasız konuşuyorsun?"

"Benimle beraber oldun, bütün acemiliğini benim üzerimde attın. Sevişmesini bile ben öğrettim sana, sonra bana orospu muamelesi yaptın, bakire olmadığımı yüzüme vurdun, bekâret denilen o ince peçenin arkasına geçip onuruma kurşun sıktın. Eğreti gelin gibi beni kapının önüne koydun." Çok ağır laflardı bunlar, sert konuşuyordu Kevser, belli ki hazırlıklı gelmişti, onu yumuşatmayı ve nabzını düşürmeyi deneyecekti.

"Böyle düşünsem evlenme teklifi için seni buraya çağırmazdım." Geriye yaslandı Kevser, gözlerini Hoca'ya dikti sonra:

"Artık benim gözümde balkabağına dönüştün. Bunun bir anlamı kalmadı. Dediğim gibi, benim bakire olmayışımı asla kabul edemeyeceksin, bu her zaman bir giyotin gibi başımın üstünde sallanıp duracak." Hafif öne eğilip kollarını masaya dayadı, "Sen benim ikinci sevgilimsin, ilki de benim için hayal kırıklığı oldu, sen de. Ben çabuk âşık oluyorum, kolay kandırılıyorum ama çabuk atlatıyorum çok şükür."

"Herkes ikinci bir şansı hak eder." İnandırıcı olması için bir film repliği gibi söylemişti bunu. Acı bir tebessüm belirdi Kevser'in yüzünde:

"Geç kaldın, ben sözlendim."

Şaka yaptığını düşündü Hoca, yalvaran gözlerle Kevser'in yüzüne baktı,

"Gerçekten mi?"

"Gerçekten." Bir anda başı önüne düştü Hoca'nın. Böyle mi olacaktı diye düşündü, böyle mi sonlanacaktı? "Şanslı erkeği merak etmiyor musun?"

Sahi sözlendiyse, hayali biri değilse bir isim söylemeliydi. Başını tekrar kaldırıp yüzüne baktı eski sevgilisinin.

"Kimmiş bu talihli?"

"Seni çok merakta bırakmayayım, Süleyman."

"Süleyman?"

"Süleyman ya, beyaz eşyacı Süleyman."

Yüreğine inecekti, derin derin nefes aldı, daha önce bu kadar büyük bir hayal kırıklığı yaşadığını hatırlamıyordu. "Ne o, astımın mı azdı?" dedi müstehzi.

"Boş ver astımı. Ne yaptın sen? Gerçekten ne yaptın böyle?" diye kekeledi, yüreğinde kabaran acı, sözcüklere vurmuştu.

"Beni dert etme, kendini düşün. Sana birkaç tavsiye vereyim. İmamlığı bırak, öğretmen ol, imamlık sana yakışmıyor, imamlık seni mutlu etmez. Böyle kıyak giyinmek, saçını kısa kestirmek, kirli sakal sana çok yakışıyor. Entelektüel bir yanın da var, eşelediğinde köylülük fışkırıyor olsa da. Ama yine de kadınlara karşı bu hep iş görür. Şunu da aklından çıkarma, kadınların gururu, acılarının önünde gelir genelde."

Ne kadar kitabi konuşuyordu, bu kız böyle değildi diye düşündü. Ne olmuştu bu kıza? Çokbilmiş yaşlı kadınlar gibi nasihat edip duruyordu.

"Benden ayrılmanı anlayışla karşılıyorum, bu kararına saygı duyuyorum ama Süleyman'la neden evlenesin ki? O senin ayarında biri değil, kendine yazık etme lütfen." Gerçekten bunu havsalası almıyordu. Kevser gibi güzel, sevimli, çıtı pıtı, hayat dolu, yaşamayı, eğlenmeyi seven bir kız Süleyman gibi sevimsiz, çirkin, şişko bir esnafla neden evlensindi?

"Sendeki nezaketin altında bir İsa kibri saklıymış maşallah. İnsanları hor görmeye devam et sen."

"Kimseyi hor gördüğüm yok ama davul da dengi dengine çalar. Süleyman ne verebilir sana? Senin dengin değil o."

"Sen ne verebilirsin? Senin gibi kafası karışık, ne istediğini bilmeyen biri bana ne verebilir? Süleyman en azından ne istediğini biliyor. Hayattan beklentisi belli, benden beklentisi belli. Kafası gayet net." Gözlerini Hoca'nın yüzüne dikti iyice, yüzünün solup omuzlarının düşmesi hoşuna gitti, bir darbe daha vurmak istedi:

"Sende yaptığım hatayı yapmayacağım. İstanbul'a gidip diktirdim. Gözün aydın, artık tekrar bakireyim."

Ne diyor bu kadın diye düşündü. Bu konuşan Kevser değildi, bu kadar çirkinleşmezdi o. Bu konuşmadan sonra gerçekten bittiğine ikna oldu. Kevser'e dair umudu biraz önce bir mazgal deliğine doğru akıp gitmişti. Bu son görüşmeleri olacaktı, nasıl ayrılmalıyım diye düşündü kısa bir süre. Elbette dostça olmalıydı. Son söyledikleri yüreğine oturmuş olsa da kabalaşmayacak, aşağılamayacaktı. Belki de Kevser bunu istiyordu. "Orospusun işte, önüne gelenin altına yatıyorsun, sonra da küçük bir operasyonla pirüpak oluyorsun! Ama ben senin ne mal olduğunu biliyorum." Bunları söylemeyecekti, hem gerek yoktu hem de kendine zarar verirdi. Zaten eli zayıftı. Bir de Kevser teşhir ederse o zaman tamamen biterdi. "İsmail Hoca bana sarkıntılık ediyor" demesi yeterli olurdu. Onun için kabalaşmayacak, dostça ayrılacaktı.

16

Kâbuslar görüyordu, yarı canlı rüyalar. Aslında rüya mı gerçek mi, yoksa öldü de öbür dünyaya mı gitti bilmiyordu. Babası Ayşe Nisa'yı kuyuya atmıştı, kendi de onu kurtarmaya çalışıyordu. Kuyu zifiri karanlıktı, Ayşe Nisa'nın çığlıklarını duyuyordu, çok derinlerden geliyordu ses. Güçsüz, halsiz hissediyordu kendini ama onu kurtarmaya kararlıydı. Bir ip sarkıttı, sarkıttığı ipe tutunup inmeye başladı. Ne kadar indi bilmiyordu, nihayetinde Ayşe Nisa'ya ulaşmıştı, elini uzatsa tutacaktı onu ama yaklaştıkça o daha aşağı gidiyordu, tutamıyordu bir türlü elini.

Gözünü açar açmaz ayağa fırladı, karanlıktı, kimseyi göremiyordu, horultular duyuyordu sadece. Ayşe Nisa hâlâ kuyuda diye düşündü, onu kurtarmak için acele etmeliydi. Odanın kapısını açıp dış kapıya yöneldi, kapının sürgüsünü açtı sonra, hava çok soğuktu, dönüp üzerine kapüşonlu kazağını giymeyi düşündü ama yakalanmaktan korktu, soğuğa alışıktı zaten. Kuyuya doğru yürüdü, kuyunun ağzı kapalıydı, açmayı denedi ama karanlıkta bir şey görünmüyordu. "Ayşe Nisa!" diye seslendi, sesini çok yükseltmedi, bir daha, bir daha, bir daha... Ses yoktu. Yardım çağırmak geldi aklına, ama nereden ve kimden yardım isteyecekti? Nereye gidebilirdi? Bahçe kapısından çıkıp toprak yoldan hızlı adımlarla yürümeye başladı. Niyeti köyün merkezine gidip kendini bir eve atabilmekti.

Ama durmadı, duramadı. Gecenin karanlığında köyün içinden geçerken adımlarını iyice hızlandırdı ve sonra koşmaya başladı. Koştukça koştu. Nereye gittiğini bilmiyordu, toprak yolda habire koşuyordu. Yorulduğu zaman nefes almak için eğilip elini böğrüne koyuyor, derin derin soluyor, sonra koşmaya devam ediyordu. Attığı her adımın onu evden uzaklaştırdığını düşündükçe koşma isteği artıyor, yorgunluğunu hissetmiyordu. Sonra sendeleyip düştü ve o zaman havanın aydınlanmakta olduğunu fark etti. Toprağa bulanmış avuçlarının içindeki sıyrıklardan sızan kanı görebiliyordu. Tekrar ayağa kalkacaktı ama geçmeyen bir öksürüğe tutuldu, öyle çok öksürüyordu ki kendi öksürüğünden boğulacaktı neredeyse. Yine de durmak istemiyordu, ayağa kalkıp çatlayıncaya kadar koşacaktı.

Ne kadar koştu bilmiyordu ama yol artık ayağının altında kayıp duruyordu, ayağını nereye atsa boşluğa gidiyordu, kafasının içiyse bir arı kovanı gibi uğulduyordu. Sonra sonsuz bir boşlukta uçuyor gibi yere yığıldı. Doğrulmak için bütün bedenini kasıyordu ama organları çoktan kontrolünden çıkmıştı. Yavaş yavaş kendinden geçiyordu, bunu hissedip önüne geçememenin acısını duyuyordu, bayılması demek ölmek demek değildi, bayılması demek babasının elinde ölmeyi istemek demekti. Ölürse iyiydi, bayılırsa tekrar yeni felaketlerin başlangıcı olacaktı. Aşağıdan yukarıya sıcak bir dalga yükseldi vücudundan.

17

Cuma namazını kıldırdıktan sonra Muhtar'la lojmana geçmişlerdi. Birazdan dernek toplantısı için kuyumcuya gideceklerdi. Ama onun için gelmemişti Muhtar, Hoca'ya anlatacakları vardı. Bugün öğleden önce kuyumcuya uğramıştı. Adımını kapıdan içeri atınca tezgâhtaki güler yüzlü kız her zamanki gibi,

"Hoş geldin" deyip buyur etmişti. Neden sonra Muhtar, Kevser'in sağ el yüzükparmağındaki alyansı fark etmiş, buna bir anlam verememişti. Yutkunup soracak olmuş ama vazgeçmişti, nişan ya da söz yüzüğü olsa bundan haberi olması gerektiğini düşündü, zira Yakup böyle hayırlı bir işi en yakın arkadaşından saklamazdı, kırk yıllık arkadaşı torununu nişanlayacak da kendisine haber vermeyecek miydi? Mümkün değildi bu, aile dışından çağıracağı ilk kişi kendisiydi, öyle düşünüyordu. Merakının önüne geçememiş ve o soruyu sormuştu.

"Parmağındaki alyans gözümden kaçmadı Kevser kızım, hayır olsun inşallah." Mahcup, utangaç bir gülümsemeyle,

"Hayır Cuma Amca, hayır" demişti Kevser.

"Allah tamamına erdirsin. Hangi ara oldu bu, bizim niye haberimiz olmadı?"

"Aile arasında söz kestik, çok ani oldu Cuma Amca." İstediği cevabın tamamını alamamanın verdiği merakla Kevser'e bakmıştı.

"Eee kim bu mahallenin en şanslı adamı?" İnce bir tebessüm dalgası yayılmıştı Kevser'in yüzüne, inci gibi dişleri güzelliğini daha da belirginleştirmişti.

"Süleyman."

"Süleyman?"

"Beyaz eşyacı..."

Muhtar'ın zaten iri olan gözbebekleri iyice büyümüştü.

"Bizim Süleyman!"

"He ya, sizin Süleyman." Kıkırdamıştı Kevser.

"Bir yaşıma daha girdim" diye mırıldanmıştı Muhtar, "daha göreceğim günler varmış."

Hoca'ya anlattığında beklediği tepkiyi alamayınca şaşırdı Muhtar, bunların bir ilişkisi yok muydu diye düşündü. Neden hiçbir şey olmamış gibi davranıyordu? Bir açıklama bekliyordu ondan. O da en baştan başlayıp anlatmaya karar verdi, çünkü kendini ayrılığa ne kadar ikna etmeye çalışırsa çalışsın bunu kabul edemiyordu bir türlü, hâlâ umudu vardı ve Muhtar'ın yapabileceği bir şeyler olabilirdi. Belli mi olurdu, Yakup'u ikna eder, o da torunu üzerinde baskı kurardı. Zaten Kevser'in Süleyman'la evlenmesine ailenin sıcak bakmayacağını tahmin ediyordu, bu bir temenniydi aslında, Kevser'in avuçlarının içinden uçup gitmesini kabullenemiyordu. Bir gün o söz yüzüğünü parmağından çıkarıp kendisine geleceğine inanıyordu.

Hoca'yı dinledikten sonra bunları daha önce anlatmadığı için sitem etti Muhtar. O yüzük takılmamış olsa bir çaresine bakardı ama artık çok geçti, yine de yapılabilecek bir şeyler varsa yapacaktı, Allah'tan umut kesilmezdi. Eğer seçme hakkı Yakup'a verilse kesinlikle Hoca'yı tercih ederdi o, bazı hususlarda eleştirse de onu hep sever ve kollardı. Bir de eğri oturup doğru konuşmak gerekti, Süleyman'la Kevser birbirlerine yakışmıyorlardı. Oysa Hoca'yla Kevser öyle miydi, birbirleri için yaratılmışlardı sanki.

Lojmandan çıkıp kuyumcuya yürürlerken Muhtar'ın geçmişte yaptığı hatalar geldi bir an Hoca'nın aklına. Hep evlilik için bun-

lar diye düşündü, ömrünün son evresinde iyi bir evlilik yapıp bu dünyadan mutlu göçmek istemişti. Kevser'den ayrıldıktan sonra onu daha iyi anlıyordu. Muhtar'ın pek bir kabahati yoktu aslında, bütün kabahat Sıddık'taydı, onun bu masum talebini istismar etmiş, adamı paçavraya çevirmiş, hiçbir bedel ödemeden de gitmişti sonra. Bedel ödemese de mahalleden kaçar gibi ayrılması onun adına büyük bir yenilgiydi tabii, Hoca içinse zaferdi, haklı çıkmıştı neticede, bunu mahalleli tam olarak dillendirmese de takdir dolu bakışlarını hissediyordu.

Önce Muhtar girdi kuyumcuya, Hoca bilerek arkadan geliyordu ki herkes arka bölümde toplandığında o da Kevser'i yalnız yakalayıp özel şeyler konuşabilsindi. Muhtar içeri girer girmez Yakup gürledi hemen:

"Yahu kirvem nerede kaldın böyle?"

"Hiç sorma, Hoca'yı bekledim biraz" dedi dudağına konan yarım tebessümle. Sonra Yakup'un koluna girdi, arka bölüme doğru yürüdüler. Süleyman vardı içeride, o kocaman gövdesiyle yumuşak deri koltuğa kurulmuştu.

"Assolistler geldi oğlum, sen kalk yemeği getir. Pideler sıcak olsun, yenmiyor yoksa." Yuvarlak gövdesinden beklenmeyecek bir çeviklikle yekinip kalktı Süleyman.

Süleyman çıktıktan sonra Hoca girdi dükkâna, Kevser'e bakıp selam verdi.

"Dedemler seni bekliyor."

Bu kısacık söz aralarında kocaman bir duvar örmüştü sanki. Birkaç laf etmeyi tasarlamıştı ama Kevser'in bu soğuk tavrı, can çekişen ümit kırıntılarını iyice öldürmüştü.

"Hoş geldin Hocam" dedi Yakup, "son günlerde pek görüşemez olduk yahu. Nasılsın?"

Torununa fena âşık oldum, çok güzel bir ilişkimiz vardı ama ben bunu bok ettim. Kurtarabilir misin ilişkimizi? Beni damat olarak kabul eder misin? Gerçekten bunları demek istiyordu,

bunlar geçiyordu aklından ama o yürek yoktu onda, bir imam olarak adabımuaşeret çizgisinin dışına çıkamazdı.

"İyiyim Yakup Amca, çok şükür bir sıkıntı yok."

"Bizim sıkıntımız çok Hocam. Mahalleye mahcup olduk, cami inşaatı önümüzdeki yaza kaldı. Yanlış anlama, kimseyi suçlamıyorum ama maalesef bu yazı verimsiz geçirdik."

Çok da umurumdaydı diye düşündü Hoca, şu an hayattaki önceliği Kevser'di. Gerçeği bir türlü kabullenemiyor, Süleyman'la sözlenmiş olmasını hazmedemiyordu. Unuttum diyor, unuttuğunu sanıyor, sonra bir anda Kevser geliyordu aklına ve kaybetme korkusu üzerine bir kurşun gibi çöküyordu.

"Yahu Yakup, hâlâ anlamış değilim, nasıl olur da bana haber vermeden kız verirsin?" Hoca'ya baktı sonra Muhtar, şaka yaptığı belli olsun diye iri ağız kaslarını gevşetmeyi ihmal etmedi. Sakalını sıvazladı Yakup, sonra parmaklarını ensesine götürüp kaşımaya başladı bir şey düşünüyormuş gibi.

"Kevser benim torunum... Kızın anası var, babası var, bize bir şey sorarlarsa fikrimizi söyleriz. Hem daha nişan yok, düğün yok... Aile arasında bir söz kesildi sadece."

Hoca, Yakup'un nişan yok, düğün yok sözünden bir anlam çıkarmaya çalıştı. Yoksa mesaj mı veriyordu? Muhtar biraz önce söylemişti, "Yakup damat olarak seni tercih eder" diye. Çıkmamış candan umut kesilmezdi.

"Hayırlısı olsun" deyip yutkundu "İnsanlar hayatında böyle kararı bir defa alır. Hayırlı olur inşallah." Yakup'a baktı kaçamak gözlerle Hoca, söyleyeceklerinin yanlış anlaşılmasını istemiyordu. Akıllı, tecrübeli adamdı o, bir imayı bile hemen anlayacak ferasete sahipti, onun için kelimeleri özenle seçip o ince mesajı göndermişti ona.

"Hocanın da vakti gelmedi mi kirvem?"

"Geldi de geçiyor Muhtar ama şimdiki gençleri evlendirmek mümkün mü? Hoca da olsa evliliğe yaklaşmıyor zamane gençleri."

Öyle değil diye bağırmak geldi içinden. Bu konunun konuşulması hoşuna gidiyordu, Süleyman gelene kadar konuşmaya devam edilirse Yakup'un gerçek düşüncelerini öğrenebilirdi belki.

"Hayırlı kısmet çıkarsa neden olmasın Yakup Amca? Mütedeyyin bir aileden helal süt emmiş... İnşallah... Neden olmasın..." Çok belli ettim diye kendine kızdı, pişman oldu söylediklerinden. Kısa süren sessizliği Muhtar bozdu.

"Ya Yakup yanlış anlama da Süleyman nasıl oldu? Yani kızla oğlan anlaştı da mı söz kestiniz, yoksa..." Sonunu getiremedi ama Yakup hiç kem küm etmeden anlattı bildiklerini. Kevser'in evlenmek gibi bir düşüncesi yokmuş, Süleyman'ın ailesi de oldum olası Kevser'i düşünüyormuş, bunu da ima etmişler birkaç defa. Kevser'in evlilik gibi bir niyeti olmadığı için bu laflar karşılık bulmamış. "Onunla biz her şeyi konuşuruz Muhtar, dede-torun gibi değil de arkadaş gibiyiz. Bana âşık olduğu kişiyle evleneceğini söylüyordu. Son zamanlarda da benden sakladığını düşündüğüm biri vardı sanki, bunu benimle paylaşmadı ama hissediyordum. Sonra bir anda bu iş oldu. Ben de pek anlamadım, anlamasam da torunumun aldığı kararın arkasında olacağım tabii ki."

Muhtar, dikkatle Yakup'u dinleyen Hoca'ya baktı kaçamak gözlerle. Keşke daha fazlasını bilseymiş, Kevser daha fazlasını söyleseymiş, o zaman Kevser'in parmağındaki yüzüğün sahibi Hoca olurdu diye düşündü.

"Allah var Süleyman da ahlaklı çocuk Muhtar, hiçbir yanlışını, hamlığını görmedim şu ana kadar."

Süleyman elinde tava ve pidelerle içeri girince sohbetin yönü değişip tava güzellemelerine döndü.

"Hele şükür geldi" dedi Yakup.

"Fırında çok sıra vardı Yakup Amca."

"Yine kuzu eti değil mi?"

"Bu da soru mu Muhtar, elbette kuzu eti. Bu yaştan sonra sana sert et çiğnetip dişlerinin düşmesine müsaade etmem."

"Latifelerine yemekten sonra cevap veririm kirvem."

Hoca'nın aklı ise hâlâ Kevser'deydi, onu düşündükçe Süleyman gözüne iyice çirkin görünüyordu. Otuzunu geçmiş, yusyuvarlak şişman adam çiçek gibi kızı alıp üzerinde tepinecekti. Yakup'a da kızıyordu, Süleyman zengin olmasa ona kız mı verirdi? Zaten zengin olduğu için partinin mahalle sorumlusu yapmıştı onu.

"Hocam yesene, aç kalacaksın bak."

"Kahvaltıyı geç yapmıştım Yakup Amca, pek aç değilim." Gözlerini hemen yanında oturan Süleyman'a dikti. Çeyrek pideyi bir sokumda yiyordu. "Ye, iyice ye öküz başlı antilop, benim yerime de ye" demek geldi içinden. Bundan sonra Yakup'la beraber her gün tava yersiniz, tıksırıncaya kadar yersiniz. Kevser'i alıp kaçırmak istiyordu. Seni bu etçillerden kurtarayım, hadi gidelim, dese gelir miydi? Gelmezdi, o tercihini yapmıştı.

Yemekten sonra "Kevser!" diye seslendi Yakup, "Bize birer kahve yap kızım."

İşte Kevser geliyor diye düşündü Hoca, yüzüne bakabilecek miydi? O ne düşünüyordu acaba bu durumla ilgili?

"Toplantınız bitti mi?" diye sordu, mütebessim bir yüzle. "Süleyman sen tezgâha geç de ben şu beylere kahve yapayım."

"Sofrayı toplayayım da."

"Sen geç, ben toplarım."

"Yok toplantımız bitmedi Kevser kızım, yeni başlıyoruz aslında, işimiz uzun. Deden bedava yemek verir mi insana hiç?"

"Dedemle arana giremem Cuma Amca." Hoca'ya baktı sonra, yüzünü buruşturdu, "Hayırdır Hocam, düşüncelisin, Karadeniz'de gemilerin mi battı?" Hoca'nın dudakları acı bir kıvrımla büküldü, yalvaran bir gülümsemeyle ayakta duran zayıf, ufak tefek kıza dikti gözlerini.

"Bir sorun yok çok şükür" dedi, "Süleyman'la sözlenmişsin, Allah tamamına erdirsin."

"Sağ olasın. Allah sana da hayırlı bir kısmet nasip etsin inşallah." Orta sehpanın üzerindeki tavayı aldı Kevser, sonra da sofra bezini toplayıp mutfak tarafına geçti. Yeni duruma ne kadar kolay uyum sağlamış diye düşündü Hoca. Geçmiş onun için sadece geçmişti, sanki hiçbir şey olmamış gibi, sanki o ateşli geceleri yaşamamışlar gibi, sanki bütün tanışıklıkları bu kuyumcu dükkânındaymış gibi... O tutkulu aşkın izleri silinip gitmişti.

İçi buruk ayrılmıştı kuyumcudan, yine beklediğini alamamıştı, ümitlenmesine izin vermemişti Kevser, ama ona duyduğu sevgi, ümidinin tamamen ölmesine mani oluyordu. Böyle devam edemezdi, köklü bir çözüm bulması gerekiyordu. Bu çözüm istifa edip gitmekti. Artık kendini kandırmayacaktı. Net ve tutarlı olacaktı. Güya hocalığı istemiyordu ama kurtulmak için de bir çaba harcamıyordu, güya öğretmen olmak için can atıyordu ama buna yönelik bir gayret göstermiyordu. Atalet ve ünsiyetin tuzağına düşmüştü, hocalık rahat geliyordu, beş vakit ezanını okuyor, namazını kıldırıp inine giriyordu.

Hemen bir istifa dilekçesi hazırlayıp müftülüğe teslim edecekti. Sonra gidip hayatında yeni bir sayfa açacaktı. Üstesinden geleceği bir iş yapmanın huzuruyla öğretmenliğe başlayacaktı. Tabii önce sınavı kazanması gerekiyordu. Göreve devam ettiği müddetçe o sınavı kazanamayacaktı. Sekiz on ay gömülüp ders çalışması için başka bir işle uğraşmaması gerektiğini yaşayarak öğrenmişti, hele ki imamlık gibi mesuliyeti büyük bir mesleği icra ederken başka işlere yoğunlaşmak mümkün olmuyordu.

Bahçe kapısından içeri girdiğinde camide biraz muhasebe, biraz tefekkür, biraz da sitayiş yapma isteği duydu. Ama önce eve gidip abdestini tazeleyecekti. Anahtarı çevirip adımını kapıdan içeri atınca bir hüzün çöktü içine bir anda, yine Kevser gelmişti aklına, ruhunda bir kabuk kırılmıştı sanki, koridora çöktü, sırtını duvara yaslayıp kollarını göğsünde birleştirerek ayaklarını uzattı. Ne çok hatıra biriktirmişti burada, bu dar koridorun dili olsa

ne çok şey anlatırdı. Sadece burayı değil, aslında bu cami lojmanının her noktasını sevip sahiplenmişti. Güzel zamanlar geçirmişti burada, güzel tecrübeler edinmişti, valizini ve kitaplarını alıp gittiğinde sadece Kevser'in hatıralarını gömmeyecekti bu tek katlı, kiremit çatılı, turkuaz renkli küçük binaya; hüzünlerini, sevinçlerini, hayal kırıklıklarını, heyecanlarını, acemiliklerini, ümitlerini de gömecekti.

Zihnini bu kasvetli duyguların işgalinden kurtulmak için ayağa kalkıp banyoya geçti. Abdestini aldıktan sonra kitaplığındaki cevşeni de gömlek cebine koyup çıktı. Adımını camiden içeri attığında kendini güvende hissetti bir an, inşirah duydu, bir mesuliyet duygusuyla gelmeyince böyle oluyordu. İnsan kendi iyiliği için bazen Allah'ın kapısını çalmalıydı. Gidilecek en güvenilir kapı onun kapısıydı, geleni geri çevirmezdi, gelene neden geldin demezdi, bunalanı, sıkışanı, darda kalanı ondan daha iyi misafir edecek kimse yoktu. Sen ona bir karış yaklaşırsan, o sana bir adım yaklaşırdı, sen ona bir adım yaklaşırsan o sana on adım yaklaşırdı, sen ona yürüyerek gidersen o sana koşarak gelirdi. Teslim ol istiyordu sadece, ram ol istiyordu, bahşettiği nimetlere şükret istiyordu, her nimet kendi cinsinden şükür isterdi zaten.

Olumlu bakacaktı hayata, hüsnüzan edecekti, gözünü güzelliklere çevirecek, çirkinlikleri, fenalıkları görmezden gelecekti, güzel görüp güzel düşünecekti. Kevser'siz bir hayatın da vaat ettiği çok şey vardı, henüz gençti, daha iyi fırsatlar bulacaktı mutlaka, fazla zorlamanın anlamı yoktu, olmazsa olmuyordu. Kaderdi bunlar neticede, kaderde ne varsa o olurdu, demek ki Kevser kaderde yoktu, yüzleşip tövbe etmesi gereken bir günah, bir yasak elmaydı. Tövbe ettikten sonra bir daha böyle bir cürümle Allah'ın huzuruna çıkmayacaktı, meşru dairede kalacaktı artık, zira meşru dairedeki zevkler keyfe kâfiydi.

İkindi namazını kıldırıp camiden çıkarken oldukça yeğnilmiş hissediyordu kendini. Böyle böyle yüklerinden kurtulacaktı. As-

lında yükün çoğundan Sıddık kaçıp gittikten sonra kurtulmuştu, mahalleye bir kâbus gibi çöken ve imamlığı hayatına zehreden bu günahkâr adam artık yoktu. Bir de işlediği cürümlerin cezasını çekmiş olsa yüreği tam olarak soğurdu o zaman.

Gece yarısı telefonu çaldığında Hoca berjerine oturmuş, Nurettin Topçu'nun *Ahlak Nizamı*'nı okuyordu ama kitaba yoğunlaşamıyordu tam manasıyla, aklına türlü türlü şeyler geliyor, iki yıla yaklaşan görev süresince yaşadıkları bir film şeridi gibi gözünün önünden geçiyordu. Ne çok şey yaşamıştı bu süre zarfında. Henüz bunları anlayıp hazmedememişken şimdi bir de İsa'nın intihar haberini almıştı. "*İnna lillahi ve inna ileyhi raciun*"[2] diyebilmişti sadece. Muhtar, olayın ayrıntılarını anlatmıştı bir solukta, sonra da "Sıddık sebep oldu" demişti kesin bir yargıyla.

"Sabah ayrıntılı konuşuruz Hocam, bir aksilik olmazsa cenaze yarın kalkar."

"Yaşamadığımız bir bu kalmıştı" deyip yutkundu Hoca. Yerinden kalkıp kitabı kitaplığa bıraktı, perdeyi hafif aralayarak pencereden dışarı baktı bir süre. Karanlık ve ışık güreş tutuyorlardı sanki, sert esen kasım rüzgârı da bir hakem gibi dikkatle onları izleyip kazananı ilan etmek için sabırsızlanıyordu. Ama bu güreş öyle kolay bitmeyecekti. Bir kere karanlık ve ışık öyle iç içe geçmişti ki kazananı anlamak pek mümkün olmayacaktı. Sözgelimi İsa'nın ölümünde sayı kime yazılacaktı, bunu bilmek zordu.

Bu ölümde herkesin olduğu gibi kendisinin de çıkartacağı dersler olacaktı. İnsanın seçtiği yol çok önemliydi, İsa yanlış olan yolu seçmiş ve bunun bedelini de gencecik canıyla ödemişti. İnsan seçimleriyle, tercihleriyle insandı ve her seçimin büyük bedelleri oluyordu.

Ne kadar günahkâr olursa olsun böyle genç birinin ölümünü hazmetmek zordu. Allah taksiratını affetsin demekten başka da

---

2. Şüphesiz biz Allah'a aitiz ve şüphesiz ona döneceğiz.

elden bir şey gelmezdi. Kaderdi tabii, ondan gelip ona dönülüyordu. Ölümden öte köy yoktu, insan bir yolcuydu çocukluktan gençliğe, gençlikten ihtiyarlığa, ihtiyarlıktan kabre, kabirden haşre, haşirden ebede kadar devam eden bir yolculuk. Ama kimi de, işte böyle erken bırakırdı yolculuğu kendi isteğiyle. Bunu çok merak ederdi, Allah canına kıyanlara nasıl muamele edecekti? Elbette okumuştu, biliyordu, kitapta ve sünnette açık açık yazıyordu bu. İntihar edenlere azap vardı ama bu ebedi bir azap değildi. Lakin böyle kanında uyuşturucu olan birinin intiharına Allah nasıl muamele ederdi? Bunların cenaze namazını kıldırmak doğru muydu? Dinen hassas ve bıçak sırtı hususlardı bunlar. Açıkçası kendisi İsa'nın cennete gideceğine pek inanmıyordu, zira cennet o kadar ucuz değildi. Bir kere İsa'nın bir mümin olarak ölüp ölmediği bile belli değildi, uyuşturucu kullanıyor olması büyük bir soru işaretiydi. Sıddık zavallı çocuğun hem bu dünyasını hem de öbür dünyasını ziyan etmişti. Ama kendisinde de suç vardı. Yunus Emre'nin çok sevdiği o sözü geldi aklına: *Seni deli eden şey yine sendedir sende.* Zayıf karakterinin kurbanı olmuştu İsa. Gayrimeşru hayata teşne olması felaketini getirmişti. Kendi tercihiydi. Ve zarara rızasıyla girene merhamet edilmezdi. Allah'ın da ona bu düstur ışığında muamele edeceği muhakkaktı.

Kitabı tekrar eline almıştı ki mesaj geldi telefonuna. Kevser'dendi mesaj:

Müsaitsen konuşalım.

Beşinci bölüm

1

Evden ikinci kaçışı talihini iyiye doğru değiştirmişti. Başına gelecek bütün felaketleri yedi buçuk yaşına kadar yaşayıp gördüğü için sonraki hayatı ona zor gelmemişti, öyle düşünüyordu. Yine de kolay olmamıştı büyümesi, dış tazyiklere maruz kalmamasına rağmen iç dünyasını tamir etmesi yıllarını almıştı. İçi cam kırıklarıyla dolu bedeni üzerinde yürümüştü hep, attığı adımlardan biri bir cam parçasına tesadüf ettiğinde hem ayağı hem içi kanamıştı. Bunun için adımlarını hesaplayarak atmıştı. İnsanın cam kırıklarıyla dolu bedeni üzerinde yürümesinden daha zor, daha korkunç ne olabilirdi? Şu da vardı; ne kadar zor olursa olsun yaraların iyileşmesi o yaraların açılmasından daha ıstıraplı bir şey değildi. Geçmişini tedavi edebilirdi, gerekirse unutabilirdi, yaşadığı ne varsa üzerine sünger çekebilirdi, Ayşe Nisa da buna dahildi. Kaderini iyiye ve ileriye doğru sürmek için gerekenleri yapmaya hazırdı.

Çocuk yuvasına yerleştirilmişti, burada emniyetteydi, kimse canını yakmıyordu, özgür sayılırdı; istediği zaman uyuyabiliyor, tuvalete gidebiliyor, oynuyor, yemek yiyebiliyordu. Ve en önemlisi de okula başlamıştı. Kötü olan ne varsa geride kalmıştı. Önüne bakıyordu artık, ona sunulan hizmetleri, yakaladığı fırsatları değerlendiriyordu. Burada bedenini ve ruhunu hem tedavi ediyor hem besliyordu. Bütün yemekleri seviyordu, hepsinden

azami tat alıyordu, kapuska da en az tavuk haşlama kadar lezzetliydi ona göre. Karnı doyuyordu, iyi çalışıyordu, vaktinde yatıp vaktinde kalkıyordu, çevreye, arkadaşlarına uyum sağlamaya gayret ediyordu, kavgaya karışmıyordu, saldırgan, şerci, çepel çocuklardan uzak duruyordu.

Güzel bir başlangıç yapmıştı, etrafında kötü olan, ona fenalık düşünen kimse yoktu; çalışanlar, öğretmenler, idareciler... Hepsi çok iyi niyetliydi, özellikle onun gibi olanlara iyi davranıp şefkatle yaklaşıyordu. Yapması gereken şey bu sevgiye karşılık vermekti. Hak ettiğini düşündüğü yaşamı hayatın kırılgan ve zayıf gölgesine kurmayacaktı, gölgede yaşamanın yahut gölgeye sığınmanın (gölge ne kadar koyu olursa olsun) ona kazandıracağı bir şey olmadığını düşünüyordu. Yaşadıklarının kabalalığına, hoyratlığına, merhametsizliğine bakıp ümitsizliğe düşmek yerine iyi aile çocuklarının ortalama ahlak değerlerine ulaşmaya gayret ediyordu.

Ama geçmiş peşini bırakmıyordu bir türlü. Babası geliyordu aklına hep, onun yaptıkları. Yüreğine tutturmaya çalıştığı güzel duygular bir anda çirkinleşiyor, nefret ve intikam duygusuyla doluyordu. Ayşe Nisa'nın hayali olur olmaz yerde büyük bir kaya kütlesi gibi göğsüne oturuyordu; derin, masum, pembe yüzü, titrek, kısık sesi, dağınık bakışları bir ustura ağzı gibi içini dilim dilim kıyıyordu. Olanları unutamıyordu, yaşadığı her acı belleğinde bir mühür gibi iz bırakmıştı. Ama pes etmeye niyeti yoktu, sonuna kadar savaşacaktı.

Yaşadığı acıların uç vermesini belli savunma mekanizmalarıyla engellemeye çalışıyordu. Babasının dediği gibi vurdum ölmez biriydi. Sıska bedenine duldalanmış o direngen yaşama içgüdüsüyle ayakta kalmayı deniyordu. İstiridye kabuğuna zulalanan bir inci gibi görüyordu kendini, korunaklı ama yalnız. Yalnızlığını yorgan yapıp üstüne örtüyordu gerektiğinde. Yalnızlığın o kendine has başıbozuk özgüveniyle makul, yaşanabilir bir dünya

inşa etmeye çalışıyor ve yaşadığı acıların üzerini ince, saydam bir buz parçasıyla örtüyordu. Bunun onu korumaktan uzak olduğunu biliyordu, yine de onun orada olmasından çocuksu bir güven duyuyordu.

Düşündüklerini uygulamaya koyma hususunda başarılı değildi, çok fazla gelgit yaşıyordu, sık fikir değiştiriyordu, çabuk morali bozuluyor ve pes ediyordu. Ama ayağa kalkmasını da biliyordu ve kaldığı yerden yola koyuluyordu. Sonra tekrar düşüyordu. Bu böyle devam ediyordu hep. Bir süre sonra büyümediğini, gelişmediğini fark etmişti, yaşamıyordu sanki, fasit bir dairede dönüp duruyordu.

İnsan ruhu, o derin karanlığında kendine özgü bir yöntemle, sorunları inceler, geri çevirir ya da kabul ederdi. Bu işleyiş öyle karmaşık, öyle bilinmez bir şeydi ki insanın bunu anlayıp kavraması mümkün değildi. İnsan çoğu zaman sebebinden emin olduğu acı ve ıstırapla uykuya dalar ama sabahleyin kalktığında önünde yürüyebileceği yepyeni, apaydınlık bir yol bulurdu. Bu ilk başta heyecan verse de zıtlar arasındaki geçişin bu kadar kolay ve çabuk olmasının faturası önüne konurdu. Kaybolduğu, silindiği, bittiği düşünülen her duygu, her düşünce aslında kocaman gövdesiyle duruyor olurdu. Sonra korku tekrar bedeni ve zihni esir alırdı. Korkardı insan, her şeyden korkardı; sabahları yataktan kalkmaktan, okula gitmekten, oynamaktan, gülmekten, eğlenmekten, öfkelenmekten, öfkelendirmekten, kabul görmemekten, terk edilmekten, başarısız olmaktan. Eski alışkanlıklarına geri dönerdi, kaygılar tekrar nüksederdi, tat alma duyusu kaybolur, yemek yeme bile bir eziyete dönüşürdü onun için. Sırf vitaminsizlikten, proteinsizlikten hasta düşmemek için acı çeke çeke yerdi. Ağrılar başlardı sonra, vücudunda çözülen ağrılara, sızılara şahitlik ederdi, başı ağrırdı, şakaklarından yüzüne doğru ağrı, ter damlacıkları gibi sızardı. Kollarında bacaklarında sonradan uyuşmaya dönüşen karıncalanmalar hisseder-

di. Olur olmaz yerde kramplar baş gösterirdi, hissettiği tek şey ağrı olurdu.

Çocuk yuvasında kaldığı dört buçuk yıl boyunca geçmişi ona çok büyük acı vermişti. Bazen yumurtalıkları mengeneyle sıkıştırılmış gibi sancıyordu. Görünürde hiçbir şey yoktu, kimse testislerinden yakalayıp sıkmıyordu ama bedeni adeta alev alıyordu acıdan. Sırtüstü yatamıyordu, yatarsa tam uykuya dalacakken nefessiz kalıyor ve aniden kalkıyordu. Göğüs kafesi küçük geliyordu sanki. Sol omzunun üstüne de yatamıyordu, çünkü yatalak bir hasta gibi güçsüz hissediyordu sol yanını. Uykuya yatmak onun için her gece ayrı bir kâbusa dönüyordu.

Hiçbir şey hiçbir yere gitmiyordu, bir anaforun içinde kontrolsüzce dönüp duruyordu. Bu gerçekle yüzleşmesi gerekiyordu. Aslında tek başına ve acı içindeydi. Hiçbir şey net değildi, nereye baksa puslu bir manzara görüyordu, uğultular işitiyordu, algılaması bir bebek kadar zayıf ve kırılgandı.

Uyum sağlayamıyordu, arkadaş edinemiyordu, hep hayalini kurduğu okul onu artık heyecanlandırmıyordu, kendini derslere veremiyordu, gerçek manada ne arkadaşlarını sevebiliyordu ne öğretmenlerini. Kendini güvensiz, korumasız hissediyordu. Sevgiyi bulamamıştı, sevecek bir Allah'ın kulunu bulamamıştı, bunun için uğraşmıştı ama eli boş dönmüştü hep, sevgiyle ifade edememişti kendini. İnsanlar onu nasıl görüyordu, bunu bilmiyordu ama o, insanları hareket eden, uçuşan nesneler gibi görüyordu, tehlikeli nesneler, çünkü biri ona isabet edebilir, canını yakabilir, onu yere düşürebilirdi. Gerçekle yalanı ayırabiliyordu ama yalan söylemek zorunda hissediyordu kendini, çünkü gerçeği konuşursa başına iş açabilirdi. En basit sorulara bile yalan yanlış cevaplar veriyordu, yaşını mesela, bazen adını bile.

"Uykun geldi mi İshak?"

"Hayır."

"Aç mısın İshak?"

"Hayır?"
"Oyun oynamak istiyor musun İshak?"
"Hayır."
"Televizyon izlemek ister misin İshak?"
"Hayır."

2

Çocuk yuvasından yetiştirme yurduna geçmesiyle birlikte bazı şeyler de değişmeye başlamıştı. Öncelikle zaman onun lehine gelişmişti, geçmişle mesafesi arttıkça sırtındaki yük de hafiflemeye başlamıştı.

Çocuk bilincinin sanıldığı kadar kırılgan olmadığını görmüştü. Bir çocuğun içindeki ümidi ve yaşama içgüdüsünü öldürmek neredeyse imkânsızdı. Kaç defa hayatın çeperine itilip cehenneme süpürülmek istense de o, yaşadıklarının ümit kırıcılığına bakmadan her defasında direnmiş, bir şekilde hayatta kalmayı başarmıştı. Hissettiği en belirgin duygu hayatta kalma güdüsüydü; çocukluğu adeta bir trapezci gibi ip üstünde geçmişti, birçok defa düşüp yaralanmıştı ama tekrar o ipin üzerine çıkıp yürümeye devam etmişti.

Ölmeyi reddeden o inatçı tutkusu onu bir gelecek inşa edebileceğine inandırmıştı. Bu geleceği geçmişinin acıları üzerine kuracaktı. Acıyı merkeze koymadan hayatını sürdürmesi mümkün değildi. Acı kesinlikle mutluluktan daha bilinçli ve deneyimliydi. Mutluluk tesadüfi ve rastgeleydi ama acı sistematikti ve kendini yenileyebiliyordu. Acı, zincirin halkaları gibi birbirine bağlıydı, hasbelkader o zincir kopsa da belli bir zaman sonra yine kaynayıp birleşiyordu, birleşene kadarki o kısa zamanda da mutluluk ortaya çıkıyordu. Mutluluk bireysel ve yalnızdı, acıysa güçlü,

örgütlü bir yapıydı. Mutluluk insanı yarı yolda bırakıyordu, yersiz yurtsuzdu çünkü, hiçbir temsiliyeti yoktu ve insanlar arasında bir anlaşma aracı olamıyordu, ilişkileri belirleyen acıydı hep. Mutluluğun kendine ait bir dili yoktu, insana ait bütün dillere, bütün duygulara yabancıydı. Duyguların ana gövdesi acıydı, mutluluk acının içinde ancak küçük bir parantez olabiliyordu. Acı, mutluluk dahil her duyguya kendini kabul ettiriyordu. Acı, insanın içinde öyle bir yapılanmıştı ki insana ait ne kadar duygu varsa onları tahakküm altına almıştı, acıdan arındırılmış hiçbir duygu yoktu.

Acılarını güçlü bir silaha dönüştürüp bu silahı babasına doğrultacaktı. Adil olanı buydu, hem kendisi hem onun için. Babası gerçekten kötüydü, saf kötülüktü, sanki bir ana rahminden değil de yerin karanlık dehlizlerinden çıkıp gelmişti; merhametsiz, nüfuz edilemez, acımasız karakteri; keskin, ısırgan öfkesi, tehditkâr ses tonu, çürük yeşili dişleri ve kanlı, gri gözleriyle. İlk olarak ışığı söndürüp lambaları kırmış, hayatlarının hiçbir noktasına bir topluiğne ucu kadar ışık değmesine izin vermemişti. Küçük dünyalarını kendi kaotik karanlığıyla kuşatıp acı, gözyaşı, cerahatle beslemiş ve o ışık geçirmez karanlığında bir hükümdarlık kurmuştu.

Masum bir merakla kapıyı her açtıklarında odalarına bir yılan gibi akmış, yüreklerine zorla tutturdukları güzel duyguları ısırgan öfkesiyle zehirleyip gitmişti. Bir şeytandan daha pervasızdı o, daha cüretkâr, daha hoyrat ve daha tahrip edici. Şeytanın bile zarar verme gücü sınırlıydı, belki sınırlı değildi de bütün gücünü kullanmıyordu, lüzum duymuyordu buna. Ama babası, şeytanı dahi şaşırtacak derecede sonuna kadar gidiyor ve bundan asla pişmanlık duymuyordu.

Hayatları saf kötülüğün ele geçirdiği çıngıraklı bir oyun alanı olmuştu. Kötüler kazanıyordu burada ve cehenneme giden hep çocuklar oluyordu, cennete gitmek içinse ölmeleri gerekiyordu, Ayşe Nisa ile Talha öyle yapmıştı, kendisi ise ölmemişti, diren-

mişti hep. Yeri gelmiş çocuk aklıyla akıl oyunları oynamıştı, yeri gelmiş kavgaya tutuşup babasının yerleşik düzenine saldırmış ve onun ses geçirmez korunaklı surlarında gedikler açmıştı. Kaybetmişti doğal olarak ama pes etmemiş, tekrar saldırmıştı. Her saldırı girişimini babası kolaylıkla püskürtüp çocukluğunun ayak değmemiş tertemiz koridorlarına kirli çizmeleriyle girmiş, bedenini ve ruhunu tekrar tekrar yağmalamıştı.

Artık farklı olacaktı, farklı davranacaktı, geçmişini elinden alan adama geleceğini teslim etmek istemiyorsa kendi üzerine düşeni yapacaktı; mızırdanmayı, şikâyet etmeyi, bahane üretmeyi bırakacak, yalnızlığını, amaçsızlığını ve yalıtılmışlığını iddiasız, gürültüsüz, kısık sesle tedavi edip bu cehennemde hâlâ alabileceği nefes olduğuna kendini ikna edecekti.

Büyüyecekti artık, zihinsel ve fiziksel olarak büyürken babasına da dönüşmeyecekti. Bunun için başarılı olduğu alana yoğunlaşacaktı, okumaya yani. Okul kendini en doğru ve en güçlü ifade edebildiği yerdi, buradan yol alacaktı.

3

Liseye başladığında okul onun sığınacağı bir liman olmaktan çıkmış, artık bir amaç olmuştu. Doktor olacaktı, aldığı bu kararda Şifa Odası'nda geçirdiği o günlerin etkisi olmuştu. Babasına dönüşmüyordu ama hep onun etrafında geziniyor, bunu da kötü bir şey olarak görmüyordu.

Üniversiteyi kazanmakla neyi başardığının farkındaydı. Cehennemin dibinden çıkmıştı adeta. Bu, herkesin yapacağı bir şey değildi. Babasıyla yüzleşme hedefinden hiç vazgeçmemesi başarısının esas sebebiydi. Artık yüzleşme zamanının yaklaştığını hissediyordu.

Okulu kazandığı yılın yazında kendine bir motor almıştı, şehir dışına ilk yolculuğunu da Adapazarı'na, babasının yaşadığı köye yapmıştı. Amacı babasının hâlâ o köyde yaşayıp yaşamadığını öğrenmekti. Evin bahçe kapısına kadar gelip bir süre bekledi, sonra annesini gördü kapının önünde. Hâlâ burada olduklarına hem sevinmiş hem şaşırmıştı. Yaklaşık yüz metre mesafeden annesi de ona baktı. Annesinin onu tanımayacağından emin olduğu için bir süre daha bekledi motorun üstünde. Ailenin diğer üyelerinden bazılarını da görmeyi ummuştu ama kimseyi göremeden ayrıldı oradan.

Bir yıl boyunca başka bir şey yapmadı babasıyla ilgili, derslerine odaklandı. Okulunu gerçekten çok seviyordu, bir tıp öğren-

cisi olmaktan gurur duyuyordu, sadece mesleki değil, başka şeyler de okuyup öğreniyordu. Bu da kendisiyle ve babasıyla ilgili daha çok düşünmesini sağlıyordu. Ne yapıp edip hikâyesini tamamlaması gerekiyordu, eksik ve parçalı bir hikâyeyle yaşamayı mümkün görmüyordu.

Yaşadığı bunca trajedinin bir takvimi, bir kronolojisi olmamıştı, sözgelimi bir roman, bir hikâye, bir tiyatro oyunu çıkmazdı hayatından; nobran, özensiz, gelişigüzel, sakil, bodoslama, tesadüfi, bölük pörçük dramlardı yaşadıkları. Bazı romanları okuduğunda "Hikâye dediğin böyle olmalı" diyordu. Sonra kendi hayatını düşünüyor, yaşadıkları o kurmaca karakterlerin yaşadıklarından daha sahici, daha sert, daha korkunç olmasına rağmen bu şekliyle bir hikâye giydiremiyordu hayatına. Onun hikâyesi yalnızca bir kara anlatı cehennemiydi. İnsanın büyük felaketler yaşayıp da anlatacağı tam bir hikâyesinin olmaması... İşte asıl dramı buydu.

Hangi kitapta okumuştu hatırlamıyordu ama sözü çok sevmişti, onu anlatıyordu sanki: *Hikâyen eksikse Tanrı onu sana mutlaka tamamlama fırsatı verir, ama eksiklik sendeyse hikâyen hep yarım kalır.* Eksikliğin kendisinde olmadığını düşünüyordu, hikâyesindeydi eksiklik ve bunu tamamlaması gerekiyordu. Ancak o zaman ruhu huzura erer ve yaşadığı onca ıstırap bir anlam kazanırdı.

Yazın okul bitip tatil başlayınca babasının ailesini bulmak için harekete geçmişti. Babasıyla yüzleşmeden önce onun ailesiyle tanışıp konuşmak istiyordu, kafasında hâlâ eksik parçalar vardı çünkü. Amcasıyla görüşebilmişti sadece, ama istediğini de almıştı, babasıyla ilgili hikâyenin büyük kısmını öğrenmişti. Bu, onunla yüzleşme arzusunu artırmış olsa da acele etmeyecekti.

İkinci sınıfa güçlü bir giriş yapamamıştı, geçen yılki arzu ve isteği yoktu, zihni dağınıktı, derslere yoğunlaşamıyordu. Bunun sebebi amcasıyla yaptığı görüşmeydi. Kendilerine yaptığının bir benzerini onlara yapmıştı babası. Buna şaşırmaması gerekiyordu

ama şaşırıyordu, bir insan nasıl bu kadar kötü olabiliyordu? Normal bir bakış açısıyla babasını çözmek mümkün değildi. Belli ki beyin kodları çok farklıydı, zihin haritası diğer insanlarınkine hiç benzemiyordu. Bunları soracaktı ona, bu kötülüklerin sebeplerini sorup ondan net cevaplar isteyecekti.

Bir gün dersteyken bir anda kalbi göğsünü yarıp dışarı çıkacakmış gibi vurmaya başladı, sanki kalbi pimi çekilmiş bir el bombası gibi patlayacak ve onu paramparça edecekti. Kendini dışarı attı hemen, nabzının normalleşmesini bekledi bir süre. Bunu neyin tetiklediğini biliyordu, yıllardan beri beklediği o yüzleşmenin zamanı gelmişti. Motoruna binip yola çıktı.

İlk durağı Başüstü Mahallesi olacaktı, ayrıldıktan sonra gitmeye birçok kez niyetlenmişti aslında. O mahalleyi, o caddeyi, o sokağı ve sidik sarısı o binayı yetişkin gözüyle görmek istiyordu. Ongun Apartmanı'nın kapısına gelip ona cehennem yaşatan o bodrum kata baktığında ne hissedecekti? Tabii bir de apartmanın önünden camiye kadar özgür bir ruhla yürüyecekti; korkmadan, endişelenmeden, telaşlanmadan, tedirgin olmadan.

4

Başüstü Mahallesi'ne gelirken önce camiye gidip iki rekât namaz kılmak vardı aklında ama mahalleye girince kahveye uğrama isteği daha ağır bastı, çünkü Ramazan'ın (tabii hâlâ kahvecilik yapıyorsa) vereceği bilgilerin işine yarayacağını düşünmüştü. Kahve cadde üstünde olduğu için Kuran kursuna giderken görürdü bazen onu. Ramazan'ın yüzüne yapışmış aptal sırıtışı çok iyi hatırlıyordu ama konuşmuşluğu yoktu. Bir milyoncu İsa'yla konuşuyorlardı, Kuran kursuna gidip gelirken karşılaştıklarında hatırını sorar, başını okşardı İsa. İlk olarak onun yanına gitmek istememesinin sebebi babasının yakın arkadaşı oluşuydu, doğru bilgiler vermeyebilirdi. Tabii yine de ona da uğrayacaktı.

Motor yolculuğu biraz yormuştu, üzerinden atamadığı bir gerginlik de vardı. Gece uyuyamamıştı zaten, tehir mi etsem bu ziyareti diye düşünüp durmuştu. Bu daha önce de başına gelmişti, ne zaman bu ziyareti düşünse bir şeyler oluyordu, güçsüzleşip halsizleşiyordu. Yol boyunca geri dönmemek için geçmişi düşündü hep, Ayşe Nisa'yı ve tamamlamak zorunda olduğu hikâyeyi.

Mahalleye girdiğinde odağını kaybetmemeye çalışsa da zihnini toparlamakta güçlük çekiyordu. Kahveye elli metre kadar yaklaşıp motoru park etti. Hava ekim ayına göre sıcaktı, ya da kendi hararetiydi hissettiği. Kaskını çıkartıp nabzı normalleşene kadar bekledi, derin bir nefes alıp yürümeye başladı sonra.

Kahvenin açık kapısından girip ocağa baktı, boştu ocak. Sonra başını müşterilerin oturduğu tarafa çevirdi, çay dağıtan kısa boylu, hafif kamburu çıkmış, kilolu sayılabilecek orta yaşlı adamın Ramazan olmadığından emindi, birkaç adım atıp boş bir masa buldu kendine, zaten tenhaydı kahve. Bir pazartesi günü öğle vakti insanların kahveyi tercih etmemesi normaldi. Çaycı ocağa geçince elini kaldırıp "Açık bir çay alayım" diye seslendi İshak. Çok geçmeden çaycı geldi, çayını alırken adamın yüzüne iyice baktı belki tanırım diye, ama tanıdık gelmedi.

"Ramazan ağabey yok mu?" dedi.

"Yemeğe gitti, gelir birazdan."

Acelem yok diye düşündü, hem kahve de serindi, otururdu. Olmazsa bir yemek yerdi, ama kahveden çıkarsa bir daha gelmeyeceğini bildiği için oturup bekledi.

Ramazan içeri girdiğinde çayını henüz bitirmişti, hemen tanımıştı onu, epey yaşlanmış ve zayıflamış görünüyordu, avurtları çökmüştü, parlak sivri kafası cam gibi parlıyordu. Bir süre içeriyi süzüp ocağa geçti Ramazan, çay dağıtan adamla bir şeyler konuştuktan sonra başını genç yabancıya çevirdi. İshak elini kaldırıp selam verince ocaktan çıkıp misafirine doğru yürüdü.

"Çıkartamadım kardeş, kusura bakma" dedi eğreti bir tebessümle.

"İki dakika konuşalım ağabey." Oturdu hemen, tanımaz gözlerle misafirine bakıyordu. Çok uzatmadı İshak:

"Sıddık'ın oğluyum, eski komşunuz."

Ramazan, vücuduna elektrik verilmiş gibi titredi bir an, gözbebekleri büyüdü, ıslak, kalın dudakları seğirmeye başladı.

"Gerçekten Sıddık'ın oğlu musun? Demek Sıddık'ın oğlusun ha!"

Başıyla onayladı İshak. Ramazan gözünü ondan alamıyordu. "Maşallah ne kadar büyümüşsün, kocaman adam olmuşsun. Ee hoş geldin, anlat bakayım."

Anlatmaya değil dinlemeye gelmişti. Merak ettiği birkaç şey olduğunu söyledi.

"Hayhay" dedi "Abbas dedende mi kalıyorsun şimdi?"

"Ha... hayır" deyip kekeledi. "Abbas dedem nerede ki?"

Ramazan şaşkın ve anlamaz gözlerle bakınca olanları özetlemesi gerektiğini fark etti İshak. Buradan taşındıktan sonraki süreci, kaçış hikâyesini ve Çocuk Esirgeme Yurdu'na girişini özetledi.

"Evden kaçtığını duymuştum" dedi Ramazan, aslında birçok şey bildiğini söyledi, çünkü Abbas Efendi hapisten çıktıktan sonra ailesiyle beraber burada yaşamaya başlamış tekrar. "Şimdi senin burada olduğundan haberleri yok mu?" İshak'a baktı sonra şüpheli gözlerle.

"Daha yeni geldim. Benim de onların burada olduğundan haberim yoktu."

İsterse onu eve götürebileceğini söyledi Ramazan, yakınmış zaten buraya, onlara da bir müjde olurmuş. İshak bunu istemediğini belli edince,

"Abbas deden öğle namazı için camide olmalı şimdi" dedi, saatine baktı sonra, "Namazdan çıkmışlardır." Dedesinin burada olduğunu öğrendiğine sevinmişti. Vakit namazlarını camide kıldığına göre ikindi namazı sonrası görüşürüm diye düşündü. Ama önce Ramazan'ın anlatacaklarını dinlemeliydi, çünkü anlatmaya hevesli görünüyordu.

Şaşkınlığını tam olarak üzerinden attıktan sonra yüzüne sinen o mahcubiyet duygusuyla konuşmaya başladı Ramazan. Taşındıktan sonra anlamışlardı Sıddık'ın ne mal olduğunu. Kim bilebilirdi bir babanın kendi ailesine bu kadar zarar verebileceğini? Çok yazık olmuştu aileye. Kendilerinin de kabahati vardı elbette ama böyle olacağını düşünmemişlerdi hiç. Günah çıkarıyor gibi konuşması hoşuna gitmiyordu İshak'ın, onun için aralara girip soru sormaya başlamıştı. Misal İsmail Hoca hâlâ burada mıydı? Cuma hâlâ muhtar mıydı? İsa ne yapmıştı? Ya-

kup, torunundan dolayı Sıddık Hoca'ya hâlâ minnet duyuyor muydu?

İsmail Hoca önce ilçe müftüsü olmuş, sonra da Diyanet İşleri Başkanlığı'nda önemli bir göreve atanmıştı. Bunda Yakup'un torunu Kevser'le evlenmesinin etkisi olduğunun da altını çizmişti Ramazan.

"Yakında Diyanet İşleri Başkanı olursa şaşırmam" dedi müstehzi bir dille. İshak sevinmişti buna, İsmail Hoca'ya hep kıymet vermişti, böyle ehil insanlar görev almalıydı ki Müslümanlar kendini güvende hissetsin. Ama içinde de bir ukde yok değildi. Yıllar önce ona güvenip evden kaçmıştı ama o yeterince sahip çıkmamıştı kendisine.

Ramazan, Muhtar'ın öldüğünü söylediğinde buna ne üzüldü ne şaşırdı.

"Siz gittikten bir yıl kadar sonra kalp krizi geçirdi, yeni evlenmişti rahmetli." Muhtar'ın Hatice Kübra teyzesiyle yaptığı evliliği geldi İshak'ın aklına. Hayat gerçekten çok garip diye düşündü, evlilik yolunda bir bakıma kendini feda etmişti rahmetli.

İsa'nın bir gece, uyuşturucunun da etkisiyle kendini evin balkonundan atmasınaysa üzülmemişti. Onu sevmesine rağmen ölümünden etkilenmemişti, babasının yakın arkadaşıydı son tahlilde ve onun suç ortağıydı.

Ne çok şey olmuş diye düşündü İshak.

"Sen ne yaptın Ramazan ağabey, hâlâ aynı yerde mi oturuyorsun?" Öylesine sormuştu, pek de umurunda değildi aslında.

"Yok" dedi Ramazan "ta o zaman satıp başka bir yere taşındım." Af dileyen gözlerle yüzüne bakıp "Babandan haberin var mı?" dedi, ikirciklendi sonra, "Görüşüyor musun onunla?"

"Görüşmedim ama yakında görüşeceğim."

"Neredeymiş, hâlâ o köyde mi oturuyormuş?"

Bilmediğini söyledi İshak, geçen yıldan bu yana değişen bir şey olmamışsa aynı yerde oturuyordu, değişmemesini umuyordu. Bununla ilgili dedesinin de söyleyecekleri olmalıydı.

"Açlığın susuzluğun var mı? Bir yemek yedireyim sana." Özür diler gibi söylemişti bunu. Babamın günahlarına karşı kendini sorumlu hissediyor zavallı diye düşündü İshak.

Kahveden ayrıldıktan sonra Ongun Apartmanı'na yöneldi. Dedesini ikindi namazı çıkışında yakalamayı umuyordu, daha zamanı vardı, apartmana doğru adımlarken o kötü duygular depreşmedi, gayet rahattı. İsa'nın bir milyoncu dükkânı da bakkal olmuştu.

Apartmanın önüne geldiğinde ise bir buçuk yıl yaşadığı yer burası değilmiş gibi hissetti. Apartman üç kattan beş kata çıkmış, ismi ve dış cephe boyası değişmişti. Karşısında sidik sarısı, yorgun bir bina beklerken gri ve oldukça gösterişli bir yapı bulmuştu. Hep serçe kuşlarının konduğu ve babasının geceleyin cinleri bağladığı dut ağacı da yoktu, buna üzülmüştü. Bodrum katın penceresine baktı bir süre, geçmişin izleri silinmiş görünüyordu, PVC pencere ve kırık beyaz tül içeriyi görünmez kılıyordu. Apartman kapısına varıp zile bastı, Talha'nın öldüğü ve Ayşe Nisa'yla yarı canlı çıktıkları o odayı görmek istiyordu. Dış kapı açılınca kapıyı itip merdivenlerden inmeye başladı. Yarı aralık kapıdan bakan sekiz on yaşlarındaki kız çocuğuna,

"Merhaba" dedi, "evde senden başka kimse yok mu?"

Başını içeri çevirdi çocuk:

"Anne" diye ünledi, "biri var kapıda." Bir süre sonra kadın eşarbını bağlayıp kapıyı iyice araladı.

"Buyur, ne istedin?"

Zor olmuştu ama kadını ikna etmişti, ona da hak veriyordu, erkeksiz bir eve girmek doğru değildi. İstanbul'dan sırf bu evi görmek için geldiğini ve evin kendisi için çok şey ifade ettiğini söyledi. Tıp fakültesi ve doktorluğun insanlar üzerindeki etkisini bildiği için tıp öğrencisi olduğunu da belirtti. Kadının Ongun Ailesi ile ilgili bir şey bilmiyor oluşuna şaşırmıştı, ev birden çok el değiştirmiş olmalıydı.

Kadının odayı toparlaması için bir süre avluda bekledi, bu onun için iyi oldu; mutfağa, Şifa Odası'na, tuvalete baktı. Ama yaşadıkları o çöplükten hiçbir emare kalmamıştı; kapılar, pencereler, duvarlar, zemin tamamen yenilenmişti. Gözleri Şifa Odası'nın kapalı kapısına kilitlenmişti, sanki içeriyi görüyordu, sanki içeride babasıyla hasta tedavi ediyorlardı. Kadın, "Buyur kardeş" deyince odaya yöneldi.

Kapıdan içeri adımını attığı anda kalbi titredi, sendeledi, yaşadığı onca şey bir anda üzerine hücum etti; yattıkları karyola, fermuarlı ekose bez dolap, çay yeşili çürük komodin, ahşap sandalye ve rengi ölmüş koyu gri halı. Kulağında Ayşe Nisa'nın sesi yankılanmaya başladı, gülüşü, ağlayışı, yalvarışı, dayak yerken çaresizce aman dileyişi ve "Annemi istiyorum" çığlıkları. "Ah be Ayşe Nisa, seni koruyamadım" diye iç çekti, gözleri buğulandı, ağlamamak için direndi. Kalorifer peteğine doğru birkaç adım attı, zincirlendiği yere baktı bir süre. Sayısız defa üzerine çıkıp dışarıyı izlemesine katkı yapan bu demir yığınına ancak minnet duyabilirdi.

Aslında odada, bir cinayetten sonra titiz bir temizlikle bütün delillerin yok edilmesi gibi, geçmişe dair ne varsa silinip yok edilmişti. Normaldi tabii bu, on iki sene geçmişti aradan, ama yine de geçmişe dair o duyguları olgunlaşmış bir cerahat gibi patlayıp ortaya saçılmıştı. Bir daha görmeyecekti burayı, onun için çıkarken son bir defa daha baktı odaya uzun uzun.

Nişanıt Sokağı'nı adımlayıp Fatih Caddesi'ne çıktı, camiye doğru yavaş adımlarla yürüdü. Kevser Kuyumculuk'a yaklaşınca durup vitrindeki altınlara baktı bir süre, sonra birkaç adım atıp kapıdan içeri baktı, belki Yakup'u görürüm diye. Görse tanıyacağını düşünüyordu, yüzünü iyi hatırlıyordu ama dükkânda ona benzer kimse yoktu. Hem onu görse ne diyecekti, ne konuşacaktı onunla?

Zamanlaması oldukça iyiydi, camiye yaklaştığında ikindi ezanı okunuyordu. Vakit namazı kılmıyordu ama hayatının en

güzel namazlarını bu camide kıldığı için ikindi namazını kılmaya niyetlenmişti. Fakat o küçük caminin ve İsmail Hoca'nın lojmanının yerinde yeller esiyordu. İki minareli kocaman bir cami yükselmişti, eski lojmanın yerine büyükçe bir lojman yapılmıştı. Üzülmüştü, tıpkı Ongun Apartmanı gibi buranın da geçmişi silinmişti. Şadırvanda abdest alıp camiye girdi.

Hoca farzı kıldırdıktan sonra saftaki cemaate baktı, zaten azdı cemaat, tek saf olmuşlardı. Sakal bırakmış olmasına rağmen dedesini tanıdı, imamın hemen arkasındaydı. Emin olmak için bir daha baktı; beyaz bir takke giymişti, üzerinde de krem rengi kısa kollu gömlek, gömleğin üzerinde de kahverengi, dökümlü bir yelek vardı.

Tesbihat bittikten sonra usulca kalkıp kapıya yönelen dedesinin peşine takıldı. Çıkışa kadar arkasından yürüdü; boyu kısalmış, omuzları çökmüş, iki büklüm yürüyordu. Dedesinin bu kadar ufak tefek olduğunu yeni fark etmişti. Belki de büyüdüğüm için bana ufak geliyor diye düşündü. Ayakkabılığa uzandığında ondan hızlı davranıp hemen ayakkabısını önüne koydu. Başını kaldırıp genç adama baktı minnet duygusuyla, bir şey demedi ama. Son cemaat yerinden geçip bahçeye çıktıklarında iyice yanına sokuldu İshak,

"Dede" dedi kararlı bir sesle.

Başını çevirip çok uzağa bakıyormuş gibi baktı adam.

"Tanıyamadım."

"Ben İshak, torunun." Bakışlarını genç adamın yüzüne yoğunlaştırıp bir süre dikkatlice baktı.

"İshak sen misin?"

"Benim dede." Gözlerini torunundan alamıyordu, o da dedesinin yüzündeki değişimi izliyordu. Dedesinin bu kadar etkileneceğini tahmin etmemişti; gözleri dolmuş, dudakları titremeye başlamıştı yaşlı adamın. Korkmuştu İshak, yaşlıydı nihayetinde, heyecandan ya da üzüntüden her şey olabilirdi. Onun için dede-

sinin ayakta durmasını ya da yürümesini istemedi, koluna girip şadırvana yönlendirdi. Şadırvanın taburesine oturduktan sonra torununun yüzüne uzun uzun bakmaya devam etti yaşlı adam.

"Allah seni bağışlamış oğlum, Allah seni bağışlamış."

"Sen nasılsın? Sağlığın sıhhatin iyi mi?"

"Çok şükür" deyip başıyla onayladı. Neden sonra bir şey hatırlamış gibi,

"Niye burada oturuyoruz?" dedi, "Eve gidelim hadi."

Dizine dokundu dedesinin, yüzüne baktı sonra kararlı gözlerle.

"Şimdi gelemem dede, burada konuşalım."

Soru dolu gözlerini torununun yüzüne dikti yaşlı adam. O zaman anlatmak zorunda kaldı İshak; o insanları görmek istemiyordu, hepsi babasının suç ortaklarıydı. "Onlar çok suç işledi dede, hepsi günahkâr, hepsi cehennemlik. Bize ne yaptıklarını anlatsam sen de gitmezsin o eve."

İkisinin de gözleri doldu. Ağlamamak için dudağını ısırdı İshak. Geçmişi gözünün önündeydi, yaşadığı o cehennemin alevleri yüreğini dağlıyordu. Dövülmüştü, zincire vurulmuştu, aç bırakılmıştı, ilaç verilip bayıltılmıştı, körpecik bedeni ağır işkencelere ve istismarlara maruz kalmıştı. Bunların hepsini anlatamazdı, dedesinin yaşlı, zayıf, yorgun kalbi buna dayanamazdı. Bir dram yaratmak istemiyordu. "Şimdi ben iyiyim dede, gerçekten iyiyim." Devletin ona iyi baktığını söyledi, yalan söylemiyordu, gerçekten çok iyi bakmıştı, eğiticilerinin, öğretmenlerinin ve diğer görevlilerin hakkını ödeyemezdi. Artık bir tıp öğrencisiydi, doktor adayıydı, onlar sayesinde olmuştu bu. Torununun tıp öğrencisi olduğunu öğrenince gözleri ışıldadı yaşlı adamın, gururla torununa baktı.

"Bugünleri gösteren Allahıma şükürler olsun."

"Geçmiş geçmişte kaldı dede, bundan sonra her şey güzel olacak."

Adamcağız, gururla yüzüne bakmaya devam etti torununun, sonra bir an gözlerini eğdi.

"Gömleğin ilk düğmesini yanlış iliklediğin evladım" deyip derin bir nefes aldı. "Suçu üstlenmekle yanlış yaptım, hapse girmemeliydim. Ben hapse girdiğim için oldu bunlar." Ak sakallı yaşlı adama baktı İshak, samimiyet ve mahzunluk akıyordu yüzünden.

Dört yıl kadar hapis yatmış. Hapisteyken ne karısı arayıp sormuş ne de çocukları. Zaten bir şeylerin ters gittiğini biliyormuş. Hapisten çıkınca mahalleye gelmiş ama kimseyi bulamamış. Sonra o köyde olduklarını öğrenip gitmiş, damadı kovmuş onu, kimse de ona arka çıkmamış. Jandarmaya gidip şikâyet etmiş; damadının, torununu ve kızını öldürdüğünü söylemiş. Alıp götürmüşler damadını, kısa bir süre hapis yatıp çıkmış. Sıddık'ın hapiste olduğu dönemde Rabia hariç herkesi oradan ayrılmaya ikna etmiş.

İshak da bildiklerinin bir kısmını anlattı dedesine. Suna teyzesi ve Ayşe Nisa'nın ölümünü misal; teyzesinin karnı şişince babasının güya onu iyileştirmek için çeşitli işkencelerle ölümüne sebep olduğunu ve bir gece cesedini arabanın bagajına koyup götürdüklerini; köye taşındıktan sonra Ayşe Nisa'nın hastalandığını, babasının zorla sirke ve ispirto içirip onu zehirlediğini.

"Bunları polise anlatır mısın?" dedi Abbas Efendi, "Eğer sen anlatırsan diğerleri de senden cesaret bulup anlatırlar." Kaç yıldan beri bunun için uğraşıyordu ama bir türlü ikna edemiyordu onları. Polis de hep aynı şeyi söylüyordu; Sıddık'ın bu cinayetleri işlediğine dair kanıt ya da şahitlik. Şahitlikle ilgili gelişmeler olmuştu aslında, Hatice Kübra şahitlik etmek istiyordu ama korkuyordu, annesinden ya da ağabeylerinden cesaret bulsa şahitlik edecekti.

"Suna Teyzemin cesedini babamla dayılarım arabaya yükleyip götürmüştü, bunu görmüştüm, ama Ayşe Nisa öldükten sonra onu nereye götürdüler bilmiyorum."

"Sen bunları anlatırsan diğerleri de anlatır. Zaten ikna olmak üzereler. Polis Nedim'i sıkıştırırsa cesetlerin yerini söyler. Her şey açığa çıkar o zaman."

"Bildiklerimi polise anlatmayı düşünmedim hiç" dedi, elini dedesinin sırtına koydu sonra "Babamla yüzleşmeden de anlatmayacağım."

"N'apacaksın, o canavarın yanına mı gideceksin?"

"Evet, şimdi buradan kalkıp annemle babamı görmeye gideceğim."

Epey şaşırdı yaşlı adam, o dingin yüzü gerilmeye başladı.

"Sana zarar verir."

"Bana bir şey olmaz, olsa şimdiye kadar çoktan olurdu. Kötü talihimin hepsini yedi buçuk yaşına kadar yaşadım. Bundan sonra bana kimse zarar veremez."

"Önce eve gidelim. Bugün kal, dinlen, yarın nereye istiyorsan gidersin." Dedesinin elini kavrayıp öptü, sonra da alnına koydu.

"Söz veriyorum geleceğim, ama şimdi gitmem lazım. Teyzemin ve Ayşe Nisa'nın gömüldükleri yeri öğreneceğim, Seyfi Enişte'nin yanına gömeceğiz onları." Torununun kararlı olduğunu görünce yutkundu yaşlı adam, bir şey demedi. Elinden tutup ayağa kaldırdı dedesini İshak, "Sen iyi bir adamsın" dedi "Allah bunların hesabını senden sormayacak."

6

Zaman denilen o mefhum, usul usul, ağır ağır, yavaş yavaş, aheste beste akmış ve randevu zamanı gelip çatmıştı. Onu geldiği yere göndermek istiyordu, geldiği o karanlık çağa, ve orada kötü ruhların, cinlerin, karabasanların, hortlakların, zebanilerin arasına atıp akla hayale gelmedik işkenceler görmesini istiyordu. Sonra ateşi sönene kadar cehennemde yanmasını, yakıtı insanlar ve taşlardan olan cehennem ateşinde yanmasını istiyordu. Bunu istemesi için haklı sebepleri olduğunu düşünüyordu; katildi bir defa o, tecavüzcü, işkenceci, pedofil, uyuşturucu bağımlısı, her türlü istismarcı, müfteri, sadist, yalancı, sahtekâr, şantajcı, manipülatör ve dolandırıcıydı.

Köye yaklaştıkça heyecanı artıyordu. Bunu hesaplamıştı zaten ve planını ona göre yapmıştı. Gerekli olan her şey sırt çantasında vardı. Bütün bunlara rağmen işler ters giderse ayrıca bir sürprizi olacaktı babasına. İlmek ilmek dokuduğu hikâyesini mutlaka tamamlayacaktı.

Önce konuşmaya çalışacaktı onunla, yedi yaşında evden kaçıp on iki yıl sonra ansızın eve dönen oğluyla konuşmak isterse tabii. Babasının onu nasıl karşılayacağını bilmiyordu ama az çok tahmin edebiliyordu, çünkü artık fazlasıyla olgunlaşmış bir zihne sahipti, hatta biraz da yaşlı, eskimiş.

Bahçe kapısına geldiğinde tıpkı geçen yıl olduğu gibi motoru durdurup bir süre eve baktı. Kimse yoktu, metruk bir ev izleni-

mi veriyordu insana, evin önünde asılı birkaç parça çamaşırı görmese babasının taşındığını düşünecekti. Motoru bahçe duvarına yakın park edip sırt çantasını aldı. Kapının önüne kadar motorla gelip gürültü yapmak istemedi. Sağa sola bakarak yavaş adımlarla yürüdü. Cırcırböceklerinin sesi duyuluyordu sadece, bazen de kuş sesleri geliyordu erik ağacından, erik ağacı biraz daha yaşlanmış, yarıdan fazlası kurumuştu.

Paslı demir kapının önüne geldiğinde bir ürperti duydu, korktuğundan değildi bu, tiksinme yahut acıma da değildi, tarif edilemez garip bir duyguydu. İki kez kapıya vurup beklemeye başladı. Kapıyı kim açacak diye merak etti, annesinin açması daha muhtemeldi. Açık olan pencereden iki göz tarafından izlendiğini fark etti. Tanıması zor olmadı, annesinin gözleriydi. Çok geçmeden kapı açıldı, hızından ve kıvraklığından bir şey kaybetmemişti annesi. O meşhur anlamsız yüz ifadesiyle bir yabancıya bakıyordu:

"Buyur kimi aradın kardeş?"

"Sıddık Hoca'yı."

"Hasta mısın?"

"Evet, bazı sorunlarım var. Sıddık Hoca'nın derdime derman olacağını söylediler." Biraz oynamak istiyordu, annesinin onu tanımayacağını biliyordu ama babası büyük ihtimalle tanıyacaktı. Annesi başını içeri çevirip,

"Sıddık Hoca, bir hasta geldi" diye seslendi. Yarı aralı demir kapının önünde bekleyen kadına baktı İshak bir süre, pek değişmemiş diye düşündü, biraz ufalmış, biraz yaşlanmıştı. İçeriden "Gelsin!" sesini duyunca kapıyı iyice açıp yol verdi misafirine kadın, sonra "Şöyle buyur" deyip odayı gösterdi. Hatırlamıştı, dayılarının kaldığı odaydı burası, açık kapıdan içeri bakınca babasını kanepede uzanır vaziyette gördü, birden gerildi.

Oda kapısından içeri giren misafire baktı Sıddık, aşağıdan yukarıya süzdü, yekinip doğruldu sonra, "Buyur hoş geldin" dedi.

İçeri girerken kalp atışları hızlanmıştı İshak'ın. Selam verip karşı kanepeye oturdu, babasına baktı kaçamak gözlerle, çok yaşlanmış görünüyordu. Buna sevinmişti, ama duygularını açık etmemek için mütevekkil bir yüzle ona bakıp başıyla bir selam daha verdi.

"Nereden geliyorsun oğlum?" deyip gözlerini iyice dikince tanıyacağını düşündü.

"İstanbul... İstanbul'dan geliyorum."

"Odayı hazırla" dedi kapıda ayakta duran Rabia'ya dönüp. Misafirine baktı tekrar, "Hastalığın ne evladım?"

Gözünü dikip babasını süzdü bir süre, şimdi bir karar vermesi gerekiyordu, ya oyun oynamaya devam edecekti ya da gerçeği suratlarına bir kırbaç gibi vuracaktı. Yutkundu, elini yumruk yapıp ağzına götürdü, küçük bir öksürükle boğazını temizledi.

"Hastalığım" dedi, "hastalığım senin oğlun olmak."

Ölümcül bir sessizlik çöktü odaya. Sırrını bu kadar çabuk açık ettiği için pişman olmuştu, aklıyla değil de duygularıyla hareket ettiği için kendine kızdı, ama olan olmuştu, yapacak bir şey yoktu artık.

"İshak sen misin?" dedi Sıddık, gözünü alamıyordu oğlundan.

"Evet benim." Bir duygu ifadesi belirtmeden söylemeye çalışmıştı bunu. Gözlerini babasının yüzüne dikti. Şaşırmışa benzemiyordu babası, yüz çizgilerinde belirgin bir değişiklik olmamıştı, ama gözleri hafif parlamaya başlamıştı.

"Tanımam lazımdı seni, tekrar hoş geldin" deyip Rabia'ya seslendi. "Buraya gel hele." Hemen kapıda belirdi kadın. "İyi bak bakayım, tanıyabildin mi?" Kocasına baktı önce, sonra da misafire. Yüz sene baksa tanıyamaz diye düşündü İshak.

"Hayır tanıyamadım."

"Bu genç adam kim, biliyor musun? Oğlumuz İshak."

On iki yıl sonra oğlunu görmek Rabia'da herhangi bir sevinç ya da şaşkınlık yaratmamıştı, yine o anlamsız, boş gözlerle oğluna baktı ve neden sonra,

"Seni hiç beklemiyorduk İshak" deyip kocasının yanına oturdu. Herkes sessizce birbirine bakıyordu. İshak, babasına baktıkça onun ne kadar değiştiğini daha iyi görüyordu; avurtları çökmüş, keskin bakışları fersizleşmiş, elmacıkkemikleri derisinden çıkacak gibi sivrilmiş, uzun kızıl sakalları ağarmış, saçları dökülmüş, geniş alnı iyice açılıp çirkinleşmişti. Değişmeyen şeyse bisiklet yaka, şeritli boz kazağı ve fitilli kadife pantolonuydu, elbette bunlar 12 yıl önce giydikleri değildi ama özellikle kazağı eski kazağına çok benziyordu.

"Kocaman adam olmuşsun maşallah" dedi Sıddık, yüz çizgileri iyice yumuşamaya başlamıştı. "Kaç yıl oldu?"

"On iki yıl."

"İyi baktılar mı sana?"

Bu tuhaf soruya nasıl cevap verebileceğini düşünürken annesi konuşmaya başladı. Laflar ağzından ardı ardına tespih taneleri gibi dökülüyordu. Oğullarını kendilerinden koparmışlardı. Bunun olmaması için ne kadar direnmişlerdi ama başaramamışlardı, düşman o kadar çoktu ki hangi biriyle mücadele edeceklerdi? Onlar Allahından bulsundu, Allah doğru olanların yanındaydı. Bak haklı çıkmışlardı, o kadar yalanın, iftiranın ardından Allah oğullarını göndermişti. Kocasının yanına sinmiş, en fazla kırk kilo olan kadına baktı İshak, pek değişmemişti, yine bir hayalet gibiydi, belki de gerçekten hayaletti, öyle olmasa dayanabilir miydi bunca acıya? Geçmişten bazı sahneler gözünün önüne geldi, dayanılması imkânsız acılardı. Şahit olduğu ilk gösteri ellerinin kızgın yağa sokulmasıydı. O zaman kızgın yağın ne olduğunu, ne kadar acı verdiğini bilmiyordu, ocağın üzerinde bir tava vardı, galiba patates kızartıyordu annesi, biber ya da domates de olabilir. İstanbul'da yaşıyorlardı o zamanlar, kollarından kavrayıp annesinin elini o tavanın içine sokmuştu. Sonrası bir çığlık, annesi banyoya doğru koşarken babası da arkadan tekmeliyordu. Şimdi bu kadın hâlâ yaşıyordu, hem de bu adamla.

Devletin çok iyi baktığını ve onu okuttuğunu söyledi, fazla ayrıntıya girmedi, hayatında her şey yolundaydı, bunu bilmelerini yeterli görüyordu. Sonra babasına baktı kararlı gözlerle, Sıddık gözünü kaçırınca psikolojik üstünlüğün kendinde olduğunu anlayıp rahatladı. Göz göze gelmeye çalıştıkça o bir mücrim gibi gözlerini kaçırıyordu. Kanlı, gri gözlerinden fışkıran, insanı huzursuz eden bakışları gitmiş, yerini merhamet dilenen, bıkmış, yorulmuş, yenilmiş, pes etmiş bakışlara bırakmıştı, yaralı bir köpek gibi yalvarırcasına bakıyordu artık. Bu kadar yıpranıp yaşlanacağı aklının ucundan geçmemişti, bin yıl sonra gelse de babasını yine aynı heybetiyle bulacağını sanıyordu.

"Açlığın, susuzluğun var mı?" Babasının bu sorusuna zihninden önce vücudu tepki verdi, hafif bir titreme hissetti. Oğlunu yıllarca aç bırakan bir baba için gülünç bir soru olmalı bu diye düşündü.

"Aç değilim ama su içerim."

Rabia su getirmek için çıktıktan sonra oğluna baktı Sıddık bir süre, sakalını sıvazladı sonra.

"Bu durumda olmamızın suçlusu ben değilim. Önce bunu bilmeni istiyorum, bunu bilirsen daha rahat konuşuruz."

Ortada bir suç olduğunu kabul ediyor en azından diye düşündü İshak. "Düşmanımız çoktu, yalanlarla, iftiralarla üzerimize geldiler, bizi dağıtmak için ellerinden geleni ardına koymadılar. Seni zorla elimizden aldılar. Hep iftira attılar. Mücadele ettim, çok savaştım ama beni kimse anlamadı, tek başıma kaldım." Konuşurken önce hırlar gibi küçük küçük nefes alıyor, sonra da derin bir nefes vererek diyeceklerini diyordu. Aldığı her derin nefeste boğazı mengeneyle sıkılıyormuş gibi acı çekiyordu. Babasının her davranışını, yüzünde beliren her mimiği dikkatle izliyor, zevk alacağı hiçbir ayrıntıyı kaçırmak istemiyordu. Bunun için yaşamıştı, bugünleri görmek için.

Annesi suyu uzatırken bileğindeki morlukların artık çürüdüğünü fark etti ama bundan hiç etkilenmedi. Suyu içtikten sonra

bardağı annesine uzatıp babasına döndü tekrar. Güç dengesinin bu denli kendi lehine değişmesi çok hoşuna gitmişti. Çocukluğundaki durumun tam tersiydi, şimdi babası onun çocukluğunda olduğu kadar korumasız ve zayıftı. Bunun için onu daha fazla konuşturmayı deneyecekti. Gerçekten hakikatle yüzleşebilecek miydi? Buna cesareti var mıydı? Ki babası gördüğü en cesur adamdı.

Keyifle karşısında oturan adama bakıyordu. İkiye katlanmış bedenini sırtında kambur gibi taşıyan, nefes almak için besbelli acı çeken, gözleri pörtlemiş, bakışları dağılmış, avurtları çökmüş, gözaltı torbaları sarkmış, dişleri çürümüş ve seyrelmiş bu adam gerçekten benim babam mı diye soruyordu kendine. Ama annesiyle ilgili bir şüphesi yoktu; kurutulmuş balığı andıran yüzü, ufacık kalmış gövdesi, o bilindik güvensiz, kaçamak bakışları ile karşısında oturan kadın kesinlikle annesiydi. Kırk kiloydu ama bıraksan sanki iki asır daha yaşardı, öyle arsız bir bedeni vardı.

Konuşuyordu babası, ama bunu bir günah çıkarma gibi yapmıyordu, bir özeleştiri bile değildi, başkalarını suçluyordu eskiden olduğu gibi, kendisi mağdurdu hep, kader kurbanıydı bir nevi, kimse anlamamıştı onu, kimse kadrini kıymetini bilememişti.

Konuşmalarının içeriğinden çok dikkatini babasının tavırlarına, hal ve hareketlerine veriyordu İshak. Ne kadar gerçekti gördükleri? Dudakları kurumuş, ağzının çeperi sakızlaşmış, yüz derisi kayış gibi sertleşip eskimiş ve her şeyini kaybetmiş bu adamın yüzüne saatlerce keyifle bakabilirdi.

"Sana çok zarar verdiler mi oğlum biz yokken?"

Tam annemin soracağı soru diye düşündü, ne diyeceğini düşünürken babası tekrar lafa girdi.

"Okuduğunu söylemiştin, ne okuyorsun, üniversite mi?"

"Tıp fakültesini kazandım geçen sene."

"Maşallah" deyip hayran gözlerle oğluna baktı Sıddık. "Maşallah. Demek doktor olacaksın? Şu benim migren nöbetlerine de

bir çare bulursun artık." Çürümüş dişleri arasında yarım bir tebessüm belirdi.

"İnşallah." Öğretmeninin sınıf atlattığını, ilkokulu dört yılda bitirdiğini söyledi, ama hemen pişman oldu bundan. Ne gereği var diye düşündü, okuyup adam olduğu için babasının gurur duymasını mı istemişti bilinçaltında?

Başarı hikâyesine babasının sahip çıkması ve bunun üzerinden kendini övmeye başlaması midesini bulandırdı İshak'ın.

"Her şey sayende oldu baba" dedi, "ne kazandıysam senin sayende."

Gururla doktor adayı oğluna bakıyordu Sıddık, karısına döndü sonra:

"Sen kalk da yemek hazırla, acıktı çocuk, akşam oldu zaten."

Ayağa kalkmasıyla odadan çıkması bir oldu Rabia'nın. Annesi çıktıktan sonra oluşan sessizliği odanın içler acısı haline bakarak değerlendirdi; kireç sıvası dökülmüş duvarlar, beton sıvası ölmüş zemin, çürümeye yüz tutmuş gri halı, kenarları aşınmış ve renk değiştirmiş orta sehpa, gri ve kahverengi kanepeler ve demir iskeletli sandalye çok tanıdık gelmişti ona; bazıları değişmiş olsa da rengiyle, kokusuyla, anımsattıklarıyla çocukluğunun eşyalarıydı bunlar.

Babası ona bakıyordu kırpıştırdığı kanlı gözleriyle; bakışlarındaki gururu hissedebiliyordu. Sonra da bu durumda olmalarının sorumlusunun kendisi olmadığını söylüyordu, kayınpederini suçluyordu, kaynanasını, kayınlarını, baldızlarını, komşularını. Kendini bir kurban olarak görüyordu. Böyle davranması İshak'ın canını sıkıyordu, ondan bir meydan okuma, bir saldırı bekliyordu oysa, yine eskisi gibi kanlı gözlerini yüzüne dikip hakaret etsin, küfretsin istiyordu; o meşhur ısırgan öfkesiyle oğlunu aşağılayıp hırpalasın, yakıtı kendinden olan ateşi harlasın, ruhunda gizleyemediği öfke çığlıklarını yüreğindeki cehennem ateşiyle birleştirip önüne geleni yakıp kül etsin. Böyle yapsın ki o da öfke-

lenip alev alsın ve onunla kora kor bir savaşa girsin. Ama içi kurumuştu düşmanının, ateşi her ne kadar yanıyor gözükse de eski görkeminden eser yoktu, kendi bedenini tartamayan bir ihtiyardı o, ağırlığının altında eziliyor gibi iki büklümdü. O yoğun inatçılığı, insanı hayattan bezdiren ısrarı ve kararlılığı yaşlı ve hasta bedeninde can çekişiyordu.

"Hasta görünüyorsun, doktora gidiyor musun hiç?" Biraz tahrik etmek için sormuştu bunu. İki elini yana açtı babası.

"Nerden başlayayım" dedi, "sadece hastalık mı? Hastalık olsa baş ederdim." Derin bir nefes aldı sonra, "Beni anlayan kimse olmadı. Yoksa..." Sonra eğreti bir tebessüm belirdi yüzünde "Hastalıklarımı iyileştirecek doktor bir oğlum var, çok şükür Allahıma."

Benim de tanımlanmış bütün suçları işleyen ama kendine en ufak bir leke kondurmayan lanet bir babam var diye düşündü.

"Buradaki yaşamınız hiç sağlıklı değil, burada bu şekilde uzun süre yaşayamazsınız." Umurunda olduğu için söylememişti bunu, konuşturmak istiyordu onu. Ne düşünüyordu, kafasından neler geçiyordu, yaşadığı gerçeklik hayatın gerçekleriyle ne kadar uyuşuyordu, bilmek istiyordu bunları. Yüzünü buruşturdu Sıddık, sorgular gözlerle oğluna baktı sonra, kapının arkasında duvara dayalı asasını işaret etti eliyle.

"Şu asayı bana ver" dedi. Kalkıp asayı babasına uzattı. Asadan güç alarak ayağa kalkıp kapıya doğru yürüdü, İshak da arkasından yürüdü. Ağırlığını tartamıyordu yürürken, ayağını sürüyerek yürüyordu,

Dış kapıyı açtı, iki adım atıp sekiye çıktı, derin derin nefes aldı. İki eliyle asasına tutunup bir süre yüzünü rüzgâra verdi. İshak da hemen yanında bahçeyi izliyordu, kuyuya baktı, erik ağacına ve yıllardır yerinden kıpırdamadığı belli olan paslı tankere. Annesini sordu sonra, patates toplamaya gitmiş olabileceğini söyledi babası. "He ya" diye mırıldandı, "patates mevsimi." Çocukken Ayşe Nisa'yla patates toplamaları geldi aklına. İyice

süzdü babasını alttan yukarı. Günahkâr bedeni yırtıcılar arasında sürüklenen leş gibi, diye düşündü; ruhu bedeninin ölmesini bekliyor, bedeni ise ruhundan kurtulmak için can çekişiyordu.

"Hasta geliyor mu hiç?"

Cevap vermek istemediğini belli etti Sıddık, yüz hatları gerildi.

"Bazen" deyip yutkundu sonra, gözlerini uzaklara dikti, "İyi bir çıraktın, böyle başarılı olacağın ta o zamandan belliydi." Sustu. Keşke sadece işimizi yapsaydık demesini ummuştu İshak, geçmişle ilgili pişmanlık göstermesini çok istiyordu.

"Geçmişi düşündüğünde ne hissediyorsun?" Bu soruya net bir cevap bekliyordu, sözleri yuvarlarsa konuyu kapatacaktı.

"Beklediğim şey olmadı" dedi. "Allah eğer beklediğim o şeyi bana verseydi çok çok farklı olurdu." Oğluna baktı sonra "Bunu anlayamazsın, kimse anlayamaz."

"Yine de anlat, anlamak için kendimi zorlarım."

"Boş ver, zaman kaybı olur. Şifa Odası'nı merak ediyor musun, onu söyle sen." Hüzünlü bir tebessümle onayladı İshak.

Ayşe Nisa'yla kaldığı odaya girince ikirciklendi, sırt çantamı alsam mı diye düşündü, hazır annem de evde yokken... Vazgeçti sonra, aceleye getirmenin anlamı yoktu, kontrol ondaydı, anın tadını çıkartacaktı. Babasının arkasından odaya girince bir ürperti hissetti, sırtını kapıya dayayıp loş odayı izledi epey. Çıraklık döneminde ne varsa hepsi buradaydı; buhurdanlık, kirden yağ bağlamış kadife berjer, hardal sarısı kanepe, demir kitaplık, raf, cam kavanozlar... Bir şey eksikti sadece, babam bunun eksikliğini fark etmiş miydi acaba diye düşündü.

"Bu odada biz kalıyorduk. Bizden sonra mı Şifa Odası yaptın burayı?"

O meşhur berjere oturdu Sıddık,

"Hatırlamıyorum" dedi "Hasta tedavi etmek için kurmadım bu odayı, kendim için kurdum. Burada zaman geçirmek bana iyi geliyor."

Bana da diye düşündü İshak, buhurdanlığa yaklaştı, eliyle dokunup okşadı bir süre. Cam kavanozlara göz attı sonra, pek bir şey yoktu, biraz kehribar, biraz haşhaş, biraz üzerlik otu, biraz da kına. Hepsini buhurdanlığın üzerine boca edip yaktı. Sonra iki adım geriye adımlayıp tekrar sırtını kapıya dayadı, önemli bir şey söyleyeceği belli olsun diye hafif öksürdü.

"Pişman olduğun bir şey var mı?" Başını çevirip anlamaz gözlerle oğluna baktı, bir açıklama bekler gibi. "Pişman olduğun şeyler var mı? Yani keşke yapmasam dediğin şeyler."

Kollarını berjerin kenarlarına uzatıp başını hafifçe eğdi Sıddık.

"Her şey çok daha farklı olabilirdi. Ama beni anlayan kimse yoktu yanımda, sen de biliyorsun, evde herkes deliydi, deden, dayıların, teyzelerin, annen... Aklı başında bir sen vardın, sen de küçüktün. Bu kadar akılsızın yükünü ben çekmek zorunda kaldım."

"Bana yaptıklarınla ilgili söyleyeceğin bir şey var mı?"

"Senin başarılı olmanı istedim." Derin bir nefes aldı sonra, "Gel şöyle karşıma otur da konuşalım." Kanepeye oturmasını bekledi oğlunun, oturunca "Seni gördüğüm için Allah'a şükrediyorum" dedi. İki elini hafif yukarı kaldırdı sonra.

"İstersen bu oda senin. İstanbul'a taşı bu odayı, hem okulunu okursun hem de bu işi yaparsın, istersen beraber yaparız."

Ne diyeceğini bilemedi bir an, babası ona çocukluk mesleğini teklif ediyordu. Bunları inanarak mı söylüyordu, merak etti İshak.

"Bunun olmayacağını biliyorsun değil mi?" Ayağa kalktı, vakti diye düşündü, yer de uygundu. Farklı bir evreye geçecekti şimdi. Kapıdan çıkıyordu ki, "Bir bak bakayım annen hâlâ gelmedi mi?" dedi babası. Dış kapıya yöneldi İshak, görünürde kimse yoktu, hava kararmaya başlamıştı, her şey lehineydi. Sırt çantasını alıp odaya girdi tekrar, uyuklar gibi oturan adama baktı. Acıyor muyum diye sordu kendine. Acıyor olsa bile duygulara kulak vermenin zamanı değildi. Kapıyı kapatıp çantayı ayaklarının dibine koydu, sırtını kapıya dayadı sonra.

"Migren ağrılarınla aran nasıl?"

"Migrenin yanına başka ağrılar da eklendi."

"Peki, ölmekten korkuyor musun?"

Başını kaldırıp şaşkın gözlerle oğluna baktı.

"Ne demek istiyorsun?"

"Faniyiz, hepimiz ölüp gideceğiz neticede. Ölümden korkuyor musun, onu soruyorum."

"Neden korkayım ölümden? Allah'a karşı mahcup olacak bir şey yapmadım ben." Acı bir tebessüm belirdi İshak'ın yüzünde.

"Doğru" dedi "günahkâr olanlar korksun ölümden." Buhurdanlığa doğru iki adım attı. Her şey hayal ettiği gibiydi. Bu imkânı sağladığı için hep dua edecekti Allah'a. İyice esrikleşmeden söyleyeceklerimi söylemeli, yapacaklarımı yapmalıyım diye düşündü. Babasının karşısına geçip diz çöktü.

"Böyle benim gibi karşında kaç kişi oturmuştur? Belki binlerce..."

"Annen çok geç kaldı, şimdiye kadar gelmesi lazımdı, çıkıp bir bakayım." Berjerin kenarından güç alıp kalkmaya çalıştı ama İshak iki eliyle iki bileğini kavrayıp,

"Biraz daha konuşalım" dedi, emreder bir ses tonuyla. Babasının yüzüne yayılan şaşkınlığın korkuya evrilmesini görebiliyordu.

"Ne istiyorsun? Niçin geldin buraya? Bırak kollarımı."

Ayağa kalktı İshak, çantadan bayıltıcı spreyi alıp babasının yüzüne sıktı. Risk almak istemiyordu, hata yapmak istemiyordu, ona acıyıp merhamet gösterebileceği bir atmosfer oluşsun istemiyordu, olaylar planının dışına çıksın istemiyordu. Annesinin hâlâ gelmemesi şansın ondan yana olduğunu gösteriyordu, gelse bile onu da bayıltıp bağlardı.

Babası gözlerini açtığında kendini berjere çamaşır ipiyle bağlanmış bulunca durumu anlamaya çalıştı bir süre. Şaşkın, endişeli ve soru dolu gözlerle oğluna baktı, oğlunun elindeki hançeri görünce durumun ciddiyetini anladı. İshak yere bağdaş kurmuş,

babasının o meşhur hançeriyle oynuyordu. İyi bağlamıştı onu, omuzlarından başlayıp ayak bileklerine kadar ipi dolandırmış ve kıpırdayamayacak şekilde berjere yapıştırmıştı.

"Bu hançeri hatırlıyor musun? Yıllar önce senden çalıp bahçe duvarının yıkıntıları arasına saklamıştım. Biraz paslanmış ama hâlâ iş yapar."

"Beni öldürecek misin?" dedi hırlar gibi, "Babanı öldürecek misin?"

"Yok, hemen değil, önce konuşacağız, bana neler verebileceğine bakacağım. İstediklerimi verirsen fazla acı çekmezsin."

"Kafan iyi mi oğlum senin? Ne yaptığının farkında mısın?"

"Hiç bu kadar farkında olmamıştım, ama bunları konuşacak zamanım yok. Hemen konuya gireceğim. Ayşe Nisa'yla Suna teyzemi nereye gömdüğünüzü söyleyeceksin."

Başını hafif yukarı kaldırıp derin derin soludu Sıddık.

"Allah'a yemin ederim, ben gömmedim. Yerlerini bilmiyorum. Ne yaptıysa dayıların yaptı."

"Bir defa daha soracağım. Nereye gömdünüz?"

"Bilmiyorum, Allah şahit bilmiyorum. Ben öldürmedim onları. Getir Kuran'a el basayım."

Hançerin ucunu yere vurup,

"Baba bana bak" dedi sesini hafif yükseltip, "Gözlerime bak. Bitti, sergilediğin o vahşi oyun bitti, sahnede değilsin artık. Onun için bütün gerçekleri söylemeni istiyorum."

Başını eğdi Sıddık, derin derin soludu.

"Benden böyle intikam alacağını mı sanıyorsun?" dedi mırıldanır gibi, sonra gözlerini oğluna dikti. "Amacın bana acı çektirmekse geç kaldın, çekilebilecek bütün acıları çektim ben."

Gözlerini kaçırmadı babasından, ona baktıkça öfkesi artıyordu.

"Sen ne yaptığının farkında mıydın gerçekten? Bize ne çektirdiğinin farkında mıydın?"

"Ben kötü bir şey yapmadım."

"Kötü bir şey yapmadın, öyle mi? Bana tecavüz ettin, daha ne yapabilirdin?" Tekrar başını kaldırıp oğluna baktı.

"İftira atıyorsun. Büyük günah işliyorsun."

Başını iki yana salladı İshak.

"Gerçekten kimsin sen? Daha doğrusu kim olduğunu biliyor musun?"

Derin derin soluyup yutkundu Sıddık, yenilmiş gözlerle oğluna baktı:

"Beni düşürdüğün şu hale bak. Neler yaşadığımı bilsen bu yaptıklarından utanırdın. Hayatım, karanlığımı aydınlatmaya çalışmakla geçti. Eğer geçmişin karanlığını aydınlatabilseydim şimdi durumum çok farklı olurdu."

Alaycı bir kahkaha attı İshak, aşağılar gözlerle babasına baktı sonra:

"Sen bir şarlatansın" dedi. "Söylediğin bu yalanlara gerçekten inanıyor musun?"

"Ben yalan söylemem, hele bu haldeyken hiç."

"Bu yaz senin kim olduğunu öğrendim. Zor olmadı bu. Senin memleketine gittim, babanın ekmek fırınını buldum. Ama baban da, annen de yıllar önce ölmüş. Ağabeyinle konuştum, amcamla yani."

Başını kaldırdı Sıddık, kanlı oğluna dikti nefretle. Oğlunun yüzündeki o aşağılar gülümsemeyi görünce daha çok öfkelendi.

"Bu konuşan sen değilsin, cinler konuşturuyor seni."

"Bunları geç de anlatacaklarımı dinle. Yıllarca annene tecavüz etmişsin. Pisliğin ortaya çıkınca baban seni öldürmek istemiş ama kaçmışsın." Yüzünde oluşan ifadeyi görmek için babasına baktı bir süre. "Sonrasını biliyor musun? Annene n'oldu, babana n'oldu, bunları biliyor musun? Bilmiyorsan söyleyeyim, baban önce anneni öldürmüş, sonra kendini." Gözünü babasından ayırmıyordu. "Buna şaşırmamam gerekiyordu, aynısını bizlere de yapmıştın çünkü, ama şaşırdım, annene yaptıklarına gerçekten şaşırdım."

"Cinler ele geçirmiş seni."

"Şimdi ben burada seni öldürsem cinler mi öldürmüş olacak?"

"Bunu yapma, katil olup hayatını karartma."

Ayağa kalktı İshak, yavaş adımlarla berjerin arkasına geçip babasının omzuna dokundu.

"Hazır mısın?"

"Yalvarıyorum yapma oğlum, ben senin babanım, Allah'ın huzuruna baba katili olarak çıkma, elini benim kanımla kirletme."

Kulağına eğilip,

"Ayşe Nisa'nın mezarını söylersen bunu düşünürüm" dedi fısıldar gibi.

"Sana en büyük yeminleri ediyorum, neden inanmıyorsun?"

"İyi o zaman. Ölürken aklına Ayşe Nisa'yı getir." Yüzünü görmüyordu babasının ama kalp atışlarını, nefes alışverişini duyabiliyordu, bu kadar korkup yalvaracağını tahmin etmemişti, bunun için her saniyenin tadını çıkartıyordu. Ellerini omuzlarına koydu, iyice eğildi, çenesi neredeyse babasının başına temas edecekti, sol eliyle alnından kavrayıp başını iyice geriye çekti, sağ elindeki hançeri boynuna yaklaştırdı. Çırpınmaya başladı babası, bağırıyor, yalvarıyordu. "Aslında senin beni boğazlaman gerekiyordu değil mi?" diye fısıldadı babasının kulağına, "bana gösterdiği merhameti sana göstermeyecek bu hançer." Hançeri babasının boğazına çaldığı anda kan fışkırmaya başladı, bilerek çok germişti boynunu, sol koluyla başını sıkıca tutmaya devam etti.

Onu bir davar gibi boğazlayıp gırtlağından kanla beraber çıkan sesleri bir melodi gibi dinledi.

Babasının kanı vücudundan boşalıp boynu tamamen önüne düşünce odadan çıktı, dış kapıyı açtı yavaşça, dışarısı alacakaranlık olmuştu artık ve annesi hâlâ ortalıklarda gözükmüyordu. Kapının eşiğine oturup annesinin gelmesini beklemeye koyuldu. Kanlı hançeri kemerinin arasına sokup elleriyle yüzünü ovaladı.

Kendini öyle iyi, öyle yeğnilmiş hissediyordu ki küçükken onun uyuşturucu vermesi geldi aklına, o sihirli hapları içtiğinde de böyle güzel duygulara kapılırdı.

Annesinin gecikmesinden işkillenmeye başlamıştı, durumu anlayıp da kaçmış olabilir mi diye düşündü bir an, ama bunu mümkün görmedi, zira onun kendine ait bir aklı, düşüncesi, muhakemesi yoktu. Yerinden kalkıp kuyuya doğru adımladı. Kuyunun ağzı ahşap bir kapakla kapatılmıştı. Kapağı kaldırıp aşağıya baktı, sonra küçük bir taş aldı yerden, kuyuya attı, bunu birkaç defa tekrarladı.

Bahçe kapısında siyah çarşafın içinde rüzgârdan uçacakmış gibi yürüyen annesi göründü, ona doğru adımlamaya başladı İshak. Annesinin elindeki siyah poşete dikkat kesildi. Oğlunun merakını anlamış olacak ki,

"Bütün tarlaları gezdim, ancak bu kadar toplayabildim" dedi Rabia, poşeti gösterdi sonra. Oğluna bakarak konuşmadığı için eline yüzüne, gülkurusu rengi kazağına, kot pantolonuna bulaşan kanı görmemişti. İshak, durumu annesine nasıl anlatacağını düşündü, onun anlayacağı bir dilden. Bize yaptıklarına karşı onu boğazladım mı demeliydi, ya da onu öldürmekle seni de kurtarmış oldum mu? Bu azaptan kurtulmayı istemiyordun biliyorum, gerçekle bağın kopalı çok oldu ama artık aç gözlerini de yıllarca cebinde yaşadığın bu adamın kim olduğunun idrakine var, dese anlar mıydı?

Bu adam senin baban oğlum, benim de kocam, evimizin direği, o bizim kurtarıcımız, her şeyimiz. Bak gene başladın anne, gene başladın aynı ezberleri konuşmaya, ne diyeceğini biliyorum; bizim hasımlarımız var, bizi rahat bırakmıyorlar, babam hakkında yalan söylüyorlar, bize hep kara çalıyorlar; bize çok iyi baktınız, bizi hiç incitmediniz, babam kimseyi incitmedi. İncitmedi tabii, yalan mı söyleyeceğim oğlum sana, yalan konuşursam Allah'a nasıl hesap vereceğim, ben Allah'tan korkuyorum, yap-

şeyi de yaptık diyemem, bu dünyanın öbür dünyası da var, ne kadar kaçarsak kaçalım Allah'ın adaletinden kaçamayız, sana bu kadar açık söylüyorum. Zebanilerin götürmek için sabırsızlıktan kıvrandığı azap içinde yatan bu adam kim biliyor musun anne? Bu adam bir işkenceci, tecavüzcü, istismarcı, katil, dolandırıcı, şarlatan. Öyle deme oğlum günaha giriyorsun, o kadar büyük günaha giriyorsun ki... Kesinlikle babanı tanımıyorsun, bak sen de ona iftira atıyorsun. Elinde kötülük şırıngasıyla gezen, dişleri uyuşturucudan çürümüş o adam var ya anne, kuzenlerimi, enişte-mi, teyzemi öldürdü, öldüremediklerinin aklını aldı. Uyan anne uyan, bir filmin içinde değiliz, bir roman konusu değiliz, uzak zamanlara ait kötü bir hikâye, masal, efsane, her neyse onlar da değiliz... Biz bunları yaşadık, çırılçıplak hakikat bu. Bunları dinlemeye dayanabilir misin? Sen dinlemesen de dinleyenler çıkacaktır, anlattıklarıma inananlar olacaktır, bu kadar sert, bu kadar yakıcı, cehennem kadar azap verici bu gerçeklikle yüzleşmek isteyenler olacaktır mutlaka. Bir insanın ne kadar ileri gidebileceğini, kötülüğün bir sınırı olmadığını anlayanlar olacaktır.

"Uyan anne uyan, bir filmin içinde değiliz, bir roman konusu değiliz, uzak zamanlara ait kötü bir hikâye, masal, efsane, her neyse onlar da değiliz... Biz bunları yaşadık, çırılçıplak hakikat bu. Bunları dinlemeye dayanabilir misin? Sen dinlemesen de dinleyenler çıkacaktır, anlattıklarıma inananlar olacaktır, bu kadar sert, bu kadar yakıcı, cehennem kadar azap verici bu gerçeklikle yüzleşmek isteyenler olacaktır mutlaka. Bir insanın ne kadar ileri gidebileceğini, kötülüğün bir sınırı olmadığını anlayanlar olacaktır."

Başüstü Mahallesi'nin içine kapalı, ağırbaşlı, yüzünü Tanrı'ya dönmüş Ongun Apartmanı'na içgüveyi olarak gelen Sıddık her şeyi geri dönülmez bir biçimde değiştirecektir. Bütün aile, hatta bütün mahalle bu karanlık, gizemli adamın günaha çağrısının peşinden gidecektir. İnsanlar büyülenmişçesine Sıddık'a itaat edip onun kurduğu dünyada hazzın, günahın, suçun, tövbenin, inkârın iç içe geçtiği bir hayat sürdürürken, mahallenin genç imamı İsmail de her yeri saran çürümüşlüğün ve yıkımın kaynağını bulmaya çalışacaktır. Bu sofuca günahkârlığa bir son veren de kutsal kitapların kurban hikâyesini tersine çeviren oğul İshak olacaktır.

Cem Kalender, Palu ailesinden yola çıkarak yazdığı bu romanda toplumun ve bireyin çürümüşlüğünü gözler önüne seriyor.

Sertifika no: 44919
ISBN 978-625-8380-44-6
9 786258 380446
Doğan Kitap